

ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อ
สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

EFFECTS OF ORGANIZING NON – FORMAL EDUCATION ACTIVITIES BASED ON
COOPERATIVE LEARNING APPROCH ON INTERPERSONAL RELATIONSHIPS OF
YOUTHS WITH PHYSICAL DISABILITIES

Miss Rungrat Ponsawat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Non-Formal Education

Department of Lifelong Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

รุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ : ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย. (EFFECTS OF ORGANIZING NON – FORMAL EDUCATION ACTIVITIES BASED ON COOPERATIVE LEARNING APPROCH ON INTERPERSONAL RELATIONSHIPS OF YOUTHS WITH PHYSICAL DISABILITIES) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รศ. ดร. อาชัญญา รัตนอุบล, 321 หน้า.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย 2) เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อน-หลัง ใช้การสุ่มอย่างง่ายในการคัดเลือกกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นเยาวชนผู้พิการทางร่างกายของสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ดบ้านนนทภูมิ จำนวน 24 คน อายุระหว่าง 15-18 ปี การจัดกิจกรรมใช้เวลา 6 วัน รวมทั้งสิ้น 52 ชั่วโมง เครื่องมือวิจัยมี 2 ชนิด คือ แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนากิจกรรม พบว่า กิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกายที่เหมาะสม มีองค์ประกอบ 5 อย่าง คือ 1) ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 2) เนื้อหาสอดคล้องกับแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 3) เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม 4) ไม่เป็นอุปสรรคแม้ร่างกายพิการ 5) เน้นประเมินผลงานของกลุ่ม โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นต้องเน้นให้เยาวชนผู้พิการทางร่างกายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการเข้าร่วมสังคม การสร้างความรับผิดชอบและความไว้วางใจ ซึ่งจากการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรม พบว่า กลุ่มเยาวชนผู้พิการทางร่างกายจากสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ดบ้านนนทภูมิ มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการจัดกิจกรรม พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรม พบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.94)

ภาควิชา การศึกษาตลอดชีวิต..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา การศึกษาจากระบบโรงเรียน.... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา...2554.....

5283497527 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEYWORDS : NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES / COOPERATIVE LEARNING / INTERPERSONAL RELATIONSHIPS / YOUTHS WITH PHYSICAL DISABILITIES

RUNGRAT PONGSAWAT : EFFECTS OF ORGANIZING NON – FORMAL EDUCATION ACTIVITIES BASED ON COOPERATIVE LEARNING APPROCH ON INTERPERSONAL RELATIONSHIPS OF YOUTHS WITH PHYSICAL DISABILITIES. THESIS ADVISOR : ASSOC-PROF. ARCHANYA RATTANA-UBOL, Ph.D., 321 pp.

The purposes of this study were ; 1) to develop non-formal education activities based on cooperative learning approach on interpersonal relationships of youths with physical disabilities ; 2) to study outcomes of organizing non-formal education activities based on cooperative learning approach on interpersonal relationships of youths with physical disabilities ; 3) to study the experiment group 's satisfaction towards non-formal education activities based on cooperative learning approach on interpersonal relationships of youths with physical disabilities. This study based on the research design of a quasi-experiment via simple random sampling technique with one group pretest – posttest design. The research experimental group was 24 youths with physical disabilities in The Home for Children with Disabilities from ages 15-18 years old. Activities were organized for 6 days, totally 52 hours. The research instruments were the learning plan of non-formal education activities based on cooperative learning approach on interpersonal relationships of youths with physical disabilities and the data collection tools were questionnaire, interview form, satisfaction form, and FIRO-B test (Fundamental Interpersonal Relationships Orientation Behavior). The data were analyzed by means (\bar{x}), standard deviation (S.D.), and dependent-samples t (t-test) at 0.05 level of significance.

The research results were as follow : 1. The results of development activities found that the non-formal education activities based on cooperative learning approach on interpersonal relationships of youths with physical disabilities consisted of five appropriate components as follows: meet the needs of learner, be consistent with interpersonal relationships, focus on working together as a team, not hinder the physically disabled and focus on evaluation in group's works. The activities should be based on socializing, creating of responsibility and trust, with the learner's participation in activity planning. The needs survey found that the youths with physical disabilities in The Home for Children with Disabilities requires the non-formal education activities based on cooperative learning approach on interpersonal relationships at the highest level.

2. After the experiment, the experimental group had the mean scores in The FIRO-B test higher than before the experiment at 0.05 level of significance.

3. After the experiment, the experimental group had the mean scores in participants' satisfaction at the highest level ($\bar{x} = 4.94$)

Department : ...Lifelong Learning Education..... Student's Signature

Field of Study :Non-Formal Education..... Advisor's Signature

Academic Year :2011.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ เพราะได้รับความรัก ความเมตตา การดูแลเอาใจใส่ การทุ่มเทเวลาให้คำปรึกษาและคำแนะนำจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. ภัทรพล มหาพันธ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย รวมถึงขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิชาการศึกษาณระบบโรงเรียนทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ และประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่ารวมถึงคอยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.รัตนา พุ่มไพศาล รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตร คุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จริยาภรณ์ รุจิโมระ อ.ดร.ชนิศา ตันติเฉลิม (อภิชาติบุตร) ดร. ปาน กิมปี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้วยความเมตตาในการตรวจสอบเครื่องมือให้กับผู้วิจัย และช่วยปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยปรับแก้ไขกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น จนมีความสมบูรณ์และช่วยให้การทำงานวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี สำหรับทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงพี่ๆ ทุกคน ที่สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ) ที่ได้ให้ความร่วมมือจนงานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายขอขอบคุณกำลังใจทั้งหลายทั้งปวงที่ได้รับจาก พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก พ่อ แม่ และครอบครัวผลสวัสดีทุกคน คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่พระคุณบิดามารดา ตลอดจนคุณครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย	9
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	9
สมมติฐานของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	15
แนวคิดการศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรม	29
แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	33
แนวคิดเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	47
เยาวชนพิการบ้านนนทภูมิ.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	71

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย 72
	ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการ ทางร่างกาย 72
	ระยะที่ 2 การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ เยาวชนพิการทางร่างกาย 84
	ระยะที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย 97
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 101
	4.1 ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการ ทางร่างกาย 101
	4.2 ผลการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ เยาวชนพิการทางร่างกาย 122
	4.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย 127
5	อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 131
	สรุปผลการวิจัย 137
	อภิปรายผลการวิจัย 142
	ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้ 148
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 150
	รายการอ้างอิง 151

ภาคผนวก	163
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ	164
ภาคผนวก ข การตรวจคุณภาพของเครื่องมือ	165
ภาคผนวก ค วิธีวิเคราะห์แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	230
ภาคผนวก ง แผนการสอนและการจัดกิจกรรม	232
ภาคผนวก จ รายชื่อกลุ่มประชากรและกลุ่มทดลอง	265
ภาคผนวก ฉ จดหมายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	275
ภาคผนวก ช ภาพกิจกรรมสัมพันธภาพและตัวอย่างผลงาน	283
ภาคผนวก ซ คู่มือสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	307
ภาคผนวก ฌ การติดตามผลหลังการจัดกิจกรรม	316
ประวัติผู้วิจัย	321

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	แสดงจำนวนเด็กพิการแยกตามประเภทความพิการในสถานสงเคราะห์ เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ดบ้านนนทภูมิ.....	5
2	แสดงข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศและอายุ.....	102
3	แสดงข้อมูลภาพรวมของความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียน.....	102
4	แสดงข้อมูลความต้องการของผู้เรียน ด้านประเภทของกิจกรรม.....	103
5	แสดงข้อมูลความต้องการของผู้เรียน ด้านคุณลักษณะของเนื้อหา.....	104
6	แสดงข้อมูลความต้องการของผู้เรียน ด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ.....	104
7	แสดงข้อมูลความต้องการของผู้เรียน ด้านการมีส่วนร่วม.....	105
8	แสดงข้อมูลความต้องการของผู้เรียน ด้านการประเมินผล.....	106
9	แสดงข้อมูลความต้องการโดยภาพรวมในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน.....	107
10	แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านประเภทของกิจกรรม.....	107
11	แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านคุณลักษณะของเนื้อหา.....	108
12	แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านประเภทและคุณลักษณะ ของสื่อ.....	109
13	แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน.....	110
14	แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านการประเมินผล.....	110
15	แสดงข้อมูลปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	112
16	แสดงองค์ประกอบด้านต่างๆ ของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลตามลำดับ ความสำคัญของปัญหาทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน.....	115
17	แสดงความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับองค์ประกอบ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	121
18	แสดงคะแนนเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของกลุ่มทดลอง.....	122
19	แสดงคะแนนเฉลี่ยด้านระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง.....	123
20	แสดงข้อมูลด้านระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลังการทดลอง.....	124
21	แสดงข้อมูลคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง.....	124

ตารางที่	หน้า
22	แสดงข้อมูลคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในด้าน ความต้องการมีอำนาจควบคุม เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง 125
23	แสดงข้อมูลคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง..... 125
24	แสดงข้อมูลคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั้ง 3 ด้าน เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง 126
25	แสดงข้อมูลในภาพรวม ด้านความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรม สัมพันธภาพระหว่างบุคคล..... 127
26	แสดงข้อมูลรายด้านของความพึงพอใจหลังการฝึกอบรมของกลุ่มทดลอง 127
27	แสดงข้อมูลรายชื่อของความพึงพอใจของกลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วม กิจกรรม 128
28	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้เรียน ในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม 168
29	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูล ผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม 168
30	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้เรียน ในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา 170
31	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูล ผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา..... 170
32	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้เรียน ในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ ด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ 171
33	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูล ผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ 172

ตารางที่	หน้า
34	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้เรียน ในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วม 173
35	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูล ผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วม 173
36	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการ ของผู้เรียน ในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการประเมินผล 174
37	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูล ผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการประเมินผล 175
38	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้สอน ในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม 178
39	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้สอน ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม 178
40	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้สอน ในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา 179
41	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้สอน ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา 180
42	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้สอน ในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะ ของสื่อ 181
43	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้สอน ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ 182
44	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้สอน ในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วม 183

ตารางที่	หน้า
45	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้สอน ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วม 183
46	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้สอน ในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการประเมินผล..... 184
47	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้สอน ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการประเมินผล..... 185
48	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนต่อปัญหา ด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน..... 187
49	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่น (KR20) ของแบบวัด ระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล..... 191
50	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจ ในด้านกิจกรรมและวิทยากร..... 195
51	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจ ในด้านการเข้าร่วมกิจกรรม..... 196
52	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจ ในด้านการจัดการ 197
53	แสดงแผนการจัดกิจกรรมก่อนเข้าสู่สาระการเรียนรู้ 232
54	แสดงความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล 233

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	71
2 แสดงลำดับการดำเนินการวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรม การศึกษาในระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย	100

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิถีการเรียนรู้ของมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าขององค์ความรู้และวิทยาการสมัยใหม่ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดความต้องการการเรียนรู้อย่างกว้างขวางในแทบทุกกิจกรรมของสังคม ขยายขอบเขตจากการศึกษาในระบบ ไปสู่การเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้เกิดกิจกรรมการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การศึกษานอกระบบจึงมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ (อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2551) จากมาตรา 4 ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ระบุว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551)

การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษาซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนตามปกติ ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะอ่อนตัวให้ผู้เรียนมีความสะดวกเลือกเรียนได้หลายวิธีจึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความหมายครอบคลุมถึงมวลประสบการณ์การเรียนรู้ทุกชนิดที่บุคคลได้รับจากการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติการเรียนรู้จากสังคม และการเรียนรู้ที่ได้รับจากโปรแกรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในโรงเรียนตามปกติ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีได้อยู่ในระบบโรงเรียนปกติ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกฝนอาชีพ หรือการพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่องตามที่ตนสนใจ (อาชัญญา รัตนอุบล, 2542) สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนต้องปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้

สถานการณ์ที่แข่งขัน และเร่งรีบ ดังกล่าวว่าคุณพิการจำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2551)

การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะสนองตอบความต้องการในการเรียนรู้ของ ประชาชนได้อย่างทั่วถึง จำเป็นต้องมีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนซึ่งมีลักษณะยืดหยุ่นมากกว่า สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างหลากหลายและทั่วถึง โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมทั้งมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและแสวงหาได้โดยง่ายสำหรับคนทั่วไป สำหรับกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษานอกระบบนั้นได้แก่ ผู้ที่พลาดโอกาส ขาดโอกาส และ ด้อยโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่นั้นเป็นระดับเยาวชนขึ้นไป ผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนตามปกติ รวมไปถึง กลุ่มคนพิการ และคนที่ออกจากการศึกษาเนื่องจากสาเหตุและความจำเป็นที่หลากหลาย (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2550)

ในการศึกษานอกระบบโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายเยาวชนจึงมีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต เยาวชนทุกคนควรได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามสภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเยาวชนให้เต็มศักยภาพ (นิติตา วรวิทยาคม, 2551) และตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2521 ได้ให้ความหมายของเยาวชนว่า เป็นบุคคลอายุไม่เกิน 25 ปี นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมาตรา 80 กำหนดให้รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งในประเทศไทยมีเยาวชนจำนวนหนึ่งที่มีความพิการและทุพพลภาพไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา ซึ่งเกิดจากสาเหตุในด้านต่างๆ ถูกทอดทิ้งจากพ่อแม่ไว้ตามโรงพยาบาล สถานที่สาธารณะต่างๆ กำพรั้าซึ่งเยาวชนเหล่านี้เป็นกลุ่มเยาวชนที่ต้องการได้รับการพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพ การเลี้ยงดู การเข้าสังคม ให้สามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองและมีความสุข

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้น ทักษะชีวิตจึงเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อเตรียมความพร้อมของเยาวชนเพื่อให้สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการโดยที่เห็นเป็นการสมควรกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบมาตรา 41 และมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้อ 3 ให้กำหนดประเภทความพิการ ดังนี้ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 2554)

(1) ความพิการทางการเห็น	(4) ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
(2) ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	(5) ความพิการทางสติปัญญา
(3) ความพิการทางร่างกาย	(6) ความพิการทางการเรียนรู้

ปัญหาของเยาวชนพิการที่พบมักพบปัญหาทางพฤติกรรมได้มากเนื่องจากข้อจำกัดที่ตัวเด็กเองมีอยู่ ไม่สามารถทำทุกอย่างได้เหมือนผู้อื่น เด็กควรได้รับการดูแลโดยการให้กำลังใจ ขณะเดียวกันต้องฝึกให้เด็กพัฒนาความสามารถในด้านอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้มีความมั่นใจและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะสาเหตุที่ไม่สามารถตัดขาดออกจากสังคมได้ จำเป็นต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม จึงมีความจำเป็นต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมที่ต้องติดต่อดังนั้นคนพิการจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล แม้ว่าจะมีเยาวชนพิการที่เริ่มกล้าแสดงออกและไม่เป็นภาระกับสังคมอยู่บ้างแล้วก็ตามแต่ก็ยังคงมีเยาวชนพิการอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังคงขาดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองผิดปกติและท้อแท้ต่อชีวิตของตน ไม่กล้าที่จะเผชิญกับโลกแห่งความเป็นจริงในสังคม จึงทำให้เยาวชนพิการเหล่านั้นไม่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อคนรอบข้างต้องตัดขาดจากสังคมไปโดยไม่รู้ตัว (พัชรา ลิ้มอำไพ, 2537)

ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2554) เรื่อง รายชื่อสถานสงเคราะห์คนพิการของรัฐ ข้อ 3 สถานสงเคราะห์ในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

1. สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ) จังหวัดนนทบุรี
2. สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา(หญิง) (บ้านราชาวดี) จังหวัดนนทบุรี
3. สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา(ชาย) (บ้านราชาวดี) จังหวัดนนทบุรี
4. สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา (บ้านเฟื่องฟ้า) จังหวัดนนทบุรี
5. สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
6. สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
7. สถานสงเคราะห์คนพิการการุณยเวศม์ จังหวัดชลบุรี
8. สถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดราชบุรี
9. สถานสงเคราะห์คนพิการ จังหวัดอุบลราชธานี

เนื่องจากจังหวัดนนทบุรีมีจำนวนที่ตั้งของสถานสงเคราะห์คนพิการมากที่สุดและสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด(บ้านนนทภูมิ)เป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่คอยช่วยเหลือผู้พิการที่มีช่วงอายุที่ยาว คือ ช่วงอายุตั้งแต่ 7-18 ปีรับอุปการะทั้งเด็กหญิงและชาย ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยเลือกเยาวชนพิการในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ) ดังนั้นเมื่อมีช่วงอายุและเพศที่แตกต่างกันอยู่รวมกัน จะต้องมีการปรับตัวเข้าหากันเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและเพื่อเตรียมความพร้อมของเยาวชนก่อนที่จะออกไปสู่สังคมภายนอกพร้อมกับผู้อื่น (มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย, 2553)

สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด(บ้านนนทภูมิ)เป็นหน่วยงานราชการสังกัดสำนักบริการสวัสดิการสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนินการช่วยเหลือคนพิการมาโดยต่อเนื่องจวบจนปัจจุบันเป็นระยะเวลา 34 ปี โดยให้บริการสงเคราะห์ฟื้นฟูและพัฒนาเด็กพิการทางร่างกายทั้งชายและหญิง อายุ 7-18 ปี หรือมากกว่านี้ให้มีโอกาสได้รับการศึกษา การฝึกอาชีพ การพัฒนา การฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายอย่างเหมาะสมทั้ง 4 ด้าน คือ ในด้านการแพทย์ การอาชีพ การศึกษา และการสังคม ให้เป็นผู้สามารถพึ่งตนเอง และมีความสุขตามอัตภาพ โดยมีคนพิการอยู่ในความดูแล

เป็นจำนวนทั้งสิ้น 401 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2555) ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 1 (สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพ ปากเกร็ด, 2553)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนเด็กพิการแยกตามประเภทความพิการในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ดบ้านนนทภูมิ

จำนวนเด็กพิการ 401 คน	ชาย 245 คน	หญิง 156 คน
แยกประเภทความพิการ		
1. พิการทางร่างกาย/การเคลื่อนไหว	จำนวน	165 คน
2. พิการทางการได้ยิน/การสื่อความหมาย	จำนวน	61 คน
3. พิการทางการมองเห็น	จำนวน	23 คน
4. พิการทางสติปัญญา/การเรียนรู้	จำนวน	12 คน
5. พิการทางจิตใจ/พฤติกรรม	จำนวน	1 คน
6. พิการซ้อน(พิการมากกว่าหนึ่งอย่าง)	จำนวน	157 คน
7. อื่น ๆ จดทะเบียนสภาพความพิการที่ไม่เข้าข่ายความพิการ	จำนวน	2 คน

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนเด็กพิการแยกตามประเภทความพิการในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด(บ้านนนทภูมิ)นั้นจะเห็นได้ว่าประเภทของความพิการที่เป็นลำดับแรกก็คือความพิการทางร่างกาย ซึ่งเป็นเยาวชนที่มีจำนวนมากที่สุดในปัจจุบันเป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 7 – 18 ปี ซึ่งมาจากหลากหลายสถานที่ อาทิเช่น จากครอบครัวที่มีความยากจน ตามโรงพยาบาลที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง ซึ่งเยาวชนแต่ละคนจะมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ผลจากการสัมภาษณ์นักสังคมสงเคราะห์ได้ให้ข้อมูลว่าเยาวชนมาจากหลากหลายต่างสถานที่เมื่อเข้ามาอยู่ร่วมกันอาจมีปัญหาในเรื่องการปรับตัวและการอยู่ร่วมกันกับเยาวชนพิการด้วยกัน เยาวชนไม่เข้าใจถึงวิธีการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนๆ บางคนเก็บตัวอยู่คนเดียวไม่พูดคุยกับใคร (สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพ ปากเกร็ด, 2553)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด(บ้านนนทภูมิ) ได้จัดขึ้นให้กับเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด(บ้านนนทภูมิ) นั้นพบว่า ยังมีความต้องการที่จะเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนช่วงอายุ 15 - 18 ปี ก่อนที่จะ

ออกไปสู่สังคมภายนอกตั้งนั้นจึงควรที่จะมีการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนจะเป็นสิ่งที่เข้ามาเติมเต็มและเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้กับเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ)

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลากรที่ดูแลเยาวชนพิการเยาวชนที่มีความพิการทางด้านร่างกายที่ได้รับการดูแลจากสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด(บ้านนนทภูมิ)นั้นเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีจำนวนมากที่สุด 165 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 401 คน จึงเป็นกลุ่มเยาวชนที่พึงได้รับการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (อาษา โอปัทภษชีวิน, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2554)

นอกเหนือจากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรม พบว่าเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด(บ้านนนทภูมิ) มีความต้องการที่จะเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) เพราะเยาวชนส่วนใหญ่นั้นที่เข้ามาใช้บริการกับทางบ้านนนทภูมินั้นจะมีความแตกต่างกันและถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนให้มีการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลก่อนที่จะถึงวัยที่จะต้องออกมาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่เป็นโลกแห่งความเป็นจริง (อาษา โอปัทภษชีวิน, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2555)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยเข้าไปสนทนากลุ่มกับเยาวชนภายในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด(บ้านนนทภูมิ) เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2555 เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนั้น ผู้วิจัยได้สอบถามความรู้สึกของเยาวชนเกี่ยวกับตนเองเมื่อต้องเข้าไปอยู่ในสังคมร่วมกับคนปกตินั้น ได้บอกถึงความรู้สึกว่า

1. รู้สึกว่าตนเองนั้นด้อยโอกาสเพียงเพราะเป็นผู้พิการ
2. รู้สึกว่าคนปกติในสังคมยังไม่ค่อยยอมรับหรือเชื่อถือในศักยภาพของพวกเขา
3. รู้สึกว่าการปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอกที่ตนเองกำลังจะออกไปเผชิญ ทำได้ยาก
4. รู้สึกว่าการพูดคุยหรือสร้างความสัมพันธ์กับคนในสังคมภายนอก ทำได้ยาก และกลัวคนเหล่านั้นดูถูก เพราะเป็นคนพิการ (อาษา โอปัทภษชีวิน, สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2554)

ความรู้สึกรักของเยาวชนในการสนทนากลุ่มและข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้กับเยาวชนภายในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ) ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน และสามารถรักษาสัมพันธภาพไว้ได้ยืนยาว ซึ่งเหมาะกับเยาวชนผู้พิการเหล่านี้ ที่ต้องออกไปเผชิญโลกภายนอก ไปสัมผัสกับบุคคลอื่นๆ ที่มีความปกติมากกว่าตนเอง การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล นอกจากช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองในการพูดคุยกับบุคคลอื่นแล้ว ยังช่วยให้ผู้พิการสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอกที่ตนเองต้องออกไปเผชิญอีกด้วย ตามทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล Fundamental Interpersonal Relationships Orientation Behavior (FIRO-B) ของ Schutz (1988) แบ่งความสัมพันธ์เป็น 3 ประการ คือ

1. ความต้องการเป็นพวกพ้อง (Inclusion)
2. ความต้องการมีอำนาจควบคุม (Control)
3. ความต้องการเปิดเผยตนเอง (Openness)

ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ได้เสนอแนวคิดการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งหมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะ มีโลกทัศน์ มีความรู้ความเข้าใจในกลุ่มของตนเองคล้ายคลึงกัน หากแต่มีความแตกต่างจากกลุ่มบุคคลกลุ่มอื่นๆ การจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดนี้ จึงให้ความสำคัญกับลักษณะพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายสำหรับการจัดกิจกรรม โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้กับกลุ่มเยาวชนผู้พิการทางร่างกาย เพื่อพัฒนากิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการ

ในการจัดกิจกรรมสำหรับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่สอดคล้องกับกิจกรรมสัมพันธ์ภาพที่มีต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลนั้นมีแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นแนวคิดที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมมือในการแสวงหาความรู้และลงมือปฏิบัติจากแหล่งความรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ทั้งนี้การเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยให้ผู้เรียน ได้รับการฝึกฝน ความต้องการเป็นพวกพ้อง ความต้องการมีอำนาจการควบคุม ความต้องการเปิดเผยตนเอง ดังนั้นเมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมจะทำให้เด็กและเยาวชนสามารถพัฒนาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล เพราะเป็นแนวคิดที่ทำให้เยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดและรับฟังผู้อื่น ทำงานร่วมกันกับเพื่อนๆ และข้อคิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมจะทำให้เยาวชนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เกิดจากความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้ของคนเป็นกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยมีผู้สอนจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างความรู้มากกว่าการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน แต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้นกระบวนการสร้างความรู้จึงเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายกระทำ การเรียนรู้ลักษณะนี้จึงย่ำถึงลักษณะทางสังคมของการเรียนรู้ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ทำให้เกิดการขยายเครือข่ายการเรียนรู้ออกไปอย่างกว้างขวาง (กรมสุขภาพจิต , 2543)

Kagan (1994) นักการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้เสนอขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นที่ช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้มีทักษะด้านต่างๆ สูงขึ้น ทั้งทักษะด้านการเรียนรู้ ทักษะด้านการทำงาน และทักษะด้านความสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Kagan สามารถช่วยเสริมสร้างทักษะด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationships) ได้เป็นอย่างดี (Dumas, 2011)

จากความสำคัญของปัญหาและความเป็นมาดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเยาวชน โดยเฉพาะเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ) เยาวชนกลุ่มนี้จำเป็นต้องมีสัมพันธ์ภาพเพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกายโดยเลือก

เยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ) ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด(บ้านนนทภูมิ)และผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีกิจกรรมในการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย เพื่อที่จะนำไปสู่การจัดบริการการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพเยาวชนพิการให้มีศักยภาพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ไม่เป็นปัญหาต่อสังคม และเป็นแนวทางในการ ส่งเสริม ปรับปรุง และตอบสนองต่อการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้กับเยาวชนพิการได้อย่างตรงจุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคคลให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีศักยภาพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในวงการศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกายที่เหมาะสม มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกายให้มีระดับสูงขึ้นหรือไม่
3. ความพึงพอใจของเยาวชนพิการทางร่างกายต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกายเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

สมมติฐานการวิจัย

เยาวชนพิการทางร่างกาย มีระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยต่อไปนี้

อมรรัตน์ มณีจักร (2551) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม โดยใช้เยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 เชียงใหม่ จำนวน 20 คนเป็นกลุ่มทดลอง จากการวิจัยพบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเยาวชนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมนึก เหลืองอ่อน (2549) ได้ศึกษาผลเปรียบเทียบความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มเรียนได้ในระดับช่วงชั้นที่ 3 โดยทดสอบแบบก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มเรียนได้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 การศึกษาพบว่า หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยรวมร้อยละ 89.60 ระดับดีมาก

สุภาวดี เรืองคณะ (2543) ได้ศึกษาผลเปรียบเทียบของการฝึกกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน ประถมชั้นปีที่ 6 ในเรื่องความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง จากผลการวิจัยพบว่าภายหลังการฝึกอบรมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีคะแนนการฝึกกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถส่งเสริมให้เยาวชนพิการทางร่างกายมีระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงขึ้นและแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำมาใช้จัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยสามารถส่งเสริมให้เยาวชนผู้พิการทางร่างกายมีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงขึ้นผู้วิจัยจึงเสนอสมมุติฐานการวิจัยดังนี้

เยาวชนพิการที่เข้าร่วมกิจกรรม จะมีระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เด็กและเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ดบ้านนนทภูมิ จำนวน 401 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 19 มกราคม 2554)

1. ตัวแปรที่จะศึกษา ได้แก่

1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ) โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล และความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ

สำหรับขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นผู้วิจัยได้เลือกขอบเขตของเนื้อหาตามสาระการเรียนรู้สัมพันธภาพระหว่างบุคคลซึ่งประกอบด้วย 1) ความต้องการเป็นพวกพ้อง 2) ความต้องการมีอำนาจควบคุม และ 3) ความต้องการเปิดเผยตนเอง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของเยาวชนพิการทางร่างกาย หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ที่ให้ความรู้ เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกายในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ) โดยลักษณะของการจัดกิจกรรมมีความยืดหยุ่นสูงปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ สถานที่และบุคคล ใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย

สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) การเข้าใจมุมมองอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและ

ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน และกัน และสามารถรักษาสัมพันธ์ภาพไว้ได้ยืนยาว สำหรับการวิจัยครั้งนี้ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลหมายถึง คะแนนจากแบบวัดไฟโร-บี ซึ่งจำแนกเป็น 3 ด้าน

1. ความต้องการเป็นพวกพ้อง (Inclusion) หมายถึง เป็นความต้องการในการสร้างและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่นเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและคนอื่น โดยมาจากการเห็นคุณค่าของตนเองและจะมีพฤติกรรมในการปรับตัวเริ่มตั้งแต่การไม่ต้องการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในระยะเริ่มต้น และไม่ต้องการเป็นพวกพ้องกับคนอื่น ความต้องการเป็นพวกพ้องจะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งแสดงความต้องการเข้าไปมีสัมพันธ์ภาพกับคนอื่นและต้องการการยอมรับการเป็นพวกพ้องในกลุ่มระดับสูง

2. ความต้องการมีอำนาจควบคุม (Control) หมายถึง เป็นความต้องการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น เกิดจากความมั่นใจในตนเองแสดงต่อผู้อื่นในการตัดสินใจ แสดงความมีอำนาจ และความเป็นผู้นำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม จะมีพฤติกรรมตั้งแต่ความไว้วางใจในการกระทำของผู้อื่น ไม่ต้องการแสดงการควบคุมผู้อื่น และไม่แสดงอำนาจเหนือผู้อื่นเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กัน เมื่อบุคคลเกิดความรับผิดชอบขึ้นความต้องการการมีอำนาจควบคุมจะเพิ่มระดับขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งถึงการแสดงความต้องการการควบคุมผู้อื่นทั้งหมด เมื่อมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และต้องการแสดงอำนาจเหนือผู้อื่นในระดับสูง

3. ความต้องการเปิดเผยตนเอง (Openness) หมายถึง เป็นความรักและความไว้วางใจที่จะเปิดเผยความคิดความรู้สึกต่อสถานการณ์ในขณะนั้นที่เกิดมาจากความเข้าใจตนเอง โดยการให้ข้อมูลที่ผ่านมาแล้วของตนให้ผู้อื่นได้รับรู้ ความต้องการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและคนอื่นจะมีพฤติกรรมตั้งแต่การไม่ต้องการเปิดเผยตนเอง กับคนอื่น ไม่ต้องการเปิดเผยตนเอง ความต้องการเปิดเผยตนเองจะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ไปจนกระทั่งถึงความต้องการเปิดเผยตนเองกับคนอื่น และต้องการเปิดเผยตัวเองในระดับสูงขึ้น เมื่อมีระดับสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันมากขึ้น

เยาวชนพิการทางร่างกาย หมายถึง เยาวชนที่มีความพิการทางด้านร่างกายภายในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ ที่มีความผิดปกติของแขน ขา แต่ไม่ได้หมายถึงเด็กที่มีสายตาศีรษะพิการ หรือสูญเสียการได้ยิน แม้ว่าดวงตาและระบบการได้ยินเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายก็ตาม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันรับผิดชอบงานในกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดเป็นความสำเร็จของกลุ่มโดยผู้วิจัยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Kagan (1994) ซึ่งหลักการสำคัญของแนวคิดนี้คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพราะทุกคนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม 2) การได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน 3) การส่งเสริมให้ช่วยเหลือกัน 4) การได้ร่วมกันคิดทุกคน ทำให้เกิดการระดมความคิด และ 5) การส่งเสริมทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกัน การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียม ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียน มีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน 2) ขั้นสอน ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน 3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ 4) ขั้นตรวจสอบผลงาน ผู้เรียนจะรายงานผลการทำงานกลุ่ม 5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน

องค์ประกอบของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง ขั้นตอนและกระบวนการในการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพแห่งอื่นๆ สามารถนำแผนกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ไปใช้ในการพัฒนาและวางแผนการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนพิการในหน่วยงานของตนเอง

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ได้รับความรู้และความเข้าใจที่มากขึ้น ในการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย รวมถึงได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อใช้สำหรับการวางแผนพัฒนาเยาวชนพิการทั่วประเทศ ในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลต่อไป

3. เป็นแนวทางให้ผู้วิจัยท่านอื่นสามารถนำแผนการจัดกิจกรรมที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้ ไปขยายผลในการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ รวมถึงสามารถนำแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไปพัฒนาทักษะของเยาวชนพิการทางร่างกาย ในด้านอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความและงานวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย โดยได้รวบรวมสาระสำคัญนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- ตอนที่ 1 แนวคิดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน**
- 1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 - 1.2 หลักในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 - 1.3 ประเภทการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 - 1.4 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเยาวชนพิการ
- ตอนที่ 2 แนวคิดการศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรม**
- 2.1 ความหมายของความต้องการ
 - 2.2 วิธีการศึกษาความต้องการทางการศึกษา
- ตอนที่ 3 แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ**
- 3.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ
 - 3.2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ
 - 3.3 ประเภทของการเรียนแบบร่วมมือ
 - 3.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ
- ตอนที่ 4 แนวคิดเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล**
- 4.1 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationships)
 - 4.2 แนวคิดทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
 - 4.2.1 แนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ Schutz (1998)
 - 4.2.2 แนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของ Greenhalgh (2001)
 - 4.2.3 แนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของ Whipple (2004)
- ตอนที่ 5 เยาวชนพิการบ้านนนทภูมิ**
- 5.1 สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ)

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาษาไทย - ต่างประเทศ

- 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือการศึกษานอกโรงเรียน (Non-formal Education) แต่เดิมใช้คำว่า การศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) เพราะเป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้ใหญ่ที่พ้นวัยเรียนไปแล้ว ผู้ที่ทำงานแล้ว และผู้สูงอายุ (สุมาลี สังข์ศรี, 2545) แต่ปัจจุบันกลุ่มเป้าหมายที่รับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่ได้มีเพียงผู้ใหญ่เท่านั้น แต่ยังมีบุคคลอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในโรงเรียน เนื่องด้วยการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถเข้าถึงความต้องการของแต่ละบุคคล มีกิจกรรมการศึกษาที่หลากหลายและมีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้เพื่อนำไปใช้ต่อยอดในการทำงาน แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมทักษะทางด้านอาชีพและพัฒนาความรู้เฉพาะทางเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ได้ให้ความหมายของ การศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบหลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียนโดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนั้นอาจเป็นเอกเทศ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่นๆ สำหรับหน่วยงานที่จัดนั้นอาจเป็นหน่วยงานทางการศึกษาโดยตรง หรือเป็นหน่วยงานที่อาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือไปสู่วัตถุประสงค์ในการพัฒนาอื่นๆ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2543)

สำหรับความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้มีนักการศึกษาในประเทศไทย และต่างประเทศให้นิยามไว้มากมาย ดังนี้

อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า หมายถึง การศึกษาและประมวลประสบการณ์ความรู้ใดๆก็ตามที่จัดขึ้นโดยบุคคล หน่วยงาน และสถาบันต่างๆ ในสังคม โดยมุ่งจัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่พึงประสงค์ของบุคคลต่างๆในสังคม โดยยึดหลักการที่ว่า กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นๆจะสนองตอบต่อความต้องการ ความสนใจและประยุกต์ใช้แก้ปัญหาให้แก่บุคคลนั้นได้ด้วย

สุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า หมายถึง การศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ไม่จำกัดพื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์หรือความสนใจ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

อุ้นตา นพคุณ (2546) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า เป็นกิจกรรมหรือโครงการใดๆที่สถาบันต่างๆในสังคมจัดขึ้น โดยมีเจตนาและวัตถุประสงค์ที่จะให้การเรียนรู้แก่ประชาชนที่สามารถกำหนดเป้าหมายได้ ผู้รับการศึกษาเองก็มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการที่จะรับการเรียนรู้ กิจกรรมดังกล่าวจัดให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกชุมชน และทุกระดับการศึกษา เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีความรู้ ทักษะและทัศนคติค่านิยมที่ดี กิจกรรมทางการศึกษาที่เรียกว่า เป็น การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องจัดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น หลักสูตรยืดหยุ่น ประหยัด และตอบสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและปัญหาของชุมชน

วรรัตน์ อภินันท์กุล (2551) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

จากความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่นำเสนอข้างต้น จะเห็นได้ว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่ามีความแตกต่างไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งการศึกษานอกระบบจะมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่พึงประสงค์ของบุคคลต่างๆ ในสังคม โดยยึดหลักการที่ว่า กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นๆจะสนองตอบต่อความต้องการ ความสนใจและประยุกต์ใช้แก้ปัญหาให้แก่บุคคลนั้นได้

1.2 หลักในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะสนองตอบความต้องการในการเรียนรู้ของประชาชนได้อย่างทั่วถึง จำเป็นต้องมีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนซึ่งมีลักษณะยืดหยุ่นมากกว่า สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างหลากหลายและทั่วถึง โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมทั้งมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและแสวงหาได้โดยง่ายสำหรับคนทั่วไป (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2550)

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปัจจุบันมิใช่เป็นการจัดการศึกษาเพียงเพื่อให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่เป็นการให้บริการและให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างให้มีความรู้พื้นฐานอันจำเป็นในการดำรงชีวิต มีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ ทราบข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ มีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและรู้จักแสวงหาข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ เพื่อจะได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามความต้องการ เป็นการจัดการการศึกษาที่จะช่วยให้ประชาชนรู้จักแสวงหาและเลือกสรรสิ่งที่ดีงาม นำไปปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนให้ดีขึ้นด้วยตนเอง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2543)

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อต้องการให้บุคคลคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มีคุณภาพที่ดี สามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาชัญญา รัตนอุบล (2550) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของประชากรให้เป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติ เพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการเมืองต่อไป เนื่องจากในการพัฒนาประเทศนั้น ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมาย คือ คุณภาพของประชากรอันเป็นปัญหาขั้นมูลฐานของประเทศ หากประชากรมีคุณภาพแล้ว การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง ก็จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงต้องการให้ประชาชนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องต่อไปนี้เป็น

1.1 เพิ่มพูนความรู้ การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ซึ่งมีไม่เฉพาะการอ่านออกเขียนได้เท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงความรู้ ความเข้าใจในเรื่องอื่นๆ ด้วย เช่น ด้านเศรษฐกิจ การปกครองและสุขภาพอนามัย เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับและปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของตนเองหรือชุมชนของตนให้ดีขึ้น

1.2 เกิดทัศนคติที่ดีในสังคมที่ประชาชนมีคุณภาพ ประชาชนจำเป็นที่จะต้องมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน การประกอบอาชีพ ความสัมพันธ์ คบค้าสมาคมกับผู้อื่น ด้วยเหตุนี้การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างและปลูกฝังทัศนคติที่ดี และเหมาะสมถูกต้องให้แก่ประชาชนตั้งแต่เกิดจนถึงวัยชรา ไม่ว่าจะเป็นด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา และการเคารพสิทธิของผู้อื่น เป็นต้น

1.3 เกิดทักษะหรือความชัดเจนในชีวิต สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเจริญทางด้านเทคโนโลยีและการคมนาคมสื่อสารที่รวดเร็วขึ้นกว่าเดิม สังคมจึงไม่อาจหยุดนิ่ง เศรษฐกิจจึงมีการบีบรัดตัว บังคับให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงต้องช่วยให้ความรู้แก่บุคคลเพื่อการปรับตัวกับสภาพและสถานการณ์ใหม่ของสังคมให้ได้ นอกจากนี้แล้วการที่ประชากรของโลกเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ความเป็นอยู่และชีวิตประจำวันของประชาชนได้รับผลกระทบ ด้วยเหตุนี้บุคคลจึงควรต้องได้รับความรู้เพื่อจะเป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีทักษะในอาชีพของตน เพื่อการแข่งขันในตลาดแรงงาน หรือเพื่อจะได้มีทักษะรู้จักประหยัดทรัพยากร และรู้จักใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและชุมชนให้มากที่สุด

2. เพื่อพัฒนาด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนมุ่งหวังให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม หรือพัฒนาด้านวัตถุที่ดีขึ้น เช่น การส่งเสริมด้านการผลิต การส่งเสริมการคมนาคมและการส่งเสริมสาธารณสุขสมบัติ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว การศึกษานอกระบบโรงเรียนยังมุ่งหมายที่จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และสามารถเข้าใจปัญหาของตนเองและสภาพแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วชุมชนจะมีทรัพยากรอยู่ 3 ประเภทด้วยกัน คือ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางเทคนิค และทรัพยากรตามธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ก็คือ ตัวประชาชนและความสามารถของบุคคลสำหรับทรัพยากรทางเทคนิคก็คือสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลจากวิทยาศาสตร์และการประดิษฐ์ เช่น ถนนรถยนต์ ปุ๋ยเคมี ฯลฯ และทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน แร่ธาตุ น้ำ และภูมิอากาศ ฯลฯ ถ้าหากประชาชนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและตระหนักว่าตนเองและชุมชนมีทรัพยากรอะไรบ้างแล้ว ก็จะตระหนักได้ว่าสิ่งใดควรจะต้องปกป้องรักษา หรือสิ่งใดที่สามารถนำทรัพยากรมาใช้พัฒนาสภาพแวดล้อมของตนต่อไปได้ และชุมชนดังกล่าวก็จะมีความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรมในการศึกษา

ความเสมอภาคทางการศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นสิทธิของมนุษย์และเป็นหัวใจของประชาธิปไตย การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงมีส่วนช่วยสนับสนุนความเป็นธรรมในการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลทุกเพศ ทุกวัย และทุกชุมชน เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอันจะนำไปสู่ความสามารถที่จะช่วยเหลือตนเองและสังคมของตนได้ต่อไป

4. เพื่อส่งเสริมศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติ

ในโลกปัจจุบัน ขณะที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เจริญไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์จะเริ่มเห็นห่างจากวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชาติ การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงมีส่วนช่วยสนับสนุนให้บุคคลเกิดการรับรู้เกี่ยวกับบรรณคดี ประวัติศาสตร์ และศิลปะประจำท้องถิ่น อันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมของประเทศชาติขึ้น ด้วยเหตุนี้การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะช่วยสนับสนุนให้ประชาชนมีชีวิตที่สมบูรณ์แบบ รู้จักการประพฤติปฏิบัติตนตามความถูกต้องและเหมาะสมของจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศ

ตลอดจนเป็นผู้ที่มีธรรมชาติประจำใจ อีกทั้งยังรู้จักรัก และช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และทำให้เป็นผู้ที่มีความสุขในชีวิตตามควรแต่อัตภาพของตน

5. เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในหมู่ประชาชน

การศึกษานอกระบบโรงเรียน จะมีส่วนช่วยสนับสนุนพัฒนาความสามารถทางด้านประชาธิปไตยของประชาชนไทย และยังส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ รู้จักการรับผิดชอบงานร่วมกัน รู้จักการแบ่งงานกันทำ รู้จักการปรับตัว รู้จักเคารพในความคิดเห็นและสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น นอกจากนี้แล้ว การศึกษานอกระบบโรงเรียนยังมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ประชาชนได้รู้จักคิดวิพากษ์ วิจาร์ณ วิเคราะห์ปัญหา และสามารถตัดสินใจภายใต้ระบอบประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องอีกด้วย

6. เพื่อพัฒนาจิตใจ

การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะช่วยให้บุคคลได้ใช้ชีวิตอย่างสมบูรณ์ รู้จักการใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อน รู้จักการอ่านหนังสือที่ตนสนใจ รู้จักฟังเพลงเพื่อความเพลิดเพลิน และได้รู้จักการพักผ่อนจากความตึงเครียดของชีวิตอีกด้วย นอกจากนี้แล้ว การศึกษานอกระบบโรงเรียนยังช่วยสนับสนุนให้บุคคลรู้จักพัฒนาจิตใจของตนเองให้เป็นผู้ที่มีทัศนคติ มีค่านิยมที่เหมาะสม มีความเชื่อและเข้าใจในเรื่องของความดีและความเลว ตลอดจนสามารถวินิจฉัย ตัดสินใจและเข้าใจสภาพการณ์ในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ได้อย่างถูกต้อง

สุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้สรุปหลักการสำคัญของการศึกษานอกระบบ ไว้ดังนี้

1. หลักความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ประชาชนทุกคนควรมีโอกาสที่จะรับบริการการศึกษานอกระบบอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน
2. หลักการกระจายโอกาสทางการศึกษา ควรต้องหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะกระจายการศึกษานอกระบบให้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่าง แม้จะอยู่ในชนบทห่างไกล
3. หลักความต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ควรจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบอย่างต่อเนื่อง เมื่อกลุ่มเป้าหมายต้องการจะเรียนรู้หรือมีความพร้อมเมื่อใด ควรจะเรียนได้เสมอ
4. หลักความยืดหยุ่น การศึกษานอกระบบจะมีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น หลักสูตรสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นได้ ระยะเวลาเรียน สถานที่เรียน กิจกรรม

การเรียนการสอนสามารถปรับให้เอื้อต่อสภาพของกลุ่มเป้าหมาย และอำนวยความสะดวกต่อกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

5. หลักการสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมการศึกษานอกระบบเน้นการสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ โดยจะมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายก่อนจึงจะกำหนดกิจกรรม กิจกรรมที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่อาจแตกต่างกัน

6. หลักความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต เนื้อหาหลักสูตรของกิจกรรมการศึกษานอกระบบควรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในชีวิตจริง เพื่อที่กลุ่มเป้าหมายจะสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้ได้ในการดำเนินชีวิต

7. หลักความหลากหลาย กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรมีความหลากหลายทั้งประเภทของกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายในเรื่องอายุ พื้นฐานความรู้ ความสนใจ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเลือกได้ตามความต้องการ

8. หลักความเป็นประชาธิปไตย ในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบนั้น กลุ่มเป้าหมายควรมีอิสระในการเลือกกิจกรรมได้ตามความสนใจ เลือกเวลาเรียน เลือกวิธีเรียนได้ตามความพร้อมและความสะดวก สามารถหยุดพักจากกิจกรรมได้เมื่อมีความจำเป็นและสามารถกลับเข้าร่วมกิจกรรมได้เมื่อมีความพร้อม

9. หลักการมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบนั้น ผู้จัดมิได้จำกัดอยู่เฉพาะโรงเรียนหรือสถานศึกษาเท่านั้น และจะมีทั้งหน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรต่างๆ ในชุมชน รวมทั้งประชาชนในชุมชนด้วย

10. หลักการพึ่งพาตนเอง เป้าหมายของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบนั้นมุ่งให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองได้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต การปรับปรุงอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม

จากหลักในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการ ศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงมีการวัดผลที่เฉพาะกับกลุ่มเป้าหมายด้วย การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังให้ประชาชนได้รับความรู้ในเรื่องต่างๆ มิใช่เฉพาะเรื่องความรู้หนังสืออย่างเดียว แต่การศึกษานอก

ระบบโรงเรียนมุ่งเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานอันจำเป็นในการดำรงชีวิต มีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ ทราบข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ มีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและรู้จักแสวงหาข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ

1.3 ประเภทการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แบ่งประเภทการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนออกเป็นหลายด้าน ดังนี้

อาชัญญา รัตนอุบล (2542ข) ได้แบ่งประเภทของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การศึกษาแม่และเด็กหรือการศึกษาครอบครัว เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นแม่และเด็ก
2. กิจกรรมองค์กรเยาวชน เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนอันเป็นกำลังของประเทศ
3. การศึกษาผู้ใหญ่ เป็นการจัดการศึกษาให้ผู้ใหญ่ที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป เพื่อเสริมความรู้ใช้เวลาช่วงว่างให้เกิดประโยชน์และนำมาใช้กับชีวิตประจำวัน
4. การศึกษาชุมชน เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชน เพื่อให้เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน
5. การศึกษาพิเศษและการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาให้กลุ่มชนในสภาพแวดล้อมแตกต่างกันในสังคม เช่น กลุ่มชนในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น

สุมาลี สังข์ศรี (2545) แบ่งกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนออกเป็น 3 ประเภทหลัก ดังนี้

1. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทการศึกษาพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความรู้ในการอ่านเขียน การคำนวณเบื้องต้น การติดต่อสื่อสาร ด้วยวิธีการสอนอ่านเขียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนสามัญระดับประถม 3 วิธี คือ แบบชั้นเรียน แบบเรียนด้วยตนเอง และแบบทางไกล เป็นต้น
2. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทการให้ความรู้ และทักษะอาชีพ เป็นการให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อจะนำความรู้มาปรับปรุงการประกอบอาชีพ หรือสร้างอาชีพใหม่ เช่น การอุตสาหกรรม คนกรรม ศิลปกรรม ฯลฯ ด้วยวิธี การฝึกอาชีพระยะสั้น การฝึกอาชีพแบบกลุ่มสนใจ และหลักสูตรระยะสั้นของสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

3. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทให้ความรู้ทั่วไปและข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพกฎหมาย ศาสนา สิ่งแวดล้อม ด้วยการอบรมโดยวิทยากร ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

วิธีนี้ ศิลตระกูล และชัยยศ อิมสุวรรณ (2547) แบ่งกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทให้ความรู้พื้นบ้าน กิจกรรมในกลุ่มนี้เป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความสามารถในการอ่านเขียน มีความรู้ในการคิดคำนวณ รู้เรื่องราวที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อมสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม อันจะเป็นความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตหรือจะพัฒนาความรู้ในระดับสูงขึ้นไป ตัวอย่างกิจกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การสอนอ่านเขียน โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญเทียบเท่าระดับชั้น ประถม มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการฝึกอบรมประชาชนในชนบท การจัดฝึกอบรมประชาชนในชนบทคำนึงถึงความต้องการและความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของประชาชน การฝึกอบรมได้จัดให้กับกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มเกษตรกรกลุ่มที่ประกอบอาชีพทางการช่าง และค้าขาย และกลุ่มที่ทำงานด้านบริหาร หรือกลุ่มผู้นำชุมชนเนื้อหาที่สอดคล้องกับกลุ่ม เช่น การอบรมกลุ่มแม่บ้านในโครงการพัฒนาครอบครัว การอบรมเยาวชนในเรื่องอาชีพ หรือการพัฒนาทักษะชีวิต การฝึกอบรมกลุ่มผู้นำชุมชนในเรื่องการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน การจัดทำที่ประชาคม การสร้างภาวะผู้นำในชุมชน หรือการจัดทำโครงการหมู่บ้านปลอดยาเสพติด เป็นต้น

2. การศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทให้ความรู้ และทักษะอาชีพ กิจกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การฝึกอาชีพระยะสั้น การฝึกอาชีพแบบกลุ่มสนใจ จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ ให้การอบรมทางด้านวิชาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น อาชีพที่เพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้กลุ่มเป้าหมายได้มีความรู้ มีทักษะในวิชาชีพเฉพาะอย่างเพื่อนำมาปรับปรุงอาชีพของตน หรือสร้างอาชีพใหม่เพื่อเพิ่มพูนรายได้ ตัวอย่างกิจกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ ช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ ช่างไฟฟ้า ช่างซ่อมเครื่องรถยนต์ ตัดเย็บเสื้อผ้า อาหารขนม ช่างฝีมือพิมพ์ดีด การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน การปลูกพืชหมุนเวียน การทอผ้า การทำเครื่องจักรสาน ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีการให้ศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปอ.) การให้การศึกษาทางด้านวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

3. การศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทความรู้ทั่วไปและข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ความรู้ ข่าวสาร ที่ทันต่อเหตุการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน สามารถนำมาปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิต ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาชุมชน และสังคมต่อไป

Griffin (1970) ได้ให้ลักษณะกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า

1. เป็นโครงการหรือกิจกรรมทางด้านสังคมหรือการพัฒนา เช่น การควบคุมโรคมาลาเรีย หรือการศึกษาผู้ใหญ่
2. เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและมีส่วนสนับสนุนให้มีความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม ซึ่งไม่ได้กำหนดไว้ในกิจกรรมศึกษาในระบบโรงเรียน
3. เป็นกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นเรื่องการเรียนรู้จากประสบการณ์อันจะนำไปสู่ความสามารถในการเป็นผู้นำ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในพฤติกรรมของบุคคลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม
4. เป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมายให้ทั้งเจ้าหน้าที่ และผู้เรียนที่มีภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ หรือเชื้อชาติอย่างหนึ่ง ได้รับโอกาสการเรียนรู้ในอีกสภาพแวดล้อมหนึ่ง
5. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่นอกหลักสูตร

Coombs and Ahmed (1974) แบ่งกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน (General Education) เพื่อการให้ประชาชนในชนบทอ่านออก เขียนได้ คิดเลขได้ นอกจากนั้นต้องมีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม
2. การศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัว (Family Education) เป็นการเสริมความรู้ ทักษะ และเจตคติในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตครอบครัว เช่น ด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ การดูแลบ้านเรือน
3. การศึกษาเพื่อการปรับปรุงชุมชน (Community Development Education) เป็นการพัฒนาให้ประชาชนปรับปรุงชุมชนตนเองได้ ได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ให้ชุมชนมีการร่วมมือกัน ช่วยแก้ปัญหาในชุมชนและการพัฒนาประเทศชาติ

4. การศึกษาเพื่อการอาชีพ (Vacation Education) เป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ กิจกรรมให้ประชาชนมีอาชีพ หรือเกี่ยวกับการประกอบกิจการทางเศรษฐกิจ เช่น ฝึกอาชีพตัดผม เลี้ยงปลาสัตว์ การทอผ้า และแก้เครื่องยนต์ เป็นต้น

จากนิยามประเภทการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรจัดตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มไหนต้องการอะไร อย่างไร ควรจัดอย่างนั้น กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องเป็นผู้จัดการศึกษาให้มากขึ้น โดยจัดสรรงบประมาณ หรือกองทุน โดยกระจายให้เครือข่าย องค์กรเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ได้ งานการศึกษานอกระบบโรงเรียนบางอย่างต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วม มิเช่นนั้นอาจเกิดความบกพร่องได้ โดยการศึกษานอกระบบโรงเรียนในทศวรรษหน้า ควรประกอบด้วย

1. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านความรู้พื้นฐาน เพื่อให้เกิดความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
2. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการฝึกทักษะ เพื่อให้ความรู้และทักษะชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ก่อให้เกิดการพึ่งตนเอง
3. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านข่าวสารข้อมูล ซึ่งให้ความรู้ทั่วไปและข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้มีความทันสมัยในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม

1.4 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเยาวชนพิการ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ได้ให้ความสำคัญกับคนพิการและได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตโดยกำหนดให้ สำนักงาน กศน.เป็นองค์กรหลักในการสร้างสังคมอุดมปัญญา เพื่อสร้างการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชนอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.) ได้รับมอบหมายจากสำนักงาน กศน. ให้ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับคนพิการ ตามประเภทความพิการที่กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งไว้ 9 ประเภท คือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มี

ความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ๕ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ บุคคลออทิสติก บุคคลพิการซ้อน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) คนพิการได้รับการคุ้มครองสิทธิ 2) การมีส่วนร่วมในสังคมด้วยความเสมอภาค และ 3) มีสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรค สิ่งที่สำคัญต้องปรับเปลี่ยนความคิดมุมมองคนพิการจากแนวเวทนานิยมหรือความเมตตาสงสาร เป็นคนพิการได้รับการสงเคราะห์บนพื้นฐานตามสิทธิ สำหรับขอบเขต และอำนาจหน้าที่ของ ศกพ. มีดังนี้ (ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ, 2551)

1. จัดทำแผนแม่บทการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ เด็กด้อยโอกาส คนไทยในต่างประเทศและกลุ่มเป้าหมายตามนโยบายเร่งด่วน เป็นต้น
2. จัด ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
3. จัดทำมาตรฐานการศึกษาออกระบบสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
4. พัฒนา หลักสูตร รูปแบบ สื่อ กระบวนการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลการจัดการศึกษาออกระบบสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
5. พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
6. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สำหรับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และภารกิจของ ศกพ. มีดังนี้ (ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ, 2551)

วิสัยทัศน์

คนพิการทุกประเภทได้รับการศึกษาตลอดชีวิตที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้

พันธกิจ

1. ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับคนพิการได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2. พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนขยายโอกาสด้านการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับคนพิการ

3. พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้คนพิการเข้าถึงได้

4. พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนระบบการบริหารจัดการเพื่อให้สามารถดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ภารกิจ

สำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มอบให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.) “จัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับคนพิการ” โดยแบ่งกลุ่มความพิการไว้ 9 ประเภท คือ ด้านการเห็น ด้านการได้ยิน ด้านสติปัญญา ด้านร่างกายและสุขภาพ ด้านการเรียนรู้ ด้านการพูดและภาษา ด้านพฤติกรรมหรืออารมณ์ บุคคลออทิสติก บุคคลพิการซ้อน และแบ่งความพิการทั้งหมดนี้ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ

1) กลุ่มคนพิการที่สมองดี : เช่น พิการด้านการเห็น ด้านการได้ยิน ด้านร่างกายหรือแขนขา เป็นต้น

2) กลุ่มคนพิการที่มีสมองผิดปกติ : เช่น พิการด้านการเรียนรู้ ด้านสติปัญญาและบุคคลออทิสติก เป็นต้น

สำหรับประโยชน์ที่ผู้พิการจะได้รับจากการให้บริการของ ศกพ. ก็คือ

- 1) ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการเป็นรายบุคคล
- 2) ด้านการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
- 3) ด้านการกระตุ้นการเรียนรู้การเข้าร่วมกิจกรรมและสังคม
- 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ มีรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมเป็นรายบุคคล
- 5) ด้านการบูรณาการ เชื่อมโยงเนื้อหาสาระสอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน
- 6) ด้านการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับครอบครัว/ชุมชน/สังคม และบุคคลที่เกี่ยวข้อง อย่างมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี

7) ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ตามกฎกระทรวงฯ อย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการเป็นรายบุคคล

8) ด้านการประสานงาน การส่งต่อ และการช่วยเหลือระยะเริ่มแรก เช่น แพทย์ นักการศึกษา นักกายภาพ นักกิจกรรมและนักการฟื้นฟู เป็นต้น

อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ได้เสนอแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยแนวคิดดังกล่าวมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. การสำรวจความต้องการ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายเฉพาะจะเป็นกลุ่มที่มีลักษณะพิเศษและลักษณะเฉพาะของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางด้านร่างกาย ลักษณะทางด้านจิตใจ นักการศึกษานอกระบบโรงเรียน จึงจำเป็นต้องวินิจฉัย วิเคราะห์ภูมิหลัง พื้นฐานของกลุ่มเหล่านี้เป็นพิเศษ พร้อมทั้งต้องมีความระมัดระวังในเรื่องดังกล่าว โดยควรรู้จักการตั้งคำถาม การสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ตลอดจนการแสดงความรู้สึกต่อกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเหล่านี้เป็นพิเศษ

2. การวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะนี้ ควรจะให้ความสำคัญต่อเนื้อหาการเรียนรู้ ที่จะช่วยสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายมีชีวิตอยู่ตลอดในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าในสังคม จุดเน้นจึงควรอยู่ที่การคำนึงถึงความรู้สึก ความเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความมีคุณค่าของตนเองในสังคม และการได้รับความรักความสนใจและความช่วยเหลือจากสังคม ด้วยเหตุนี้ นักการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงควรจะได้กำหนดเป้าหมาย รูปแบบและขั้นตอนของการเรียนรู้ ร่วมกับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เพื่อความสอดคล้องต่อความต้องการ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียนอย่างแท้จริง

3. การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพระหว่างผู้สอน และกลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และระหว่างกลุ่มผู้เรียนด้วยกันเอง

เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่มีลักษณะพิเศษเกิดความรู้สึกสบายใจ รู้สึกผ่อนคลาย และลดความอึดอัดใจ และเกิดความรู้สึกสนใจ อยากเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน และทำให้เกิดความรู้สึกไว้วางใจผู้อื่นมากขึ้น

4. การเรียนการสอนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

ควรจะเน้นการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนการสอน การสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงควรมุ่งเน้นที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ มีการใช้อุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ซึ่งการใช้สื่อการศึกษาจะสามารถโน้มน้าวให้กลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสนใจเรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มความสามารถของตนนั้น หรือการเรียนรู้อื่นๆ

5. การประเมินผลกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

บทบาทประการสำคัญของนักการศึกษาอกระบบโรงเรียนในการจัดกิจกรรมแก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะเป็นรายกรณี หรืออาจจะมีการแนะนำส่งต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นกรณีๆไป หากมีความจำเป็น

สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียนสำหรับเยาวชนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ได้ให้ความสำคัญกับคนพิการ และได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตโดยกำหนดให้ สำนักงาน กศน เป็นองค์กรหลักในการสร้างสังคมอุดมปัญญา เพื่อสร้างการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชนอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง โดยมีวิสัยทัศน์ที่ว่า คนพิการทุกประเภทได้รับการศึกษาตลอดชีวิตที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมเพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีพันธกิจในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนา เป็นหลักสำคัญ ในเรื่องของภารกิจทางสำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยมอบให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.) “จัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับคนพิการ” รวมทั้งแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เริ่มจากการสำรวจความต้องการ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียน จากนั้นจึงมีการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกันกับผู้เรียน และจึงใช้กระบวนการเรียนการสอนกับผู้เรียนและขั้นตอนสุดท้ายเป็นการประเมินผลผู้เรียน

ตอนที่ 2 แนวคิดเรื่องการศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรม

ความหมายของความต้องการ

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) ให้ความหมายของคำว่า "ความต้องการ" ไว้ว่าหมายถึง ความอยากได้ ใคร่ได้หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการความขาดสมดุล เนื่องมาจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายใน

เกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่หนึ่งต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้นมา ทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

ส่ววัฒน์ วัฒนวงศ์ (2525) อ้างแนวคิดของ Knowls โดยแบ่งความต้องการของคนเป็น 2 ประเภทคือ

1. ความต้องการพื้นฐาน ซึ่งได้แก่

- ความต้องการทางกายภาพ
- ความต้องการในการเจริญงอกงาม
- ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่
- ความต้องการด้านความรัก ความพอใจ
- ความต้องการที่จะได้รับความมั่นคงปลอดภัย
- ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับ

2. ความต้องการด้านการศึกษา ซึ่งหมายถึงช่องว่างระดับความรู้ ความสามารถของบุคคลในปัจจุบันกับความปรารถนาให้มีในอนาคต ทั้งนี้จากการศึกษาความต้องการด้านการศึกษาทำให้ทราบว่าการศึกษา เป็นกระบวนการภายนอกตัวบุคคล เป็นการจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุน และ เอื้ออำนวยให้แต่ละคนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อเอื้อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ดังกล่าว สามารถเกิดได้ทั้งในสภาพการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนในระบบโรงเรียน นอกห้องเรียนและการเรียนรู้ตามธรรมชาติแต่การเรียนรู้นั้น เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เกี่ยวเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งกระบวนการเรียนรู้นี้ ยังคงเกิดขึ้นอยู่แม้ภายหลังจบการศึกษาแล้วก็ตาม และเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังที่ กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534) ได้กล่าวว่า "การเรียนรู้เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต มนุษย์มีการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงก่อนตาย จึงมีคำกล่าวเสมอว่าไม่มีใครแก่เกินเรียน การเรียนรู้จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้เป็นอย่างดี"

เสถียร เหลืองอร่าม (2525) และนิพนธ์ คันธเสวี (2528) กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์มีอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย หรือความต้องการทางสรีระ (Physical or Physiological Needs) หรือ ความต้องการปฐมภูมิ (Primary Needs) หรือ ความต้องการ

ทางด้าน ชีววิทยา (Biological Needs) หรือความต้องการปฐมภูมิ (Primary) เป็นความต้องการทางชีววิทยา หรือ ความต้องการทางกายภาพ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานอันดับแรกหรือขั้นต่ำสุดของมนุษย์ซึ่งจำเป็นในการ ดำรงชีวิต เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับชีวิต เป็นความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ เพื่อการมีชีวิตอยู่ เป็นความต้องการที่มีมาตั้งแต่กำเนิด ในฐานะที่เป็นอินทรีย์ทาง กายภาพ เป็นแรงขับ (Drive) ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นแรงขับดันทางกายภาพ เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตเพื่อความอยู่รอด จึงเป็นความต้องการพื้นฐานที่จะขาดเสียมิได้ ความต้องการชนิดนี้หากไม่ได้รับการตอบสนองจะมีความรู้สึกตึงเครียดอยู่ตลอดเวลา และมีความกระวนกระวาย เช่น ความต้องการอากาศหายใจ อาหาร ความอบอุ่น น้ำ ยารักษาโรค อุดมภูมิที่เหมาะสม เครื่องนุ่งห่ม การเคลื่อนไหวทางร่างกาย การขับถ่าย ความต้องการเรื่องเพศ การพักผ่อนนอนหลับ ที่อยู่อาศัย ถ้าขาดความต้องการประเภทนี้เพียงประการใดประการหนึ่งชีวิตจะต้องมีอันเป็นไป เพราะความต้องการนี้เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับมนุษย์ทุกคนจะขาดเสียมิได้ การแสวงหาสิ่งต่างๆมาเพื่อตอบสนองความต้องการในทางกายของมนุษย์ นี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสังคม วัฒนธรรม การฝึกอบรม สิ่งแวดล้อม ศาสนา เศรษฐกิจ ฯลฯ

2. ความต้องการทางด้านจิตใจ ความต้องการในระดับสูง ความต้องการทางด้านจิตวิทยา ความต้องการทุติยภูมิ หรือความต้องการที่เกิดขึ้นภายหลัง (Psychological Needs or Secondary Needs or Acquired Needs) เป็นความต้องการที่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายหลัง หลังจากความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว บางครั้งจึงเรียกความต้องการทางจิตใจว่า "ความต้องการที่เกิดขึ้นใหม่" (Acquired Needs) เพราะเป็นความต้องการที่เกิดจากความรู้ และการเรียนรู้ประสบการณ์ การสนองตอบต่างๆ ก็เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ เป็นแรงขับ (Drive) ชนิดหนึ่งที่ไม่หยุดอยู่กับที่ (Dynamic) ไม่มีรากฐานจากความต้องการทางร่างกาย แต่อาศัยกลไกทางสมอง ที่สั่งสมจากประสบการณ์ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้ เนื่องจากแต่ละคนมีระดับความต้องการแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้ และประสบการณ์ ความต้องการทางจิตใจเป็นความต้องการที่สลับซับซ้อน และมีความแตกต่างกันมากระหว่างบุคคล

3. ความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการทางจิตใจนั่นเอง แต่เน้นหนักในด้านความต้องการที่จะดำรงชีวิตให้เป็นที่ยอมรับนับถือของคนอื่น หรือมีความเป็นอยู่ดีกว่าบุคคลอื่น เช่น ต้องการความปลอดภัย ต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ต้องการความยอมรับในสังคมต้องการความก้าวหน้า เป็นต้น

Gilmer (1977) กล่าวว่า "มนุษย์มีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่าง เช่น อาหารอากาศ น้ำ ที่อยู่อาศัยรวมทั้งสิ่งอื่นๆ ด้วย เช่น การยอมรับนับถือ สถานภาพ การเป็นเจ้าของ ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปความต้องการเหล่านี้ยากที่จะได้รับการตอบสนองจนอิ่มและพอใจทั้งๆ ที่ก็ได้รับอยู่แล้ว"

Maslow (1978) นักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยมได้อธิบายเรื่อง ความต้องการของมนุษย์ว่าเป็นลำดับทั้งหมด 5 ชั้น (Five general system of needs) โดยเขียนเป็นรูปพีระมิดแห่งความต้องการไว้ แสดงความต้องการขั้นมูลฐานของมนุษย์ (Basic needs) เป็นทฤษฎีการจูงใจ ซึ่งเป็นคนแรกที่ได้เขียนขึ้น เรียกว่า Maslow's General theory of human mativation ดังนี้

Samuelson (1917 อ้างใน วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2546) กล่าวว่า มนุษย์นั้นมีความเพียรพยายามทุกวิถีทางในอันที่จะให้บรรลุความต้องการที่ละชั้น เมื่อความต้องการชั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการชั้นนั้นก็ลดความสำคัญลง จนหมดความสำคัญไป ไม่เป็นแรงกระตุ้นอีกต่อไป แต่จะเกิดความสนใจและความต้องการสิ่งใหม่อีกต่อไป แต่ความต้องการขั้นต้นๆ ที่ได้รับการตอบสนองไปเรียบร้อยแล้วนั้น อาจกลับมาเป็นความจำเป็นหรือความต้องการครั้งใหม่ก็ได้ เมื่อการตอบสนองความต้องการครั้งแรกได้สูญเสียหรือขาดหายไป และความต้องการที่เคยมีความสำคัญจะลดความสำคัญลง เมื่อมีความต้องการใหม่ๆ เข้ามาแทนที่

1. ความต้องการพื้นฐานทางสรีระ (Basic physiological needs or Biological needs or Physical needs) คือ ความต้องการบำบัดความหิวกระหาย ต้องการพักผ่อน ต้องการเรื่องกามารมณ์ ต้องการบำบัดความเจ็บปวดและ ความไม่สมดุลทางร่างกายต่างๆ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs and security) คือ ต้องการความมั่นคง ต้องการการป้องกัน อันตราย ต้องการระเบียบ ต้องการทำนายอนาคต

3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs or Social Needs) คือ ต้องการเพื่อน ต้องการผู้ร่วมงาน ต้องการครอบครัว ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ต้องการใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs, Self-Esteem Needs) คือ ต้องการความนับถือ ต้องการความมั่นคงซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเห็นของคนโดยทั่วไป ต้องการความพอใจ ชมเชย นิยม ต้องการความมั่นใจในตนเอง ต้องการคุณค่าในตนเอง ต้องการยอมรับตนเอง

5. ความต้องการความสมหวังในชีวิต (Self-Actualization Needs, Selfrealization, Self-fulfillment Needs) คือต้องการไปให้ถึงความสามารถสูงสุดของตนเอง ต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตน ต้องการทำสิ่งที่เหมาะสมที่สุด ต้องการความมั่งคั่งและขยายความต้องการให้ถึงที่สุด ค้นพบความจริง สร้างสรรค์ความงาม ส่งเสริมความยุติธรรม สร้างระเบียบ

Scissons (1992) ได้ศึกษารูปแบบของการศึกษาความต้องการรูปแบบต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากการนิยามความต้องการทางการศึกษาที่แตกต่างกันและได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ผลของการศึกษาได้เป็นข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ที่จะอธิบายและนิยามความต้องการทางการศึกษาว่าความต้องการทางการศึกษาเป็นผลของความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างองค์ประกอบความต้องการ (Need components) 3 องค์ประกอบคือ

1. สมรรถภาพ (Competence) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
2. ความเกี่ยวข้อง (Relevance) เป็นความสามารถในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งคิดว่าเหมาะสมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิผล
3. แรงจูงใจ (Motivation) เป็นความตั้งใจของบุคคลที่จะปรับปรุงความสามารถในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของตนเอง เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิผล

สรุปได้ว่าความต้องการทางการศึกษาเป็นผลมาจากแรงกระตุ้นของความต้องการพื้นฐานร่วมกับสภาพแวดล้อมที่ทำให้บุคคลเกิดความต้องการเรียนรู้ในบางสิ่งบางอย่างที่ตนขาดแคลนอยู่ เพื่อให้ตนเองดีขึ้น ความต้องการทางการศึกษาเป็นผลของการมีความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างองค์ประกอบความต้องการทั้งสาม ได้แก่บุคคล สภาพที่คาดหวังของงานต่อบุคคล คือความสามารถที่เหมาะสมกับการกระทำกิจกรรมนั้นๆ และแรงจูงใจของบุคคลที่จะพัฒนาความสามารถของตนเพื่อให้สามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จ

ตอนที่ 3 แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้นักเรียนที่ละความสามารถอยู่ร่วมกันและให้ทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณกลุ่มละ 4-5 คน สามารถค้นพบความหมายหรือข้อสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ศึกษา โดยใช้กิจกรรมในการสืบค้น บรรยาย อธิบาย และอภิปรายแนวความคิดและแก้ปัญหาร่วมกันในกลุ่ม การเรียนแบบร่วมมือ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

ปีทมา ศรชว (2540) กล่าวว่า "การเรียนแบบร่วมมือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนที่มีความแตกต่างกัน เช่น เพศ ระดับความสามารถทางการเรียนวัฒนธรรม ฯลฯ ได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยสมาชิกทุกคนของกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกัน คือความสำเร็จของกลุ่มซึ่งเป็นความสำเร็จของตนเองด้วย" สุมณฑา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา (2540 :30) กล่าวว่า "การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน สมาชิกแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองพร้อม ๆ กับการดูแลเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคล คือความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของทุกคน"

จิภาวรรณ รมรินทร์บุญกิจ (2542) กล่าวว่า "การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนที่จัดนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 3-5 คน โดยที่สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถต่างกันสำหรับนักเรียนในกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการเรียน แก้ปัญหาและทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้นักเรียนต้องมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองที่ได้รับมอบหมาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้และผลประโยชน์ต่อตนเองและต่อสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม" การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 4-5 คน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ในระดับความสามารถทางการเรียน เพศ และวัฒนธรรม ในการเรียนมีการแบ่งอุปกรณ์ และใช้ทรัพยากรร่วมกัน ปรีक्षाหรือและเรียนรู้ร่วมกัน แต่ละคนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม โดยมีเป้าหมายคือ ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของ ทุกคน

Johnson and Johnson (1987) กล่าวว่า "การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนที่มีการอภิปรายกับนักเรียนคนอื่น ๆ ช่วยเหลือนักเรียนคนอื่นและมีการแบ่งวัสดุอุปกรณ์ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เป็นการเรียนที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนแต่ละคนต้องเอาใจใส่รับผิดชอบต่อตนเอง และใช้ทักษะกลุ่มย่อยได้อย่างเหมาะสม"

Artzt and Newman (1990) กล่าวว่า "การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีการแก้ปัญหาร่วมกัน เพื่อเป้าหมายหรือความสำเร็จร่วมกัน โดยนักเรียนจะต้องคำนึงไว้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลว ดังนั้นสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีการพูดคุย อธิบายและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ครูไม่ใช่เป็นแหล่งความรู้ที่คอยป้อนให้แก่ นักเรียนแต่จะมีบทบาทเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ (facilitator) จัดหาและชี้แนะแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ของนักเรียน"

Johnson and Johnson (1991) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 5 ประการดังนี้

1. การพึ่งพาซึ่งกันและกันในทางบวก (positive interdependence) เป็นการที่สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายคือความสำเร็จของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะรู้สึกว่าคุณค่าของพวกเขาหรือ ว่ายน้ำไปด้วยกันความสำเร็จของตนขึ้นอยู่กับความสำเร็จของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม มีการแบ่งวัสดุ อุปกรณ์ ทรัพยากร และข้อมูลต่าง ๆ ร่วมกัน เป้าหมายของกลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียนที่เสริมเป้าหมายการพึ่งพาซึ่งกันและกันสมาชิกทุกคนจะได้รับรางวัลร่วมกัน ถ้าสมาชิกทุกคนช่วยกันทำคะแนนกลุ่มให้ได้ถึงร้อยละ 90 หรือมากกว่านั้น สมาชิกแต่ละคนจะได้คะแนนพิเศษเพิ่มอีก 5 คะแนน เป็นต้น

2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันอย่างใกล้ชิด (fact-to-face promotive interaction) เป็นการที่สมาชิกในกลุ่มมีการติดต่อสัมพันธ์กัน มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ให้ข้อมูลป้อนกลับ และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เสนอแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อจะให้เลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุด ขนาดของกลุ่มต้องเป็นกลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิกประมาณ 2-6 คน เพื่อที่จะได้มีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีความหมาย

3. ความรับผิดชอบของสมาชิกในแต่ละบุคคล (individual accountability) การกระทำของสมาชิกแต่ละคนจะมีผลกับกลุ่มและสมาชิกคนอื่น ๆ ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนจะต้องทำให้เชื่อได้ว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้เรียนรู้อย่างร่วมมือกัน หลังจากที่มีส่วนร่วมในบทเรียน สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถดีขึ้นในการเรียนรู้ที่ทุกคนช่วยเหลือกัน สมาชิกได้เรียนรู้การแก้ปัญหา หรือใช้กลยุทธ์ในกลุ่มที่มีความร่วมมือกันจนแต่ละคนสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ตามคำฟัง และพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล

4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะในการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย (interdependence and smallgroup skills) ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะในการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกทักษะทางสังคมเหล่านี้เสียก่อนเพราะทักษะเหล่านี้จะช่วยให้การเรียนรู้ภายในกลุ่มมีประสิทธิภาพ ในการที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน นักเรียนจะต้องได้รับความรู้และไว้วางใจผู้อื่น มีทักษะการสื่อสารที่ถูกต้องและชัดเจนยอมรับและสนับสนุนผู้อื่น มีการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ (Johnson, 1990,1987)

5. กระบวนการกลุ่ม (group processing) การให้นักเรียนได้วิเคราะห์ว่าสมาชิกในกลุ่มเรียนรู้ได้ดีเพียงใดเพื่อให้ปรับปรุงความมีประสิทธิภาพของสมาชิกในการใช้ความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายกระบวนการนี้จะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นไปได้ด้วยดี ได้เรียนรู้ทักษะการร่วมมือ ได้รับข้อมูลป้อนกลับร่วมกันมีการคิดในระดับสูง มีการเสริมแรงพฤติกรรมในทางบวกของสมาชิกในกลุ่ม ครูควรวิเคราะห์ปัญหาในการที่กลุ่มนักเรียนรู้ร่วมกัน และให้ข้อมูลป้อนกลับในแต่ละกลุ่มด้วย

Arends (1994) ได้กล่าวไว้ถึงลักษณะที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือว่ามีลักษณะดังนี้

1. นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาในบทเรียน
2. สมาชิกในกลุ่มแต่ละกลุ่มจะประกอบไปด้วยบุคคลที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน ได้แก่บุคคลที่มีระดับความสามารถทางการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ
3. สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันใน เพศ และวัฒนธรรม
4. ระบบรางวัลเป็นการให้ทั้งกลุ่ม ไม่ใช่เป็นรายบุคคล

Kagan (1994) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4-6 คน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการทำงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันรับผิดชอบงานในกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดเป็นความสำเร็จของกลุ่มโดยผู้วิจัยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือของ ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียม ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์ของบทเรียนผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียน มีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน ผู้สอนแนะนำวิธีการทำงานกลุ่มและบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม 2) ขั้นสอน ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน บอกปัญหาหรืองานที่ต้องการให้กลุ่มแก้ไขหรือคิดวิเคราะห์หาคำตอบผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูล ค้นคว้า หรือให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการคิดวิเคราะห์ ผู้สอนมอบหมายงานที่กลุ่มต้องทำให้ชัดเจน 3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานตามบทบาท

หน้าที่ที่ได้รับ ทุกคนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น การจัดกิจกรรมในชั้นนี้ ครูควรใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ ที่น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเล่าเรื่องรอบวง มุมสนทนา คู่ตรวจสอบ คู่คิด ฯลฯ ผู้สอนสังเกตการณ์ทำงานของกลุ่ม คอยเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้ความกระจ่างในกรณีที่ผู้เรียนสงสัยต้องการความช่วยเหลือ บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปด้วยความสนุกสนาน และทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพราะทุกคนต้องมีบทบาทในการทำหน้าที่อธิบายภาพของตนเองในเรื่องของกลุ่ม เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายใต้กระบวนการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ อย่างแท้จริง 4) ขั้นตรวจสอบผลงาน ขั้นนี้ผู้เรียนจะรายงานผลการทำงานกลุ่ม ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่นอาจซักถามเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจน เพื่อเป็นการตรวจสอบผลงานของกลุ่มและรายบุคคล 5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ขั้นนี้ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ผู้สอนควรช่วยเสริมเพิ่มเติมความรู้ ช่วยคิดให้ครบตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มทั้งส่วนที่เด่นและส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไข หลักการสำคัญของแนวคิดนี้คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพราะทุก ๆ คนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม 2) การได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน 3) การส่งเสริมให้ช่วยเหลือกัน 4) การได้ร่วมกันคิดทุกคน ทำให้เกิดการระดมความคิด และ 5) การส่งเสริมทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกัน การสื่อสารระหว่างบุคคล

Slavin (1987: 1995) กล่าวว่า "การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีสอนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนได้หลายวิชาและหลายระดับชั้น ซึ่งวิธีการนี้กำหนดให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กโดยปกติมี 4 คน สมาชิกในกลุ่มมีระดับผลการเรียนที่แตกต่างกัน คือ นักเรียนที่มีความสามารถสูง 1 คน ปานกลาง 2 คน และต่ำ 1 คน นักเรียนจะต้องรับผิดชอบและเรียนรู้ร่วมกันในภายในกลุ่มของตนเองนักเรียนจะประสบผลสำเร็จก็ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบผลสำเร็จด้วย โดยมีเป้าหมายร่วมกันซึ่งจะทำให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในกลุ่มจะได้รับรางวัลร่วมกันเมื่อกลุ่มของตนทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด"

Slavin (1995) ได้กล่าวไว้ถึงลักษณะที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายกลุ่ม (group goals) การเรียนแบบร่วมมือใช้เป้าหมายกลุ่มในการเรียนร่วมกันของนักเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับบรรทัดฐานที่วางไว้ล่วงหน้าอันจะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

2. การรับผิดชอบเป็นรายบุคคล (individual accountability) จะประสบผลสำเร็จได้ใน 2 ทาง คือดูจากผลรวมของคะแนนกลุ่ม หรือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบของแต่ละบุคคล และอีกทางหนึ่งคือ มีการประเมินผลด้านอื่น ๆ เช่น มุ่งงานพิเศษที่นักเรียนแต่ละคนจะต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อกลุ่ม

3. การมีโอกาสนในความสำเร็จเท่าเทียมกัน (equal opportunities for success) เป็นการที่สมาชิกแต่ละคนมีโอกาสที่จะทำคะแนนให้กับกลุ่มของตนเองได้อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้กลุ่มของตนประสบความสำเร็จ วิธีเหล่านี้ ได้แก่ การดูจากคะแนนพัฒนาของแต่ละคน (STAD) การแข่งขันกันระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนที่เท่าเทียมกันของแต่ละกลุ่ม (TGT) การปรับงานให้เหมาะกับระดับการกระทำ หรือระดับความสามารถของแต่ละบุคคล (TAI AND CIRC)

4. การแข่งขันกันระหว่างทีม (team competition) การเรียนแบบร่วมมือจะมีการแข่งขันระหว่างกลุ่มเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในกลุ่ม

5. งานที่อาศัยความชำนาญเฉพาะ (task specialization) เป็นการมอบหมายงานย่อยที่เฉพาะให้กับสมาชิกแต่ละบุคคลในกลุ่ม เป็นกลุ่มสืบสวน (jigsaw)

6. การปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล (adaptation to individual needs) การเรียนแบบร่วมมือส่วนมากจะใช้อัตราความก้าวหน้าของกลุ่มในการเรียนการสอน แต่เทคนิค TAI และ CIRC จะมีการปรับวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ คือ 1) วิธีการที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยสมาชิกในแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน ในระดับความสามารถทางการเรียน เพศ วัฒนธรรม 2) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นภายในกลุ่ม มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการให้ข้อมูลป้อนกลับ สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม ในการที่จะบรรลุเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน โดยการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการเรียนรู้

3.2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ

ทฤษฎีพื้นฐานสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือมีดังนี้ คือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) ของ B.F. Skinner (1953) คือ เทคนิคการเสริมแรง การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการสอนเป็นกลุ่ม

ที่ช่วยเหลือเป็นรายบุคคลนั้น ใช้หลักการให้รางวัลเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้มีพื้นฐานมาจากเทคนิคการปรับพฤติกรรม (behavior modification)

การเสริมแรง (reinforcement) หมายถึง การที่พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นคงที่อย่างสม่ำเสมอหรือเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากการได้รับผลกรรมที่พึงพอใจภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้น แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ 1) การเสริมแรงทางบวก (positive reinforcement) และ 2) การเสริมแรงทางลบ (negative reinforcement) (skinner, 1953)

1) การเสริมแรงทางบวก หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมคงที่อย่างสม่ำเสมอหรือเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากการได้รับผลกรรมบางอย่างที่พึงพอใจภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้น โดยสิ่งที่บุคคลได้รับภายหลังการแสดงพฤติกรรมแล้วทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นคงที่อย่างสม่ำเสมอ หรือเพิ่มมากขึ้นเราเรียกสิ่งนั้นว่า ตัวเสริมแรงทางบวก (positive reinforcer) ตัวเสริมแรงทางบวกที่ใช้กันอยู่โดยทั่ว ๆ ไปแบ่งออกเป็น 6 ชนิด คือ 1) อาหารและสิ่งที่มีบริโภคได้ (food and other consumables) 2) ตัวเสริมแรงทางสังคม (social reinforcers) 3) การให้ข้อมูลป้อนกลับ (informative feedback) 4) เบี้ยอรรรถกร (tokens) เช่น เบี้ย เหรียญ ตัว ดาว คะแนน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปใช้ในการแลกตัวเสริมแรงที่ต้องการได้ เช่น นำไปแลกอาหาร กิจกรรม หรือสิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่ตนสนใจ นอกจากนี้เบี้ยอรรรถกรยังเป็นตัวเสริมแรงทางบวกที่มีประสิทธิภาพสูงสุดอีกด้วย (kazdin, 1980) 5) ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ (material reinforcers) และ 6) ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม (activity reinforcers) หรือ ที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าหลักของ ฟรีแม็ค เช่น การที่เด็กชอบเล่นฟุตบอลแต่ไม่ชอบอ่านหนังสือก็อาจจะใช้การเล่นฟุตบอลเสริมแรงการอ่านหนังสือ โดยวางเงื่อนไขว่าจะต้องอ่านหนังสือเสียก่อนแล้วจึงจะได้เล่นฟุตบอล (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2541)

หลักในการใช้การเสริมแรงทางบวกให้มีประสิทธิภาพ คือ 1) การเสริมแรงทางบวกจะต้องให้หลังจากการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายเท่านั้น 2) การเสริมแรงจะต้องกระทำทันทีที่พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น 3) การเสริมแรงควรจะให้ได้อย่างสม่ำเสมอ 4) ต้องมีการบอกถึงเงื่อนไขการให้เสริมแรง 5) ตัวเสริมแรงควรมีปริมาณพอเหมาะที่จะเสริมแรงพฤติกรรมโดยไม่ก่อให้เกิดการหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรง 6) ต้องเลือกตัวเสริมแรงให้เหมาะกับแต่ละบุคคล 7) ควรให้ตัวเสริมแรงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นเลย 8) ควรมีการชี้แนะควบคู่ไปกับการเสริมแรงด้วย และ 9) ควรมีการวางแผนการใช้ตารางการเสริมแรงหรือใช้การยืดเวลาการเสริมแรง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2541)

2) การเสริมแรงทางลบ หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมคงที่อย่างสม่ำเสมอหรือเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากการถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ (aversive event) ออกไป สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจที่เราได้นำออกไปแล้วทำให้พฤติกรรมเกิดขึ้นคงที่อย่างสม่ำเสมอ หรือเพิ่มมากขึ้นเราเรียกสิ่งนั้นว่า ตัวเสริมแรงทางลบ (negative reinforcer) เห็นได้ว่าทั้งตัวเสริมแรงทางบวกและตัวเสริมแรงทางลบนั้นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล แต่ในการใช้ตัวเสริมแรงทางลบอาจก่อให้เกิดผลกระทบข้างเคียง เช่น เกิดความเครียดทางอารมณ์ ดังนั้นในการปรับพฤติกรรมต่าง ๆ จึงควรใช้ตัวเสริมแรงทางบวก และพยายามหลีกเลี่ยง ตัวเสริมแรงทางลบ ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำจะสามารถนำมาสนับสนุนการเรียนแบบร่วมมือเนื่องจากเป็นวิธีการเรียนที่ต่ออาศัยตัวเสริมแรงหลายชนิด เช่น ตัวเสริมแรงทางสังคม ได้แก่ การยกย่องชมเชยจากสมาชิกกลุ่ม การเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เป็นต้น การได้ข้อมูลป้อนกลับทันทีจากการทำแบบฝึกหัดและทดสอบรายจุดประสงค์ หรือการนำเบี่ยงเบนมาใช้ในการแลกตัวเสริมแรงที่กำหนดไว้โดยอาศัยหลักการเสริมแรงกับกลุ่มที่ทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด (Skinner, 1953)

2. ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivational Theory) โดย Deustch (1949) ได้อธิบายโครงสร้างการเรียนแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1) การเรียนแบบเอกัตตบุคคล(individualistic) นักเรียนมีจุดมุ่งหมายเป็นของตนเอง ไม่ขึ้นกับผู้อื่นขาดการมีปฏิสัมพันธ์ทำให้สูญเสียความเป็นสังคมและยังเบื่อหน่ายการเรียน

2) การเรียนแบบแข่งขัน (competitive) นักเรียนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือความสำเร็จ แต่ผู้ที่จะบรรลุจุดหมายมีได้เพียงผู้ชนะคนเดียว แรงจูงใจขึ้นกับการแข่งขันที่ผู้ชนะจะได้รับ ซึ่งผลสำเร็จของผู้ชนะจะปิดโอกาสของคนอื่น การเรียนแบบนี้เป็นการสนองตอบนักเรียนที่เรียนดี แต่บั่นทอนแรงจูงใจสำหรับนักเรียนที่เรียนช้า

3) การเรียนแบบร่วมมือ (cooperative) นักเรียนมีจุดมุ่งหมายในการเรียนร่วมกัน การที่จะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายจะต้องอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะผลสำเร็จจะมาจากสมาชิกทุกคนในกลุ่ม การเรียนแบบนี้จะทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการติดต่อที่สื่อสารกัน แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เป็นการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจทางสังคม ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียนและเกิดความต้องการในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทฤษฎีแรงจูงใจสนับสนุนว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจทางสังคมให้กับนักเรียน เนื่องจาก การที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันกับสมาชิกใน

กลุ่มจะทำให้นักเรียนเกิดกำลังใจในการเรียนมากกว่าการเรียนแบบเอกัตบุคคล หรือการเรียนแบบแข่งขันที่บันทึกแรงจูงใจสำหรับนักเรียนที่เรียนช้าและทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

3. ทฤษฎีด้านปัญญา (Cognitive Theory)

ในการเรียนแบบร่วมมือสามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดีเป็นไปตามทฤษฎีด้านปัญญาที่สำคัญ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา และทฤษฎีการขยายความคิดของ Jean Piaget (1983)

3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา (Cognitive Development Theories)

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางปัญญาของมนุษย์ แสดงให้เห็นว่าแต่ละขั้นตอนพัฒนาการของเด็กมีลักษณะเฉพาะของตนเอง พัฒนาการด้านโครงสร้างการรับรู้ ความคิด และความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งรอบ ๆ ตัวเป็นลักษณะเฉพาะซึ่งแตกต่างกันในแต่ละวัย การจัดการเรียนการสอนจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางปัญญาของเด็กแต่ละวัย ทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาที่สำคัญและใช้อย่างแพร่หลาย คือทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของ พีอาเจท์ (Jean Piaget) และทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของบรุนเนอร์ (Jerome Bruner) โดยเงื่อนไขพื้นฐานของทฤษฎีพัฒนาการของ พีอาเจท์ คือ การปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในวัยเดียวกันเป็นสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในทัศนที่ต่อการเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ วายกอสกี (Vygotsky) ที่เชื่อว่าการที่นักเรียนร่วมมือกันทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้เพราะเด็กในวัยเดียวกันมีพฤติกรรมที่คล้ายกัน มีระดับพัฒนาการที่ใกล้เคียงกัน สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้กว้างขวางกว่าการเรียนเป็นรายบุคคล

3.2 ทฤษฎีการขยายความคิด (Cognitive Elaboration Theories)

ทฤษฎีนี้แตกต่างไปจากทฤษฎีพัฒนาการทั้งนี้เพราะทฤษฎีพัฒนาการเน้นการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม แต่ทฤษฎีการขยายความคิดเป็นเรื่องการนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ ซึ่งในการวิจัยทางจิตวิทยาพบว่า ถ้าบุคคลนำความรู้ที่บรรจุอยู่ในหน่วยความจำมาใช้ โดยการสรุปรวบรวมความรู้ที่มีอยู่เพื่อการสื่อสารหรือนำมาใช้แก้ปัญหาจะเกิดการประสานโครงสร้างความรู้ให้มีระบบระเบียบทำให้เกิดการขยายความคิดจัดระบบความคิดของตนเองให้ดีขึ้นอย่างเช่น การเขียนข้อสรุปบรรยาย ดีกว่าการจดบันทึกธรรมดาเพราะการสรุปนั้นนักเรียนจะรวบรวมความรู้และคัดเลือกสิ่งสำคัญในบทเรียนมาพิจารณาทำให้เกิดการขยายโครงสร้างของความรู้มากยิ่งขึ้นทฤษฎีด้านปัญญาสนับสนุนว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่สามารถ

พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งนักเรียนที่เรียนเก่งและนักเรียนที่เรียนช้า เพราะนักเรียนที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์สูงจะได้รับประโยชน์ในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นในการที่ตนเองได้อธิบาย ที่แจ่มชัดเรียนให้กับเพื่อน ในขณะที่นักเรียนที่มีระดับปัญญาต่ำหรือเรียนรู้ได้ช้าก็จะได้ความรู้จากเพื่อนนอกเหนือจากที่ได้รับความรู้จากครู นอกจากนี้การที่นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันทำให้เกิดความสนุกสนาน ความอบอุ่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการส่งเสริมทักษะทางสังคม อีกด้วย

4. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้เสนอแนวคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้ไว้ว่า การที่บุคคลจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มได้ต้องอาศัยกระบวนการจูงใจ ซึ่งอาจเป็นรางวัลหรือผลจากการทำงานเป็นกลุ่ม และในกลุ่มสมาชิกแต่ละคนจะมีโอกาสแสดงตนอย่างเปิดเผย หรืออาจจะพยายามปกปิดตนเองโดยใช้กลไกการปรับตัว (defense mechanism) การใช้แนวคิดนี้ในการวิเคราะห์กลุ่มโดยให้บุคคลได้แสดงออกตามความเป็นจริง เช่น การใช้การบำบัดทางจิต (therapy) ก็ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่มสนับสนุนว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่ส่งเสริมให้บุคคลที่มีความสามารถแตกต่างกันมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน และมีปฏิสัมพันธ์ด้านความคิดจากการทำกิจกรรมของกลุ่ม การที่สมาชิกกลุ่มจะเรียนรู้ได้ดีต้องอาศัยกระบวนการจูงใจจากผลงานของกลุ่มหรือรางวัล โดยสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องพยายามปรับตัวเข้าหากัน ประชุมปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของกลุ่มอันจะทำให้กลุ่มของตนเองประสบผลสำเร็จในเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Anzieu, 1978)

จากแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือทฤษฎีพื้นฐานสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือดังนี้ ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำของ B.F. Skinner (1953) เทคนิคการเสริมแรง การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการสอนเป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือเป็นรายบุคคลนั้น ใช้หลักการให้รางวัลเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน ทฤษฎีแรงจูงใจของ Deustch (1949) ได้อธิบายถึงโครงสร้างการเรียนแบบร่วมมือโดยที่ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในการเรียนร่วมกันที่จะกระทำการให้ประสบผลสำเร็จการเรียนแบบนี้จะทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยเหลือกันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ในส่วนของทฤษฎีด้านปัญญาของ Jean Piaget (1983) การเรียนแบบร่วมมือสามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี และ ทฤษฎีจิต

วิเคราะห์ ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ ได้กล่าวว่า การที่บุคคลจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มได้ ต้องอาศัย กระบวนการจูงใจ ซึ่งอาจเป็นรางวัลหรือผลจากการทำงานเป็นกลุ่ม

3.3 ประเภทของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือมีเทคนิคของการเรียนแบบร่วมมือที่หลากหลาย ซึ่งแต่ละเทคนิคก็ได้รับการพัฒนาเพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เทคนิคของการเรียนแบบร่วมมือ โดยทั่วไปที่สามารถนำไปใช้กับวิชา และระดับชั้นทั่ว ๆ ไป มี 3 เทคนิค ได้แก่ 1) เทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (Student Teams – Achievement Divisions หรือ STAD) 2) เทคนิคการแข่งขันเป็นกลุ่มด้วยเกม (Teams –Games – Tournaments หรือ TGT) และ 3) เทคนิคการต่อบทเรียน หรือ Jigsaw และเทคนิคของการเรียนแบบร่วมมือที่ใช้ในวิชาการและระดับชั้นที่เฉพาะเจาะจงมี 2 เทคนิค ได้แก่ 1) เทคนิคการอ่านและการเขียนเป็นกลุ่ม (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC) และ 2) เทคนิคการสอนเป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (Team Assisted Individualization หรือ TAI) ซึ่งเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือทั้ง 5 เทคนิคนี้ สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และมีโอกาสประสบความสำเร็จอย่างเท่าเทียมกัน โดยนำเสนอเฉพาะเทคนิคของการเรียนแบบร่วมมือโดยทั่วไปที่สามารถนำไปใช้กับวิชา และระดับชั้นทั่ว ๆ ไป 3 เทคนิค ซึ่งมีความแตกต่างกันในลักษณะดังต่อไปนี้ (วรนุช เนตรพิศาล วณิช, 2544)

1) เทคนิคการแบ่งผลสัมฤทธิ์ (STAD) ซึ่งพัฒนาโดย Stavin (1995) สามารถสรุปได้ว่าเป็นเทคนิคที่ใช้ได้กับทุกเนื้อหาวิชา เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และใช้ได้กับนักเรียนตั้งแต่เกรด 2 จนถึงมหาวิทยาลัย เหมาะสำหรับใช้สอนในวิชาที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน และมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว เช่น คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฯลฯ โดยครูจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน ซึ่งในกลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีนักเรียนที่มีความแตกต่างกันในระดับผลการเรียน เพศลักษณะเฉพาะ โดยครูจะเสนอบทเรียนและนักเรียนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มของตนเอง จนแน่ใจว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มเชี่ยวชาญในบทเรียนนั้นแล้วจึงมีการประเมินผลการเรียนรู้โดยต่างคนต่างสอบ และไม่มีการช่วยเหลือกันในการสอบ มีการนำคะแนนทดสอบย่อยของนักเรียนมาเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยที่ผ่านมาของพวกเขาเอง ถ้าคะแนนสอบย่อยเพิ่มขึ้นก็จะได้รับรางวัล โดยคะแนนที่เพิ่มขึ้นจะถูกนำมา

เปลี่ยนเป็นคะแนนของกลุ่มแนวคิดหลักของเทคนิคนี้ คือ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มให้มีทักษะความชำนาญเพื่อที่จะได้รับรางวัลเป็นกลุ่ม

2) เทคนิคการแข่งขันเป็นกลุ่มด้วยเกม (TGT) เทคนิคนี้ Slavin (1995) ได้อธิบายไว้สรุปได้ว่าเป็นเทคนิคที่มีลักษณะคล้ายกับเทคนิค STAD โดยใช้ครูคนเดียวในการสอน และนักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แต่มีการใช้การแข่งขันเกมเป็นรายสัปดาห์แทนการทดสอบย่อย ซึ่งนักเรียนเล่นเกมทางวิชาการกับสมาชิกของกลุ่มอื่นเพื่อทำคะแนนให้กับกลุ่มของตนเอง ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดในการแข่งขันแต่ละครั้งจะได้รับ 60 คะแนน ไปบวกกับคะแนนในกลุ่มของตน โดยผู้เล่นที่มีความสามารถอยู่ในระดับเดียวกันจะมาเล่นแข่งขันกันทำให้แต่ละกลุ่มมีโอกาสชนะอย่างเท่าเทียมกันในการเรียนสมาชิกในกลุ่มช่วยเตรียมเกมโดยการศึกษาใบงานและอธิบายปัญหาให้กับสมาชิกคนอื่นในกลุ่มได้ แต่ในขณะที่แข่งขันเกมสมาชิกในกลุ่มไม่สามารถช่วยเหลือได้ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรับผิดชอบตนเอง

3) เทคนิคการต่อบทเรียน (Jigsaw) Arends (1989) ได้เสนอการอธิบายเทคนิคนี้ไว้สรุปไว้ว่า มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละประมาณ 5 - 6 คน สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันในระดับผลการเรียนเหมือนกับเทคนิค STAD ทุกกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมเดียวกัน บทเรียนจะถูกแบ่งออกเป็นเรื่องย่อย และให้กลุ่มมอบหมายงานให้สมาชิกไปศึกษา สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนจะต้องไปศึกษาเรื่องย่อยที่ตนเองได้รับมอบหมาย เพื่อนำเรื่องที่ตนได้ไปศึกษามาอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มฟัง เมื่อจบบทเรียนจะมีการทดสอบย่อยแต่คะแนนจะเป็นของสมาชิกคนอื่น ๆ เอง ไม่นำคะแนนไปรวมกับคะแนนกลุ่มเหมือนกับในเทคนิค STAD เทคนิคการต่อบทเรียน (Jigsaw) นี้จะเน้นการเรียนรู้จากสมาชิกในกลุ่มที่ได้ไปศึกษาเรื่องย่อยที่ได้รับมอบหมาย และมาอธิบายให้เพื่อนฟังเทคนิคนี้ต่อมา Slavin ได้พัฒนามาเป็นเทคนิคการต่อบทเรียน 2 (Jigsaw 2) โดยให้สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนไปศึกษาร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นที่ได้รับมอบหมายให้ไปทำความเข้าใจในหัวข้อเดียวกัน ซึ่งเรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (expert group) จากนั้นสมาชิกก็จะกลับเข้ากลุ่มของตน เพื่ออธิบายในหัวข้อที่ตนได้ไปศึกษามาให้กับสมาชิกในกลุ่มฟังนักเรียนจะทำแบบทดสอบเมื่อจบบทเรียน คะแนนที่แต่ละคนได้จะนำมารวมกันแล้วแปลงเป็นคะแนนของกลุ่มเช่นเดียวกับใน STAD

จากประเภทของการเรียนแบบร่วมมือ สรุปได้ว่าโดยทั่วไปมีด้วยกัน 3 เทคนิค ประกอบด้วย 1) เทคนิคการแบ่งผลสัมฤทธิ์ (STAD) ซึ่งพัฒนาโดย Slavin (1995) เทคนิคนี้เหมาะสำหรับใช้สอนในวิชาที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน มีการเรียนรู้ร่วมกันและวิธีทดสอบย่อย 2) เทคนิคการแข่งขันเป็นกลุ่มด้วยเกม (TGT) เทคนิคนี้พัฒนาโดย Slavin (1995) เช่นกัน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับเทคนิค STAD มีการเรียนรู้ร่วมกันและแข่งขันแทนการทดสอบย่อย 3) เทคนิคการต่อบทเรียน (Jigsaw) พัฒนาโดย Arends (1989) โดยเป็นการแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละประมาณ 5 – 6 คน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันและมีการเรียนรู้ร่วมกันในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย โดยเทคนิคนี้จะคล้ายกับเทคนิค STAD

3.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ

ในสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า มีสภาพที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้กับนักเรียนเท่าใดนัก เนื่องจากการจัดที่นั่งในลักษณะเรียงแถวไปตามแนวเดียวกันตลอด เมื่อนักเรียนไม่สามารถที่จะติดตามเนื้อหาที่ครูสอนได้ทัน บางครั้งทำให้นักเรียนไม่กล้าที่จะซักถามปัญหา หรือตอบคำถามที่ครูถาม เพราะเพื่อนที่นั่งอยู่หน้าชั้นเรียนจะเป็นผู้ตอบคำถามของครูอย่างสม่ำเสมอ เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหา ในบทเรียนนี้ก็ทำให้นักเรียนขาดความตั้งใจเรียนในเรื่องต่อ ๆ ไป ดังนั้นครูควรจะมีวิธีการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้นเพื่อที่จะทำให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดแรงจูงใจการเรียนมากยิ่งขึ้นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้นก็คือ การเรียนแบบร่วมมือ ดังที่ สุมณฑา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา (2540) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

- 1) การเรียนแบบร่วมมือ ช่วยให้นักเรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- 2) การเรียนแบบร่วมมือ ช่วยเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริง เพราะลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ทำกิจกรรมกลุ่ม ได้ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม และที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียนมากที่สุดวิธีหนึ่ง

3) การเรียนแบบร่วมมือ ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนความเป็นประชาธิปไตย ฝึกการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ฝึกการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ช่วยให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ต่อครู ต่อสถานศึกษาและต่อสังคม

4) การเรียนแบบร่วมมือ จะช่วยลดปัญหาทางวินัยในชั้นเรียน เนื่องจากนักเรียนทุกคนจะได้ฝึกฝนจนกระทั่งเกิดวินัยในตนเอง แต่แต่ละคนจะได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดการยอมรับตนเอง เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ ปัญหาทางวินัยจึงลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด

5) การเรียนแบบร่วมมือ ช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยของนักเรียนทั้งชั้นสูงขึ้น การช่วยเหลือกันในกลุ่มเพื่อนช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2536) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือในมุมมองของนักวิจัยที่ทำการวิจัยการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1) นักเรียนที่เก่งได้รับผลดีหรือมีความรู้ดีเพิ่มมากขึ้นจากวิธีการเรียนแบบร่วมมือ เพราะเขามีโอกาสอภิปรายและสาธิตให้เพื่อนดู จึงมีโอกาสดูปฏิบัติมาก จำได้มาก ได้ความคิดจากเพื่อนมาก จึงทำให้เกิดความคล่องในวิชาที่เรียนมากขึ้น

2) การเรียนแบบร่วมมือไม่ทำให้ความคิดวิเคราะห์และการให้เหตุผลระดับสูงของนักเรียนที่เก่งลดลงเพราะวิธีการสอนไม่เน้นการฝึกซ้ำแล้วซ้ำอีก เขามีเวลาในการเรียนหลักการการคิดวิเคราะห์และการให้เหตุผลมากขึ้น การวิจัยพบว่านักเรียนที่เก่งมักจะใช้ยุทธวิธีในการแก้ปัญหา ระดับสูงเมื่อเรียนแบบร่วมมือ

3) นักเรียนที่เก่งจะเก่งทางวิชาการมากขึ้นเมื่อเรียนแบบร่วมมือเพราะเขาทราบว่าต้องอธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟังจึงศึกษาอย่างถ่องแท้ การที่ได้อธิบายเนื้อหาที่เรียนหลาย ๆ ครั้ง และได้ตรวจงานของเพื่อนทำให้เข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้ดีกว่าเดิม

4) นักเรียนที่อ่อนไม่ถ่วงการเรียนรู้ของนักเรียนที่เก่ง เพราะนักเรียนที่อ่อนทราบว่าตนเองต้องรับฟังคำอธิบายจากนักเรียนที่เก่ง จึงตั้งใจฟัง

5) ผลการวิจัยมักพบว่านักเรียนที่เก่งจะมีผลการเรียนสูงขึ้น หากเรียนแบบร่วมมือ เพราะการเรียนแบบร่วมมือจะต้องอธิบายเนื้อหาในบทเรียนให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ซึ่งการเรียนเพื่ออธิบายให้คนอื่นได้เข้าใจจะมีความละเอียดลึกซึ้งมากกว่าการเรียนเพื่อตอบข้อสอบ

6) การเรียนแบบร่วมมือนั้นคนอื่น ๆ ในกลุ่มต้องฟังและยอมรับความช่วยเหลือจากนักเรียนที่เก่งเพราะผลการสอบมีการคิดคะแนนเป็นกลุ่ม จึงทำให้คนอื่นเห็นว่านักเรียนที่เก่งเป็น

ความหวัง ต่างกับการเรียนแบบอื่นที่ทำให้คนอื่นคิดว่านักเรียนที่เก่งไม่ได้ช่วยเหลือพวกเขา ทำให้นักเรียนที่เก่งมีปัญหาทางสังคม

7) การเรียนแบบร่วมมือจะช่วยส่งเสริมทักษะทางสังคมให้แก่ นักเรียน เพราะนักเรียนทุกคนรู้สึกว่ามีกลุ่ม มีพวก มีเพื่อนที่คอยช่วยเหลือกัน จึงทำให้นักเรียนมีความรักใคร่ซึ่งกันและกันจากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ช่วยส่งเสริมทักษะทางสังคมฝึกการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ฝึกการทำงานกลุ่มและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทำให้ นักเรียนเกิดการยอมรับตนเองอันจะส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบข้าง และยังช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยของนักเรียนสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนที่เก่งหรืออ่อน ซึ่งสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ครูและผู้บริหารควรต้องทำให้เกิดขึ้นในการเรียนการสอน

ในเรื่องของความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ นั้นสรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ ช่วยให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริง ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และยังช่วยส่งเสริมทักษะทางสังคมให้แก่ผู้เรียน ลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับฝึกหัดต่อการเรียนรู้ของตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ทำกิจกรรมกลุ่ม ได้ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำผู้ตาม และที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน

ตอนที่ 4 แนวคิดเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

4.1 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationships)

สัมพันธภาพเกิดจากการได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นโดยมีลักษณะของการมีมิตรภาพต่อกัน และมีความสำคัญในการดำรงชีวิตทั่วไป และชีวิตการทำงาน ในส่วนของความหมายของการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสำหรับเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีผู้ให้ความหมายไว้ต่างๆ ดังนี้

รุ่งนภา ชันแจ่ม (2543) ให้ความหมายของ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลว่าหมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีการแสดงออกในลักษณะของความเป็นมิตร มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ให้เกียรติ เอาใจใส่ ให้ความร่วมมือ และให้ความสนิทสนมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีการยอมรับซึ่งกันและกันมีการแสดงออกของความสัมพันธ์ ทั้งด้านร่างกาย วาจา และใจ ในระยะเวลาหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กัน

วัชรมา มณีภาค (2543) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในวิชาชีพพยาบาล ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างกาปฏิบัติงานร่วมกัน ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นลักษณะของมิตรภาพความเป็นเพื่อนและเอกลักษณ์ร่วม อันจะก่อให้เกิดความสามัคคี ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพลังอำนาจทางวิชาชีพ

สุรพล พยอมแย้ม (2548) ให้ความหมายว่า สัมพันธภาพเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่บุคคลกระทำต่อกัน ถ้าทั้งสองฝ่ายยังไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (interaction) สัมพันธภาพจะยังไม่เกิดขึ้น การที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกัน (contact) เป็นจุดเริ่มต้นของการมีสัมพันธภาพ ซึ่งความสัมพันธ์นี้อาจเกิดขึ้นในด้านบวกหรือด้านลบก็ได้

Graen and Scandura (1987) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างหัวหน้ากับลูกน้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนทางสังคม ที่แต่ละฝ่ายต้องมีการเสนอบางสิ่งบางอย่างที่อีกฝ่ายเห็นว่ามีคุณค่าอยู่บนเหตุผลของความเท่าเทียมหรือยุติธรรม สัมพันธภาพจะแสดงในลักษณะของวัตถุประสงค์ของ ข้อมูลข่าวสาร สัมพันธภาพที่สูงขึ้นสามารถประเมินได้จากผลการปฏิบัติงาน

Ruben (1988) ได้กล่าวถึง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลว่า หมายถึง รูปแบบเฉพาะของความสัมพันธ์อันที่มิตร การสร้างความสนิทสนม และการลงรอยกันระหว่างบุคคล ซึ่งอาจเป็นครูกับนักเรียน สามีกับภรรยา พ่อแม่กับลูก หรือ หัวหน้ากับลูกน้อง

Pace and Faules (1989) ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลว่า เป็นการติดต่อกันระหว่างบุคคล ซึ่งต่างฝ่ายต่างให้เกียรติซึ่งกันและกัน ให้ความสำคัญต่อกัน ตลอดจนการเอาใจใส่ต่อกัน

สรุปความจากแนวคิดเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนั้นหมายถึงกระบวนการติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีการแสดงออกในลักษณะของความเป็นมิตร มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ให้เกียรติ เอาใจใส่ ให้ความร่วมมือ มีรูปแบบเฉพาะของความสัมพันธอันที่มิตร การสร้างความสนิทสนม และการลงรอยกันระหว่างบุคคล

4.1.1 หลักการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล

หลักการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2545)

1. การรู้จักกัน (Know to) บุคคลไม่อาจอยู่คนเดียวหรือทำงานโดยไม่เกี่ยวข้อง หรือไม่จำเป็นที่ต้องพึ่งพาเพื่อนได้ เมื่อมีเหตุผลและความจำเป็นเช่นนี้จึงจำเป็นต้องทำความรู้จักและเข้าใจกันเพื่อเป็นแนวทางและโอกาสในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้และสามารถอำนวยความสะดวกซึ่งกันและกันได้

2. ความใกล้ชิด (Proximity) มนุษย์มีพฤติกรรมใกล้ชิดกันจะมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันได้ดีกว่าบุคคลที่ไม่มีพฤติกรรมใกล้ชิดกัน

3. คุณสมบัติส่วนบุคคล (Personal qualities) คุณสมบัติส่วนบุคคลเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลอยากสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันหรือไม่ เป็นแรงบันดาลใจที่จะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ คุณสมบัติส่วนบุคคลมีปรากฏให้เห็นทั้งภายนอก ได้แก่ รูปร่างหน้าตาและคุณสมบัติส่วนบุคคลที่ปรากฏให้เห็นได้ยาก ได้แก่ ความมีน้ำใจ เห็นอกเห็นใจ มีความซาบซึ้งต่อกันได้

4. ความคุ้นเคย (Familiarity) บุคคลที่พยายามสร้างความคุ้นเคยต่อกันอย่างสม่ำเสมอจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันได้ดีเป็นอย่างดี ทำให้เกิดความคุ้นเคยและสนิทสนมกัน

5. ความพึงพอใจซึ่งกันและกัน (Rewardingness) บุคคลที่มีบุคลิกภาพดี เช่น รูปร่างหน้าตาและอัธยาศัยดี เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กันย่อมจะช่วยให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความพึงพอใจซึ่งกันและกัน อันจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้

6. ความสมดุลทางปัญญา (Cognitive balance) โดยทั่วไปบุคคลชอบที่จะติดต่อกับเกี่ยวข้องกับและสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีระดับสติปัญญา การศึกษาและความคิดเห็นที่คล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับตน ทำให้การเจรจาหรือพูดคุยราบรื่นและเข้าใจง่าย

7. ความคล้ายคลึงกัน (Similarity) การที่บุคคลจะติดต่อกับสัมพันธ์กันต้องมีความคล้ายคลึงในด้านต่างๆ เช่น เจตคติ ความคิดเห็น พุดจาเข้าใจกันโดยง่าย

8. การประจบประแจง (Ingratiation) การที่จะสร้างความดึงดูดใจหรือเสน่ห์ให้แก่ตนเองต้องรู้จักพูดหรือแสดงพฤติกรรมที่ทำให้เป็นที่รัก ของบุคคลอื่นๆ

สรุปหลักการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลนั้นมีองค์ประกอบดังนี้ การรู้จักกัน ความใกล้ชิด คุณสมบัติส่วนบุคคล ความคุ้นเคย ความพึงพอใจซึ่งกันและกัน ความสมดุลทางปัญญา ความคล้ายคลึงกัน และ การประจบประแจง เพียงเพราะเหตุผลที่ว่าบุคคลไม่อาจอยู่คน

เดียวหรือทำงานโดยไม่เกี่ยวข้อง จำเป็นที่ต้องพึ่งพากันมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับตน ทำให้การเจรจาหรือพูดคุยราบรื่นและเข้าใจง่าย

4.2. แนวคิดทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

4.2.1 แนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ Schutz (1998)

Schutz (1998) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมความเป็นพวกพ้อง พฤติกรรมการมีอำนาจ และพฤติกรรมการเปิดตัวเองจากนั้นจึงสร้างเป็นทฤษฎีทางสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเบื้องต้น (Fundamental interpersonal relationship orientation: FIRO) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลในด้านสัมพันธภาพที่มีต่อบุคคลในความหมายของทิศทางสัมพันธภาพ โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นของทฤษฎีว่า “มนุษย์ต้องการมนุษย์ (People need people) เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นสังคม ดังนั้นจึงต้องมีการปรับตัวเองให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างราบรื่นแนวคิดหลักเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ Schutz (1998) สรุปได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. บุคคลทุกคนมีความต้องการพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่สำคัญ 3 ประเด็น คือ

1.1 ความต้องการเป็นพวกพ้อง (Interpersonal need for inclusion) หมายถึง ความต้องการในการสร้างและธำรงไว้ซึ่งความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง และคนอื่น ในด้านการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ และการริเริ่มในการเข้าไปรวมกลุ่มกับคนอื่นซึ่งความพึงพอใจในสัมพันธภาพด้านความเป็นพวกพ้องนี้จะมีพฤติกรรมเริ่มตั้งแต่การไม่ต้องการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในระยะเริ่มต้น และไม่ต้องการเป็นพวกพ้องกับคนอื่น ความต้องการความเป็นพวกพ้องจะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งแสดงความต้องการเข้าไปมีสัมพันธภาพกับคนอื่นและต้องการการยอมรับการเป็นพวกพ้องในกลุ่มระดับสูง

1.2 ความต้องการมีอำนาจควบคุม (Interpersonal need for control) หมายถึง ความต้องการในการสร้างและธำรงไว้ซึ่งความพึงพอใจในสัมพันธภาพระหว่างตนเองและคนอื่นในด้านการแสดงอำนาจควบคุมคนอื่น ซึ่งความพอใจของบุคคลในด้านการมีอำนาจควบคุมจะมีพฤติกรรมตั้งแต่การไม่ต้องการแสดงการควบคุมคนอื่น และไม่แสดงอำนาจเหนือคนอื่นเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กัน ความต้องการการมีอำนาจควบคุมจะเพิ่มระดับขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งถึงการแสดงความต้องการการควบคุมคนอื่นทั้งหมด เมื่อมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และต้องการแสดงอำนาจเหนือคนอื่นในระดับสูง

1.3 ความต้องการเปิดเผยตนเอง (Interpersonal need for openness) หมายถึง ความต้องการสร้างและดำรงไว้ซึ่งความพึงพอใจในสัมพันธภาพระหว่างตนเองและคนอื่นในด้านการเปิดเผยตนเอง ทั้งทางด้านอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งความพึงพอใจของบุคคลในด้านการชอบพอจะมีพฤติกรรมตั้งแต่การไม่ต้องการใกล้ชิดสนิทสนมกับคนอื่น ไม่ต้องการเปิดเผยตนเอง ความต้องการเปิดเผยตนเองจะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ไปจนกระทั่งถึงความต้องการใกล้ชิดสนิทสนมกับคนอื่น และต้องการเปิดเผยตัวเองในระดับสูงขึ้น เมื่อมีระดับสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมากขึ้น

2. พฤติกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่บุคคลแสดงออก ในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นจะมีลักษณะเหมือนกับพฤติกรรมที่เคยประสบมาก่อนในวัยเด็ก และมักเป็นความสัมพันธ์ที่เคยมีต่อบิดา มารดา หรือผู้มีความสำคัญในชีวิต แสดงให้เห็นว่าการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลมีพื้นฐานมาจากความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและบิดา มารดา หรือผู้ที่มีความสำคัญในชีวิต

3. การคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดี เป็นผลมาจากความผสมกลมกลืนกันของสภาพระหว่างความต้องการ และพฤติกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั้ง 3 ด้าน

4. บุคคลตั้งแต่สองคนหรือมากกว่าสองคนขึ้นไป ที่มีสัมพันธภาพระหว่างกัน และรวมตัวกันเป็นกลุ่ม จะต้องผ่านขั้นพัฒนาการของความต้อ่งสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามลำดับคือ ความเป็นพวกพ้อง การมีอำนาจควบคุม และการเปิดเผยตนเองเป็นลำดับ แต่เมื่อกลุ่มสิ้นสุดลง ความต้องการจะถอยกลับไปจากการเปิดเผยตนเอง การมีอำนาจควบคุม จนถึงความเป็นพวกพ้องตามลำดับ (Schutz, 1998)

จากแนวคิดทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ Schutz (1998) ที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเอง เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลในด้านสัมพันธภาพที่มีต่อบุคคล เป็นความต้องการในการสร้างและดำรงไว้ซึ่งความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและคนอื่น ในด้านการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ และการริเริ่มในการเข้าไปรวมกลุ่มกับคนอื่นซึ่งความพึงพอใจในสัมพันธภาพ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน พฤติกรรมความเป็นพวกพ้อง พฤติกรรมการมีอำนาจ และพฤติกรรมการเปิดเผยตนเอง

4.2.2 แนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของ Greenhalgh (2001)

แนวคิดของ Greenhalgh (2001) เป็นสัมพันธภาพตามบทบาทของบุคคลในองค์กรและเป็นสัมพันธภาพระหว่างบุคคลากรต่างๆ ในองค์กร คือ ระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน ผู้ปฏิบัติงาน

กับผู้บังคับบัญชา สัมพันธภาพกับบุคลากรในองค์กรที่ร่วมกันทำงาน และสัมพันธภาพกับผู้ที่เป็นคู่แข่งกัน ประกอบด้วยมิติ และด้านต่างๆ ดังนี้

มิติที่ 1 ความปรองดองสามัคคี (Rapport dimension) เป็นความรู้สึกที่บุคคลติดต่อกัน สัมพันธ์กันรู้สึกสบายใจ ประกอบด้วย 5 ด้าน ความไว้วางใจกัน (Trust) ความใกล้ชิดกัน (Interpersonal disclosure) ความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) การยอมรับซึ่งกันและกัน (Accept) และการเคารพกัน (Respect)

มิติที่ 2 ความผูกพัน (Bonding dimension) เป็นความแน่นแฟ้น ความยึดมั่นผูกพันที่มีต่อกันประกอบด้วย 3 ด้าน ความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน (Alliance) การแข่งขัน (Competing) และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Economic exchange)

มิติที่ 3 ความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน (Breadth dimension) เป็นความสัมพันธ์ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของระดับความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน และเวลาที่ใช้ในการมีสัมพันธภาพ ประกอบด้วย 2 ด้าน ขอบเขตความสัมพันธ์ (Scope) และขอบเขตของเวลา (Time horizon)

มิติที่ 4 ความนิยมชมชอบ (Affinity dimension) เกี่ยวข้องกับระดับความน่าสนใจความนิยมชมชอบของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย 4 ด้าน กระตุ้นสร้างความสนใจ (Stimulation) ความสนใจร่วมกัน (Sharing thing in common) ความชอบพอกัน (Liking) และน่าสนใจรักใคร่ (Romantic interest) (Greenhalgh, 2001)

จากแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของ Greenhalgh (2001) ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า เป็นสัมพันธภาพตามบทบาทของบุคคลในองค์กรและเป็นสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรต่างๆ ในองค์กร คือ ระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน ผู้ปฏิบัติงานกับผู้บังคับบัญชา สัมพันธภาพกับบุคลากรในองค์กรที่ร่วมกันทำงาน และสัมพันธภาพกับผู้ที่เป็นคู่แข่งกัน ประกอบด้วย 4 มิติ 1 ความปรองดองสามัคคี 2 ความผูกพัน 3 ความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน 4 ความนิยมชมชอบ

4.2.3 แนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของ Whipple (2004)

สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียน ของ Whipple (2004) เป็นแนวคิดที่ได้จากการศึกษาความต้องการที่นักเรียนต้องการจากอาจารย์ พบว่านักเรียนต้องการให้อาจารย์แสดงออกถึงสัมพันธภาพ 4 ด้าน คือ

1. การให้ความช่วยเหลือ คือ การช่วยเหลือนักเรียนผู้มีความเดือดร้อน กระตุ้นนักเรียนที่เรียนหนังสืออ่อนช้าใบบทเรียนมากขึ้น ช่วยนักเรียนแก้ปัญหาที่เฉพาะเจาะจง ให้ความสนใจนักเรียนอย่างแท้จริง และทำให้นักเรียนรู้สึกยินดีที่จะเข้าพบอาจารย์
2. ให้เคารพความเป็นบุคคล คือ ให้ความเคารพความเป็นบุคคลของนักเรียนในชั้นมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนแต่ละบุคคล ให้ความเป็นมิตรกับนักเรียน และอยู่ที่ทำงานในระหว่างชั่วโมงการทำงาน
3. การปฏิบัติโดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล คือ การให้นักเรียนเข้าพบเพื่อทำความรู้จักนักเรียนแต่ละบุคคล มีเบอร์โทรศัพท์ที่นักเรียนสามารถติดต่ออาจารย์ได้ตลอดเวลาอาจารย์ให้ความเคารพต่อการสอบ และอาจารย์สามารถจำและทักทายนักเรียนเมื่ออยู่นอกห้องเรียน
4. มีปฏิริยาโต้ตอบกันในห้องเรียน คือ อาจารย์มีการวิพากษ์งานของนักเรียนในชั้น กระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย นักเรียนสามารถเสนอความคิดเห็นที่แตกต่างจากอาจารย์ได้ และนักเรียนยินดีในการร่วมกันอภิปราย

จากแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ Whipple (2004) ข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลในด้านสัมพันธภาพที่มีต่อบุคคล ในความหมายของทิศทางสัมพันธภาพพบว่านักเรียนต้องการให้อาจารย์แสดงออกถึงสัมพันธภาพ 4 ด้าน คือ การให้ความช่วยเหลือ ให้เคารพความเป็นบุคคล การปฏิบัติโดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และมีปฏิริยาโต้ตอบกันในห้องเรียน

ตอนที่ 5 เยาวชนพิการบ้านนนทภูมิ

5.1 สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ)

ความเป็นมา

เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กผู้พิการซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและเป็นการแบ่งเบาภาระขององค์กรและประชาชนที่ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเด็กผู้พิการเหล่านี้ได้ทั่วถึงและเพื่อให้การช่วยเหลือเป็นระบบและขั้นตอนที่ถูกต้องเรียบร้อยทางกรมประชาสงเคราะห์จึงมีนโยบายให้ก่อตั้งหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การช่วยเหลือผู้พิการเหล่านี้ขึ้นในสถานที่ต่างๆทั่วประเทศ ณ จุดนี้จึงได้ก่อตั้งสถานสงเคราะห์เด็กพิการขึ้นโดยใช้ชื่อว่า “สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด” เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2513 ปัจจุบัน “สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ดหรือ ”บ้านนนทภูมิ” เป็นหน่วยงานราชการ สังกัดสำนักบริการสวัสดิการสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และได้ดำเนิน

ภารกิจที่ได้รับมอบหมายนี้มาโดยต่อเนื่องจวบจนปัจจุบันเป็นระยะเวลา 34 ปี โดยให้บริการ สงเคราะห์ฟื้นฟูและพัฒนาเด็กพิการทางร่างกายทั้งชายและหญิง อายุ 7-18 ปี หรือมากกว่านี้ให้มี โอกาสได้รับการศึกษา การฝึกอาชีพ การพัฒนา การฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายอย่างเหมาะสม ทั้ง 4 ด้าน คือ ในด้านการแพทย์ การอาชีพ การศึกษา และการสังคม ให้เป็นผู้สามารถพึ่งตนเอง และมีความสุขตามอัตภาพ โดยมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงาน คือ บริการเป็นเลิศ เด็กพิการมี คุณภาพชีวิตที่ดี เข้าสู่ชุมชน ประชาสังคมมีส่วนร่วม (สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพ ปากเกร็ด, 2553)

พันธกิจ

1. การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะกับสภาพความพิการ
2. การให้บริการที่ครอบคลุม ทั่วถึง รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการแก่
กลุ่มเป้าหมาย
3. ส่งเสริมให้ประชาสังคมมีส่วนร่วมดำเนินงานอย่างเต็มที่
4. กลุ่มเป้าหมายสามารถใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวและชุมชนได้

นโยบาย มุ่งผลสัมฤทธิ์ จิตบริการ ประสานเครือข่าย กลุ่มเป้าหมายพึ่งตนเองได้

ยุทธศาสตร์

1. พัฒนารูปแบบ วิธีการ มาตรฐาน การจัดบริการสวัสดิการสังคม
2. เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร
3. ส่งเสริมเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการสวัสดิการสังคมของกลุ่มเป้าหมาย
4. ฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายให้มีคุณภาพตามสถานความพิการ

คนพิการ หมายถึงคนที่ผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกายทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

- ความพิการทางการมองเห็น
- ความพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย
- ความพิการทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว
- ความพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรม
- ความพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้การสงเคราะห์ พัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ ให้ได้รับการเลี้ยงดู ค้ำครอง สวัสดิภาพและเจริญเติบโต เป็นผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองและมีความสุขตามอัตภาพ

การเข้ารับการสงเคราะห์

เด็กพิการและทุพพลภาพ ทั้งชาย - หญิง จากทั่วประเทศ ที่มีอายุ 7-18 ปี (หรือมากกว่านี้) ถ้าอยู่ในช่วงกำลังรับการศึกษา ฝึกอาชีพ หรือฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย) ที่ประสบปัญหา ดังนี้

1. ถูกทอดทิ้งตามโรงพยาบาล สถานที่สาธารณะต่าง ๆ หรือผู้รับจ้างเลี้ยง
2. กำพร้า ขาดผู้อุปการะ
3. ครอบครัวมีฐานะยากจน
4. เร่ร่อน พลัดหลง ไร้ที่พึ่ง

หลักการรับเด็กพิการเข้ารับการสงเคราะห์

ทางสถานสงเคราะห์จะพิจารณารับเด็กพิการและทุพพลภาพทั้ง ชาย-หญิง อายุตั้งแต่ 7-18 ปี จากทั่วประเทศ ที่เป็นเด็กกำพร้า อนาคต ไร้ที่พึ่งหรือถูกทอดทิ้งตามโรงพยาบาล สถานที่สาธารณะต่างๆตลอดจนเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจน และมีปัญหาการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ไม่สามารถอุปการะเด็กได้ โดยมีเป้าหมายรับเด็กพิการจำนวน 450-500 คน

รับอุปการะฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการซึ่งมีสภาพความพิการดังต่อไปนี้

1. พิกัดทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ เด็กที่มีความพิการแขนขา ลำตัว และมีอวัยวะใดโรคโปลิโอ โรคกล้ามเนื้อเบลี้อย อัมพาตท่อนล่าง สมองพิการ และความพิการที่มีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุ และพิการแต่กำเนิด
2. บกพร่องทางการได้ยิน หรือสื่อความหมาย
3. บกพร่องทางการมองเห็น
4. พิกัดซ้ำซ้อน (สติปัญญา ร่างกาย ตาบอด)

บริการที่จัดให้

เพื่อให้การสงเคราะห์และค้ำครองสวัสดิภาพเด็กพิการ ให้ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม และเจริญเติบโต เป็นพลเมืองดีของสังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างมีเกียรติ มี

ศักดิ์ศรี และมีความสุขตามอัตภาพ สถานสงเคราะห์ฯ ได้จัดบริการต่าง ๆ ให้แก่เด็กพิการในความอุปการะ ดังนี้ (สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพ ปากเกร็ด, 2553)

1. การให้บริการเลี้ยงดูด้านปัจจัยสี่

ทางสถานสงเคราะห์ได้ให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยสี่ แก่เด็กพิการโดยได้รับการสนับสนุนจากทางรัฐบาล และเอกชน รวมทั้งผู้มีใจเอื้อเฟื้อแก่เด็กพิการผู้ด้อยโอกาส โดยจัดที่พักอาศัย เสื้อผ้า อาหารที่เหมาะสม และถูกสุขลักษณะให้ มีการรักษาพยาบาลเมื่อยามเจ็บป่วย รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันต่าง ๆ โดยจะมีห้องพยาบาล มีพยาบาลอยู่ดูแลช่วยเหลือตลอด 24 ชั่วโมง และหากมีอาการเจ็บป่วยมากก็จะส่งโรงพยาบาลให้แพทย์ดูแลรักษาตามอาการต่อไป

2. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์

ทางสถานสงเคราะห์ได้ให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์ แก่เด็กพิการโดยแพทย์จากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จัดให้มีการทำกายภาพบำบัด โดยนักกายภาพบำบัด นักกระตุ้นพัฒนาการ ทำการกายภาพบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพของเด็กพิการ มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนการนำพบแพทย์ เพื่อปรับสภาพร่างกายและการจัดหากายอุปกรณ์ต่าง ๆ การฝึกหัดให้ใช้อวัยวะที่เหลืออยู่ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด เพื่อให้เด็กพิการสามารถพึ่งพาตนเองได้ และป้องกันความพิการซ้ำซ้อนแก่เด็กพิการที่รับการสงเคราะห์

3. การให้ความรู้ด้านการศึกษา การฝึกอาชีพ การหางานทำในสังคม

ทางสถานสงเคราะห์จัดให้มีการสร้างเสริมพัฒนาการแก่เด็กพิการและให้การศึกษาแก่เด็กพิการทั้งสายสามัญและสายอาชีพตามความสามารถของเด็ก เพื่อให้เด็กพิการได้มีความรู้สามารถอ่านออกเขียนได้ เป็นพื้นฐานไปสู่การศึกษาที่สูงขึ้น หรือการประกอบอาชีพ สถานสงเคราะห์ได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นภายใน "โรงเรียนประชาบดี" จัดการเรียนการสอนตั้งแต่อนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนั้นยังสนับสนุนให้เด็กพิการที่มีความพร้อมออกไปศึกษาภายนอกในลักษณะเรียนร่วมกับเด็กปกติ หรือเรียนในโรงเรียนเฉพาะทาง เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนโสตศึกษา และโรงเรียนศึกษาพิเศษต่าง ๆ

สำหรับการฝึกอาชีพ จะคัดเลือกเด็กพิการในความอุปการะเข้ารับการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับความพิการ ทั้งการฝึกอาชีพภายในสถานสงเคราะห์ และการฝึกอาชีพภายนอกสถานสงเคราะห์ ณ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้เด็กพิการได้มีทักษะวิชาชีพนำไปประกอบวิชาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเองต่อไป รวมถึงมีการติดต่อจัดหางานแก่เด็กพิการที่ผ่านการฝึก

อาชีพและมีความพร้อม เพื่อให้เด็กพิการได้เข้าสู่สังคม มีอาชีพเลี้ยงตนเองตามความเหมาะสมต่อไป

4. การให้การอบรมศีลธรรม จริยธรรม และนันทนาการ

ทางสถานสงเคราะห์จะจัดเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและใกล้ชิดเด็ก หรือวิทยากรจากภายนอกจะแนะนำอบรม สั่งสอนเด็กเพื่อให้เด็กพิการเป็นคนดี มีจิตใจเมตตาอ่อนโยน ละอายและเกรงกลัวต่อบาป อันจะเป็นพื้นฐานที่จะเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข รวมทั้งการจัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีสุขภาพกายและจิตใจที่ดี มีทักษะและประสบการณ์ทั้งในด้านศิลปะการแสดงออก ดนตรีและกีฬา

5. การให้ความรัก ความอบอุ่น ค้ำครองสวัสดิภาพและการพัฒนาแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ

ทางสถานสงเคราะห์จะจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลและเอาใจใส่ให้ความรัก และความอบอุ่นแก่เด็กพิการอย่างใกล้ชิด เปรียบดังญาติสนิท และคอยแนะนำช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ในรายที่มีปัญหามากทั้งในด้านพฤติกรรม อารมณ์ หรือจิตใจ ก็จะมีนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เข้ามาช่วยแนะนำแก้ไขตามหลักวิชาการ เพื่อให้เด็กพิการมีพัฒนาการที่ดีและเหมาะสมทั้ง ด้านร่างกาย สติปัญญา

งบประมาณและปัจจัยในการดำเนินงาน

โดยที่ทางสถานสงเคราะห์เป็นหน่วยงานของรัฐ งบประมาณหรือปัจจัยในการดำเนินงานจึงมาจากงบประมาณจัดสรรจากรัฐเป็นหลักถึง 70% ที่เหลือเป็นความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนภายนอก (สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพ ปากเกร็ด, 2553)

การจำหน่ายเด็ก

เมื่อเด็กที่ทางสถานสงเคราะห์รับอุปการะไว้มีอายุครบ 18 ปี ทางสถานสงเคราะห์จะดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ติดต่อผู้ปกครองเพื่อให้มารับกลับไปอุปการะ
2. ติดต่อหางานที่เหมาะสมกับความสามารถ ให้แก่เด็กที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพแล้ว

3. การส่งเด็กเข้ารับการฝึกวิชาชีพในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการและหน่วยงานอื่น ๆ ตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของเด็ก

4. การย้ายเด็กเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อรับการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพเพิ่มเติม

เมื่อมีการจำหน่ายเด็กพิการไปแล้ว จะมีการติดตามและประเมินผลโดยการเยี่ยมบ้าน สถานที่ทำงานหรือติดต่อทางโทรศัพท์ จดหมาย เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นอยู่ หากพบว่ามีปัญหา ก็จะให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป หรือหากเด็กติดต่อขอความช่วยเหลือมาก ก็จะพิจารณาช่วยเหลือตามความเหมาะสมเช่นกัน

การเยี่ยมบ้านและติดตามผล

1. การเยี่ยมบ้านเพื่อสอบข้อเท็จจริง ความเป็นอยู่ สภาพปัญหาของครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว
2. การเยี่ยมบ้านภายหลังการพ้นความอุปการะ
3. การติดตามผลหลังจากได้ประกอบอาชีพตามความถนัดและความสามารถ

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ

ทางสถานสงเคราะห์จะมีการพิจารณาคัดเลือกเด็กเข้ารับการฝึกวิชาชีพที่เหมาะสมกับสภาพความพิการของเด็ก

วิชาตัดเย็บเสื้อผ้า

ทางสถานสงเคราะห์จะทำการฝึกให้เด็กผู้ขึ้นตอนการตัดเย็บเสื้อผ้า เบื้องต้น ให้สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพอิสระหรือเข้าสู่ระบบโรงงานได้

การฝีมือและสิ่งประดิษฐ์

ได้แก่การประดิษฐ์ดอกไม้ การทำภาพประดับพลอย การทำของชำร่วย พรมเช็ดเท้า และงานประดิษฐ์ต่าง ๆ โดยจัดเด็กเข้ารับการฝึกตามความถนัดและความสามารถของเด็ก

ผลิตภัณฑ์ฝีมือเด็กพิการ

ทางสถานสงเคราะห์ได้จัดให้มีการนำเด็กพิการที่ไม่สามารถเข้ารับการศึกษานี้ เนื่องจากสภาพความบกพร่องทางร่างกายทำให้มีความยากลำบากในการศึกษาต่อ หรือพัฒนาการของเด็กไม่สามารถพัฒนาเพิ่มขึ้นมากไปกว่าเดิม ทางสถานสงเคราะห์จึงจัดให้เด็กๆ เหล่านี้ได้รับการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้ให้แก่ตัวเด็กเอง อีกทั้งยังเป็นการฝึกฝนพัฒนาการทางร่างกาย และยังเป็นอาชีพที่พอจะหารายได้เอง เมื่อเด็กพ้นสภาพการสงเคราะห์จากสถานสงเคราะห์ หรือเมื่อเด็กๆ เหล่านี้ได้กลับไปอยู่กับครอบครัวของตนเอง จะได้ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว

งานฝึกวิชาชีพนี้ทางสถานสงเคราะห์จะจัดให้มีครูฝึกสอนให้แก่เด็กๆ เหล่านี้อย่างถูกต้อง เด็กพิการจะได้รับการฝึกสอนงานฝีมือประเภทต่างๆ ตามความเหมาะสมของสภาพความพิการของเด็กๆ เหล่านี้ ตลอดจนทางสถานสงเคราะห์จะจัดหาอุปกรณ์ในการฝึกสอนให้แก่เด็กๆ เหล่านี้ เมื่อเด็กๆ ที่ได้รับการฝึกอาชีพพัฒนาฝีมือได้อย่างชำนาญแล้ว เด็กๆ เหล่านี้ก็จะผลิตผลงานชนิดต่างๆ ออกมาจำนวนมาก ทางสถานสงเคราะห์จึงต้องเป็นธุระจัดหาในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เหล่านี้ให้แก่เด็กๆ เพื่อเป็นรายได้ให้แก่เขาเหล่านี้ในการประกอบอาชีพเมื่อเด็กๆ เหล่านี้พ้นสภาพการรับสงเคราะห์หรือเมื่อครอบครัวของเขามารับกลับไปอุปการะต่อไป (สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพ ปากเกร็ด, 2553)

ดนตรี

ในปัจจุบันมีผู้นำดนตรีมาเป็นสื่อกลางในการแก้ไขปัญหาทางอารมณ์ และจิตใจของบุคคล เนื่องจากดนตรีช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด และความกดดันภายในจิตใจได้ นอกจากนี้การจัดตั้งวงดนตรียังเป็นการส่งเสริมความสามารถในการแสดงออกของเด็ก และยังสามารถนำไปประกอบอาชีพตนเองได้ในอนาคต

ศิลปะ

เป็นการส่งเสริมความสามารถของเด็กในการวาดภาพสีน้ำ สีน้ำมัน โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะออกมาทางภาพเขียนตามจินตนาการ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด นอกจากนี้ยังฝึกฝนศิลปะเครื่องปั้นดินเผา การทำผ้าบาติก งานปั้นตั้งเซรามิค ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อน ประณีต และจิตใจอ่อนโยน จึงจะได้ผลงานที่มีคุณภาพ

วิชาชีพอื่น ๆ

ได้แก่การส่งเด็กที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาแล้วเข้ารับการฝึกฝนวิชาชีพตามความถนัด ในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียนอาชีวศึกษาเฝ้าพิทยา จังหวัดชลบุรี เป็นต้น วิชาชีพที่เด็กสนใจ และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ เช่น ช่างอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นของสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ) นั้นสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ในการดำเนินงาน คือ บริการเป็นเลิศ เด็กพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดี เข้าสู่ชุมชน ประชาสังคมมีส่วนร่วม โดยมีนโยบายที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ จิตบริการ ประสานเครือข่าย กลุ่มเป้าหมายพึ่งตนเองได้ ในการรับเด็กพิการเข้ารับการสงเคราะห์นั้นทางสถานสงเคราะห์จะพิจารณารับเด็กพิการและทุพพลภาพทั้ง ชาย-หญิง อายุตั้งแต่ 7-18 ปี จากทั่วประเทศ จัดบริการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม และเจริญเติบโต เป็นพลเมืองดีของสังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีความสุขตามอัตภาพ จัดบริการด้านการเลี้ยงดูด้านปัจจัยสี่ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ให้ความรู้ด้านการศึกษา การฝึกอาชีพ การทำงานทำในสังคม ให้การอบรมศีลธรรม จริยธรรม และนันทนาการ พร้อมทั้งให้ความรัก ความอบอุ่น คุ้มครองสวัสดิภาพและการพัฒนาแก้ไขปัญหาต่างๆ

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ธีระพงศ์ บุศราภูล (2544) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชนนอกระบบโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชายหญิงที่ลงทะเบียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยวิธีการเรียนแบบชั้นเรียน ปีการศึกษา 2543 ที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี โดยใช้วิธีแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเวลา 2 วัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานมีผลต่อการเพิ่มระดับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติต่อการอนุรักษ์โบราณสถานสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2545) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการ ตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี สำหรับเยาวชนตอนปลาย โดยใช้หลักการของนิโอสิว

แมนนิสและการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการ ตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนที่อยู่ใน หมู่ที่ 3 ตำบลบึงยี่โก อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 36 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรม และกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าโปรแกรมนี้ ซึ่งโปรแกรมมี 2 ส่วนคือ เข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นเวลา 20 ชั่วโมง และจัดโครงการค่ายอาสาพัฒนาเป็นเวลา 12 วัน ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนกลุ่มทดลองมีอุปนิสัย 7 ประการหลังการทดลองสูงกว่าเยาวชนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงอุปนิสัย 7 ประการ หลังการทดลองมากกว่าร้อยละ 80

จรัญญา พรหมเกศา (2547) ได้ศึกษา สภาพปัญหา และแนวทางการดำเนินกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนสำหรับผู้ด้อยโอกาส ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการประเมินผลผู้เรียน ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กร และด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนสำหรับผู้ด้อยโอกาสตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้คือ จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน จัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด และจัดทำกรวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ด้านการจัดเนื้อหาหลักสูตรคือ จัดเนื้อหาความรู้ด้านการดำรงชีวิต จัดเนื้อหาความรู้ด้านทักษะและวิชาชีพ และจัดเนื้อหาความรู้ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการประเมินผลผู้เรียนคือ จัดประเมินพัฒนาการของผู้เรียน จัดประเมินผู้เรียนหลากหลายวิธี และจัดประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วมของทุกองค์กรคือ จัดให้ภาครัฐมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการศึกษา และจัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการศึกษา และด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนคือ จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และจัดงบประมาณในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้

พรประเสริฐ เสือสี (2547) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมนันทนาการตามทฤษฎีแอนดราโกจี เพื่อเพิ่มความเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ใช้การวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุจำนวน 68 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตาม

ทฤษฎีแอนดราโกจี มีคะแนนเฉลี่ยความเห็นคุณค่าในตนเองภายหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรรัตน์ อภินันท์กุล (2548) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จตามกฎแห่งความสำเร็จของนโปเลียน ฮิลล์ โดยนำโปรแกรมและคู่มือการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 40 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม โดยเข้าร่วมโปรแกรมเชิงปฏิบัติการ เป็นเวลา 40 ชั่วโมงและเรียนรู้ด้วยคู่มือของตนเองจากคู่มือ เป็นเวลา 15 ชั่วโมง พบว่า กลุ่มทดลองมีการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Thurston (2002) ได้พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับเยาวชนชนบทในรัฐเทนเนสซี และรัฐมิสซูรี จำนวน 114 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้มีพื้นฐานทักษะในการจัดการกับตนเอง รู้จักการเอาตัวรอด และไม่ก่อปัญหาให้แก่สังคม ผลการวิจัยพบว่า หลังจากให้ความรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ความภูมิใจในตนเอง และทักษะทางสังคมไปแล้ว พบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนมีความรู้ความเข้าใจและการนำไปประยุกต์ใช้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0001

Nancy E. Richesona, Sarah Boynea และ E. Michael Brady (2007) ได้วิจัยเรื่องการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นโรคจิตเสื่อมขั้นต้น ด้วยการส่งเสริมสุขภาพกายใจ และวิญญาณ โดยการทำกรพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ กายใจ และวิญญาณ ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุระหว่าง 67 – 89 ปี เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และทดสอบด้วยการวัดค่าดัชนี The Corbin and Strauss Model for Chronic illness Management (1991) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุหลังเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีสุขภาพกายใจ และวิญญาณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Rosenthal (2008) ได้วิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเรียนคอมพิวเตอร์และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุสตรี โดยศึกษาในด้านแรงกระตุ้น อุปสรรค และความสำเร็จในการเรียนคอมพิวเตอร์ของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุสตรีตระหนักในความสำคัญของการเรียนคอมพิวเตอร์ในระดับมาก เหตุผลในการเรียนเนื่องจากสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารของผู้สูงอายุสตรีได้ บุคคลที่ผู้สูงอายุต้องการสื่อสารด้วย ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน ประเด็นที่ผู้สูงอายุต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุดคือ เรื่องการรักษาสุขภาพสรุปได้ว่า จากงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนพบว่า ในแต่ละงานวิจัยได้นำแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมาใช้ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่แตกต่างกันไปตามบริบทที่ศึกษา ส่วนใหญ่พบว่ากลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีการพัฒนา และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยที่ได้กำหนดไว้ แสดงถึงกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นสามารถ พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

บุษบา ไชคช้วยชู (2536) จากการศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการเขียนคำ ประโยคข้อความสั้นๆ ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์สูงทางการเรียนภาษาอังกฤษที่เรียนการเขียนตามวิธีการเรียนแบบร่วมมือ มีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่เรียนการเขียนตามปกติ

อาภาภรณ์ หวัดสูงเนิน (2536) จากการศึกษาของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วนและร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งโดยส่วนรวมจำแนกตามระดับความสามารถทางการเรียน และจำแนกตามเพศของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนโจทย์คณิตศาสตร์ตามวิธีการเรียนแบบร่วมมือมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ

โฆษิต จตุรัสวัฒนากุล (2543) ได้ศึกษา ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการสอนเป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือเป็นรายบุคคลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีระดับความสามารถ

ต่างกันโดยใช้เทคนิคการสอนเป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (Team Assisted Individual หรือ TAI) พบว่านักเรียนทุกระดับความสามารถทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่เรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคการสอนเป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือเป็นรายบุคคลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนการทดลอง และนักเรียนทุกระดับความสามารถทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการสอนเป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือเป็นรายบุคคลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนระดับเดียวกันที่เรียนตามปกติ หลังการทดลองนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการสอนเป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือเป็นรายบุคคลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกันระหว่างนักเรียนระดับความสามารถทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางกับต่ำ แต่มีความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับความสามารถทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกับปานกลาง และสูงกับต่ำ

Johnson and Anderson (1976) ได้ศึกษาผลของการสอนแบบร่วมมือ และการสอนแบบรายบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น ทักษะคิดต่อการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน พบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนการใช้ภาษาแบบร่วมมือมีความชอบพอผู้อื่น เห็นประโยชน์ของผู้อื่น ทักษะคิดทางบวกต่อชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า

Slavin (1983) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือโดยวิธี Meta analysis พบว่า งานวิจัยร้อยละ 63 แสดงให้เห็นว่าการเรียนแบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ แต่มีงานวิจัยร้อยละ 30 พบว่ากลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างจากกลุ่มที่เรียนแบบปกติ และมีงานวิจัยร้อยละ 4 พบว่ากลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าที่เรียนแบบร่วมมือ

Patrick (1992) ได้ศึกษาวิจัยการออกแบบการเรียนแบบร่วมมือและสื่อ สำหรับการฝึกอบรวมช่างเครื่องจักรกล โดยศึกษาเปรียบเทียบการฝึกอบรวมโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ และการเรียนแบบดั้งเดิม กับช่างเครื่องจักรกลที่เป็นผู้ใหญ่ ที่สถาบัน HOPE แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเข้ารับการทดลองกลุ่มละ 50 คน สมมติฐานหลัก คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน และสมมติฐานการวิจัย คือ มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ของทั้งสองกลุ่ม สถิติทดสอบใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนทดสอบก่อน

และหลัง ผลปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.3 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม

Thomson (1993) ได้ศึกษาผลการเรียน 3 วิธี คือ การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบรายบุคคล และการเรียนตามปกติต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการจำ และเจตคติต่อการเรียน โดยทดลองในวิชาเรขาคณิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนที่เรียนแบบการร่วมมือที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการจำ และเจตคติต่อการเรียนสูงกว่าอีก 2 กลุ่ม

Dumas (2011) ได้ศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่ได้นำแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือไปพัฒนาทักษะ 3 ประการ คือ ทักษะด้านการเรียนรู้ ทักษะด้านการทำงาน และทักษะด้านความสัมพันธ์ ซึ่งจากการสังเคราะห์งานวิจัยต่างๆ พบว่า แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถพัฒนาทักษะทั้งสามอย่างได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะทักษะด้านความสัมพันธ์ซึ่ง กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านความสัมพันธ์สูงขึ้น ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลก็เป็นส่วนหนึ่งของทักษะดังกล่าวที่สามารถพัฒนาได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จากการศึกษา ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ สรุปได้ว่า การนำแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมทางการศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนได้ร่วมมือร่วมใจกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนประสบความสำเร็จ จากงานวิจัย กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านความสัมพันธ์สูงขึ้น ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลก็เป็นส่วนหนึ่งของทักษะดังกล่าวที่สามารถพัฒนาได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ และ นักเรียนกลุ่มที่เรียนการใช้ภาษาแบบร่วมมือมีความชอบพอผู้อื่น เห็นประโยชน์ของผู้อื่น ทัศนคติทางบวกต่อชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

จงรักษ์ มาลีเสน (2548) ศึกษาระดับการรับรู้คุณค่าในการจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ เขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ การศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งความสำเร็จในงาน สัมพันธภาพระหว่างบุคคล กับคุณค่าในการจัดการตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 122 คน ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคุณค่าใน

การจัดการตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ เขต กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง และอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณค่าในการจัดการตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ประสบการณ์ในตำแหน่ง และระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณค่าในการจัดการตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ความสำเร็จในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณค่าในการจัดการตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 สัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณค่าในการจัดการตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

ประไพพิมพ์ สุขพลี (2550) ผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามแนวรูปแบบทีม เกม ทัวนาเมนต์ ที่มีต่อการพัฒนาความรู้เรื่องการสื่อสารเพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามแนวรูปแบบทีม เกม ทัวนาเมนต์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนพญาไท จำนวน 88 คน ผลการวิจัยพบว่า เฉลี่ยของคะแนนความรู้การสื่อสารเพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลังเรียน ของนักเรียนในกลุ่มทดลองสูงกว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้การสื่อสารเพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลก่อนเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.5

Serna (1987) ได้ทำการศึกษาโดยใช้โปรแกรมการฝึกการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัว โดยสอนทักษะทางสังคม ทักษะการแก้ปัญหา และมีการแสดงบทบาทสมมติให้กับเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ผลการศึกษาพบว่า ชุดฝึกนี้สามารถเพิ่มทักษะการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวได้

McGuire (1991) ได้นำโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมไปฝึกให้กับนักเรียนที่มีใบหน้าเสียโฉม จำนวน 13 คน ทำการฝึก 12 ครั้ง เพื่อฝึกการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนด้วยการเริ่มต้นสนทนาการใช้ภาษาถ้อยคำ ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมนี้สามารถเพิ่มทักษะการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้

จากการศึกษา ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สรุปได้ว่า ในการนำการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมาใช้ส่งผลทำให้มีการรักษาสัมพันธภาพระหว่าง

บุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ส่วนในเรื่องของการฝึกการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัว การสอนทักษะทางสังคมนั้น สามารถเพิ่มทักษะการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวได้

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของผลของการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของเยาวชนพิการทางร่างกาย สามารถนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ โดยมี ลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้า

ทำการรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารมาเป็นพื้นฐานเพื่อกำหนด เป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกายโดยมี การศึกษาข้อมูลพื้นฐานดังนี้

1) ศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร งานวิจัยดังต่อไปนี้

- แนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมของเยาวชนพิการทาง ร่างกาย โดยแนวคิดดังกล่าวมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. การสำรวจความต้องการ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะ

2. การวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

3. การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพระหว่างผู้สอน และกลุ่มผู้เรียนที่เป็น กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และระหว่างกลุ่มผู้เรียนด้วยตนเอง

4. การเรียนการสอนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

5. การประเมินผลกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

- การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ Kagan (1994) ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้น คือ

1) ขั้นเตรียม

2) ขั้นสอน

3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

- 4) ^๕ขั้นตรวจสอบผลงาน
- 5) ^๕ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

- แนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ Schutz (1998) บุคคลทุกคนมีความต้องการพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่สำคัญ 3 ประเด็น คือ

1. ความต้องการเป็นพวกพ้อง
2. ความต้องการมีอำนาจควบคุม
3. ความต้องการเปิดเผยตนเอง

2) ^๕ศึกษารวบรวมข้อมูลปัญหาของผู้เรียน จากผู้เรียนและครูผู้สอน โดยการตอบแบบศึกษาปัญหา ด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน และ แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนต่อปัญหาด้าน ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

3) ^๕ศึกษารวบรวมข้อมูลความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนและครูผู้สอน จากการตอบ แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนนอกระบบโรงเรียนของผู้เรียนที่เป็น เยาวชนพิการทางร่างกายที่มีต่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และ แบบสอบถามความต้องการ ในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอนที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย และการสนทนากลุ่ม

2. กระบวนการ

เป็นขั้นตอนที่นำปัจจัยนำเข้าทั้งหมดมากำหนดเป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนของเยาวชนพิการทางร่างกายโดยดำเนินการตามขั้นตอนของ อาชัญญา รัตนอุบล ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจปัญหาและความต้องการ

การสำรวจความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน ในเรื่องเนื้อหาสาระที่ใช้สอน รวมถึง กิจกรรมที่จัดขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของขั้นตอนที่ 1 นั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนนอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้าง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน

การร่วมกันกำหนดแผนการเรียนรู้กับกลุ่มผู้เรียน รวมถึงสอบถามถึงเรื่องข้อกำหนดและข้อจำกัดต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยในขั้นตอนที่ 2 นี้ผู้วิจัยได้เจาะลึกในมุมมองของกลุ่มผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งวัตถุประสงค์ของขั้นตอนที่ 2 นั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ

การปฐมนิเทศก่อนเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้หลักของการวิจัย ทั้งยังเป็นการปรับทัศนคติของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองให้พร้อมสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้วิจัย นอกจากนี้ยังเป็นการละลายพฤติกรรมของกลุ่มทดลองอีกด้วย โดยผู้วิจัยอาศัยกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในการสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ ซึ่งวัตถุประสงค์ของขั้นตอนที่ 3 นั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการเรียนการสอน

การทดลองสอนด้วยกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของขั้นตอนที่ 4 นั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยมี 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียม

ผู้สอนจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มตามความสามารถและลักษณะที่แตกต่างกัน โดยเริ่มอธิบายบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนและวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

2. ขั้นสอน

อธิบายความสำคัญของ มอบหมายงาน พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรม

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

กิจกรรมย่อยๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

4. ขั้นตรวจสอบผลงาน

ตรวจสอบผลงานของกลุ่มที่ได้จากขั้นที่ 3 (ตรวจสอบว่าสอดคล้องกับไปงานหรือไม่)

5 ชั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

ผู้สอนและผู้เรียนสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง

สัมพันธภาพระหว่างบุคคล

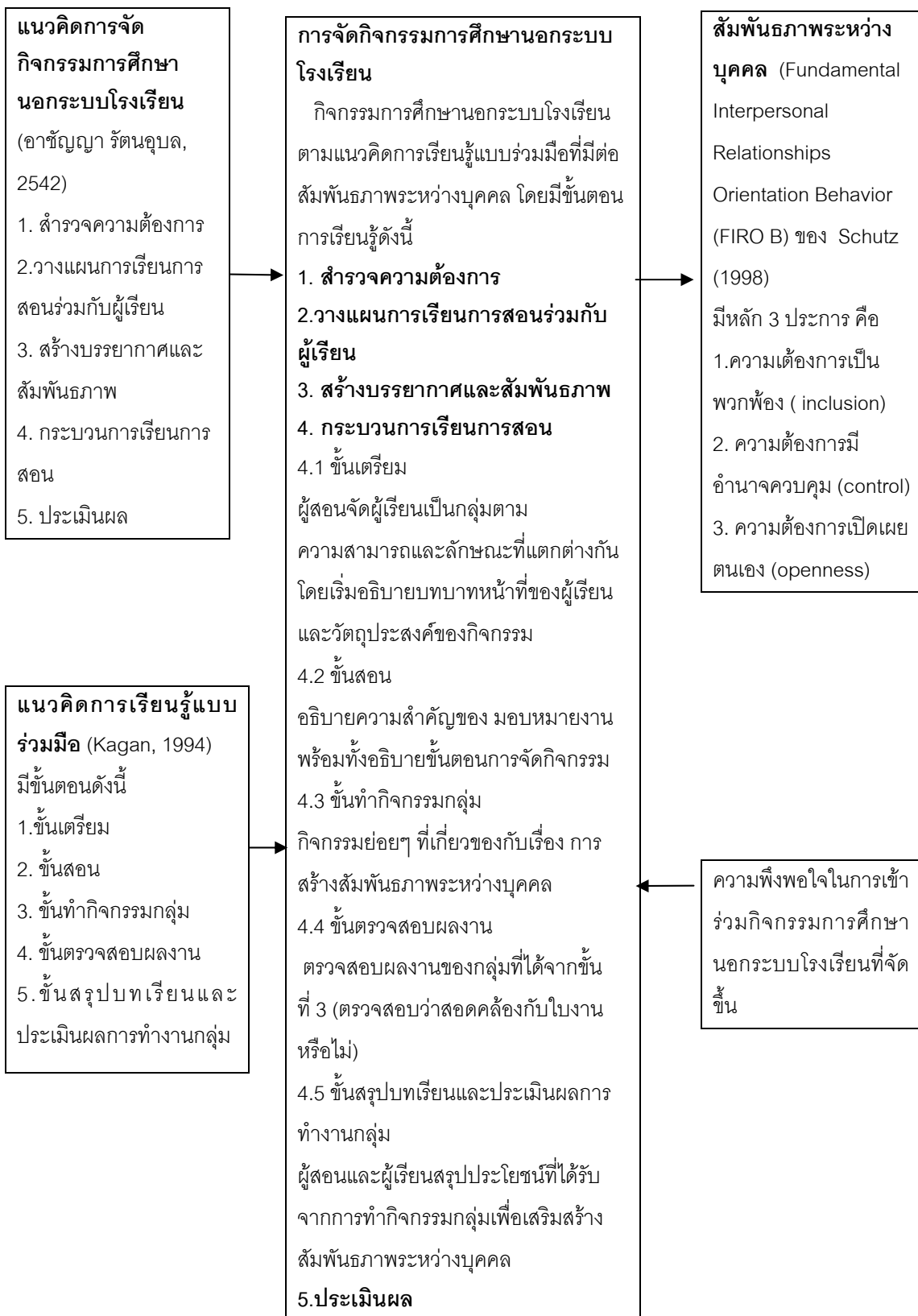
ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล

การประเมินผลผลลัพธ์ในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น รวมถึงประเมินผลความพึงพอใจในการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง เพื่อให้ได้ทราบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้นได้ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มผู้เรียนมากน้อยแค่ไหน และผลลัพธ์ที่ได้หลังการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองนั้น ได้ช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้มีระดับสูงขึ้นหรือไม่ ซึ่งวัตถุประสงค์ของขั้นตอนที่ 1 นั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

3. ผลลัพธ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยสามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย
- 2) เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้ การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experiment) ประกอบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบการวิจัย (Experimental Design) แบบมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อน-หลัง (One Groups Pretest-Posttest Design) โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากกลุ่มประชากรที่มีคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการพัฒนากิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียน สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) และ ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือของ kagan (1994) ดังนี้

กระบวนการที่ 1 การสำรวจปัญหาและความต้องการ

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความต้องการด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มประชากรที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกายในบ้านนนทภูมิ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย 4 ชุด ทั้งแบบสอบถามความต้องการ แบบศึกษาปัญหา และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดของขั้นตอนนี้ดังต่อไปนี้

1.1 กลุ่มประชากร

ประชากรในขั้นตอนที่ 1 ประกอบไปด้วย ครูผู้สอนจำนวน 20 คน เยาวชนพิการทางร่างกายจำนวน 159 คน

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี เพื่อเข้าไปขอเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งกลุ่มผู้เรียนและกลุ่มผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถามความต้องการจำนวน 2 ชุด แบบศึกษาปัญหาจำนวน 1 ชุด และแบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ชุด โดยผู้วิจัยให้กลุ่มประชากรที่เป็นผู้เรียนที่ต้องทำแบบศึกษาปัญหา ได้เขียนชื่อและนามสกุลของตนเองลงในเครื่องมือเหล่านั้น (แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน) เพื่อใช้ในการอ้างอิงไปยังผู้ตอบและใช้สำหรับการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชุดที่ 1

เครื่องมือชุดที่ 1 คือ แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนของผู้เรียนที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกายที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีเนื้อหาสาระด้านความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งแบบสอบถามได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน ด้านการศึกษาพิเศษ 2 ท่าน และด้านการวิจัยทางการศึกษา 1 ท่าน (รายละเอียดของผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก ก) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผลการตรวจสอบพบว่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ หลังจากนั้นผู้วิจัย ได้นำเครื่องมือชุดที่ 1 นี้ไปทดลองใช้งาน (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 17 คน (เยาวชนพิการจากบ้านราชาวดี เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 11 ธันวาคม 2555) เพื่อทดสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในการตรวจสอบ ซึ่งโดยรวมพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง (รายละเอียดของการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออยู่ในภาคผนวก ข) สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือมีดังนี้

ตอนที่ 1 : ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 : แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 5 ด้าน คือ

- ความต้องการด้านการจัดกิจกรรม จำนวน 9 ข้อ
- ความต้องการด้านเนื้อหาสาระ จำนวน 9 ข้อ
- ความต้องการด้านสื่อการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ
- ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อ
- ความต้องการด้านการประเมินผล จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 : ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

สำหรับการประมาณค่าใช้ตามแบบ Likert Scale ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับตัวเลข 5 4 3 2 และ 1 โดยการแปลผลของค่าที่ได้ใช้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (Best & Kahn, 1993)

4.51-5.00 ความต้องการในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 ความต้องการในระดับมาก

2.51-3.50 ความต้องการในระดับปานกลาง

1.51-2.50 ความต้องการในระดับน้อย

1.00-1.50 ความต้องการในระดับน้อยที่สุด

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชุดที่ 2

เครื่องมือชุดที่ 2 คือ แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยแบบศึกษาปัญหานี้ใช้ข้อคำถามชุดเดียวกันกับ แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามด้านการสำรวจพฤติกรรมของผู้ตอบ จำนวน 54 ข้อ โดยผู้วิจัยได้แปลข้อคำถามมาจาก Fundamental Interpersonal Relationships Orientation Behavior (FIRO B) ของ Dr. William Schutz ซึ่งทั้งแบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน และแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา นอกระบบโรงเรียนจำนวน 2 ท่าน ด้านการศึกษาพิเศษ 2 ท่าน และด้านการวิจัยทางการศึกษาจำนวน 1 ท่าน (รายละเอียดของผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก ก) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้

จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำเครื่องมือชุดที่ 2 นี้ไปทดลองใช้งาน (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 17 คน (เยาวชนพิการจากบ้านราชาวดี เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 11 ธันวาคม 2555) เพื่อทดสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบศึกษาปัญหา โดยใช้ค่า KR20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method) ในตรวจสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งพบว่าค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นรวมของเครื่องมือเท่ากับ 0.67 (รายละเอียดของการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออยู่ในภาคผนวก ข) ซึ่งถือว่าแบบศึกษาปัญหานี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับปานกลาง สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือมีดังนี้

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลของผู้ตอบแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 2 : แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน จำนวน 54 ข้อ

การแปลผลของค่าที่ได้ผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้ (Schutz, W., 1998)

คะแนนระดับต่ำ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-4 คะแนน

คะแนนระดับกลาง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 5-12 คะแนน

คะแนนระดับสูง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 13-18 คะแนน

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชุดที่ 3

เครื่องมือชุดที่ 3 คือ แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยแบบสอบถามจะมีเนื้อหาสาระด้านความต้องการในการจัดกิจกรรมการสอนของครูผู้สอน ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล แบบสอบถามนี้ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน ด้านการศึกษาพิเศษ 2 ท่าน และด้านการวิจัยทางการศึกษา 1 ท่าน (รายละเอียดของผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก ก) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) สำหรับผลการตรวจสอบพบว่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มี

ค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ โดยมีการปรับแก้ในส่วนของสำนวนภาษาในบางข้อคำถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจนครบทุกข้อ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำเครื่องมือชุดที่ 3 นี้ไปทดลองใช้งาน (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 8 คน (ครูพี่เลี้ยงจากบ้านราชาวดี เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 11 ธันวาคม 2555) เพื่อทดสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในการตรวจสอบ ซึ่งโดยรวมพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง (รายละเอียดของการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออยู่ในภาคผนวก ข) สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือมีดังนี้

ตอนที่ 1 : ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 : แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 5 ด้าน คือ

- ความต้องการด้านการจัดกิจกรรม จำนวน 9 ข้อ
- ความต้องการด้านเนื้อหาสาระ จำนวน 9 ข้อ
- ความต้องการด้านสื่อการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ
- ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อ
- ความต้องการด้านการประเมินผล จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 : ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

สำหรับการประมาณค่าใช้ตามแบบ Likert Scale ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับตัวเลข 5 4 3 2 และ 1 โดยการแปลผลของค่าที่ได้ใช้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (Best & Kahn, 1993)

4.51-5.00 ความต้องการในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 ความต้องการในระดับมาก

2.51-3.50 ความต้องการในระดับปานกลาง

1.51-2.50 ความต้องการในระดับน้อย

1.00-1.50 ความต้องการในระดับน้อยที่สุด

1.2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชุดที่ 4

เครื่องมือชุดที่ 4 คือ แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนต่อปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ความต้องการเป็นพวกพ้อง 2) ความต้องการมีอำนาจควบคุม 3) ความต้องการเปิดเผยตนเอง สำหรับแบบสัมภาษณ์นี้ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน ด้านการศึกษาพิเศษ 2 ท่าน และด้านการวิจัยทางการศึกษา 1 ท่าน (รายละเอียดของผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก ก) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) สำหรับผลการตรวจสอบพบว่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ สำหรับรายละเอียดของแบบสัมภาษณ์มีดังนี้

1. องค์ประกอบย่อยของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง (Inclusion)
2. องค์ประกอบย่อยของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม (Control)
3. องค์ประกอบย่อยของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง (Openness)

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 มีข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ (Statistical Analysis) ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิตและอัตราส่วนร้อยละสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป (Data Analysis and Conclusion) โดยเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ที่ผู้วิจัยอาศัยการตีความ เพื่อสร้างข้อสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาสรุปเป็นประเด็นต่างๆ โดยเน้นไปในประเด็นด้านความต้องการและประเด็นด้านปัญหาของผู้เรียนทั้งในมุมมองของผู้เรียนเอง และในมุมมองของผู้สอน ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมานำเสนอเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

กระบวนการที่ 2 การวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงแนวทางในการวางแผนการสอนสำหรับกิจกรรมสัมพันธภาพที่จัดขึ้น โดยผู้วิจัยได้อาศัยความร่วมมือจากผู้เรียนในการออกแบบและวางแผนการสอน ซึ่งการวิจัยในขั้นตอนนี้ 2 นี้ ผู้วิจัยได้ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับรายละเอียดของขั้นตอนนี้ดังต่อไปนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในขั้นตอนนี้ 2 นี้ คือกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกาย จำนวน 159 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลที่เป็นผู้เรียน โดยผู้วิจัยใช้การเลือกตัวแทนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียน ซึ่งเรียกว่า อาสาสมัครทั้งหมด ทั้งที่เป็นหัวหน้ากลุ่มและรองหัวหน้ากลุ่ม จำนวน 4 คน และผู้วิจัยได้เลือกตัวแทนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สอน โดยคัดเลือกจากหัวหน้าครูพี่เลี้ยงจำนวน 4 คน รวมได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 8 คน ซึ่งเหตุผลในการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากผู้เรียนซึ่งเป็นระดับหัวหน้ากลุ่มและรองหัวหน้ากลุ่ม ก็คือ หัวหน้าและรองหัวหน้าที่เป็นอาสาสมัครมีหน้าที่ควบคุมสมาชิกในกลุ่มของตนเองเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางบ้านนนทบุรีและหน่วยงานภายในได้จัดขึ้น โดยหัวหน้าและรองหัวหน้าจะทราบดีว่ากิจกรรมแบบไหนที่เยาวชนพิการมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วม และกิจกรรมแบบใดที่พวกเขาไม่ได้ชอบหรือให้ความสนใจมากนัก ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้จากหัวหน้าและรองหัวหน้าได้เป็นประโยชน์ในการออกแบบกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถดึงดูดให้เยาวชนพิการมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้นได้ตั้งแต่ต้นจนจบ สำหรับเหตุผลในการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากผู้สอนที่เป็นหัวหน้าครูพี่เลี้ยง ก็คือ ครูพี่เลี้ยงมีประสบการณ์ในการทำงานมามาก โดยหัวหน้าครูพี่เลี้ยงทราบดีว่ากิจกรรมแบบไหนที่เยาวชนพิการชอบ รวมถึงหัวหน้าครูพี่เลี้ยงสามารถให้ข้อมูลได้ว่ากิจกรรมสำหรับเยาวชนพิการทางกายควรออกแบบการจัดในรูปแบบไหน เช่น กิจกรรมสำหรับเยาวชนพิการไม่ควรเน้นการใช้ข้อวัวยวะแขนขามากจนเกินไป แต่ควรเน้นกิจกรรมที่อาศัยทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนมาทดแทน เป็นต้น

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานสงเคราะห์ และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี เพื่อเข้าไปขอเก็บข้อมูลโดยทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group

Discussion) กับผู้เรียนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้ากลุ่มและรองหัวหน้ากลุ่มจำนวน 4 คน และครูผู้สอนจำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 8 คน โดยมีคำถามในการอภิปรายดังนี้

1. ลักษณะของกิจกรรมที่ต้องการให้จัดควรเป็นอย่างไร
2. เวลาที่ใช้ในการกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่เหมาะสมควรมีระยะเวลาโดยประมาณเท่าไร
3. เนื้อหาสาระที่ต้องการในการเรียนรู้ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
4. ข้อจำกัดในด้านต่างๆ ของผู้เรียนที่อาจเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม
5. ข้อเสนอแนะในเรื่องอื่นๆ อาทิ สถานที่จัด อุปกรณ์ อาหารว่าง ฯลฯ

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่ได้ในขั้นตอนที่ 2 นั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป (Data Analysis and Conclusion) โดยเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อสรุปเป็นประเด็นต่างๆ สำหรับการพัฒนาแผนการเรียนรู้และกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนซึ่งเป็นเยาวชนพิการทางร่างกาย

กระบวนการที่ 3 การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ

ในขั้นตอนนี้เป็นการปฐมนิเทศทั้งกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน เพื่อใช้ทดสอบตัวกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยเป็นการปรับความรู้ก่อนเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้หลักของการวิจัย ทั้งยังเป็นการปรับทัศนคติของผู้เรียนทั้งสองกลุ่ม ให้พร้อมสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้วิจัย รวมถึงเป็นการละลายพฤติกรรมของกลุ่มผู้เรียนอีกด้วย โดยผู้วิจัยได้อาศัยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้สำหรับการสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับประชากรที่ใช้ในการทดลองในขั้นตอนที่ 3 มีสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกายจำนวน 30 คน ส่วนการจัดหน่วยตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองแบบสุ่ม (Random assignment) ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มอย่างง่ายในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้การจัดหน่วยตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองแบบสุ่มหรือ Random assignment นั้นเป็นการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอันเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ รวมทั้งเป็นการทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเท่าเทียมกันตั้งแต่เริ่มต้นทำการวิจัย สำหรับวิธีการสุ่มอย่างง่ายที่ผู้วิจัยเลือกใช้นั้น ผู้วิจัยได้พิจารณาจาก

คะแนนเฉลี่ยของการทำแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง 159 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุดขึ้นมา และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้วิจัยได้ครบตามที่กำหนด ในเบื้องต้นผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มทดลองไว้จำนวน 30 คน และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองเพื่อใช้ทดสอบกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยคัดเลือกจากเยาวชนพิการทางร่างกายที่เป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมกับกิจกรรมดังกล่าว

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานสงเคราะห์ และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยเข้าไปจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธภาพให้กับกลุ่มทดลองและกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองเพื่อใช้ทดสอบกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ที่คัดเลือกไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือชุดที่ 2 แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียนจากในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดหน่วยตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองแบบสุ่ม สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือชุดที่ 2 แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน มีดังต่อไปนี้ ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองเพื่อใช้ทดสอบกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนั้น ได้คัดเลือกจากเยาวชนพิการที่เป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมกับผู้วิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดหน่วยตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองแบบสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดหน่วยตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองแบบสุ่ม (Random assignment) คือ แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งเป็นเครื่องมือชุดที่ 2 ในขั้นตอนที่ 1 โดยแบบศึกษาปัญหานี้ใช้ข้อคำถามชุดเดียวกันกับ แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามด้านการสำรวจพฤติกรรมของผู้ตอบ จำนวน 54 ข้อ โดยผู้วิจัยได้แปลข้อคำถามมาจาก Fundamental Interpersonal Relationships Orientation Behavior (FIRO B) ของ Dr. William Schutz ซึ่งทั้งแบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน และแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน ด้านการศึกษาพิเศษ 2 ท่าน และด้านการวิจัยทางการศึกษา 1 ท่าน (รายละเอียดของผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก ก) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of

Consistency : IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำเครื่องมือชุดที่ 2 นี้ไปทดลองใช้งาน (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 17 คน (เยาวชนพิการจากบ้านราชวดี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2555) เพื่อทดสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบศึกษาปัญหา โดยใช้ค่า KR20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method) ในตรวจสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งพบว่าค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นรวมของเครื่องมือเท่ากับ 0.6760 ซึ่งถือว่าแบบศึกษาปัญหานี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับปานกลาง สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือมีดังนี้

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลของผู้ตอบแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 2 : แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น

3 ตอน จำนวน 54 ข้อ

การแปลผลของค่าที่ได้ผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้ (Schutz, W., 1998)

คะแนนระดับต่ำ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-4 คะแนน

คะแนนระดับกลาง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 5-12 คะแนน

คะแนนระดับสูง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 13-18 คะแนน

(วิธีการวิเคราะห์คะแนนระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล อยู่ใน ภาคผนวก ค)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่ได้ในขั้นตอนที่ 3 จะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ (Statistical Analysis) ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) จากนั้นผู้วิจัยใช้คะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมาเป็นเกณฑ์ในการจัดหน่วยตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองแบบสุ่ม (Random assignment) ซึ่งผู้วิจัยใช้คะแนนในระดับต่ำมาเป็นตัวกำหนด โดยเลือกจากคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดขึ้นมาจนได้กลุ่มตัวอย่างครบ 30 คน ที่มีคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แต่หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว พบว่าเหลือกลุ่มทดลองที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบตามกำหนดเวลาเพียง 24 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบจำนวน 8 คนนั้น ผู้วิจัยใช้การขอความร่วมมือในแบบสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

3.4 กิจกรรมเพื่อการสร้างบรรยากาศ

สำหรับกิจกรรมที่ผู้วิจัยใช้ในขั้นตอนที่ 3 ได้เน้นกิจกรรมทางด้านกลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamic) เพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ และกิจกรรมทางด้านละลายพฤติกรรม (Ice Breaking) เพื่อให้กลุ่มคนที่ไม่รู้จักกันมาก่อน หรือไม่ได้สนิทกัน ให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการเคร่งขรึม สงวนท่าที ไม่กล้าแสดงออก มาเป็นยิ้มแย้มกล้าแสดงออก เปิดใจร่วมกัน สร้างสรรค์บรรยากาศให้ทุกคนรู้จักกัน และก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน ตัวอย่างกิจกรรม เช่น ลมเพลมพัด เป่ายางฉุบต่อแถว หาคำในหนังสือพิมพ์ เกมวาดดวง เป็นต้น

กระบวนการที่ 4 กระบวนการเรียนการสอน

ในขั้นตอนนี้เป็นการทดสอบสอนและการจัดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน โดยทดสอบการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น สำหรับการทดสอบการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ใช้กิจกรรมเพียงบางส่วนเท่านั้น เพื่อดูว่ากลุ่มผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างราบรื่นหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวในการทดลองการสอนด้วยแผนการสอนและกิจกรรมสัมพันธภาพที่ได้ออกแบบไว้ ซึ่งในการทดลองจัดกิจกรรมเต็มรูปแบบกับกลุ่มทดลองทั้ง 30 คนนั้นก็ใช้แบบแผนการทดลองแบบมีกลุ่มทดลองเดียวเช่นกัน

4.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมี 1 กลุ่ม คือกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองเพื่อใช้ทดสอบกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 8 คน ที่ได้จากการคัดเลือกจากเยาวชนชนพิการที่เป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมกับผู้วิจัย ในขั้นตอนที่ 3

4.2 ขั้นตอนการดำเนินการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สำหรับกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมหลักนั้น ผู้วิจัยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Kagan (1994) ในการจัดการเรียนการสอนให้กับกลุ่มทดลอง ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 1 ขั้นเตรียม

จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มตามความสามารถและลักษณะที่แตกต่างกันโดยให้ผู้เรียนทุกคนจับกลุ่มกันเป็นวงกลมสลับกันชายหญิง ผู้สอนนั้นให้อิสระแก่ผู้เรียนในการสื่อสารกันว่าใครจะยืนใกล้กับใครก็ได้และเริ่มอธิบายบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนและวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 2 ขั้นสอน

อธิบายความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มอบหมายงาน พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนมีการร่วมมือกันเพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนโดยผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและสอบถามได้เมื่อเกิดความสงสัยในประเด็นต่างๆ ที่ผู้สอนได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 3 ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันทำกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ผู้สอนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันพร้อมทั้งร่วมมือกันทำงานที่ได้รับมอบหมายเช่นใบงาน ให้สำเร็จ

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 4 ขั้นตรวจสอบผลงาน

ตรวจสอบผลงานจากการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นสำคัญ ผู้สอนตรวจสอบผลงานที่ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำ โดยให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อผลงานทุกชิ้น

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 5 ขั้นสรุปทบทวนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

ผู้สอนและผู้เรียนสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยหลังจากจบกิจกรรมแล้ว

4.3 แผนการสอนและกิจกรรม

ผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมเพียงบางส่วนสำหรับการทดสอบการจัดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง ในส่วนของกิจกรรมนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกกิจกรรมบางส่วนที่สอดคล้องกับแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และกิจกรรมเหล่านั้นผู้เรียนสามารถเข้าร่วมได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางร่างกายมาเป็นอุปสรรค รวมถึงต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม โดยมุ่งเน้นให้เกิดผลงานของกลุ่มที่มาจากการสร้างสรรค์อย่างร่วมมือกันของทุกคน

กระบวนการที่ 5 การประเมินผล

ในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินผลหลังการทดสอบการจัดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ได้ทราบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น ได้ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มผู้เรียนมากน้อยแค่ไหน

5.1 กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนที่ 5 คือ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองเพื่อใช้ทดสอบกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล จำนวน 8 คน

5.2 ผลการประเมิน

หลังจากจบการทดสอบการจัดกิจกรรมแล้วผู้วิจัยได้เข้าไปสอบถามกับกลุ่มผู้เรียนเพื่อตรวจสอบว่าภาพโดยรวมของกิจกรรมเป็นอย่างไร ต้องปรับปรุงในส่วนไหนบ้าง ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ในทุกขั้นตอนหรือไม่ เป็นต้น โดยเหตุผลที่ไม่ใช่แบบวัดสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมาวัดผลนั้น ก็เพราะกลุ่มทดลองเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ใช้วิธีการสุ่มอย่างถูกต้องตามหลักสถิติ รวมถึงมีความแตกต่างกันของคะแนนสัมพันธ์ภาพฯ ระหว่างภายในกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยในระยะที่ 2 นี้เป็นการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มทดลอง โดยในเบื้องต้นมีจำนวน 30 คน ด้วยแผนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามข้อมูลที่ได้จากใน ระยะที่ 1 โดยใช้กลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียวในการทดลองสอนด้วยแผนการสอนและกิจกรรมสัมพันธ์ภาพที่ได้ออกแบบไว้ สำหรับการทดลองเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนั้น ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือของ kagan (1994) มาเป็นขั้นตอนในการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมี 1 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ที่ได้จากการคัดเลือกแบบสุ่มเพื่อเข้ากลุ่มทดลอง (Random assignment) จากระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 3 (การสร้างบรรยากาศและสัมพันธ์ภาพ) ซึ่งหลังจบการทดลองพบว่าเหลือผู้เข้าร่วมกิจกรรมครบตามระยะเวลาที่กำหนดจำนวน 24 คนเท่านั้น

2.2 การออกแบบทดลอง

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการทดลองแบบมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อน-หลัง (One Groups Pretest-Posttest Design) มีผังการทดลองดังนี้

E – Group	O1 _E	X	O2 _E
-----------	-----------------	---	-----------------

โดยที่ E – Group หมายถึง กลุ่มทดลอง
 X หมายถึง การจัดกระทำ (Treatment) ตามการทดลอง
 O1 หมายถึง การวัดผลก่อนการทดลอง
 O2 หมายถึง การวัดผลหลังการทดลอง

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยได้ใช้คะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยที่ใช้ในการจัดหน่วยตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองแบบสุ่ม (Random assignment) มาเป็นคะแนนของ Pre-test ด้วย โดยคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ได้มาจากแบบศึกษาปัญหา ด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ที่กลุ่มประชากรทั้ง 159 คนได้ทำไว้ โดยผู้วิจัยให้ผู้ตอบ ได้เขียนชื่อและนามสกุลของตนเองลงในแบบศึกษาปัญหา เพื่อเป็นตัวอ้างอิงไปยังผู้ตอบ จากนั้นเมื่อได้รายชื่อกลุ่มทดลองครบแล้ว ก็สามารถทราบคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพของทุกคนในกลุ่มทดลองได้ทันที

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการทดสอบก่อนเข้าร่วมกิจกรรม (Pre-test) คือ แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งเป็นเครื่องมือชุดที่ 2 ในขั้นตอนที่ 1 ของระยะที่ 1 โดยแบบศึกษาปัญหาคำถามชุดเดียวกับกับ แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามด้านการสำรวจพฤติกรรมของผู้ตอบ จำนวน 54 ข้อ โดยผู้วิจัยได้แปลข้อคำถามมาจาก Fundamental Interpersonal Relationships Orientation Behavior (FIRO B) ของ Dr. William Schutz ซึ่งทั้งแบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน และแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน ด้านการศึกษาพิเศษ 2 ท่าน และด้านการวิจัยทางการศึกษา 1 ท่าน

(รายละเอียดของผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก ก) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำเครื่องมือชุดที่ 2 นี้ไปทดลองใช้งาน (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 17 คน (เยาวชนพิการจากบ้านราชาวดี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2555) เพื่อทดสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบศึกษาปัญหา โดยใช้ค่า KR20 ของคูเดอริ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method) ในตรวจสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งพบว่าค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นรวมของเครื่องมือเท่ากับ 0.67 ซึ่งถือว่าแบบศึกษาปัญหานี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับปานกลาง สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือมีดังนี้

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลของผู้ตอบแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 2 : แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3

ตอน จำนวน 54 ข้อ

การแปลผลของค่าที่ได้ผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้ (Schutz, W., 1998)

คะแนนระดับต่ำ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-4 คะแนน

คะแนนระดับกลาง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 5-12 คะแนน

คะแนนระดับสูง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 13-18 คะแนน

(วิธีการวิเคราะห์คะแนนระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล อยู่ใน ภาคผนวก ค)

2.5 ขั้นตอนการดำเนินการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สำหรับกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนั้น ผู้วิจัยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Kagan (1994) ในการจัดการเรียนการสอนให้กับกลุ่มทดลอง ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 1 ชั้นเตรียม

ผู้วิจัยจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มตามคุณลักษณะที่แตกต่างกันด้วยเครื่องมือตัดแยก เช่น การ์ดเกม ตัวต่อ โดยให้ผู้เรียนทุกคนจับกลุ่มกันเป็นวงกลมสลับกันชายหญิง ผู้สอนนั้นให้อิสระแก่ผู้เรียนในการสื่อสารกันว่าใครจะยืนใกล้กับใครก็ได้และเริ่มอธิบายบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนและวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 2 ขั้นสอน

อธิบายความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มอบหมายงาน พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนมีการร่วมมือกันเพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนโดยผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและสอบถามได้เมื่อเกิดความสงสัยในประเด็นต่างๆ ที่ผู้สอนได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 3 ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันทำกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ผู้สอนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันพร้อมทั้งร่วมมือกันทำงานที่ได้รับมอบหมายเช่นใบงาน ให้สำเร็จ

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 4 ขั้นตรวจสอบผลงาน

ตรวจสอบผลงานจากการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นสำคัญ ผู้สอนตรวจสอบผลงานที่ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำ โดยให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อผลงานทุกชิ้น

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 5 ขั้นสรุปทบทวนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

ผู้สอนและผู้เรียนสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยหลังจากจบกิจกรรมแล้ว ผู้วิจัยจะให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และแบบวัดระดับความพึงพอใจหลังจบกิจกรรม

2.6 การพัฒนาแผนการสอนและกิจกรรม

ผู้วิจัยออกแบบแผนการสอน โดยกำหนดตารางเวลาจัดกิจกรรมต่างๆ ตามข้อมูลความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยได้ข้อมูลมาจากแบบสอบถามความต้องการ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ในส่วนของกิจกรรมนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และกิจกรรมเหล่านั้นผู้เรียนสามารถเข้าร่วมได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางร่างกายมาเป็นอุปสรรค รวมถึงต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม โดยมุ่งเน้นให้เกิดผลงานของกลุ่มที่มาจากการสร้างสรรค์อย่างร่วมมือกันของทุกคน โดยแผนการสอนใช้ระยะเวลาเรียนรู้ทั้งหมดประมาณ 52 ชั่วโมง ซึ่งมีรายละเอียดของการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

กำหนดการวันที่ 1 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่ม
8.00 – 10.00 น.	ปฐมนิเทศ แนะนำตัว กิจกรรมละลายพฤติกรรม
10.00 – 12.00 น.	ประเมินสัมพันธภาพระหว่างบุคคลก่อนเรียน
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 15.30 น.	กิจกรรมคุณค่าในตน
15.30 - 17.00 น.	กิจกรรมตัวฉันเอง (แจกคู่มือไปศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติม)

กำหนดการวันที่ 2 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่ม
8.00 – 9.00 น.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม
9.00 – 12.00 น.	กิจกรรมทำอย่างไรดี
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมของปริศนา
16.00 - 17.00 น.	กิจกรรมจดไว้ช่วยจำ

กำหนดการวันที่ 7 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่ม
8.00 – 10.00 น.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม
10.00 – 12.00 น.	กิจกรรมเชื่อมสี่
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน

กำหนดการวันที่ 7 มกราคม 2555 (ต่อ)

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมโลกแตก
16.00 - 17.00 น.	กิจกรรมจัดไว้ช่วยจำ

กำหนดการวันที่ 8 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
8.00 – 9.00 น.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม
9.00 – 12.00 น.	กิจกรรมมือที่เอื้ออาทร
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมนิทานของพวกเขา
16.00 - 17.00 น.	กิจกรรมจัดไว้ช่วยจำ

กำหนดการวันที่ 14 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
8.00 – 9.00 น.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม
10.00 – 12.00 น.	กิจกรรมทานตะวัน
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมหน้าต่างใจ
16.00 - 17.00 น.	กิจกรรมจัดไว้ช่วยจำ

กำหนดการวันที่ 15 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่ม
8.00 – 9.00 น.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม
10.00 – 11.00 น.	กิจกรรมเติมยิ้ม
11.00 – 12.00 น.	กิจกรรมจดไว้ช่วยจำ
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 15.00 น.	ประเมินสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลังเรียน
15.00 – 16.00 น.	ประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
16.00 – 18.00 น.	สรุปกิจกรรมในภาพรวม ตอบข้อซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มอบของที่ระลึกให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

สำหรับรายละเอียดของแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด
การเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย มีดังต่อไปนี้

แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ
เยาวชนพิการทางร่างกาย

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	เนื้อหาสาระ	วิธีการประเมิน
คุณค่าในตน	- เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักเห็นคุณค่าในตนเอง	- การรู้จักตนว่ามีลักษณะอย่างไรและเรียนรู้จักผู้อื่นว่าเป็นอย่างไรจะสามารถทำให้เรารู้จักปรับตัวเองให้เข้าใจคนอื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข	- ประเมินจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เรียน - ประเมินจากกระดาษภาพจินตนาการ
ตัวฉันเอง	- เพื่อการรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม - เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในตนเอง เข้าใจตนเอง	- การมองตนเองเป็นการสำรวจบุคลิกภาพ ทำให้รู้จักและเข้าใจพฤติกรรมทั้งในส่วนดีและส่วนที่ต้องการปรับปรุง เป็นการรู้จักตนเองมากขึ้น	- ประเมินจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมไปกิจกรรม - ประเมินจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน
ทำอย่างไรดี	- เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม	- ความเข้าใจตนเองเป็นลักษณะของการยอมรับและการเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจว่าตนเองนั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไรเพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข	- ประเมินจากความร่วมมือในการทำกิจกรรม - ประเมินจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ
เยาวชนพิการทางร่างกาย

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	เนื้อหาสาระ	วิธีการประเมิน
ซองปริศนา	- เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตัดสินใจและแก้ไขปัญหา - เพื่อให้ผู้เรียนมีความไว้วางใจต่อผู้อื่นเพิ่ม มากขึ้น	- การตัดสินใจเลือกที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ มีวิธีการแก้ปัญหามากกว่าหนึ่งทางเสมอ - ความไว้วางใจที่เรามีต่อบุคคลอื่นว่าเขาจะปฏิบัติ ต่อเราด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต สามารถฟังฟังได้	- ประเมินจากความร่วมมือในการอภิปราย เพื่อหาข้อสรุปของคำตอบ - ประเมินจากการแสดงความคิดเห็นของ ผู้เรียน
เชี่ยมซี	- เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น	- ความเชื่อในตนเองเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึง ความมั่นใจ - ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของบุคคลที่ แสดงออกถึงความเอาใจใส่	- ประเมินจากความร่วมมือในการอภิปราย เพื่อหาข้อสรุปของคำตอบ - ประเมินจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน
โลกแตก	- เพื่อพัฒนาทักษะในการตัดสินใจในการ แก้ไขปัญหาและอุปสรรค	- การตัดสินใจเลือกที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ มีวิธีการแก้ปัญหามากกว่าหนึ่งทางเสมอ	- ประเมินจากความร่วมมือในการอภิปรายเพื่อ หาข้อสรุปของคำตอบ - ประเมินจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ
เยาวชนพิการทางร่างกาย

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	เนื้อหาสาระ	วิธีการประเมิน
มือที่เอื้ออาทร	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวอย่างเหมาะสมต่อปัญหาที่เกิดขึ้น - เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงการตัดสินใจแก้ไขปัญหา - เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะไว้วางใจผู้อื่นมากยิ่งขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - การปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ - การตัดสินใจเลือกที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ - ความไว้วางใจที่เรามีต่อบุคคลอื่นว่าเขาจะปฏิบัติต่อเราด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต สามารถฟังฟังได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินจากใบงานมือที่เอื้ออาทร - ประเมินจากการอภิปรายสรุปความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมของผู้เรียน
นิทานของ- พวกเรา	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล - เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบทั้งตนเองและกลุ่มได้ - เพื่อให้ผู้เรียนเปิดเผยความคิดเห็นของตน 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมพันธภาพเป็นความต้องการพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ - การกล้าแสดงออกของบุคคลต่อสถานการณ์ต่างๆอย่างถูกต้องและเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินจากความร่วมมือของผู้เรียนในการทำกิจกรรม - ประเมินจากการแสดงความคิดเห็น

แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ
เยาวชนพิการทางร่างกาย

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	เนื้อหาสาระ	วิธีการประเมิน
ทานตะวัน	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในปัญหาและอุปสรรคต่างๆอันอาจเกิดขึ้นได้ในการสื่อความหมาย - เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อการสื่อสารความหมายระหว่างกันและกันทั้งการพูดและการฟัง 	<ul style="list-style-type: none"> - ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงออก ถึงความเอาใจใส่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมของผู้เรียนในแต่ละบทบาท - ประเมินจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนตลอดการทำกิจกรรม
หน้าต่างใจ	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและเปิดเผยตนเอง - เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจ - เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจส่วนดีและข้อบกพร่องของตนเอง และหาวิธีการจัดการข้อบกพร่องเหล่านั้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ความเข้าใจตนเองเป็นลักษณะของการยอมรับและการเห็นคุณค่าของตนเอง - เข้าใจว่าตนเองนั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไร 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมจากการตอบคำถาม - ประเมินจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ
เยาวชนพิการทางร่างกาย

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	เนื้อหาสาระ	วิธีการประเมิน
เติมยิ้ม	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล - เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง - เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักใคร่ผูกพันกันมากยิ่งขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมพันธภาพเป็นความต้องการพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ - ความเชื่อในตนเองเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงความมั่นใจ - ความรักใคร่ผูกพันเป็นลักษณะของการแสดงออกซึ่งความรู้สึกหรือกิริยาท่าทางเพื่อทำให้คนรอบข้างเกิดความรู้สึกที่ดีต่อเรา 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินจากใบงานมือที่เอื้ออาทร - ประเมินจากการอภิปรายสรุปความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมของผู้เรียน
จดไว้ช่วยจำ	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้เรียนจดบันทึกความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในแต่ละกิจกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน 	<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินจากสมุดจดบันทึกของผู้เรียน - ประเมินจากการอภิปรายสรุปจากความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมของผู้เรียน

2.7 การเก็บข้อมูลหลังการทดลอง

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มทดลอง หลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดแล้ว (Post-test) โดยให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล หลังจบกิจกรรมสุดท้ายแล้ว สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในการรวบรวมข้อมูล สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังต่อไปนี้

2.8 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชุดที่ 5

เครื่องมือชุดที่ 5 คือ แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามด้านการสำรวจพฤติกรรมของผู้ตอบ จำนวน 54 ข้อ ซึ่งใช้ในการวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลังการเข้าร่วมกิจกรรม (Post-test) โดยผู้วิจัยได้แปลข้อคำถามมาจาก Fundamental Interpersonal Relationships Orientation Behavior (FIRO B) ของ Dr. William Schutz โดยเครื่องมือได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน ด้านการศึกษาพิเศษ 2 ท่าน และด้านการวิจัยทางการศึกษา 1 ท่าน (รายละเอียดของผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก ก) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำเครื่องมือชุดที่ 2 นี้ไปทดลองใช้งาน (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 17 คน (เยาวชนพิการจากบ้านราชาวดี เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 11 ธันวาคม 2555) เพื่อทดสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบศึกษาปัญหา โดยใช้ค่า KR20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method) ในตรวจสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งพบว่าค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นรวมของเครื่องมือเท่ากับ 0.67 ซึ่งถือว่าแบบศึกษาปัญหานี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับปานกลาง สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือมีดังนี้

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลของผู้ตอบแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 2 : แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน จำนวน 54 ข้อ

การแปลผลของค่าที่ได้ผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้ (Schutz, W., 1998)

คะแนนระดับต่ำ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-4 คะแนน

คะแนนระดับกลาง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 5-12 คะแนน
 คะแนนระดับสูง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 13-18 คะแนน
 (วิธีการวิเคราะห์คะแนนระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล อยู่ใน ภาคผนวก ค)

2.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่ได้ในระยาะที่ 2 นี้ เป็นข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาสำหรับการบรรยายข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยาะที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยระยาะที่ 3 นี้ เป็นการศึกษาความพึงพอใจจากเครื่องมือวัดระดับความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรม และศึกษาความพึงพอใจจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการติดตามและสังเกตผลกับกลุ่มทดลองหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนไปแล้ว 2 สัปดาห์ สำหรับรายละเอียดของระยาะที่ 3 มีดังต่อไปนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมี 1 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง จำนวน 24 คน ซึ่งมีระยะเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมครบตามกำหนด

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจบกระบวนการการเรียนรู้อของแผนการสอนและกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลแล้ว ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดระดับความพึงพอใจหลังจบกิจกรรมสุดท้าย จากในขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 5 (ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม) ของแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Kagan (1994)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชุดที่ 6

เครื่องมือชุดที่ 6 คือ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ซึ่งข้อคำถามของแบบสอบถามความพึงพอใจ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยแบ่งความพึงพอใจออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ความพึงพอใจด้านกิจกรรมและวิทยากร 2) ความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรม 3) ความพึงพอใจด้านการจัดการ แบบสอบถามความพึงพอใจได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน ด้านการศึกษาพิเศษ 2 ท่าน และด้านการวิจัยทางการศึกษา 1 ท่าน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) สำหรับผลการตรวจสอบพบว่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือมีดังนี้

ตอนที่ 1 : แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยแบบออกเป็น 3 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ดังนี้

ด้านที่ 1 ความพึงพอใจด้านกิจกรรมและวิทยากร

ด้านที่ 2 ความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรม

ด้านที่ 3 ความพึงพอใจด้านการจัดการ

ตอนที่ 2 : ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

สำหรับการประมาณค่า ใช้ตามแบบ Likert Scale ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับตัวเลข 5 4 3 2 และ 1 โดยการแปลผลของค่าที่ได้ใช้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (Best & Kahn, 1993)

4.51-5.00 ความต้องการในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 ความต้องการในระดับมาก

2.51-3.50 ความต้องการในระดับปานกลาง

1.51-2.50 ความต้องการในระดับน้อย

1.00-1.50 ความต้องการในระดับน้อยที่สุด

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

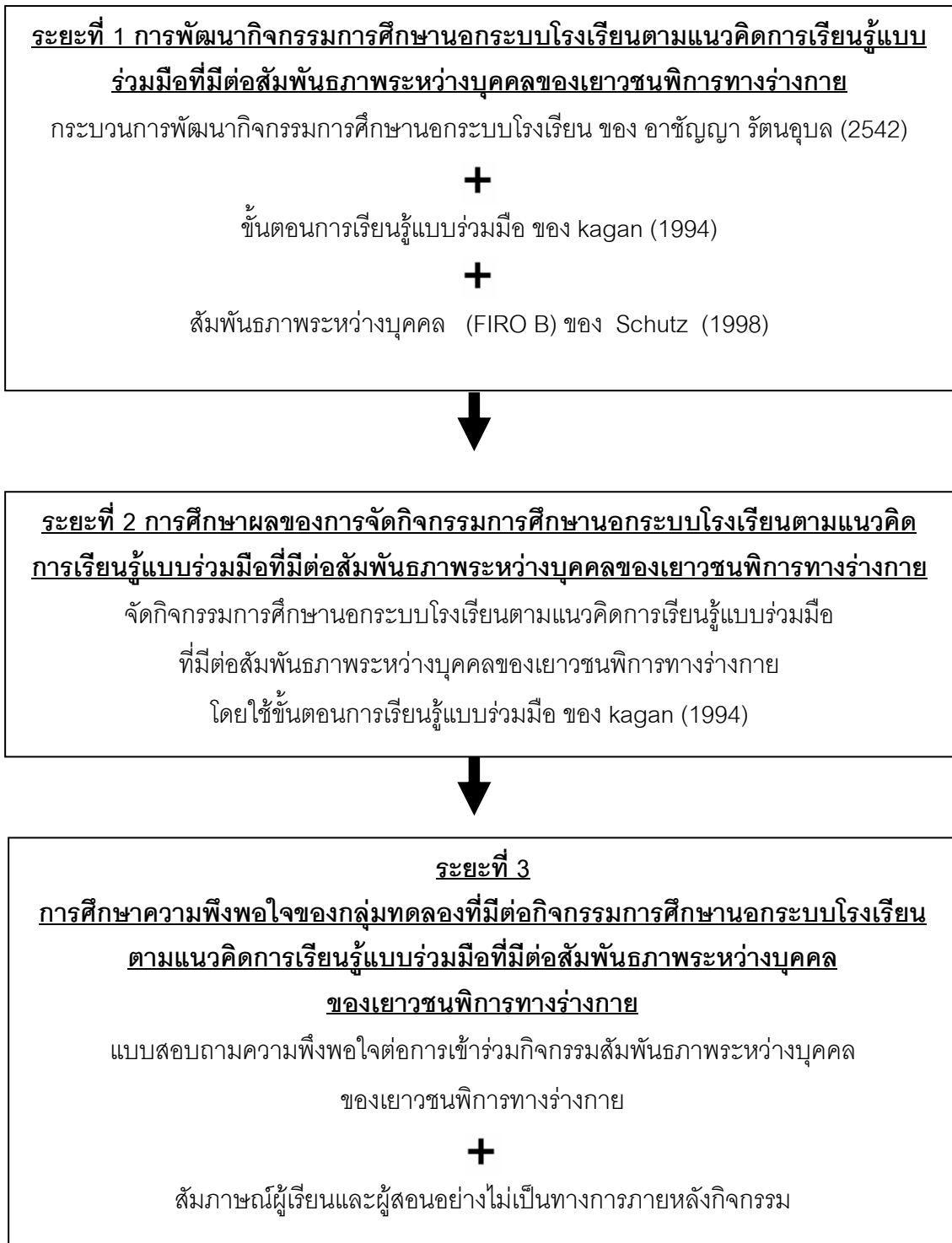
สำหรับข้อมูลที่ได้ในระยาะที่ 3 นี้ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยใช้สถิติสำหรับการบรรยายข้อมูล ซึ่งเป็นสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้บรรยายข้อมูลทางด้านความพึงพอใจที่ได้จากกลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

3.5 การติดตามความพึงพอใจหลังการทดลอง

หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมและทำแบบทดสอบต่างๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลอีกครั้งหลังจบการทดลองไปแล้ว 2 สัปดาห์ โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับบางส่วนของกลุ่มทดลองและกลุ่มครูผู้สอน เพื่อหาข้อสรุปในภาพรวมของระดับความพึงพอใจ

สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงลำดับการดำเนินการวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

ระยะที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

ระยะที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยใน ระยะที่ 1 นี้ผู้วิจัยนำเสนอผลออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ผลการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนและครูผู้สอน 2) ผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน 3) ผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียนในมุมมองของผู้สอน 4) ผลการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน และ 5) ผลการพัฒนาเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนและครูผู้สอน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการในการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนทั้งหมด 159 คน ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศและอายุ

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	102	64.16
หญิง	57	35.84
รวม	159	100.00
อายุ		
15 ปี	43	27.04
16 ปี	32	20.13
17 ปี	34	21.38
18 ปี	50	31.45
รวม	159	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มประชากรเป็นเพศชาย 102 คน คิดเป็นร้อยละ 64.16 เป็นเพศหญิง 57 คน คิดเป็นร้อยละ 35.84 โดยกลุ่มประชากรที่มีอายุเฉลี่ย 18 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 50 คน คิดเป็นร้อยละ 31.45 รองลงมาคืออายุเฉลี่ย 15 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 27.04 และกลุ่มประชากรที่มีอายุเฉลี่ย 16 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 32 คน คิดเป็นร้อยละ 20.13

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลภาพรวมของความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียน

ความต้องการในการจัดกิจกรรม	N=159		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ความต้องการด้านการจัดกิจกรรม	4.83	0.37	มากที่สุด
ความต้องการด้านเนื้อหาสาระ	4.89	0.30	มากที่สุด
ความต้องการด้านสื่อการเรียนรู้	4.91	0.27	มากที่สุด
ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม	4.60	0.58	มากที่สุด
ความต้องการด้านการประเมินผล	4.79	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มประชากรมีความต้องการในการจัดกิจกรรมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการด้านสื่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}=4.91$ S.D.=0.27) รองลงมาคือความต้องการด้านเนื้อหาสาระ ($\bar{x}=4.98$ S.D.=0.30) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความ ต้องการต่ำสุด คือ ความต้องการด้านการประเมินผล ($\bar{x}=4.79$ S.D.=0.41)

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลความต้องการของผู้เรียน ด้านประเภทของกิจกรรม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทละลายพฤติกรรม	4.78	0.41	มากที่สุด
2. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทกลุ่มสัมพันธ์	4.90	0.36	มากที่สุด
3. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทการทำงานเป็นทีม	4.88	0.38	มากที่สุด
4. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทบทบาทสมมุติ	4.80	0.40	มากที่สุด
5. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	4.74	0.44	มากที่สุด
6. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น	4.98	0.14	มากที่สุด
7. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง	4.86	0.35	มากที่สุด
8. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับตนเอง	4.84	0.37	มากที่สุด
9. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างอำนาจในการตัดสินใจ	4.72	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนในด้านประเภทของกิจกรรมนั้น กลุ่มผู้เรียนมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อคำถาม โดยกลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความ ต้องการสูงที่สุด ($\bar{x}=4.98$ S.D.=0.14) รองลงมาคือกลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทกลุ่มสัมพันธ์ ($\bar{x}=4.90$ S.D.=0.36) ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของความ ต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนในด้านประเภทของกิจกรรม คือ ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างอำนาจในการตัดสินใจ ($\bar{x}=4.72$ S.D.=0.45)

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลความต้องการของผู้เรียน ด้านคุณลักษณะของเนื้อหา

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องวิธีการสร้างสัมพันธภาพ	4.88	0.32	มากที่สุด
2. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการปรับตัวเข้ากับคนในสังคม	4.92	0.27	มากที่สุด
3. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเอง	4.88	0.38	มากที่สุด
4. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม	4.84	0.37	มากที่สุด
5. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความมั่นใจในตนเอง	4.92	0.27	มากที่สุด
6. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	4.78	0.41	มากที่สุด
7. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างควมไว้วางใจ	4.90	0.30	มากที่สุด
8. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความรักใคร่ผูกพัน	4.94	0.24	มากที่สุด
9. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตระหนักและการเข้าใจตนเอง	4.98	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียน ด้านคุณลักษณะของเนื้อหานั้น กลุ่มผู้เรียนมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อคำถาม โดยกลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตระหนักและการเข้าใจตนเอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความต้องการสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.98$ S.D.=0.14) รองลงมาคือกลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความรักใคร่ผูกพัน ($\bar{x} = 4.94$ S.D.=0.24) ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนในด้านคุณลักษณะของเนื้อหา คือ ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 4.78$ S.D.=0.41)

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลความต้องการของผู้เรียน ด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้เรียนต้องการสื่อที่มีสีสันสวยงาม	4.76	0.47	มากที่สุด
2. ผู้เรียนต้องการสื่อที่มีตัวอักษร ใหญ่	4.96	0.19	มากที่สุด
3. ผู้เรียนต้องการให้มีภาพการ์ตูนภายในสื่อ	4.89	0.24	มากที่สุด
4. ผู้เรียนต้องการสื่อประเภทใบงาน	4.92	0.24	มากที่สุด
5. ผู้เรียนต้องการสื่อประเภทใบกรณีศึกษา	4.94	0.24	มากที่สุด

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลความต้องการของผู้เรียน ด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
6. ผู้เรียนต้องการสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง	4.92	0.27	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียน ด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ นั้น กลุ่มผู้เรียนมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อคำถาม โดยกลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการสื่อที่มีตัวอักษร ใหญ่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความต้อการสูงที่สุด ($\bar{x}=4.96$ S.D.=0.19) รองลงมา กลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการสื่อประเภทใบกรณีศึกษา ($\bar{x}=4.94$ S.D.=0.24) ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของความต้อการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนในด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ คือ ผู้เรียนต้องการสื่อที่มีสีสันสวยงาม ($\bar{x}=4.76$ S.D.=0.47)

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลความต้องการของผู้เรียน ด้านการมีส่วนร่วม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการจัดกิจกรรมให้กับผู้จัด	4.76	0.59	มากที่สุด
2. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลร่วมกับผู้จัด	4.86	0.45	มากที่สุด
3. ผู้เรียนต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	4.32	0.68	มากที่สุด
4. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดกิจกรรม	4.72	0.45	มากที่สุด
5. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	4.36	0.74	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียน ด้านการมีส่วนร่วม นั้น กลุ่มผู้เรียนมีความต้อการอยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกข้อคำถาม ยกเว้นในส่วนของความต้อการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเท่านั้น ที่มีความต้อการในระดับมาก โดยกลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลร่วมกับผู้จัด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความต้อการสูงที่สุด ($\bar{x}=4.86$

S.D.=0.45) รองลงมา กลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการจัดกิจกรรมให้กับผู้จัด ($\bar{x}=4.76$ S.D.=0.59) ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนในด้านการมีส่วนร่วม คือ ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ($\bar{x}=4.36$ S.D.=0.41) ซึ่งมีความในระดับมาก

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลความต้องการของผู้เรียน ด้านการประเมินผล

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้เรียนต้องการให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม	4.84	0.46	มากที่สุด
2. ผู้เรียนต้องการให้มีการแจกรางวัลสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	4.94	0.24	มากที่สุด
3. ผู้เรียนต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม	4.70	0.46	มากที่สุด
4. ผู้เรียนต้องการให้ผู้จัดรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	4.64	0.56	มากที่สุด
5. ผู้เรียนต้องการวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ไม่ซับซ้อน	4.86	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียน ด้านการประเมินผลนั้น กลุ่มผู้เรียนมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อคำถาม โดยกลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการให้มีการแจกรางวัลสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ($\bar{x}=4.94$ S.D.=0.24) รองลงมา กลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ไม่ซับซ้อน ($\bar{x}=4.86$ S.D.=0.35) ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนในด้านการประเมินผล คือ ผู้เรียนต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x}=4.70$ S.D.=0.43)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลความต้องการโดยภาพรวมในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน

ความต้องการในการจัดกิจกรรม	N=159		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ความต้องการด้านการจัดกิจกรรม	4.83	0.35	มากที่สุด
ความต้องการด้านเนื้อหาสาระ	4.87	0.29	มากที่สุด
ความต้องการด้านสื่อการเรียนรู้	4.90	0.16	มากที่สุด
ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม	4.67	0.57	มากที่สุด
ความต้องการด้านการประเมินผล	4.80	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มครูผู้สอนมีความต้องการในการจัดกิจกรรมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการด้านสื่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}=4.90$ S.D.=0.16) รองลงมาคือความต้องการด้านเนื้อหาสาระ ($\bar{x}=4.87$ S.D.=0.29) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความ ต้องการต่ำสุด คือ ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{x}=4.67$ S.D.=0.57)

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านประเภทของกิจกรรม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเภทละลายพฤติกรรม	4.80	0.41	มากที่สุด
2. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเภทกลุ่มสัมพันธ์	4.95	0.22	มากที่สุด
3. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเภทการทำงานเป็นทีม	4.80	0.52	มากที่สุด
4. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเภทบทบาทสมมุติ	4.75	0.44	มากที่สุด
5. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	4.70	0.47	มากที่สุด
6. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น	5.00	0.00	มากที่สุด
7. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง	4.82	0.51	มากที่สุด

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านประเภทของกิจกรรม (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
8. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับตนเอง	4.85	0.36	มากที่สุด
9. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างอำนาจในการตัดสินใจ	4.90	0.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่าพบว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียน ด้านประเภทของกิจกรรมนั้น กลุ่มผู้สอนมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยกลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ($\bar{x}=5.00$ S.D.=0.00) รองลงมากลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเภทกลุ่มสัมพันธ์ ($\bar{x}=4.95$ S.D.=0.22) ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนในด้านประเภทของกิจกรรม คือ ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ($\bar{x}=4.75$ S.D.=0.44)

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านคุณลักษณะของเนื้อหา

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องวิธีการสร้างสัมพันธภาพ	4.90	0.32	มากที่สุด
2. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการปรับตัวเข้ากับคนในสังคม	4.95	0.31	มากที่สุด
3. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเอง	4.90	0.32	มากที่สุด
4. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม	4.75	0.44	มากที่สุด
5. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความมั่นใจในตนเอง	4.95	0.22	มากที่สุด
6. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	4.65	0.48	มากที่สุด
7. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความไว้วางใจ	4.95	0.38	มากที่สุด
8. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความรักใคร่ผูกพัน	4.95	0.32	มากที่สุด
9. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตระหนักและการเข้าใจตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ด้านคุณลักษณะของเนื้อหานั้น กลุ่มครูผู้สอนมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อคำถาม โดยกลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตระหนักรู้และการเข้าใจตนเอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความต้องการสูงที่สุด ($\bar{x}=5.00$ S.D.=0.00) รองลงมากลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการปรับตัวเข้ากับคนในสังคม ($\bar{x}=4.95$ S.D.=0.31) ต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความมั่นใจในตนเอง ($\bar{x}=4.95$ S.D.=0.22) ต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความไว้วางใจ ($\bar{x}=4.95$ S.D.=0.38) และต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความรักใคร่ผูกพัน ($\bar{x}=4.95$ S.D.=0.32) ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนในด้านคุณลักษณะของเนื้อหา คือ ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม ($\bar{x}=4.75$ S.D.=0.44)

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ครูผู้สอนต้องการสื่อที่มีสีสันสวยงาม	4.75	0.40	มากที่สุด
2. ครูผู้สอนต้องการสื่อที่มีตัวอักษรใหญ่	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ครูผู้สอนต้องการให้มีภาพการ์ตูนภายในสื่อ	4.95	0.22	มากที่สุด
4. ครูผู้สอนต้องการสื่อประเภทใบงาน	4.90	0.30	มากที่สุด
5. ครูผู้สอนต้องการสื่อประเภทใบกรณีศึกษา	4.95	0.22	มากที่สุด
6. ครูผู้สอนต้องการสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง	4.90	0.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ นั้น กลุ่มครูผู้สอนมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อคำถาม โดยกลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ครูผู้สอนต้องการสื่อที่มีตัวอักษรใหญ่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความต้องการสูงที่สุด ($\bar{x}=5.00$ S.D.=0.00) รองลงมากลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ครูผู้สอนต้องการให้มีภาพการ์ตูนภายในสื่อ ($\bar{x}=4.95$ S.D.=0.22) ต้องการสื่อประเภทใบกรณีศึกษา ($\bar{x}=4.95$ S.D.=0.22) ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนในด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ คือ ครูผู้สอนต้องการสื่อที่มีสีสันสวยงาม ($\bar{x}=4.75$ S.D.=0.40)

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

ข้อความถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการจัดกิจกรรมให้กับผู้จัด	4.75	0.63	มากที่สุด
2. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลร่วมกับผู้จัด	4.75	0.64	มากที่สุด
3. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	4.75	0.44	มากที่สุด
4. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดกิจกรรม	4.80	0.41	มากที่สุด
5. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	4.55	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียนนั้น กลุ่มครูผู้สอนมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อความถาม โดยกลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าควรให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดกิจกรรม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความต้องการสูงที่สุด ($\bar{x}=4.80$ S.D.=0.41) รองลงมา กลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการจัดกิจกรรมให้กับผู้จัด ($\bar{x}=4.75$ S.D.=0.63) ต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลร่วมกับผู้จัด ($\bar{x}=4.75$ S.D.=0.64) และต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ($\bar{x}=4.75$ S.D.=0.44) ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนในด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียนคือ ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ($\bar{x}=4.55$ S.D.=0.45)

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านการประเมินผล

ข้อความถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้จัดประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม	4.70	0.65	มากที่สุด

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลความต้องการของครูผู้สอน ในด้านการประเมินผล (ต่อ)

ข้อความถาม	ระดับความต้องการ (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้จัดแจกรางวัลสำหรับผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	4.95	0.22	มากที่สุด
3. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม	4.80	0.41	มากที่สุด
4. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้จัดรับฟังปัญหาของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	4.70	0.47	มากที่สุด
5. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้จัดมีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลกับผู้เรียนที่ไม่ซับซ้อน	4.85	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ด้านการประเมินผลนั้น กลุ่มครูผู้สอนมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อความถาม โดยกลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้จัดแจกรางวัลสำหรับผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ($\bar{x}=4.65$ S.D.=0.22) รองลงมา กลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้จัดมีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลกับผู้เรียนที่ไม่ซับซ้อน ($\bar{x}=4.85$ S.D.=0.36) ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนในด้านการประเมินผล คือ ครูผู้สอนต้องการให้ผู้จัดประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x}=4.70$ S.D.=0.65) และครูผู้สอนต้องการให้ผู้จัดรับฟังปัญหาของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ($\bar{x}=4.70$ S.D.=0.47)

สรุปผลการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนและครูผู้สอน

จากผลการสำรวจความต้องการของผู้เรียนและผู้สอนต่อการจัดกิจกรรม พบว่าในส่วนของผู้เรียนนั้นมีความต้องการในทุกด้านของการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะด้านสื่อการเรียนรู้นั้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสรุปได้ว่าผู้เรียนต้องการให้กิจกรรมมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ในส่วนของความต้องการของผู้สอนนั้น ค่าเฉลี่ยสูงสุดก็เป็นด้านสื่อการเรียนรู้อีกเช่นกัน ซึ่งจากข้อสรุปตรงนี้เห็นได้ชัดว่าทั้งผู้เรียนและผู้สอนนั้นได้ให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนรู้อีก เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม ด้วยข้อสรุปนี้ผู้วิจัยได้สร้างสื่อการเรียนการสอนใน

ทุกกิจกรรม โดยแต่ละกิจกรรมจะมีสื่อการสอนหลายอย่างที่สอดคล้องกับเนื้อหาของแต่ละกิจกรรม (สำหรับรายละเอียดของสื่อการสอนของแต่ละกิจกรรมดูได้ที่ภาคผนวก ง)

2. ผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มผู้เรียนทั้งหมด 159 คน ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แสดงข้อมูลปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

องค์ประกอบของระดับสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	คะแนนเฉลี่ย (N=159)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ความต้องการเป็นพวกพ้อง	7.40	0.94	กลาง
ความต้องการมีอำนาจควบคุม	8.04	0.85	กลาง
ความต้องการเปิดเผยตนเอง	4.34	0.98	ต่ำ

จากตารางที่ 15 พบว่าระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มประชากรในด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x}=4.34$ S.D.=0.98) ส่วนความต้องการเป็นพวกพ้อง ($\bar{x}=7.40$ S.D.=0.93) และความต้องการมีอำนาจควบคุม ($\bar{x}=8.04$ S.D.=0.85) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

จากการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียนพบว่า ปัญหาสูงสุดที่ผู้เรียนประสบอยู่คือปัญหาด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง รองลงมาคือ ปัญหาด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง และปัญหาด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม ซึ่งข้อสรุปตรงนี้ผู้วิจัยได้นำไปคัดเลือกกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับความต้องการเปิดเผยตนเองเป็นสำคัญ โดยในการคัดเลือกกิจกรรมทั้ง 12 กิจกรรมนั้น ผู้วิจัยได้เน้นหนักไปที่กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการกล้าเปิดเผยตนเอง ส่วนปัญหาในด้านอื่นๆ ผู้วิจัยก็ไม่ได้ละเลยแต่อย่างใด โดยยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาใน ด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง และปัญหาด้านความต้องการมีอำนาจควบคุมอยู่เช่นกัน แต่จำนวนกิจกรรมจะมีน้อยกว่ากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง

3. ผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียนในมุมมองผู้สอน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้เรียน ในบริบทของครูผู้สอน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป (Data Analysis and Conclusion) โดยเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ที่ผู้วิจัยอาศัยการตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 เรื่ององค์ประกอบย่อยของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง (Inclusion) ที่ผู้เรียนไม่มี โดยผู้วิจัยได้สอบถามในหัวข้อต่อไปนี้

1.1 การรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพ (ตัวอย่าง เช่น การรู้จักพูดคุยกัน) ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“ผู้เรียนขาดการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับคนปกติรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพบ้างเล็กน้อย เช่น การพูดคุย การทักทาย กิจกรรม เงื่อนไขของเวลา”

1.2 การรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม (ตัวอย่าง เช่น การรู้จักคบหาสมาคมกับเพื่อนๆ) ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“ผู้เรียนรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมบ้างเล็กน้อย โดยมีวิธีการดังนี้ รู้จักบทบาทการเป็นผู้รับ ผู้ให้อยู่บ้างพยายามขยันมากขึ้นเพื่อให้อยู่รอด”

1.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง (ตัวอย่าง เช่น มีความภาคภูมิใจในตนเอง) ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“เห็นคุณค่าบ้างเพียงเล็กน้อย ตัวอย่างการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น ครูผลักดันให้ลองเล่นกีฬาเมื่อเขาชอบและมีทักษะมากขึ้นเขาจะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง”

1.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านความเป็นพวกพ้อง ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“ผู้สอนให้สัมภาษณ์ว่าผู้เรียนขาดองค์ประกอบย่อยของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการปรับตัวเข้ากับคนในสังคมเป็นอย่างมาก เวลาเจอคนแปลกหน้าที่ยังไม่เคยรู้จักกันมาก่อนมักจะหลบหน้า วางตัวไม่ถูก ไม่ยิ้มแย้มหรือทักทายก่อน ต้องอาศัยกิจกรรมและเงื่อนไขของเวลาในการสร้างสัมพันธภาพ”

ประเด็นที่ 2 เรื่ององค์ประกอบย่อยของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม (Control) ที่ผู้เรียนไม่มี โดยผู้วิจัยได้สอบถามในหัวข้อต่อไปนี้

2.1 ความรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม (ตัวอย่างเช่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม) ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“ผู้เรียนขาดความรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม เช่น ไม่ตรงต่อเวลา ไม่มีจิตอาสา”

2.2 ความมั่นใจในตนเอง (ตัวอย่างเช่น กล้าที่จะทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้)

“ผู้เรียนขาดความมั่นใจในตนเองทุกคน เช่น ไม่กล้าทำต้องถามก่อนกลัวผิด เหนื่อยเวลาอยู่ในสังคม การไม่กล้าบอกรักกับคนปกติ มีความกลัวในเรื่องการยอมรับในสังคม”

2.3 การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา (ตัวอย่างเช่น รับรู้และเข้าใจปัญหา สามารถแก้ไขปัญหได้อย่างเหมาะสม) ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“ผู้เรียนขาดการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา เช่น บุคลิกลักษณะที่สัมพันธ์กับตนเองจะไม่กล้าตัดสินใจ กลัวว่าตนเองจะทำได้”

2.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“ผู้สอนให้สัมภาษณ์ว่าผู้เรียนขาดองค์ประกอบย่อยของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในเรื่องความรับผิดชอบต่อสิ่งต่างๆ เพราะเขาไม่ค่อยกล้าตัดสินใจที่จะทำสิ่งใดจึงทำให้สิ่งต่างๆ ที่ทำไปไม่ค่อยจะสำเร็จเท่าที่ควร”

ประเด็นที่ 3 เรื่ององค์ประกอบย่อยของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง (Openness) ที่ผู้เรียนไม่มี โดยผู้วิจัยได้สอบถามในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ความไว้วางใจ (ตัวอย่างเช่น เชื่อถือในตัวผู้อื่น ประสานงานกับผู้อื่นได้) ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“ผู้เรียนขาดความไว้วางใจ เช่น ไม่กล้าที่จะประสานงานกับผู้อื่นหรือแลกเปลี่ยนแบ่งปันความคิดเห็นกับคนในสังคม”

3.2 ความรักใคร่ผูกพัน (ตัวอย่างเช่น รู้สึกพึงพอใจและมีความผูกพันกับผู้อื่น) ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“ผู้เรียนขาดความรักใคร่ผูกพันเมื่ออยู่ร่วมกับคนในสังคม เช่น ไม่กล้าที่จะบอกรักหรือให้ความรักกับผู้อื่นก่อนเพราะกลัวว่าเขาจะมองว่าพิการ”

3.3 การตระหนักและเข้าใจตนเอง (ตัวอย่างเช่น เข้าใจว่าตนเองเป็นคนอย่างไร) ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“ผู้เรียนขาดความตระหนักและเข้าใจในตนเอง เช่น การที่ผู้เรียนไม่เข้าใจในความสามารถหรือทักษะที่ตนเองจะทำได้ จะต้องอาศัยเจ้าหน้าที่เป็นแรงผลักดันให้ไปทำกิจกรรม”

3.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“ผู้สอนให้สัมภาษณ์ว่าผู้เรียนขาดองค์ประกอบย่อยของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในเรื่องความไว้วางใจ ต้องการให้มีกิจกรรมที่จะเป็นสื่อในการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากขึ้น”

ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้

“ผู้เรียนไม่ค่อยเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่ผู้อื่นมอบให้เพราะได้สิ่งนั้นมาโดยง่าย พอเวลาไปทำงานข้างนอกจึงทำให้ขาดความรับผิดชอบและความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ไม่สามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสังคมได้เท่าที่ควรเพราะเขาไม่กล้าที่จะท้าทายผู้อื่นที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ควรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นการแก้ไขปัญหาเพื่อการปรับตัวเข้ากับคนปกติในสังคมได้”

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบด้านต่างๆ ของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16 แสดงองค์ประกอบด้านต่างๆ ของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลตามลำดับความสำคัญของปัญหาทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

องค์ประกอบของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	คำอธิบายองค์ประกอบ
1.ด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง (Inclusion)	- การรู้จักเห็นคุณค่าในตนเอง (Self esteem) - การรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพ (Relationship) - การรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม (Flexible)
2. ด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม (Control)	- ความมั่นใจในตนเอง (Choice) - การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา (Competence) - ความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม (Responsibility)
3. ด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง (Openness)	- ความไว้วางใจ (Truth) - ความรักใคร่ผูกพัน (Affection) - การตระหนักและเข้าใจตนเอง (Self awareness)

สรุปผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียนในมุมมองของผู้สอน

จากการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียนในมุมมองของผู้สอน พบว่า องค์ประกอบด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง (Inclusion) ได้ให้น้ำหนักกับเรื่องการรู้จักเห็นคุณค่าในตนเอง (Self esteem) มากที่สุด รองลงมาคือ การรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพ (Relationship) และการรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม (Flexible) ส่วนองค์ประกอบด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม (Control) ได้ให้น้ำหนักกับเรื่อง ความมั่นใจในตนเอง (Choice) มากที่สุด รองลงมาคือ การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา (Competence) และความรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม (Responsibility) ส่วนองค์ประกอบด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง (Openness) ได้ให้น้ำหนักกับความไว้วางใจ (Truth) มากที่สุด รองลงมาคือ ความรักใคร่ผูกพัน (Affection) และการตระหนักรู้และเข้าใจตนเอง (Self awareness)

4. ผลการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน

ผลของการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียนนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสรุปประเด็นสำคัญของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2554 โดยมีประเด็นในการสนทนากลุ่มดังนี้

1. ลักษณะของกิจกรรมที่ต้องการให้จัดควรเป็นอย่างไร
2. เวลาที่ใช้ในการกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่เหมาะสมควรมีระยะเวลาโดยประมาณเท่าไร
3. เนื้อหาสาระที่ต้องการในการเรียนรู้ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
4. ข้อจำกัดในด้านต่างๆ ของผู้เรียนที่อาจเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม
5. ข้อเสนอแนะในเรื่องอื่นๆ อาทิ สถานที่จัด อุปกรณ์ อาหารว่าง ฯลฯ

ผลการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้สรุปประเด็นต่างๆ ในแต่ละหัวข้อที่สำคัญ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่ 1 ลักษณะของกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ต้องการให้จัดควรเป็นอย่างไร สรุปความได้ดังนี้

“จากการสอบถามทั้งผู้เรียนและครูผู้สอนต้องการให้มีการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะดังต่อไปนี้”

1.1 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการละลายพฤติกรรม

- 1.2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์
- 1.3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีม
- 1.4 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมุติ
- 1.5 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 1.6 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น
- 1.7 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง
- 1.8 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับตนเอง
- 1.9 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอำนาจในการตัดสินใจ

ประเด็นที่ 2 เวลาที่ใช้ในการกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนควรมีระยะเวลาโดยประมาณเท่าไร โดยสรุปความได้ดังนี้

“เวลาในการจัดกิจกรรม ควรมีเวลาให้ผู้เรียนได้ศึกษาและทำความเข้าใจมากกว่าเด็กปกติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากกิจกรรมไปใช้กับชีวิตประจำวันได้ ควรมีความยืดหยุ่นในเรื่องของเวลาในการจัดกิจกรรม 1 วัน ไม่ควรเกิน 3 กิจกรรม 1 กิจกรรมอาจใช้ระยะเวลาต่างกันไปขึ้นอยู่กับความสำเร็จของงานที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ”

ประเด็นที่ 3 เนื้อหาสาระที่ต้องการในการเรียนรู้ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยสรุปความได้ดังนี้

- 3.1 วิธีการสร้างสัมพันธภาพ เช่น การพูดคุย การทักทายภายใน กิจกรรม
- 3.2 การปรับตัวเข้ากับคนในสังคม เช่น บทบาทการเป็นผู้รับ ผู้ให้ การรู้จักคบหาสมาคมกับเพื่อนๆ
- 3.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น ความภาคภูมิใจในตนเอง
- 3.4 การรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม เช่น การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การมีจิตอาสา
- 3.5 การสร้างความมั่นใจในตนเอง เช่น กล้าที่จะทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้
- 3.6 การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา เช่น รับรู้และเข้าใจปัญหา สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม
- 3.7 การสร้างความไว้วางใจ เช่น ประสานงานกับผู้อื่นได้
- 3.8 การสร้างความรักใคร่ผูกพัน เช่น รู้สึกพึงพอใจและมีความผูกพันกับผู้อื่น

3.9 การตระหนักและการเข้าใจตนเอง เช่น เข้าใจว่าตนเองเป็นคนอย่างไร

ประเด็นที่ 4 ข้อจำกัดในด้านต่างๆ ของผู้เรียนที่อาจเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยสรุปความได้ดังนี้

“สภาพความพิการทางร่างกายของผู้เรียนอาทิเช่น แขน ขา อ่อนแรง ไม่สามารถทำกิจกรรมประเภทการวิ่งหรือเคลื่อนไหวในระยะไกลได้ ควรเป็นกิจกรรมที่มีความปลอดภัยกับผู้พิการ”

ประเด็นที่ 5 ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครั้งนี โดยสรุปความได้ดังนี้

5.1 ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการจัดกิจกรรมให้กับผู้จัด

5.2 ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลร่วมกับผู้จัด

5.3 ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

5.4 ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดกิจกรรม

5.5 ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ประเด็นที่ 6 ด้านการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยสรุปความได้ดังนี้

6.1 ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการจัดกิจกรรมให้กับผู้จัด

6.2 ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลร่วมกับผู้จัด

6.3 ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

6.4 ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดกิจกรรม

6.5 ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

ประเด็นที่ 7 การประเมินผลกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล โดยสรุปความได้ดังนี้

7.1 ต้องการให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ในเรื่องทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

7.2 ต้องการให้มีการแจกรางวัลสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

7.3 ต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

7.4 ต้องการให้ผู้จัดรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

7.5 ต้องการวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่ไม่ซ้ำซ้อน

ประเด็นที่ 8 ข้อเสนอแนะในเรื่องอื่นๆ อาทิ สถานที่จัด สื่อ อุปกรณ์ และอื่นๆ โดยสรุปความได้ดังนี้

“สถานที่ในการจัดกิจกรรมควรอยู่ภายในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพ ปากเกร็ดบ้านนทภูมิเท่านั้น”

“สื่ออุปกรณ์ในการทำกิจกรรมควรเป็นสื่อที่มีสีสันสวยงาม ตัวอักษรใหญ่ มีภาพการ์ตูน ภายในสื่อ มีสื่อประเภทใบงาน ใบกรณีศึกษา”

สรุปผลการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน

จากผลการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน พบว่ากิจกรรมที่ควรมีได้แก่ กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความมั่นใจในตนเองและการเข้าร่วมกลุ่มกับผู้อื่น และกิจกรรมในแต่ละวันไม่ควรเกิน 3 กิจกรรม ส่วนเนื้อหาสาระก็ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านของสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล โดยเน้นไปที่กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง ซึ่งเป็นปัญหาของผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้ต้องตรวจสอบด้วยว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นเยาวชนพิการทางร่างกายสามารถเข้าร่วมได้หรือไม่ ข้อจำกัดทางด้านร่างกายต้องไม่เป็นอุปสรรค

ในการเข้าร่วมกิจกรรมตลอดจนจบหลักสูตร นอกจากนี้ควรให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรม ทั้งในการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผล

5. ผลการพัฒนาเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน

จากข้อมูลด้านความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน รวมถึงข้อมูลด้านปัญหาในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน และข้อมูลจากการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนผ่านการทำสนทนากลุ่ม โดยข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยขอสรุปเป็นองค์ประกอบที่เหมาะสม 5 ด้านของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ซึ่งรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้

1. ตอบสนองความต้องการผู้เรียน (Learner needs)
2. เนื้อหาสอดคล้องกับแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Focus on FIRO-B)
3. เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Teamwork)
4. ไม่เป็นอุปสรรคแม้ร่างกายพิการ (No Obstacle)
5. เน้นประเมินผลงานของกลุ่ม (Group assessment)

หลังจากได้องค์ประกอบที่เหมาะสมมาแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมและคัดเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน โดยในเบื้องต้นผู้วิจัยได้มีกระบวนการคัดเลือกกิจกรรมไว้ทั้งหมด 12 กิจกรรม (ดูรายละเอียดที่ ภาคผนวก ง) ซึ่งทุกกิจกรรมมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งองค์ประกอบที่ผู้วิจัยค้นพบทั้ง 5 ด้าน ไม่ว่าจะ เป็น วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เนื้อหาของกิจกรรม วิธีการทำกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรม และการสรุปผลงานของกลุ่มจากการทำกิจกรรม หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำกิจกรรมบางส่วนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง ผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างดังกล่าวสามารถร่วมกันทำกิจกรรมทดลองได้เป็นอย่างดี

สรุปการพัฒนาเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน

จากผลการพัฒนาเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ผู้วิจัยขอสรุปออกเป็นตารางที่แสดงถึงความสอดคล้องของกิจกรรมกับปัญหาทางด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 แสดงความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพ
ระหว่างบุคคล

องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	กิจกรรมที่สอดคล้อง
1. ความต้องการเป็นพวกพ้อง <ul style="list-style-type: none"> - การเห็นคุณค่าในตนเอง - การรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพ - การปรับตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - คุณค่าในตนเอง - ตัวฉันเอง - ทำอย่างไรดี - หน้าต่างใจ - มือที่เอื้ออาทร - นิทานของพวกเรา - เดิมยิ้ม - จุดไว้ช่วยจำ
2. ความต้องการมีอำนาจควบคุม <ul style="list-style-type: none"> - ความมั่นใจในตนเอง - การตัดสินใจ - ความรับผิดชอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ชองปริศนา - เชี่ยมซี - โลกแตก - นิทานของพวกเรา - ทานตะวัน - หน้าต่างใจ - เดิมยิ้ม - จุดไว้ช่วยจำ
3. ความต้องการเปิดเผยตนเอง <ul style="list-style-type: none"> - ความไว้วางใจผู้อื่น - ความรักใคร่ผูกพัน - การตระหนักในตนเอง เข้าใจตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ชองปริศนา - เชี่ยมซี - มือที่เอื้ออาทร - นิทานของพวกเรา - หน้าต่างใจ - เดิมยิ้ม - จุดไว้ช่วยจำ - โลกแตก - ทำอย่างไรดี - ทานตะวัน

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนผู้พิการทางร่างกาย โดยในระยะที่ 2 นี้ผู้วิจัยขอเสนอผลออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง และ 2) ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง

1. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยได้เข้าไปทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamic) ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองทั้ง 30 คน เพื่อให้เกิดความสนิทสนมและความสามัคคีให้มากขึ้นทั้งระหว่างผู้วิจัยกับเยาวชนผู้พิการ และระหว่างเยาวชนด้วยกันเอง โดยผู้วิจัยได้รับผลตอบรับกลับมาค่อนข้างดีมาก โดยดูได้จากความร่วมมืออย่างดีของกลุ่มทดลอง ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มทดลองทั้งหมดเป็นไปอย่างราบรื่น การได้มาของกลุ่มทดลองนั้นใช้วิธีการสุ่มเข้ากลุ่ม แบบสุ่มอย่างง่าย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของแบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน มาเป็นตัวกำหนดการเข้ากลุ่ม หลังจากนั้นจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนอยู่ในระดับต่ำมาเข้ากลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน แต่เมื่อจบกิจกรรมทั้งหมดแล้ว พบว่าเหลือกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมครบตามกำหนดจำนวน 24 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 18 แสดงคะแนนเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของกลุ่มทดลอง

ลำดับที่ตามคะแนนเฉลี่ย	ความต้องการเป็นพวกพ้อง	ความต้องการมีอำนาจควบคุม	ความต้องการเปิดเผยตนเอง	คะแนนรวม
ลำดับที่ 1	3	3	4	10
ลำดับที่ 2	3	4	3	10
ลำดับที่ 3	3	5	2	10
ลำดับที่ 4	3	4	4	11
ลำดับที่ 5	3	3	5	11
ลำดับที่ 6	4	3	4	11
ลำดับที่ 7	3	4	4	11
ลำดับที่ 8	3	3	5	11
ลำดับที่ 9	4	3	4	11
ลำดับที่ 10	4	4	3	11
ลำดับที่ 11	3	5	3	11
ลำดับที่ 12	3	3	5	11
ลำดับที่ 13	4	3	4	11

ตารางที่ 18 แสดงคะแนนเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของกลุ่มทดลอง (ต่อ)

ลำดับที่ตามคะแนนเฉลี่ย	ความต้องการ เป็นพวกพ้อง	ความต้องการมี อำนาจควบคุม	ความต้องการ เปิดเผยตนเอง	คะแนน รวม
ลำดับที่ 14	3	4	4	11
ลำดับที่ 15	3	4	5	12
ลำดับที่ 16	4	3	5	12
ลำดับที่ 17	5	4	3	12
ลำดับที่ 18	4	3	5	12
ลำดับที่ 19	4	5	3	12
ลำดับที่ 20	4	5	3	12
ลำดับที่ 21	3	4	6	13
ลำดับที่ 22	4	3	6	13
ลำดับที่ 23	4	3	7	14
ลำดับที่ 24	5	4	5	14

จากตารางที่ 18 พบว่ากลุ่มทดลองทั้ง 24 คนมีคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ซึ่งมีความเหมาะสมในการนำมาเข้ากลุ่มเพื่อทดลองใช้กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านสัมพันธภาพที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

ตารางที่ 19 แสดงคะแนนเฉลี่ยด้านระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง

องค์ประกอบของระดับสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	คะแนนเฉลี่ย (N=24)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ความต้องการเป็นพวกพ้อง	3.75	0.79	ต่ำ
ความต้องการมีอำนาจควบคุม	3.83	0.81	ต่ำ
ความต้องการเปิดเผยตนเอง	4.33	1.30	ต่ำ

จากตารางที่ 18 พบว่ากลุ่มทดลองมีระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทุกองค์ประกอบ โดยความต้องการเป็นพวกพ้องมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x} = 3.75$ S.D. = 0.79) รองลงมาคือความต้องการมีอำนาจควบคุม ($\bar{x} = 3.83$ S.D. = 0.81) และความต้องการเปิดเผยตนเอง ($\bar{x} = 4.33$ S.D. = 1.30)

สรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองพบว่า ผู้เรียนที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกายทั้ง 24 คน มีระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอยู่ในเกณฑ์ต่ำทุกองค์ประกอบ ซึ่งเหมาะสมในการนำมาเป็นกลุ่มทดลอง

2. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มทดลอง ภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เพื่อวัดผลด้านระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 20 แสดงข้อมูลด้านระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลังการทดลอง

องค์ประกอบของระดับสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	คะแนนเฉลี่ย (N=24)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ความต้องการเป็นพวกพ้อง	12.75	2.32	ปานกลาง
ความต้องการมีอำนาจควบคุม	14.29	2.11	สูง
ความต้องการเปิดเผยตนเอง	15.12	1.94	สูง

จากตารางที่ 20 พบว่าระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มทดลองในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง ($\bar{x}=15.12$ S.D.=1.94) และความต้องการมีอำนาจควบคุม ($\bar{x}=14.29$ S.D.=2.11) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ส่วนความต้องการเป็นพวกพ้องมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=12.75$ S.D.=2.32)

ตารางที่ 21 แสดงข้อมูลคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	df	t-test	Sig
ก่อนการทดลอง	24	3.75	0.79	23	16.930	0.000*
หลังการทดลอง	24	12.75	2.32			

* P < 0.05

จากตารางที่ 21 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย t-test แบบ Dependent พบว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า กลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพแล้ว มีพฤติกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเป็นพวกพ้องสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 22 แสดงข้อมูลคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	df	t-test	Sig
ก่อนการทดลอง	24	3.83	0.81	23	25.907	0.000*
หลังการทดลอง	24	14.29	2.11			

* P < 0.05

จากตารางที่ 22 จากการวิเคราะห์ด้วย t-test แบบ Dependent พบว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า กลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพแล้ว มีพฤติกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการมีอำนาจควบคุมสูงกว่า ก่อนการทดลอง

ตารางที่ 23 แสดงข้อมูลคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	df	t-test	Sig
ก่อนการทดลอง	24	4.33	1.30	23	23.962	0.000*
หลังการทดลอง	24	15.13	1.94			

* P < 0.05

จากตารางที่ 23 จากการวิเคราะห์ด้วย t-test แบบ Dependent พบว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า กลุ่มทดลองหลังการ

เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพแล้ว มีพฤติกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง สูงกว่า ก่อนการทดลอง

ตารางที่ 24 แสดงข้อมูลคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั้ง 3 ด้าน เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง

ด้าน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ความต้องการเป็นพวกพ้อง	3.75	0.79	12.75	2.32	16.930
ความต้องการมีอำนาจควบคุม	3.83	0.81	14.29	2.11	25.907
ความต้องการเปิดเผยตนเอง	4.33	1.30	15.12	1.94	23.962

* p-value = 0.000, $P < 0.05$

จากตารางที่ 24 จากการวิเคราะห์ด้วย t-test แบบ Dependent พบว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้ง 3 ด้าน คือความต้องการเป็นพวกพ้อง ความต้องการมีอำนาจควบคุม และความต้องการเปิดเผยตนเอง ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า กลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพแล้ว มีพฤติกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอยู่ในระดับสูงกว่าก่อนการทดลอง

สรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง พบว่าเมื่อจบการทดลองและกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว กลุ่มทดลองมีระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยยะทางสถิติ โดยมีคะแนนเฉลี่ยด้านความต้องการเปิดเผยตนเองสูงขึ้นกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งจากระยะที่ 1 นั้นพบว่าปัญหาด้านความต้องการเปิดเผยตนเองมีระดับของปัญหามากที่สุด แต่เมื่อสิ้นสุดระยะที่ 2 แล้วพบว่าปัญหาด้านความต้องการเปิดเผยตนเองนั้นได้หมดไป หลังการเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้ออกแบบขึ้นมาของกลุ่มทดลอง

ระยะที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยระยะที่ 3 นี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังจบกิจกรรม และ 2) ผลการติดตามความพึงพอใจหลังการทดลอง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังจบกิจกรรม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกายหลังจบการจัดกิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 25 แสดงข้อมูลในภาพรวม ด้านความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	SD	แปลผล
กลุ่มทดลอง	24	4.94	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 25 พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.94$ S.D.=0.17)

ตารางที่ 26 แสดงข้อมูลรายด้านของความพึงพอใจหลังการฝึกอบรมของกลุ่มทดลอง

ความพึงพอใจแยกตามด้าน	\bar{X}	SD	แปลผล
ความพึงพอใจด้านกิจกรรมและวิทยากร	4.97	0.15	มากที่สุด
ความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรม	4.92	0.27	มากที่สุด
ความพึงพอใจด้านการจัดการ	4.91	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 26 เมื่อแยกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นรายได้แล้ว พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจด้านความพึงพอใจด้านกิจกรรมและวิทยากร หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพของกลุ่มทดลอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.97$ S.D.=0.13) ส่วนค่าเฉลี่ยของระดับ

ความพึงพอใจที่รองลงมา คือ ความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x}=4.92$ S.D.=0.27) และ ความพึงพอใจด้านการจัดการ ($\bar{x}=4.91$ S.D.=0.18) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

ตารางที่ 27 แสดงข้อมูลรายชื่อของความพึงพอใจของกลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อความคำถามของความพึงพอใจ	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านที่ 1 ความพึงพอใจด้านกิจกรรมและวิทยาการ			
1. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมคุณค่าในตน	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมตัวฉันเอง	4.96	0.20	มากที่สุด
3. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมทำอย่างไรดี	4.92	0.28	มากที่สุด
4. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมของปริศนา	4.96	0.20	มากที่สุด
5. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมเชื่อมโยง	5.00	0.00	มากที่สุด
6. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมโลกแตก	4.96	0.20	มากที่สุด
7. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมมือที่เอื้ออาทร	4.96	0.20	มากที่สุด
8. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมนิทานของพวกเรา	5.00	0.00	มากที่สุด
9. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมทานตะวัน	5.00	0.00	มากที่สุด
10. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมหน้าต่างใจ	4.96	0.20	มากที่สุด
11. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมเติมยิ้ม	4.92	0.28	มากที่สุด
12. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมจดไว้ช่วยจำ	5.00	0.00	มากที่สุด
ด้านที่ 2 ความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรม			
13. ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือภายในกิจกรรม	4.96	0.20	มากที่สุด
สัมพันธภาพระหว่างบุคคล			
14. เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	4.88	0.33	มากที่สุด
15. กิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลโดยภาพรวม	4.96	0.20	มากที่สุด
16. ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพ	4.88	0.33	มากที่สุด
ระหว่างบุคคลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			
ได้จริง			
ด้านที่ 3 ความพึงพอใจด้านการจัดการ			
17. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่าง	5.00	0.00	มากที่สุด
บุคคลมีความเหมาะสม			

ตารางที่ 27 แสดงข้อมูลรายข้อของความพึงพอใจของกลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรม (ต่อ)

ข้อคำถามของความพึงพอใจ	\bar{X}	SD	แปลผล
18. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเหมาะสม	4.79	0.41	มากที่สุด
19. การจัดแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
20. สถานที่ในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.88	0.33	มากที่สุด

จากตารางที่ 27 พบว่ากลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรม มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=5.00$ S.D.=0.00) ต่อกิจกรรมคุณค่าในตน กิจกรรมเยี่ยมช้ กิจกรรมนิทานของพวกเรา กิจกรรมทานตะวัน และกิจกรรมจดไว้ช่วยจำ รวมถึงมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=5.00$ S.D.=0.00) ต่อความเหมาะสม ของสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความเหมาะสมต่อการจัดแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุด ต่อความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

สรุปผลการศึกษาความพึงพอใจหลังจบกิจกรรม

จากผลการศึกษาความพึงพอใจหลังจบกิจกรรม พบว่ากลุ่มทดลองมีระดับความพึงพอใจสูงสุดต่อกิจกรรมสัมพันธ์ภาพ ภายหลังจากการเข้าร่วมการทดลอง โดยเฉพาะความพึงพอใจด้านกิจกรรมคุณค่าในตน กิจกรรมเยี่ยมช้ กิจกรรมนิทานของพวกเรา กิจกรรมทานตะวัน และกิจกรรมจดไว้ช่วยจำ ซึ่งมีระดับความพึงพอใจในระดับสูงที่สุด ส่วนความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจสูงสุดต่อขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือภายในกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยภาพรวมและในส่วนความพึงพอใจด้านการจัดการ ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจสูงสุดต่อสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการจัดแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยเฉพาะสื่อและอุปกรณ์นั้นจากการสำรวจความต้องการของประชากรก็พบว่าเป็นส่วนที่มีความต้องการสูงสุดเช่นกัน ซึ่งผู้เรียนคาดหวังอย่างสูงในตัวสื่อและอุปกรณ์ประกอบกิจกรรม และจากผลการประเมินความพึงพอใจก็พบว่าผู้เรียนกลุ่มทดลองพึง

พอใจสูงสุดต่อสื่อและอุปกรณ์ประกอบกิจกรรม จากข้อมูลนี้บ่งชี้ว่ากิจกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการผู้เรียนกลุ่มเฉพาะได้ตรงประเด็นที่สุด

2. ผลการติดตามความพึงพอใจหลังการทดลอง

เมื่อจบกิจกรรมทุกอย่างแล้วเป็นเวลา 2 อาทิตย์ ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลอีกครั้งเพื่อเก็บข้อมูลและสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มทดลองในเรื่องทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองมากน้อยแค่ไหน (รายละเอียดดูได้ที่ภาคผนวก ฉ) โดยจากการติดตามผลพบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปทั้งจากการพูดการจา การกล้าแสดงออก รวมถึงมีความกล้าในการเริ่มความสัมพันธ์และความสนิทสนมกับเพื่อนๆ คนอื่นๆ ที่อยู่ต่างกลุ่มอีกด้วย นอกจากนี้กลุ่มทดลองแนะนำว่าสำหรับกิจกรรมที่จะจัดในครั้งต่อไปต้องเป็นกิจกรรมที่พวกเขาสามารถเล่นได้โดยไม่มีอุปสรรคทางด้านร่างกาย มาเป็นตัวขัดขวาง รวมถึงกิจกรรมน่าจะเป็นเกมที่เล่นกันเป็นทีมได้ ในส่วนกลุ่มตัวแทนครูพี่เลี้ยงซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเยาวชนพิการทางร่างกายโดยตรงได้สังเกตพบ ถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของเยาวชนกลุ่มทดลองโดยมีความกล้าแสดงออกมากขึ้นรวมถึงกล้าซักถามและตอบคำถามกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีความสนิทสนมกันในกลุ่มทดลองมากขึ้น และกล้าคุยกับเพื่อนๆ ต่างกลุ่มอีกด้วย และสำหรับการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป ต้องการให้หากิจกรรมที่เล่นแล้วสนุก หรือทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่มได้ด้วย

สรุปผลการติดตามความพึงพอใจหลังการทดลอง

จากข้อสรุปผลการติดตามความพึงพอใจหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจหลังการทดลองในระดับสูงที่สุด เพราะจากการสังเกตของผู้วิจัยกลุ่มทดลองสามารถปรับพฤติกรรมทางด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น อาทิเช่น สามารถคุยกับผู้วิจัยได้โดยไม่เขินอาย นอกจากนี้ยังกล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก หรือเสนอความคิดเห็นมากขึ้น ซึ่งกลุ่มทดลองหลายคนให้ข้อมูลตรงกันว่าเป็นเพราะได้เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยได้จัดขึ้นมา ทำให้ตนเองมีความกล้าในการเข้าสังคมมากขึ้น กล้าที่นะคุยกับคนแปลกหน้าโดยไม่เขินอายอีกต่อไป (สำหรับรายละเอียดของการสัมภาษณ์ดูได้จากภาคผนวก ฉ)

บทที่ 5 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ระยะที่ 2 การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย และระยะที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยใช้การบูรณาการกันระหว่างกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) กับขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Kagan (1994) ซึ่งรายละเอียดของระยะที่ 1 มีดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยในระยะที่ 1 นี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการจัดการศึกษาจากระบบโรงเรียน สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) มาเป็นกระบวนการในการพัฒนา และใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Kagan (1994) มาเป็นขั้นตอนในการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กระบวนการที่ 1 การสำรวจปัญหาและความต้องการ

สำหรับกระบวนการนี้ เป็นการสำรวจความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน ในเรื่องเนื้อหาสาระที่ผู้สอน รวมถึงกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยในกระบวนการที่ 1 นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัญหาในด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพของกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งศึกษาปัญหาของผู้เรียนในมุมมองของครูผู้สอนด้วย นอกจากนี้ยังได้ศึกษาความต้องการของผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพให้กับกลุ่มเยาวชนผู้พิการทางร่างกาย โดยได้สร้างเครื่องมือทั้งแบบสอบถาม แบบศึกษาปัญหา และแบบสัมภาษณ์ กับกลุ่มผู้เรียนและกลุ่มครูผู้สอน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนของผู้เรียน ที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกายที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือชุดนี้ในการศึกษาความต้องการของกลุ่มผู้เรียน

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือชุดนี้ในการศึกษาปัญหาด้านสัมพันธภาพของกลุ่มผู้เรียน รวมไปถึงใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้ มาเป็นเกณฑ์ในการสุ่มผู้เรียนเข้ากลุ่มทดลอง นอกจากนี้ยังใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้เป็นคะแนนของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลก่อนการทดลอง (Pre-test)

เครื่องมือชุดที่ 3 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือชุดนี้ในการศึกษาความต้องการของกลุ่มครูผู้สอน ในเรื่องการพัฒนากิจกรรมสัมพันธภาพให้กับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเยาวชนผู้พิการทางร่างกาย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาออกแบบกิจกรรมต่อไป

เครื่องมือชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนต่อปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ผู้วิจัยใช้เครื่องมือชุดนี้ในการเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนในเรื่องปัญหาของกลุ่มผู้เรียนที่ครูผู้สอนได้รับรู้มา โดยเน้นไปที่ปัญหาในเรื่องทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล รวมถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพ และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัด

โดยเครื่องมือทั้ง 4 ชุดนี้ ได้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้สำหรับการเก็บข้อมูลในส่วนของกระบวนการที่ 1 โดยหลังจากนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือชุดที่ 2 ไปเก็บรวบรวมข้อมูลในกระบวนการที่ 3 ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

กระบวนการที่ 2 การวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน

สำหรับกระบวนการนี้เป็นการร่วมกันกำหนดแผนการเรียนรู้กับกลุ่มผู้เรียน รวมไปถึงสอบถามถึงเรื่องข้อกำหนดและข้อจำกัดต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพ โดยในกระบวนการที่ 2 นี้ผู้วิจัยได้เจาะลึกในมุมมองของกลุ่มผู้เรียนเป็นหลัก โดยในกระบวนการที่ 2 นี้ผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้เรียนและผู้สอนในการกำหนดแผนการเรียน และแนวทางในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพ ซึ่งในกระบวนการนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทั้งกลุ่มผู้เรียนและผู้สอน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้ากลุ่มสนทนา และในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ใช้ตัวแทนกลุ่มผู้เรียน จากอาสานันทภูมิซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มและรองหัวหน้ากลุ่มของผู้เรียน ในส่วนของกลุ่มครูผู้สอน ผู้วิจัยได้ขอตัวแทนที่เป็นหัวหน้าครูพี่เลี้ยงมาเป็นผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

กระบวนการที่ 3 การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ

สำหรับกระบวนการนี้เป็นการปฐมนิเทศทั้งกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน เพื่อใช้ทดสอบตัวกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยเป็นการปรับความรู้ก่อนเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้หลักของการวิจัย ทั้งยังเป็นการปรับทัศนคติของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มให้พร้อมสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้วิจัย นอกจากนี้ยังเป็นการละลายพฤติกรรมของกลุ่มผู้เรียนอีกด้วย โดยผู้วิจัยอาศัยกิจกรรมย่อยต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาแล้วในการสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ โดยในกระบวนการที่ 3 นี้ เป็นการจัดกิจกรรมทางด้านกลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamic) ให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างกลุ่มเยาวชนผู้ฝึกการด้วยตนเอง และระหว่างกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มผู้เรียนกับผู้วิจัย ซึ่งกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ได้ช่วยสร้างทั้งความสนิทสนมและความสามัคคีกันในหมู่คณะ รวมถึงสร้างความไว้วางใจกันระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มผู้เรียนทั้งสองกลุ่ม โดยการได้มาของกลุ่มทดลองนั้น ผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่ายจากคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจากแบบศึกษาปัญหา มาเป็นเกณฑ์ในการสุ่มกลุ่มผู้เรียนเข้ากลุ่มทดลอง (Random assignment) โดยผู้วิจัยได้ให้กลุ่มผู้เรียนเขียนชื่อและนามสกุลของตนเองลงไปที่แบบศึกษาปัญหา

ด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในระหว่างการทำแบบสอบถาม ทั้งนี้เพื่อให้สามารถอ้างอิงไปยังตัวผู้เรียนที่ทำแบบศึกษาปัญหา ในแต่ละชุด และช่วยในการคัดเลือกเข้ากลุ่มทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดมาเป็นตัวกำหนดผู้เรียนในกลุ่มทดลอง จากนั้นเมื่อได้ตัวผู้เรียนคนแรกแล้ว จึงเลือกจากคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในลำดับถัดขึ้นมาจนได้จำนวนผู้เรียนในกลุ่มทดลองครบตามที่กำหนดไว้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองเพื่อใช้ทดสอบกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยคัดเลือกจากเยาวชนพิการทางร่างกายที่เป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมกับกิจกรรมดังกล่าว

กระบวนการที่ 4 กระบวนการเรียนการสอน

สำหรับในกระบวนการนี้เป็นการทดลองสอนด้วยกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาแล้ว โดยในกระบวนการที่ 4 นี้ เป็นการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 8 คน โดยทดสอบการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น สำหรับการทดสอบการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ใช้กิจกรรมเพียงบางส่วนเท่านั้น เพื่อดูว่ากลุ่มผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างราบรื่นหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวในการทดลองการสอนด้วยแผนการสอนและกิจกรรมสัมพันธภาพที่ได้ออกแบบไว้ สำหรับกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมที่ใช้ทดสอบนั้น ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Kagan (1994) ในการเรียนการสอนให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คนนี้

กระบวนการที่ 5 การประเมินผล

สำหรับในกระบวนการนี้เป็นการประเมินผลหลังการทดสอบการจัดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ได้ทราบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น ได้ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มผู้เรียนมากน้อยแค่ไหน

ระยะที่ 2 การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาออกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยในระยะที่ 2 นี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของกลุ่มทดลองจำนวน 24 คน โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียวในการทดลองสอนด้วยแผนการสอนและกิจกรรมสัมพันธภาพที่ได้ออกแบบไว้ สำหรับการทดลองเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนั้น ผู้วิจัยได้

ใช้แนวความคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือของ kagan (1994) มาเป็นขั้นตอนในการเรียนรู้ ซึ่งรายละเอียดของระยะที่ 2 มีดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง

สำหรับการรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มทดลองมาจากคะแนนเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่กลุ่มทดลองได้ทำไว้จากเครื่องมือชุดที่ 2 แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน มาเป็นคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลก่อนเข้าร่วมกิจกรรม (Pre-test) ซึ่งในเบื้องต้นได้กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน แต่หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพแล้ว เหลือกลุ่มทดลองจำนวน 24 คน ที่มีเวลาเรียนครบตามกำหนด สำหรับกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมหลักนั้น ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือในการเรียนการสอนให้กับกลุ่มทดลอง โดยในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 1 ขั้นเตรียม เป็นการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มตามความสามารถและลักษณะที่แตกต่างกันโดยให้ผู้เรียนทุกคน จับกลุ่มกันเป็นวงกลมสลับกันชายหญิง ผู้สอนนั้นให้อิสระแก่ผู้เรียนในการสื่อสารกันว่าใครจะยืนใกล้กับใครก็ได้และเริ่มอธิบายบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนและวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 2 ขั้นสอน เป็นการอธิบายความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มอบหมายงาน พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนมีการร่วมมือกันเพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนโดยผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและสอบถามได้เมื่อเกิดความสงสัยในประเด็นต่างๆ ที่ผู้สอนได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 3 ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม เป็นขั้นตอนของการทำกิจกรรมกลุ่มที่ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันทำกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ผู้สอนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันพร้อมทั้งร่วมมือกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ใบงาน ให้สำเร็จ

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 4 ขั้นตรวจสอบผลงาน เป็นการตรวจสอบผลงานจากการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นสำคัญ ผู้สอนตรวจสอบผลงานที่ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำ โดยให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อผลงานทุกชิ้น

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 5 ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม เป็นขั้นที่ให้ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยหลังจากจบกิจกรรมสุดท้ายแล้ว ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และแบบวัดระดับความพึงพอใจ

2. การรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง

สำหรับการรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองนั้น ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนในกลุ่มทดลองได้ทำแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพที่ผู้วิจัยได้จัดขึ้น โดยข้อมูลที่ผู้วิจัยนำมาประมวลผลเพื่อวิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพของกลุ่มทดลอง โดยผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

เครื่องมือชุดที่ 5 แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งเครื่องมือชุดนี้ผู้วิจัยใช้ในเก็บข้อมูลเพื่อประเมินผลคะแนนเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มทดลอง ภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้จัดขึ้น โดยเครื่องมือชุดนี้มีข้อคำถามเดียวกันกับเครื่องมือชุดที่ 2 คือ แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน เมื่อเป็นข้อมูลชุดเดียวกันจึงสามารถเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเพื่อหาความแตกต่างระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ระยะที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยระยะที่ 3 นี้ เป็นการศึกษาความพึงพอใจจากเครื่องมือวัดระดับความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรม และศึกษาความพึงพอใจจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการติดตามและสังเกตผลกับกลุ่มทดลองหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนไปแล้ว 2 สัปดาห์ สำหรับรายละเอียดของระยะที่ 3 มีดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความพึงพอใจหลังจบกิจกรรม

สำหรับการศึกษาความพึงพอใจหลังจบกิจกรรมของกลุ่มทดลองนั้น เป็นการประเมินผลความพึงพอใจในการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่เลือกสรรมานั้น ได้ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มผู้เรียนมากน้อยแค่ไหน โดยผู้วิจัยให้ผู้เรียนในกลุ่มทดลองได้ทำแบบประเมินความพึงพอใจฯ ภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพที่ผู้วิจัยได้จัดขึ้น สำหรับข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยนำมาประมวลผลเพื่อวิเคราะห์ห้ทั้งคะแนนเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของกลุ่มทดลอง โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

เครื่องมือชุดที่ 6 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินผลความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้วิจัยได้ประเมินกลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองใน 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ความพึงพอใจด้านกิจกรรมและวิทยากร ด้านที่ 2 ความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และด้านที่ 3 ความพึงพอใจด้านการจัดการซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มทดลองหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมสุดท้ายเสร็จเรียบร้อยแล้ว

2. การติดตามความพึงพอใจหลังการทดลอง

ภายหลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมและทำแบบทดสอบต่างๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลอีกครั้งหลังจบการทดลองไปแล้ว 2 สัปดาห์ โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับบางส่วนของกลุ่มทดลองและกลุ่มครูผู้สอน เพื่อหาข้อสรุปในภาพรวมของระดับความพึงพอใจ

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยในระยะที่ 1 นี้ผู้วิจัยขอแบ่งการสรุปผลการดำเนินการออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ผลการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนและครูผู้สอน 2) ผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน 3) ผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียนในมุมมองของผู้สอน 4) ผลการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน และ 5) ผลการพัฒนาเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนและครูผู้สอน

สำหรับผลการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนและครูผู้สอน ด้วยเครื่องมือชุดที่ 1 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของผู้เรียน ที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกายที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และเครื่องมือชุดที่ 3 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ได้ผลดังนี้

1.1 กลุ่มประชากรที่เป็นผู้เรียนทั้ง 159 คน แยกเป็นชาย 102 คน เป็นเพศหญิง 57 คน โดยกลุ่มประชากรที่มีอายุเฉลี่ย 18 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 50 รองลงมาคืออายุเฉลี่ย 15 ปี จำนวน 43 คน และกลุ่มประชากรที่มีอายุเฉลี่ย 16 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 32 คน สรุปได้ว่าภาพรวมของกลุ่มประชากรทั้งหมด 159 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีอายุเฉลี่ย 18 ปี

1.2 ผลการศึกษาความต้องการของกลุ่มผู้เรียน พบว่ากลุ่มผู้เรียนมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน ทั้งทางด้านความต้องการด้านการจัดกิจกรรม ความต้องการด้านเนื้อหาสาระ ความต้องการด้านสื่อการเรียนรู้ ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม และความต้องการด้านการประเมินผล โดยเฉพาะด้านสื่อการเรียนรู้ที่กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของความต้องการสูงกว่าความต้องการด้านอื่นๆ ทุกด้าน

1.3 กลุ่มประชากรที่เป็นครูผู้สอน พบว่ากลุ่มครูผู้สอนเป็นเพศหญิง 14 คน เป็นเพศชาย 6 คน โดยกลุ่มครูผู้สอนมีอายุเฉลี่ย 40 ปีขึ้นไปเป็นจำนวนมากที่สุด คือ 9 คน รองลงมาเป็นอายุเฉลี่ย 31-40 ปี มีจำนวน 6 ส่วนกลุ่มอายุ 20-30 ปีมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 5 คน สำหรับด้านสถานภาพการสมรส พบว่ากลุ่มครูผู้สอนที่สมรสแล้วมีจำนวนมากที่สุดคือ 11 คน ส่วนกลุ่มครูผู้สอนที่ยังโสดมีจำนวน 9 คน ในด้านระดับการศึกษาพบว่ากลุ่มครูผู้สอนมีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีจำนวนมากที่สุด คือ 10 คน ส่วนกลุ่มครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวน 7 คน และกลุ่มครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวน 3 คน

1.4 ผลการศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มครูผู้สอน พบว่ามีความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนในเรื่อง

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านสื่อการเรียนรู้ที่กลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของความต้องการสูงกว่าความต้องการด้านอื่นๆ ทุกด้าน

2. ผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

สำหรับผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียนด้วยเครื่องมือชุดที่ 2 แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ได้ผลดังนี้

2.1 ผลการศึกษาค้นคว้าด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มผู้เรียน พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเปิดเผยตนเองอยู่ในระดับต่ำ ส่วนคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง และความต้องการมีอำนาจควบคุมนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียนในมุมมองของผู้สอน

สำหรับผลการสำรวจปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียนในมุมมองของผู้สอนด้วยเครื่องมือชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนต่อปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ได้ผลดังนี้

3.1 ผลการศึกษาค้นคว้าด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียนในมุมมองของผู้สอน จากแบบสัมภาษณ์ พบว่าผู้เรียนยังขาดทักษะในเรื่องการเข้ากลุ่มสังคมทั้งในกลุ่มเพื่อน และในกลุ่มคนแปลกหน้า รวมถึงผู้เรียนยังขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและขาดความรับผิดชอบในกลุ่มทำงาน นอกจากนี้กลุ่มผู้เรียนยังขาดความไว้วางใจต่อกัน ไม่กล้าในการพบปะประสานงานกับคนอื่นๆ

4. ผลการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน

สำหรับผลการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียนด้วย การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และผู้วิจัย พบว่ากิจกรรมที่ควรมีได้แก่กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความมั่นใจในตนเองและการเข้าร่วมกลุ่มกับผู้อื่น และกิจกรรมในแต่ละวันไม่ควรเกิน 3 กิจกรรม ส่วนเนื้อหาสาระก็ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยเน้นไปที่กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านความต้องการเปิดเผย

ตนเอง ซึ่งเป็นปัญหาของผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้ต้องตรวจสอบด้วยว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น เยาวชน พิจารณาร่างการสามารถเข้าร่วมได้หรือไม่ ข้อจำกัดทางด้านร่างกายต้องไม่เป็นอุปสรรคในการ เข้าร่วมกิจกรรมตลอดจนจบหลักสูตร นอกจากนี้ควรให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรม ทั้งในการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผล

5. ผลการพัฒนาเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน

สำหรับผลการพัฒนาเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนด้วยข้อมูลทั้งเชิง คุณภาพและเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจึงจอตสรุปเป็นองค์ประกอบที่เหมาะสม 5 ด้านของกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของเยาวชนพิจารณาร่างกาย ซึ่งรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้

1. ตอบสนองความต้องการผู้เรียน
2. เนื้อหาสอดคล้องกับแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
3. เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม
4. ไม่เป็นอุปสรรคแม้ร่างกายพิการ
5. เน้นประเมินผลงานของกลุ่ม

ระยะที่ 2 การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตาม แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิจารณาร่างกาย สำหรับในระยะที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งก่อนและหลังการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง

สำหรับผลการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองนั้น ผู้วิจัยได้เก็บจากกลุ่มทดลอง จำนวน 24 คน โดยผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่เก็บได้จากเครื่องมือชุดที่ 2 แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน มาเป็นเกณฑ์ในการจัดหน่วยตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองแบบ สุ่ม (Random assignment) โดยผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่าย จากคะแนนเฉลี่ยของระดับ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลมาเป็นเกณฑ์คัดเลือก ซึ่งจากการคัดเลือกกลุ่มทดลองพบว่ากลุ่ม ทดลองทั้ง 24 คน มีคะแนนรวมของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอยู่ที่ 10-16 คะแนน ซึ่งถือว่ามี ระดับสัมพันธภาพค่อนข้างต่ำ และกลุ่มทดลองมีความเหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรม

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพราะคะแนนเฉลี่ยทั้งก่อนและหลังการทดลองสามารถแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันได้อย่างชัดเจน

2. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง

สำหรับผลการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองด้วยเครื่องมือชุดที่ 5 แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้ง 3 ด้าน คือ ความต้องการเป็นพวกพ้อง ความต้องการมีอำนาจควบคุม และความต้องการเปิดเผยตนเอง ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพแล้ว มีพฤติกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอยู่ในระดับสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

ระยะที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย สำหรับระยะที่ 3 นี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจหลังจบกิจกรรมและการติดตามความพึงพอใจหลังการทดลอง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังจบกิจกรรม

สำหรับผลการศึกษาความพึงพอใจหลังจบกิจกรรมนั้นพบว่า กลุ่มทดลองมีระดับความพึงพอใจสูงสุดต่อกิจกรรมสัมพันธภาพ ภายหลังจากการเข้าร่วมการทดลอง โดยเฉพาะความพึงพอใจด้านกิจกรรมคุณค่าในตน กิจกรรมเชื่อมโยง กิจกรรมนิทานของพวกเรา กิจกรรมทานตะวัน และกิจกรรมจัดไว้ช่วยจำ ซึ่งมีระดับความพึงพอใจในระดับสูงที่สุด ส่วนความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจสูงสุดต่อขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือภายในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลโดยภาพรวม และในส่วนของความพึงพอใจด้านการจัดการ ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจสูงสุดต่อสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และการจัดแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยเฉพาะสื่อและอุปกรณ์นั้นจากการสำรวจความต้องการของประชากรก็พบว่าเป็นส่วนที่มีความต้องการสูงสุดเช่นกัน ซึ่งผู้เรียนคาดหวังอย่างสูงในตัวสื่อและอุปกรณ์ประกอบกิจกรรม และจากผลการประเมินความพึงพอใจก็พบว่าผู้เรียนกลุ่มทดลองพึงพอใจสูงสุดต่อสื่อและอุปกรณ์ประกอบกิจกรรม จากข้อมูลนี้เห็นว่ากิจกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการผู้เรียนกลุ่มเฉพาะได้ตรงประเด็นที่สุด

2. ผลการติดตามความพึงพอใจหลังการทดลอง

สำหรับผลการติดตามความพึงพอใจหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจหลังการทดลองในระดับสูงที่สุด เพราะจากการสังเกตของผู้วิจัยกลุ่มทดลองสามารถปรับพฤติกรรมทางด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น อาทิเช่น สามารถคุยกับผู้วิจัยได้โดยไม่เขินอาย นอกจากนี้ยังกล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก หรือเสนอความคิดเห็นมากขึ้น ซึ่งกลุ่มทดลองหลายคนให้ข้อมูลตรงกันว่าเป็นเพราะได้เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยได้จัดขึ้นมา ทำให้ตนเองมีความกล้าในการเข้าสังคมมากขึ้น กล้าที่จะคุยกับคนแปลกหน้าโดยไม่เขินอายอีกต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาครอบครัวแบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย มีประเด็นที่น่าสนใจ อภิปราย 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษาครอบครัวแบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย สำหรับในประเด็นที่ 1 นี้ ผู้วิจัยขอแบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ ส่วนที่ 2 ผลการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน ส่วนที่ 3 ผลการสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน และส่วนที่ 5 ผลการสรุปสำหรับองค์ประกอบที่เหมาะสม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหาพบว่าปัญหาสูงสุดที่ผู้เรียนที่เป็นผู้พิการทางร่างกาย ประสบอยู่ คือ ปัญหาด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง รองลงมาคือ ปัญหาด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง และปัญหาด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา ลัมอำไพ (2536) ที่พบว่ากลุ่มผู้สูญเสียอวัยวะด้านร่างกายจะมีปัญหาด้านการขาดความมั่นใจในการเข้าสังคม สำหรับในส่วนของการวิเคราะห์ความต้องการพบว่าผู้เรียนนั้นมีความต้องการในทุกด้านของการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะด้านสื่อการเรียนรู้นั้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูพงษ์ จูตะวิริยะสกุล (2553) ที่พบว่าเยาวชนมีความต้องการกิจกรรมการศึกษาครอบครัว

โรงเรียนเพื่อนำมาพัฒนาทักษะต่างๆ ของตนเองโดยกิจกรรมต้องเน้นสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้เยาวชนง่ายต่อการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 ผลการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน

ข้อมูลที่ได้จากการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียนพบว่ากิจกรรมที่ควรมีได้แก่ กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความมั่นใจในตนเองและการเข้าร่วมกลุ่มกับผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภานุพันธุ์ ประสิทธิคุณาพร (2550) ที่พบว่ากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นสำหรับกลุ่มผู้เรียนเฉพาะที่เป็นกลุ่มสตรีในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการนั้นได้ช่วยให้กลุ่มสตรีมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องไม่เกิน 3 กิจกรรมต่อวัน เพราะผู้พิการทางร่างกายที่มีสภาพร่างกายไม่แข็งแรงนั้นจะได้เข้าร่วมได้โดยไม่เป็นอุปสรรคซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา ลิ้มอำไพ (2536) ที่ได้ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างไม่มีอุปสรรคของผู้สูญเสียอวัยวะทางร่างกาย ซึ่งตัวกิจกรรมต้องออกแบบไว้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นผู้วิจัยพบอีกว่าการออกแบบกิจกรรมต้องให้กลุ่มผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา พรหมเกศา (2547) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับผู้ด้อยโอกาสจำเป็นต้องให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วน

ส่วนที่ 3 ผลการสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ

ข้อมูลที่ได้จากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์พบว่า เกิดความคุ้นเคยกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเยาวชนผู้พิการทางกาย ซึ่งช่วยให้เกิดความสนิทสนมและความไว้วางใจต่อกันในกลุ่ม ทำให้การเก็บแบบสอบถามความต้องการและแบบศึกษาปัญหาของกลุ่มผู้เรียนเป็นไปด้วยความราบรื่น ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวน่าจะมาจากการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ให้กับกลุ่มผู้เรียน และผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิย์รัตน์ ฤทธิ์ธวัชเลิศ (2530) ที่ใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้กับกลุ่มผู้เรียน โดยพบว่ากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ช่วยให้กลุ่มผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา จันทกรานต์ (2544) ที่พัฒนากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาเชาวน์อารมณ์ของผู้เรียน ซึ่งผลวิจัยพบว่า กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ช่วยให้กลุ่มผู้เรียนสามารถพัฒนาเชาวน์อารมณ์ของตนเองให้สูงขึ้น รวมทั้งช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเช่นกัน

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน

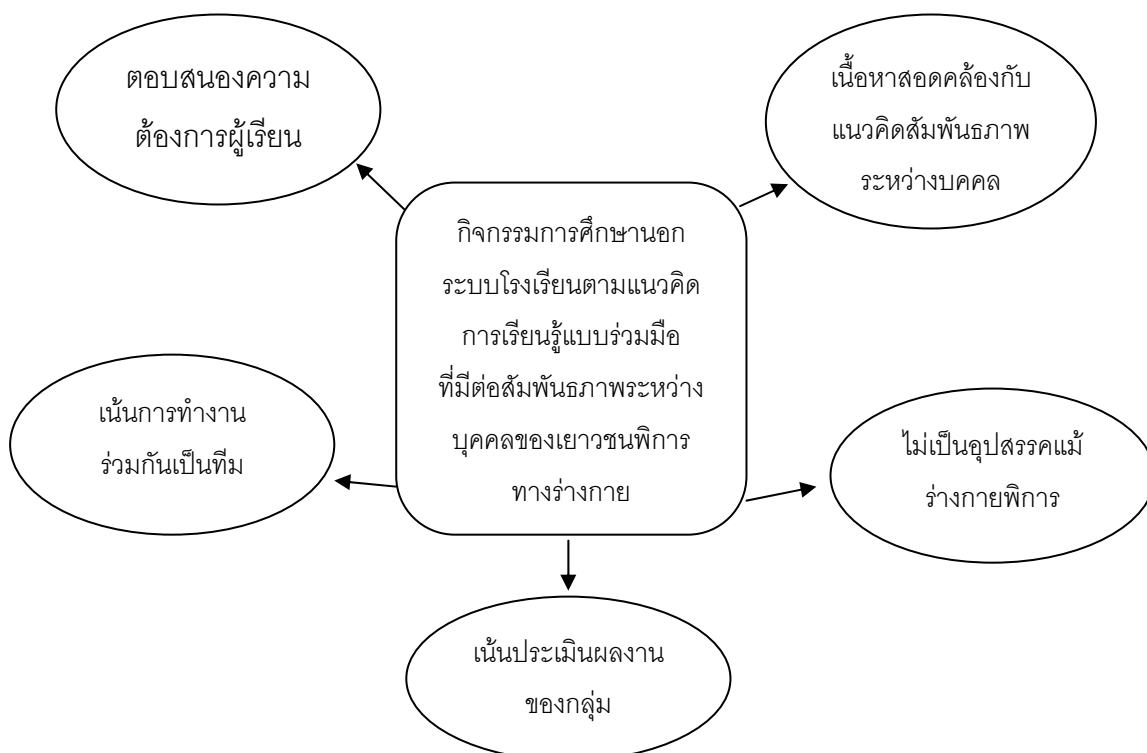
ข้อมูลในส่วนนี้เป็นข้อมูลการทดสอบสอนและการจัดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 8 คน โดยกลุ่มทดสอบนี้จะได้รับการสอนด้วยขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือกับกิจกรรมบางส่วนที่ผู้วิจัยได้เลือกไว้ ซึ่งพบว่ากลุ่มทดสอบทั้ง 8 คน เข้าร่วมกิจกรรมได้ครบทุกขั้นตอนทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมมีสื่อการสอนที่น่าสนใจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูพงษ์ จุฑะวิริยะสกุล (2553) ที่พบว่าสื่อการสอนที่น่าสนใจช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้น รวมถึงขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือได้นั้นให้ผู้เรียนทุกคนช่วยเหลือกัน ก่อให้เกิดทักษะการทำงานเป็นทีม ทำให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนรู้และไม่เบื่อหน่ายในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชบา โชคช่วยชู (2536) และ อาภาภรณ์ วัตตสูงเนิน (2536) ที่พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือได้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีมที่ช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โหมษิต จตุรัสวัฒนากุล (2543) ที่พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยพัฒนาทักษะการทำงานแบบกลุ่มของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Slavin (1983) ที่ได้ออกแบบการเรียนการสอนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อช่วยเพิ่มผลการเรียนให้กับกลุ่มเยาวชนที่เป็นกลุ่มทดลองและได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงขึ้นก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ปกติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Dumas (2011) ศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่ได้นำกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือไปช่วยพัฒนาทักษะด้านต่างๆ โดยผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นสามารถพัฒนาทักษะ 3 ประการได้สูงขึ้นได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้ ทักษะด้านการทำงาน และทักษะด้านความสัมพันธ์ โดยเฉพาะทักษะด้านความสัมพันธ์ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านความสัมพันธ์สูงขึ้น

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เหมาะสม

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบที่เหมาะสมกับกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ตอบสนองความต้องการผู้เรียน องค์ประกอบที่ 2 เนื้อหาสอดคล้องกับแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล องค์ประกอบที่ 3 เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม องค์ประกอบที่ 4 ไม่เป็นอุปสรรคแม้ร่างกายพิการ องค์ประกอบที่ 5 เน้นประเมินผลงาน

ของกลุ่ม ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของอาชัญญา รัตนอุบล (2542) ที่ให้ความสำคัญของการพัฒนากิจกรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

สรุปประเด็นที่ 1 สำหรับประเด็นเรื่องผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกายนั้น พบว่ากระบวนการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) และขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือของ kagan (1994) มีความเหมาะสมในการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย โดยกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะดังนั้นแนวทางการพัฒนาจึงมีความจำเพาะเจาะจงมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเป็นองค์ประกอบที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนดังกล่าวเอาไว้ดังนี้

องค์ประกอบที่เหมาะสมกับกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย มี 5 องค์ประกอบ คือ

1. ตอบสนองความต้องการผู้เรียน (Learner needs)
2. เนื้อหาสอดคล้องกับแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Focus on FIRO-B)
3. เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Teamwork)
4. ไม่เป็นอุปสรรคแม้ร่างกายพิการ (No Obstacle)
5. เน้นประเมินผลงานของกลุ่ม (Group assessment)

ประเด็นที่ 2 ผลการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย สำหรับในประเด็นที่ 2 นี้ผู้วิจัยขออภิปรายในส่วนของผลการวิเคราะห์ระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลังจบกิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลังจบกิจกรรม

ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยพบว่า กิจกรรมสัมพันธภาพที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยพัฒนาระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของกลุ่มทดลองที่เป็นกลุ่มเยาวชนผู้พิการทางร่างกายให้สูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งผลการทดลองพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา ลิ้มอำไพ (2537) ที่ได้พัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของบุคคลที่สูญเสียร่างกายจนพิการ ผลการวิจัยพบว่าสามารถส่งเสริมให้กลุ่มทดลองมีระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยวัดได้จากแบบวัดไฟโร-บี ที่ผู้วิจัยเองก็ได้ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวณี วนะภูติ (2534) และเทพ สงวนกิตติพันธ์ (2537) ที่พัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้กับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยของทั้งสองเรื่องพบว่า ระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ภายใต้กรอบของการจัดกิจกรรมที่กำหนด โดยระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่สูงขึ้นนั้นสามารถวัดได้จากแบบวัดไฟโร-บี เช่นเดียวกัน

สำหรับข้อมูลในส่วนของขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นพบว่าผู้เรียนที่ได้ทำกิจกรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้น จะมีทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งข้อสรุปดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษบา ไชคชัชวาล (2536) อาภาภรณ์ หวัดสูง

เนิน (2536) และโฆเซิต จตุรัสวัฒนากุล (2543) รวมถึง Slavin (1983) และDumas (2011) ที่พบว่ากระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถช่วยเสริมทักษะด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

สรุปประเด็นที่ 2 สำหรับผลการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกายพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกด้านของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งในด้านของความต้องการเป็นพวกพ้อง ความต้องการมีอำนาจควบคุม และความต้องการเปิดเผยตนเอง

ประเด็นที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย สำหรับในประเด็นที่ 3 นี้ผู้วิจัยขออภิปรายในส่วนของการประเมินความพึงพอใจหลังการทดลองและการติดตามผล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการประเมินความพึงพอใจหลังการทดลองและการติดตามผล

สำหรับในส่วนของความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพ พบว่ากลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดกับกิจกรรมที่ได้เข้าร่วม ทั้งนี้มีผลมาจากตัวกิจกรรมที่ออกแบบมามีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่กลุ่มเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูพงษ์ จูตะวิริยะสกุล (2553) ที่กลุ่มทดลองซึ่งเป็นเยาวชนในศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นกลุ่มผู้เรียนเฉพาะเช่นกัน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้เข้าร่วม ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมมีความยืดหยุ่นทางด้านเวลาและมีความเหมาะสมกับทดลอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมอร บันทะสืบ (2553) ที่กลุ่มทดลองซึ่งเป็นเยาวชนในสถานพินิจซึ่งเป็นกลุ่มผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการควบคุมตนเองต่อปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มเยาวชนในสถานพินิจ ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความเหมาะสมกับกลุ่มทดลอง รวมถึงกิจกรรมดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอีกด้วย ซึ่งทุกกิจกรรมที่

พัฒนาขึ้นตามแนวคิดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นก็มีจุดมุ่งหมายในการเปิดโอกาสให้กับทุกคนอยู่แล้วเช่นกัน

สำหรับในส่วนของ การติดตามผลความพึงพอใจหลังการทดลองนั้น เมื่อจบกิจกรรมทุกอย่างแล้วเป็นเวลา 2 อาทิตย์ ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลและสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มทดลองในเรื่องทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอีกครั้ง ซึ่งพบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปทั้งจากการพูดการจา การกล้าแสดงออก รวมถึงมีความกล้าในการเริ่มความสัมพันธ์และความสนิทสนมกับเพื่อนคนอื่นที่อยู่ต่างกลุ่ม ในส่วนกลุ่มตัวแทนครูพี่เลี้ยงซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเยาวชนพิการทางร่างกายโดยตรงได้สังเกตพบ ถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของเยาวชนกลุ่มทดลองโดยมีความกล้าแสดงออกมากขึ้นรวมถึงกล้าซักถามและตอบคำถามกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีความสนิทสนมกันในกลุ่มทดลองมากขึ้น และกล้าคุยกับเพื่อนๆ ต่างกลุ่มอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา ลิ้มอำไพ (2537) ภาวณี วนะภูติ (2534) และเทพ สงวนกิตติพันธ์ (2537) ที่พบเช่นกันว่า ระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ภายใต้กรอบของการจัดกิจกรรมที่กำหนด

สรุปประเด็นที่ 3 สำหรับผลการศึกษาคความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกายนั้นพบว่า กลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดต่อกิจกรรมที่ได้เข้าร่วมทั้งนี้เป็นผลมาจากตัวกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้เรียนเฉพาะกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูพงษ์ จูตะวิริยะสกุล (2553) และเอมอร บันทะสืบ (2553) ที่พบว่ากิจกรรมที่ออกแบบไว้สำหรับผู้เรียนเฉพาะกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการและสนองความพึงพอใจในระดับสูงสุดแก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการดำเนินการวิจัย เรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า การจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างกับผู้เรียนทั่วไป จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลในหลายๆ ด้านมาประกอบกัน ทั้งจากข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาจากกลุ่มผู้เรียนเอง และจากข้อมูลเฉพาะของกลุ่มผู้เรียนที่ได้มาจากกลุ่มบุคคลผู้ใกล้ชิดกับ

กลุ่มผู้เรียน โดยอาจจะเป็นผู้สอน ผู้ดูแล ผู้ปกครอง เป็นต้น ซึ่งอาจรวบรวมข้อมูลมาจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ หรือการทำสนทนากลุ่ม ด้วยเหตุที่กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้เรียนเฉพาะ ดังนั้นนักวิจัยไม่ควรใช้ประสบการณ์ส่วนตัวในการตัดสินใจเหมือนกับผู้เรียนทั่วไป การตัดสินใจใดๆ ต้องมีข้อมูลมาสนับสนุน ยกตัวอย่างเรื่องการคัดเลือกกิจกรรมซึ่งก็ต้องเหมาะกับสรีระของผู้เรียนด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะผู้พิการทางร่างกายไม่สามารถเคลื่อนไหวได้สะดวก คล่องแคล่วเหมือนกลุ่มผู้เรียนทั่วไป หากผู้วิจัยใช้ประสบการณ์ส่วนตัวโดยไม่ได้อาศัยข้อมูลรอบด้านแล้ว อาจจะเลือกกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเยาวชนพิการทางร่างกายก็เป็นได้ นอกจากนี้กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นก็ต้องสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดหลักของการวิจัยในครั้งนี้ สำหรับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอสรุปเป็นข้อๆ ดังต่อไปนี้

1. องค์ความรู้ด้านกระบวนการพัฒนากิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยพบว่ากระบวนการพัฒนากิจกรรมเฉพาะกลุ่ม ตามขั้นตอนการจัด การศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ที่ผู้วิจัยเลือกใช้นั้น มีความเหมาะสมกับการทำวิจัยในครั้งนี้ โดยกระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนมีความครอบคลุมในทุกขั้นของการพัฒนากิจกรรมเฉพาะกลุ่ม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมได้จริง โดยผู้วิจัยขอเสริมวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียน การสอนร่วมกับผู้เรียน ให้เพิ่มวิธีการสนทนากลุ่มเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนดังกล่าว ด้วยเหตุที่ว่าการสนทนากลุ่มระหว่างผู้เรียนและผู้สอนจะช่วยให้การพัฒนากิจกรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้เรียนดังกล่าวได้มากที่สุด

2. องค์ความรู้ด้านแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ด้วยการศึกษาในครั้งนี้เน้นไปที่การเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกาย ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือก็มีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะดังกล่าว ทั้งนี้เนื่องจากตัวกระบวนการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนทุกคนได้ร่วมมือร่วมใจกันทำกิจกรรมกับกลุ่มของตนเอง ซึ่งก็จะช่วยในการพัฒนาทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มผู้เรียนไปที่ละน้อย ประกอบกับกิจกรรมที่ได้พัฒนาขึ้นนั้นไม่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกายมาเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม การวิจัยจึงได้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจของทุกฝ่าย ทั้งจากกลุ่มผู้เรียนและกลุ่มผู้สอน ซึ่งจะต้องนำแนวคิดนี้ไปใช้ต่อไปในอนาคต

3. องค์ความรู้ด้านองค์ประกอบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนากิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย นั้นเป็นการบูรณาการแนวคิดของกระบวนการจัดการศึกษาจากระบบโรงเรียนสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) และขั้นตอนการเรียนรู้ของ kagan (1994) โดยมีองค์ประกอบ 5 อย่างคือ องค์ประกอบที่ 1 การตอบสนองของความต้องการผู้เรียน (Learner needs) องค์ประกอบที่ 2 การมีเนื้อหาสอดคล้องกับแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Focus on FIRO-B) องค์ประกอบที่ 3 การเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Teamwork) องค์ประกอบที่ 4 การไม่เป็นอุปสรรคแม้ร่างกายพิการ (No Obstacle) และองค์ประกอบที่ 5 การเน้นประเมินผลงานของกลุ่ม (Group assessment)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ได้เน้นไปที่เยาวชนผู้พิการทางร่างกายเท่านั้น การวิจัยในครั้งต่อไป น่าจะทำให้ครอบคลุมกลุ่มอื่นๆ ด้วย รวมถึงกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาเป็นแนวคิดหลัก การวิจัยในครั้งต่อไปควรใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบอื่นๆ ด้วย ทั้งนี้ผู้พิการอาจจะมีปัญหาในการเคลื่อนย้าย หรือการเข้าร่วมกลุ่ม โดยกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นต่อไปต้องมองปัญหาและหาทางแก้ไขในจุดสำคัญตรงนี้ด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

การศึกษานอกโรงเรียน,กรม. 2543. รายงานผลการประชุมปฏิบัติการการกำหนดกรอบแนวคิดการแบ่งระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. ระหว่างวันที่ 23-25 พฤษภาคม 2543. (อัดสำเนา)

กฤตดา สุธีระเวชช์. 2552. ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อการเสริมสร้างพลังกลุ่มของเด็กในศูนย์เยาวชนระดับตำบล. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กฤษณา ศักดิ์ศรี. 2534. มนุษย์สัมพันธ์ = Human relations. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น.

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. 2543. การศึกษาตามอัธยาศัย : จากแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่แนวปฏิบัติ. ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาเพื่อคนพิการ. 2543. ความหมายเด็กด้อยโอกาส. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://210.1.20.23/ubon4/uploads/2008-07-22_180039_คำอธิบายความหมายเด็กด้อยคำอธิ.doc [12 ธันวาคม 2551]

คณะกรรมการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา. 2538. วัฒนธรรมอันหลากหลายของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

โฆษิต จัตุรัสวัฒนากุล. 2543. ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการสอนเป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือเป็นรายบุคคลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีระดับความสามารถต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จรงค์ มาลีเสน. 2548. ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ความสำเร็จในงานสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับคุณค่าในการจัดการตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จรัญญา พรหมเกษรา. 2547. **แนวทางการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับผู้ด้อยโอกาสตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด. **สัมภาษณ์.** 14 ธันวาคม 2553.
- ชูพงษ์ จุฑาวิริยะสกุล. 2553. **ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการความวิตกกังวลของเยาวชนในศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติชาย ม่วงปฐม. 2539. **ผลของวิธีการเรียนแบบร่วมมือและระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารณี ศักดิ์ศิริผล และคณะ. 2553. **คู่มือฝึกอบรมการศึกษาพิเศษโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์เครือข่ายทั่วประเทศ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดนยา อินจำปา. 2545. **การศึกษาการใช้รูปภาพเพื่อการพัฒนาการสื่อสารของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายและมีปัญหาทางการสื่อสาร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- เทพ สงวนกิตติพันธ์. 2537. **ผลของการฝึกการแสดงออกที่เหมาะสมแบบกลุ่มตามแนวของเลนจ์ และจาคูโบว์สกีที่มีต่อพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของหัวหน้างาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิพนธ์ คันธเสวี. 2528. **มนุษย์สัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสังคม.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

- นิติดา วรวิทยาคม. 2551. **ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกเชิงวิพากษ์สำหรับเยาวชนในสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านธัญญพร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษบา ไชคช่วยชู.2536. **ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์สูงทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมา ศรชว. 2540. **ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา :http://www.pakkretcity.go.th/file/knowledg/619_3306.pdf [9 มีนาคม 2555]
- ประไพพิมพ์ สุขพลี. 2550. **ผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามแนวรูปแบบทีม เกม ทัวนาเมนต์ ที่มีต่อการพัฒนาความรู้เรื่องการสื่อสารเพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรารธนา ใจหลัก. 2547. **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559). [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา :<http://www.sesa10.go.th/sesa10/data/dec54/1.pdf> [25 กุมภาพันธ์ 2555]

- พัชรา ลิมอำไพ. 2537. **ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของบุคคลที่สูญเสียหน้าที่ของอวัยวะที่ไม่เกี่ยวกับการพูดและการเขียน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรม. 2553. **เกี่ยวกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.**[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://61.19.50.61/dsdw2011/module.php?module=about&pg=index> [11 สิงหาคม 2554]
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.onec.go.th/Act/acteng/01/0101-i-510331.pdf> [25 กุมภาพันธ์ 2555]
- พระปกเกล้า,สถาบัน. 2551. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550.** กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- พนิดา จันทกรานต์. 2544. **ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พร อสัมภินพงศ์. 2550. **รายงานการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรประเสริฐ เสือสี. 2547. **ผลของการจัดกิจกรรมนันทนาการตามทฤษฎีแอนดราโกจี เพื่อเพิ่มความเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาณุพันธุ์ ประสิทธิ์คุณภาพร. 2550. **ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มสตรีในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ภาวณี วนะภูติ. 2534. **ผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ต่อการเพิ่มขึ้นของค่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในแบบวัดไฟโร-บี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย. 2553. **Art for All : ศิลปะกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :<http://www.thaigiving.org/node/1291> [8 มีนาคม 2555]
- เมธปียา เกิดผล .2552. **ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางอารมณ์ของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาจากระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.** กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- รุ่งนภา ชื่นแจ่ม. 2543. **ผลการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสมต่อพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสมและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในทีมสุขภาพของพยาบาล.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรมา มณีภาส. 2543. **สัมพันธภาพระหว่างบุคคลและความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช .** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชชุดา หุ่นวิไล. 2532. **การศึกษาจากระบบ.** กรุงเทพมหานคร : บารมีการพิมพ์.
- วิภาววรรณ ร่มรื่นบุญกิจ. 2542. **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง " ความน่าจะเป็น" และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ระหว่างกลุ่มที่สอน โดยการเรียนแบบร่วมมือกับกลุ่มที่สอนแบบปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทพลิลากรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการสอนคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิวรรณ ศรีกุลลาภกุล ปีการศึกษา. 2537. **ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิศนี ศิลตระกูล และชัยยศ อิมสุวรรณ. 2547. **การศึกษจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.** กรุงเทพมหานคร : อักษรไทย.

- วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. 2546. **ธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์**. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา : <http://www.kmutt.ac.th/organization/ssc334/asset1.html> [12 ธันวาคม 2554]
- วรรณช เนตรพิศาลวนิช. 2544. **การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบกรณีศึกษาเพื่อการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับพยาบาลวิชาชีพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรัตน์ อภินันท์กุล. 2551. **แนวคิดและทฤษฎีที่นำสู่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2550. **แนวคิดและหลักการการศึกษานอกโรงเรียน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.nfe.go.th/nfe_v3/frontend/theme_v3/fe_mission.php?ID_mis=1&Keyword=%A1%D2%C3%A8%D1%B4 [3 มีนาคม 2551].
- สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2551. **แนวคิดและหลักการการศึกษานอกโรงเรียน** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.nfe.go.th/nfe_v2/frontend/theme/fe_mission.php?Submit=Clear [10 ธันวาคม 2551].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2547. **แผนพัฒนาการศึกษาไทยต่อประชาชน ปี 2546 : ผ่าปมปฏิรูป**. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2552. **นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ.2545-2554)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://oppy.opp.go.th/new/youthday/08.pdf> [14 มกราคม 2552].
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551. **พรบ.การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2545. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน**. กรุงเทพมหานคร : อักษรภาพพิมพ์.
- เสถียร เหลืองอร่าม. 2525. **มนุษย์สัมพันธ์ในองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทวัชรินทร์การพิมพ์

- สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพ ปากเกร็ด. 2553. **ประวัติความเป็นมา ภารกิจ และขอบเขตหน้าที่.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.nontapum.com> [11 สิงหาคม 2554]
- สุภาพจิต, กรม. 2543. **การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนา สุภาพจิต.
- สุนีย์รัตน์ ฤทธิ์ธวัชเลิศ. 2530. **ผลจากการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี เรืองคณะ. 2543. **ผลการฝึกกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอรุโณทัย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุปาณี สนธิรัตน์. 2528. **การศึกษาสุภาพจิตของคนตาบอด.** กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุเมธ พงษ์เกตุรา. 2553. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมาลี สังข์ศรี. 2545. **การจัดการศึกษานอกระบบด้วยวิธีการศึกษาทางไกลเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต.** นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุมาลี สังข์ศรี. 2551. **การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. ในวารสาร อภินันทกุล, แนวคิดและทฤษฎีที่นำสู่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน.** หน้า1-18. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมณฑา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา. 2540. **การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. วารสารครุศาสตร์.** 26 (กรกฎาคม - ตุลาคม) : 28-29.
- สุนทร สุนันท์ชัย. 2529. **การศึกษานอกโรงเรียน ...เส้นทางที่ไม่สิ้นสุด.** กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2525. **การศึกษานอกระบบโรงเรียน.** กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์.
- สุรพล พยอมแย้ม. 2548. **จิตวิทยาสัมพันธภาพ.** กรุงเทพมหานคร : บางกอก-คอมเทคโนโลยีเทอด.

- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2536. ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือ. **วารสารสารพัฒนาหลักสูตร**. 12 (มกราคม-มีนาคม 2536) : 3-5.
- สรวงสุดา ปานสกุล. 2545. **การนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์แบบร่วมมือในองค์กรบนอินเทอร์เน็ต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต , สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมจิตต์ วงศ์สุวรรณศิริ. 2545. **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนจากองค์กร กับการปฏิบัติงานของหัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก เหลืองอ่อน. 2549. **การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ช่วงชั้นที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2541. **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรียา นิยมธรรม. 2547. **แบบตรวจสอบรายการเพื่อคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ**. กรุงเทพมหานคร : แวนแก้ว.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ. 2551. **กศน. เพื่อคนพิการ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://disabilities.nfe.go.th/index.php?name=news2&file=readnews&id=35> [24 กรกฎาคม 2554]
- อุ้นตา นพคุณ. 2546. **กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วม ทางศึกษานอกระบบโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- เอมอร ปันทะสีบ. 2553. **ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการควบคุมตนเองต่อปัญหาและอุปสรรคสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภาภรณ์ หวัดสูงเนิน. 2536. **ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อภิญา คารมปราณี. 2543. **การรับรู้คุณค่าของงานและการปฏิบัติงานตามบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อาษา โอพิทักษ์ชิน. นักพัฒนาสังคม. **สัมภาษณ์.** 19 มกราคม 2554.
- อาชญญา รัตนอุบล. 2541. **การศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส.** กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- อาชญญา รัตนอุบล. 2542. **การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน.** กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชญญา รัตนอุบล. 2542ข. **การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่.** กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชญญา รัตนอุบล. 2544. **การเรียนรู้และพัฒนาการของผู้ใหญ่.** กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ.
- อาชญญา รัตนอุบล. 2550. **การจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน.** กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชญญา รัตนอุบล. 2551. **การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน.** กรุงเทพมหานคร : ครุศาสตร์.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชญญา รัตนอุบล และคณะ. 2551. **รายงานการวิจัย : แนวโน้มการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในทศวรรษหน้า.** กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรรัตน์ มณีจักร. 2551. **ผลของโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาษาอังกฤษ

- Arends, R.I. 1989. **Learning to Teach**. Singapore : Mc Graw-Hill.
- Arends, R.I. 1994. **Learning to Teach**. 3rd ed. United of America : Mc Graw-Hill.
- Artz, A. F., & Newman, C. M. 1990. Cooperative learning. **Mathematics Teacher**, 83, 448-449.
- Anzieu, Didier. 1978. **Psychoanalytic theory**. in Sherry Tuckle, *Psychoanalytic Politics: Freud's French Revolution* (London) p. 131.
- Best, J. W., and J. V. Kahn. (1993). **Research in Education**. (7th ed). Boston, M. A.: Allyn and Bacon.
- Bruner, Jerome S. 1977. **The process of education**. Cambridge : Harvard University Press.
- Cherrington,D.,Condie,S.,& England,J. 1979. Age and work values. **Academy of Management Journal** . 22(1): 617-623.
- Corbin, JM, & Strauss, A. 1991. A nursing model for chronic illness management based upon the trajectory framework. *Scholarly Inquiry for Nursing Practice. An International Journal*. 5 : 155-174.
- Deutsch M. 1949. A theory of cooperation and competition. **Human Relations**, 2:129–152.
- Dumas, Alexandre. 2011. *Cooperative Learning : Successful Cooperative Learning elements*. [Online]. Available from : <http://www.cde.ca.gov/sp/el/er/cooplmg.asp> [7 August 2011]
- McGuire, D. E. 1991. **An evaluation of a social skill program for adolescents with facial disfigurement**. *Dissertation Abstracts Internation*, 52 (8), 2274 – A.
- Gilmer. 1977. **Industrial and organizational psychology**. New York : McGraw-Hill, cop.
- Graen, G. B., and Scandura, T. A. 1987. Toward a psychology of dyadic organizing. **Research in Organizational Behavior**. 9(4): 175-208.
- Johnson,David W.Roger T. Johnson, and Edythe Johnson Holubec. 1984. **Circles of Learning :Cooperation in the Classroom**. Alexandria,VA : Association of Supervision and Curriculum Development.

- Johnson, D.W. and Johnson, R.T. 1987. **Learning Together and Alone Cooperative, Competitive and Individualistic Learning.** Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall.
- Kagan, Spencer. 1994. **Cooperative learning.** San Juan Capistrano, CA : Kagan Cooperative Learning.
- Kazdin, A.E. 1980. **Behavior Modification in Applied Settings.** 2nd ed. Homewood, Illinois : Dorsey Press.
- Knowles, Malcolm. 1980. **The adult learner : a neglected species.** Houston : Gulf.
- Knowles, Malcolm S. and Associates. 1984. **Andragogy in Action,Applying Modern Principles of Adult Learning.** San Francisco : Jossey Bass
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Earyle W. 1970. **Educational and Psychological Measurement.** [Online]. Available From : <http://www.watpon.com/table/mogan.pdf> [2009 Dec 20]
- Livneh,H.and Evans J. 1984. **Adjusting to Disability:Behavioral Correlates and Intervention Strategies.** The Personnel and Guidance Jouranal Zfabruary.
- Maslow, Abraham H. 1978. **The farther reaches of human nature.** New York, N.Y. : Penguin Books.
- Mellahi, K. and Guermat, C. 2004. Does age matter? An empirical examination of the effect of age on managerial values and practices in India. **Journal of World Business.** (39): 199-215.
- Nancy E. Richesona, Sarah Boynea and E. Michael Brady. 2007. Education for Older Adults with Early-Stage Dementia: Health Promotion for the Mind, Body, and Spirit. **Educational Gerontology.** 33 (9) : 723-736.
- Pace, R. W., & Faules, D. F. 1989. **Organizational communication.** (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Patrick, J. 1992. **Training: Research and Practice.** San Diego, CA : Academic Press.
- Piaget, J. 1983. **Piaget's theory.** In P. Mussen (ed). Handbook of Child Psychology. 4th edition. Vol. 1. New York.

- Rosenthal, Rita L. 2008. Older computer-literate women: Their motivations, obstacles, and paths to success. *Educational Gerontology*. 34 : 610-626.
- Schutz, W.c. 1958. *FIRO : A Three Dimensional Theory of Interpersonal Behavior*. New York : Rinehart & Co, Inc.
- Schutz, W. 1998. *FIRO:A three-dimentional theory of interpersonal behavior*. 3rd ed. USA : Will Schutz Association.
- Scissons, E. 1992. A typology of needs assessment definitions in adult education. *Adult Education*. 33.
- Serna, L. A. 1987. *Development and evaluation of a communication training program for families with behavior – problem adolescents*. Dissertation Abstracts International, 48 (10), 2544 – A.
- Skinner, B.F. 1953. *Science and Human Behavior*. New York : Macmillan.
- Slavin, R. E. 1983. When does cooperative learning increase student achievement ?. *Phychological bulletin*. 94 : 429 - 445.
- Slavin, R.E. 1987. Cooperative Learning and the Cooperative School. *Educational Leadership*. 45 (November) : 7-13.
- Slavin, R.E. 1990. *Cooperative Learning : Theory, Research and Practice*. New Jersey : Prentice - Hall.
- Slavin, R.E. 1995. *Cooperative Learning : Theory, Research and Preactice*. 2nd ed. New Jersey : Prentice - Hall.
- Smola, K.and Sutton,I. 2002. Generational differences: Revisiting generational work values for the new millennium. *Journal of Organizational Behavior* . 23: 363-382.
- Thomas, Alan. 1998. *Educating children at home*. London ; New York : Cassell.
- Thomson, Edward Otis. 1993. Three Methods of Instruction in High School Geometry and the Effects They Have on Achievement, Retention and Attitude. *Dissertation Abstracts International*. 53 (February): 2724A.
- Trotzer,J.P. 1977. *The counselor and the Group: Integrating Theory and Practice*. California: Grooks Publishing.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญแยกตามสาขาวิชา

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน

- ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. รัตนา พุ่มไพศาล
อาจารย์พิเศษ ภาควิชาการศึกษาดลอดชีวิต สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ดร. ปาน กิมปี
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

- รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ
อาจารย์ประจำ สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ เด็กพิการ

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยาภรณ์ รุจิโมระ
อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

- อาจารย์ ดร.ชนิศา อภิชาติบุตร

อาจารย์ประจำ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาพิเศษ ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา

อาจารย์ประจำ ภาควิชาการศึกษาดลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข การตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

สำหรับการตรวจคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของเยาวชนพิการทางร่างกาย ” จะใช้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 5 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญอีก 1 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนของผู้เรียนที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกายที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ 5 ท่าน คือ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 2 ท่าน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ เด็กพิการ จำนวน 2 ท่าน

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน เนื่องจากเครื่องมือในชุดที่ 2 นั้นใช้ข้อคำถามเดียวกับ เครื่องมือชุดที่ 5 แบบวัดระดับ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การตรวจสอบคุณภาพจึงขอใช้เกณฑ์เดียวกับเครื่องมือชุดที่ 5

เครื่องมือชุดที่ 3 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอนที่มีต่อ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ 5 ท่าน คือ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 2 ท่าน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ เด็กพิการ จำนวน 2 ท่าน

เครื่องมือชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนต่อปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่าง บุคคลของผู้เรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ 5 ท่าน คือ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 2 ท่าน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ เด็กพิการ จำนวน 2 ท่าน

เครื่องมือชุดที่ 5 แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ 5 ท่าน คือ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 2 ท่าน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ เด็กพิการ จำนวน 2 ท่าน

เครื่องมือชุดที่ 6 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพ

ระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ 5 ท่าน คือ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 2 ท่าน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ เด็กพิการ จำนวน 2 ท่าน

กิจกรรมสัมพันธภาพ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 10 กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 - คุณค่าในตน	กิจกรรมที่ 2 - ตัวฉันเอง
กิจกรรมที่ 3 - ทำอย่างไรดี	กิจกรรมที่ 4 - ซองปริศนา
กิจกรรมที่ 5 - เชื่อมชี	กิจกรรมที่ 6 - โลกแตก
กิจกรรมที่ 7 - มือที่เอื้ออาทร	กิจกรรมที่ 8 - นิทานของพวกเรา
กิจกรรมที่ 9 - ทานตะวัน	กิจกรรมที่ 10 - หน้าต่างใจ
กิจกรรมที่ 11 - เต็มยิ้ม	กิจกรรมที่ 12 - จดไว้ช่วยจำ

ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตรวจสอบคุณภาพ

สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ มีดังต่อไปนี้

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนของผู้เรียน ที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกายที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

การตรวจสอบ ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency หรือ IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) หรือความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทละลายพฤติกรรม					
2. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทกลุ่มสัมพันธ์					
3. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทการทำงานเป็นทีม					
4. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทบทบาทสมมติ					
5. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น					
6. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น					
7. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง					
8. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับตนเอง					
9. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างอำนาจในการตัดสินใจ					

ตารางที่ 28 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้เรียน ใน ส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	0.8
2	1
3	1
4	1
5	1
6	0.8
7	1
8	1
9	1

จากตารางที่ 28 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 17 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 29 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
1	0.8676
2	0.8743
3	0.867
4	0.863
5	0.8555
6	0.857
7	0.8755
8	0.8579

ตารางที่ 29 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม (ต่อ)

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
9	0.8646

โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมเท่ากับ 0.8647 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

ส่วนที่ 2 ความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องวิธีการสร้างสัมพันธภาพ					
2. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการปรับตัวเข้ากับคนในสังคม					
3. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเอง					
4. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม					
5. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างเชื่อมั่นในตนเอง					
6. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา					
7. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างควมไว้วางใจ					
8. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความรักใคร่ผูกพัน					
9. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตระหนักและการเข้าใจตนเอง					

ตารางที่ 30 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้เรียน
ในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	1
2	1
3	1
4	0.8
5	1
6	1
7	1
8	1
9	0.8

จากตารางที่ 30 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถาม
ทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง
กับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหาไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างใน
การวิจัยจำนวน 17 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 31 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของ
ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับ
ความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
1	0.9005
2	0.8935
3	0.9031
4	0.9046
5	0.8966
6	0.9034
7	0.8996
8	0.8953
9	0.8963

โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา เท่ากับ 0.8992 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีที่น่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

ส่วนที่ 3 ความต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนต้องการสื่อที่มีสีสันสวยงาม					
2. ผู้เรียนต้องการสื่อที่มีตัวอักษรใหญ่					
3. ผู้เรียนต้องการให้มีภาพการ์ตูนภายในสื่อ					
4. ผู้เรียนต้องการสื่อประเภทใบงาน					
5. ผู้เรียนต้องการสื่อประเภทใบกรณีศึกษา					
6. ผู้เรียนต้องการสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง					

ตารางที่ 32 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้เรียนในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	0.8
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1

จากตารางที่ 32 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 17 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 33 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
1	0.9034
2	0.8996
3	0.8953
4	0.8963
5	0.8918
6	0.8915

โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ เท่ากับ 0.8963 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

ส่วนที่ 4 ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการจัดกิจกรรมให้กับผู้จัด					
2. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลร่วมกับผู้จัด					
3. ผู้เรียนต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
4. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดกิจกรรม					
5. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					

ตารางที่ 34 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้เรียน
ในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วม

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	0.8
2	1
3	0.8
4	1
5	1

จากตารางที่ 34 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วมของสื่อไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 17 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 35 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วน of ข้อมูลผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วม

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
1	0.8854
2	0.8905
3	0.8927
4	0.8932
5	0.8985

โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วมเท่ากับ 0.8920 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

ส่วนที่ 5 ความต้องการด้านการประเมินผล

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนต้องการให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม					
2. ผู้เรียนต้องการให้มีการแจกรางวัลสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
3. ผู้เรียนต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม					
4. ผู้เรียนต้องการให้ผู้จัดรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
5. ผู้เรียนต้องการวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ไม่ซับซ้อน					

ตารางที่ 36 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้เรียนในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการประเมินผล

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	1
2	1
3	0.8
4	0.8
5	1

จากตารางที่ 36 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการประเมินผลไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 17 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 37 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการประเมินผล

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
1	0.9672
2	0.9663
3	0.968
4	0.9684
5	0.9675

โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วมเท่ากับ 0.9674 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

การตรวจสอบ เนื่องจากเครื่องมือในชุดที่ 2 นี้ ใช้ข้อความเดียวกับเครื่องมือชุดที่ 5 แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ดังนั้นผลลัพธ์การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจึงเหมือนกันกับเครื่องมือชุดที่ 5

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือชุดที่ 3 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

การตรวจสอบ ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency หรือ IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) หรือความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ครูผู้สอนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทละลายพฤติกรรม					
2. ครูผู้สอนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทกลุ่มสัมพันธ์					
3. ครูผู้สอนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทการทำงานเป็นทีม					
4. ครูผู้สอนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทบทบาทสมมติ					
5. ครูผู้สอนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น					
6. ครูผู้สอนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น					
7. ครูผู้สอนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง					
8. ครูผู้สอนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับตนเอง					
9. ครูผู้สอนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างอำนาจในการตัดสินใจ					

ตารางที่ 38 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้สอน
ในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	0.8
2	1
3	1
4	0.8
5	1
6	1
7	0.8
8	1
9	0.8

จากตารางที่ 38 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 8 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 39 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วน of ข้อมูลผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
1	0.8279
2	0.831
3	0.8465
4	0.833
5	0.8307
6	0.8296
7	0.8185
8	0.8211
9	0.8369

โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมในส่วนของคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมเท่ากับ 0.8305 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

ส่วนที่ 2 ความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องวิธีการสร้างสัมพันธภาพ					
2. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการปรับตัวเข้ากับคนในสังคม					
3. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเอง					
4. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม					
5. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างเชื่อมั่นในตนเอง					
6. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา					
7. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างควมไว้วางใจ					
8. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความรักใคร่ผูกพัน					
9. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตระหนักและการเข้าใจตนเอง					

ตารางที่ 40 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้สอนในส่วนของคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	0.8
2	0.8
3	0.8
4	1
5	0.8
6	1
7	0.8
8	1

ตารางที่ 40 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้สอน
ในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา (ต่อ)

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
9	1

จากตารางที่ 40 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหาไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 8 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 41 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วน of ข้อมูลผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
1	0.8185
2	0.8211
3	0.8369
4	0.8326
5	0.8279
6	0.8297
7	0.831
8	0.8281
9	0.8465

โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา เท่ากับ 0.8302 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีที่น่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

ส่วนที่ 3 ความต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ครูผู้สอนต้องการสื่อที่มีสีสันสวยงาม					
2. ครูผู้สอนต้องการสื่อที่มีตัวอักษรใหญ่					
3. ครูผู้สอนต้องการให้มีความเหมาะสมภายในสื่อ					
4. ครูผู้สอนต้องการสื่อประเภทใบงาน					
5. ครูผู้สอนต้องการสื่อประเภทใบกรณีศึกษา					
6. ครูผู้สอนต้องการสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง					

ตารางที่ 42 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้สอน ในส่วนของคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	0.8
2	1
3	0.8
4	1
5	1
6	1

จากตารางที่ 42 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 8 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 43 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
1	0.8963
2	0.8918
3	0.8915
4	0.828
5	0.8253
6	0.8346

โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ เท่ากับ 0.8612 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

ส่วนที่ 4 ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการจัดกิจกรรมให้กับผู้จัด					
2. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลร่วมกับผู้จัด					
3. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
4. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดกิจกรรม					
5. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					

ตารางที่ 44 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้สอน
ในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วม

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	0.8
2	1
3	0.8
4	0.8
5	1

จากตารางที่ 44 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วมของสื่อไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 8 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 45 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วน of ข้อมูลผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วม

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
1	0.8255
2	0.8326
3	0.8271
4	0.8225
5	0.8368

โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมในส่วน of ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วมเท่ากับ 0.8289 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

ส่วนที่ 5 ความต้องการด้านการประเมินผล

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ครูผู้สอนต้องการให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม					
2. ครูผู้สอนต้องการให้มีการแจกรางวัลสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
3. ครูผู้สอนต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม					
4. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้จัดรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
5. ครูผู้สอนต้องการวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ไม่ซับซ้อน					

ตารางที่ 46 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการของผู้สอน ในส่วนของคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการประเมินผล

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	1
2	0.8
3	0.8
4	0.8
5	0.8

จากตารางที่ 46 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการประเมินผลไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 8 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 47 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนของข้อมูลผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการประเมินผล

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
1	0.8343
2	0.832
3	0.83
4	0.8261
5	0.8262

โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วมเท่ากับ 0.8297 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนต่อปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

การตรวจสอบ ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency หรือ IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ข้อคำถาม

1. ท่านคิดว่าผู้เรียนขาดองค์ประกอบย่อยใดบ้างของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความเป็นพวกพ้อง (Inclusion)

- 1.1 การรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพ
- 1.2 การรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม
- 1.3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในด้านความเป็นพวกพ้อง

2. ท่านคิดว่าผู้เรียนขาดองค์ประกอบย่อยใดบ้างของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม (Control)

- 2.1 ความรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม
- 2.2 ความมั่นใจในตนเอง.
- 2.3 การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา
- 2.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม

3. ท่านคิดว่าผู้เรียนขาดองค์ประกอบย่อยใดบ้างของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง (Openness)

- 3.1 ความไว้วางใจ
- 3.2 ความรักใคร่ผูกพัน
- 3.3 การตระหนักและเข้าใจตนเอง
- 3.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง

4. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมต่อปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

ตารางที่ 48 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนต่อปัญหา
ด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	1.00
2	1.00
3	1.00
4	1.00

จากตารางที่ 48 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถาม
ทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ทั้งหมด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือชุดที่ 5 แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

การตรวจสอบ ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency หรือ IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ค่าความเชื่อมั่น KR20 ของคูเดอริ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method) เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability)

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
1. ฉันพยายามที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น						
2. ฉันปล่อยให้ผู้อื่นตัดสินใจให้ว่าจะต้องทำอะไร						
3. ฉันเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมสังสรรค์						
4. ฉันพยายามเปิดเผยตนเองกับผู้อื่น						
5. ฉันมักจะเข้าร่วมสังสรรค์เมื่อมีโอกาส						
6. ฉันยอมให้ผู้อื่นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกระทำของฉัน						
7. ฉันพยายามให้ผู้อื่นชวนฉันเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม						
8. ฉันพยายามที่จะเปิดเผยความเป็นส่วนตัวกับผู้อื่น						
9. ฉันพยายามที่จะให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในแผนงานของฉัน						
10. ฉันยอมให้ผู้อื่นควบคุมการกระทำของฉัน						
11. ฉันพยายามให้ผู้อื่นมาอยู่กับฉัน						
12. ฉันพยายามที่จะเปิดเผยความเป็นส่วนตัวกับผู้อื่น						
13. เมื่อคนอื่นทำอะไรร่วมกัน ฉันมักจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย						
14. ฉันเป็นคนที่ถูกคนอื่นชักนำได้โดยง่าย						
15. ฉันพยายามหลีกเลี่ยงการอยู่ตามลำพัง						

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
16. ฉันพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม						
17. ฉันพยายามที่จะเป็นมิตรกับคนทั่วไป						
18. ฉันปล่อยให้คนอื่นตัดสินใจในสิ่งที่เขาจะทำ						
19. ความสัมพันธ์ส่วนตัวของฉันกับคนอื่นเป็นไปอย่างเย็นชาและห่างเหิน						
20. ฉันปล่อยให้คนอื่นจัดการในเรื่องต่างๆ						
21. ฉันพยายามมีความสัมพันธ์อย่างเปิดเผยกับผู้อื่น						
22. ฉันยอมให้ผู้อื่นมีอำนาจอย่างมากต่อการกระทำของฉัน						
23. ฉันพยายามจะทำตัวเปิดเผยกับผู้อื่น						
24. ฉันยอมให้ผู้อื่นควบคุมการกระทำของฉัน						
25. ฉันปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างห่างเหินและเย็นชา						
26. ฉันเป็นคนที่คุณอื่นชักนำได้โดยง่าย						
27. ฉันพยายามที่จะมีสัมพันธภาพที่จริงใจกับคนอื่น						
28. ฉันขอให้คนอื่นชวนฉันไปร่วมกิจกรรม						
29. ฉันขอให้คนอื่นแสดงความจริงใจกับฉัน						
30. ฉันพยายามจะมีอำนาจอย่างมากในการกระทำของคนอื่น						
31. ฉันขอให้คนอื่นชวนฉันไปร่วมกิจกรรมของพวกเขา						
32. ฉันขอให้คนอื่นทำตัวเปิดเผยกับฉัน						
33. ฉันพยายามจัดการสิ่งต่างๆ เอง เมื่ออยู่กับคนอื่น						
34. ฉันขอให้คนอื่นยอมรับฉันเข้าร่วมกิจกรรมของพวกเขา						

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
35. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวห่างเหินและเย็นชาต่อฉัน						
36. ฉันพยายามให้คนอื่นทำสิ่งต่างๆ ตามที่ฉันต้องการให้ทำ						
37. ฉันชอบให้คนอื่นชวนฉันเข้าร่วมพูดคุย						
38. ฉันชอบให้คนอื่นแสดงความเป็นมิตรกับฉัน						
39. ฉันพยายามให้คนอื่นชวนฉันเข้าร่วมในกิจกรรมของพวกเขา						
40. ฉันชอบให้คนอื่นมาปรึกษาและให้ความสำคัญกับฉัน						
41. ฉันพยายามเป็นผู้มีอำนาจเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น						
42. ฉันชอบให้คนอื่นชวนฉันไปร่วมในกิจกรรม						
43. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวเปิดเผยกับฉัน						
44. ฉันพยายามให้คนอื่นทำสิ่งต่างๆ ตามที่ฉันต้องการให้ทำ						
45. ฉันชอบให้มีคนชวนไปร่วมในกิจกรรมของพวกเขา						
46. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวห่างเหินและเย็นชากับฉัน						
47. ฉันพยายามจะมีอำนาจอย่างมากเหนือการกระทำของคนอื่น						
48. ฉันชอบให้คนอื่นยอมรับฉันเข้าร่วมกิจกรรมของพวกเขา						
49. ฉันชอบให้คนอื่นแสดงความเป็นส่วนตัวกับฉัน						
50. ฉันพยายามจัดการสิ่งต่างๆ เมื่ออยู่กับคนอื่น						
51. ฉันพยายามให้คนอื่นชวนฉันเข้าร่วมกิจกรรม						
52. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวเห็นห่างกับฉัน						
53. ฉันพยายามให้คนอื่นทำสิ่งต่างๆ ตามที่ฉันต้องการให้ทำ						
54. ฉันเป็นคนจัดการสิ่งต่างๆ เอง เมื่ออยู่กับผู้อื่น						

ตารางที่ 49 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่น (KR20) ของแบบวัดระดับ
สัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ข้อคำถาม	ค่า IOC	KR-20
1	1	0.5901
2	1	0.6053
3	1	0.5801
4	1	0.6424
5	0.8	0.6268
6	0.8	0.5991
7	0.8	0.6226
8	0.8	0.6024
9	1	0.5939
10	0.8	0.6127
11	0.8	0.6424
12	0.8	0.5841
13	0.8	0.6053
14	0.8	0.5881
15	1	0.6226
16	1	0.6106
17	0.8	0.6498
18	1	0.6568
19	1	0.6568
20	1	0.6457
21	1	0.6568
22	0.8	0.6284
23	1	0.6603
24	1	0.6424
25	0.8	0.6434
26	1	0.5977

ข้อคำถาม	ค่า IOC	KR-20
27	1	0.5871
28	1	0.6797
29	1	0.6724
30	0.8	0.6123
31	0.8	0.6277
32	1	0.5987
33	1	0.6402
34	1	0.6219
35	1	0.6419
36	1	0.6226
37	1	0.592
38	1	0.6043
39	1	0.5801
40	0.8	0.6123
41	0.8	0.8209
42	1	0.8227
43	1	0.8296
44	1	0.8408
45	0.8	0.8364
46	0.8	0.8306
47	0.8	0.8349
48	1	0.8426
49	0.8	0.8323
50	0.8	0.8447
51	1	0.8298
52	0.8	0.8298
53	1	0.8254
54	0.8	0.8267

จากตารางที่ 49 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ทั้งหมด ส่วนค่าความเชื่อมั่นรวมเท่ากับ 0.6760 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือชุดที่ 6 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

การตรวจสอบ ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency หรือ IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) หรือความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

ด้านความพึงพอใจด้านกิจกรรมและวิทยากร

ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมคุณค่าในตน					
2. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมตัวฉันเอง					
3. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมทำอย่างไรดี					
4. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมของปริศนา					
5. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมเยี่ยมช้					
6. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมโลกแตก					
7. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมมือที่เอื้ออาทร					
8. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมนิทานของพวกเรา					
9. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมทานตะวัน					
10. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมหน้าต่างใจ					
11. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมเติมยิ้ม					
12. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมจดไว้ช่วยจำ					

ตารางที่ 50 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
ความพึงพอใจ ในด้านกิจกรรมและวิทยากร

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	0.8
7	1
8	1
9	1
10	0.8
11	1
12	1

จากตารางที่ 50 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจด้านกิจกรรมและวิทยากรไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 17 คน

ด้านความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
13. ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือภายในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
14. เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
15. กิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลโดยภาพรวม					
16. ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง					

ตารางที่ 51 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจ
ในด้านการเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อคำถาม	ค่า IOC
13	0.8
14	1
15	1
16	1

จากตารางที่ 51 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรมไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 17 คน

ด้านความพึงพอใจด้านการจัดการ

ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
17. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีความเหมาะสม					
18. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีความเหมาะสม					
19. การจัดแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีความเหมาะสม					
20. สถานที่ในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล					

ตารางที่ 52 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจ
ในด้านการจัดการ

ข้อคำถาม	ค่า IOC
17	1
18	1
19	1
20	1

จากตารางที่ 52 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้นคำถามทั้งหมดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจด้านการจัดการไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 17 คน

**แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนของผู้เรียน
ที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกายที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถาม ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการงานวิจัยของ นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาจากระบบโรงเรียน การศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้การควบคุมวิทยานิพนธ์ โดย รองศาสตราจารย์ ดร. อาชัญญา รัตนอุบล
2. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนของผู้เรียนที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกาย ในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
3. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 : ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 : แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 5 ด้าน คือ

- ความต้องการด้านการจัดกิจกรรม
- ความต้องการด้านเนื้อหาสาระ
- ความต้องการด้านสื่อการเรียนรู้
- ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม
- ความต้องการด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 : ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ส่วนที่ 1 ความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทละลายพฤติกรรม					
2. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทกลุ่มสัมพันธ์					
3. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทการทำงานเป็นทีม					
4. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทบทบาทสมมติ					
5. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น					
6. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น					
7. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง					
8. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับตนเอง					
9. ผู้เรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างอำนาจในการตัดสินใจ					
ข้อคิดเห็นอื่นๆ					
.....					
.					

ส่วนที่ 2 ความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพ					
2. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการปรับตัวเข้ากับคนในสังคม					

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
3. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเอง					
4. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม					
5. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความมั่นใจในตนเอง					
6. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา					
7. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความไว้วางใจ					
8. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความรักใคร่ผูกพัน					
9. ผู้เรียนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตระหนักและการเข้าใจตนเอง					
ข้อคิดเห็นอื่นๆ					
.....					

ส่วนที่ 3 ความต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนต้องการสื่อที่มีสีสันสวยงาม					
2. ผู้เรียนต้องการสื่อที่มีตัวอักษรใหญ่					
3. ผู้เรียนต้องการให้มีภาพการ์ตูนภายในสื่อ					
4. ผู้เรียนต้องการสื่อประเภทใบงาน					
5. ผู้เรียนต้องการสื่อประเภทใบกรณีศึกษา					
6. ผู้เรียนต้องการสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง					
ข้อคิดเห็นอื่นๆ					
.....					

ส่วนที่ 4 ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการจัดกิจกรรมให้กับผู้จัด					
2. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลร่วมกับผู้จัด					
3. ผู้เรียนต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
4. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดกิจกรรม					
5. ผู้เรียนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
ข้อคิดเห็นอื่นๆ					
.....					

ส่วนที่ 5 ความต้องการด้านการประเมินผล

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนต้องการให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม					
2. ผู้เรียนต้องการให้มีการแจกรางวัลสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
3. ผู้เรียนต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม					
4. ผู้เรียนต้องการให้ผู้จัดรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
5. ผู้เรียนต้องการวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ไม่ซับซ้อน					
ข้อคิดเห็นอื่นๆ					
.....					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ
นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์
(ผู้วิจัย)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เรียน.....

แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

คำชี้แจง แบบศึกษาปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลของผู้ตอบแบบศึกษาปัญหา

ส่วนที่ 2 : แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอนรวม 54 ข้อ โดยผู้ตอบเลือกคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมของตนเองมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วใส่ตัวเลขที่หมายถึงคำตอบให้ตรงกับข้อคำถาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความหมายของตัวเลขที่เป็นคำตอบ คือ

1. หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย	2. หมายถึง ปฏิบัติบ่อยๆแต่ไม่ทุกครั้ง
3. หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	4. หมายถึง ปฏิบัตินานๆครั้ง
5. หมายถึง แทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย	6. หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ตอนที่ 2 ความหมายของตัวเลขที่เป็นคำตอบ คือ

1. หมายถึง คนเกือบทุกคน	2. หมายถึง คนส่วนมาก
3. หมายถึง คนส่วนน้อย	4. หมายถึง คนบางคน
5. หมายถึง คนเพียง 1-2 คน	6. หมายถึง ไม่มีใครเลย

ตอนที่ 3 ความหมายของตัวเลขที่เป็นคำตอบ คือ

1. หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย	2. หมายถึง ปฏิบัติบ่อยๆแต่ไม่ทุกครั้ง
3. หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	4. หมายถึง ปฏิบัตินานๆครั้ง
5. หมายถึง แทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย	6. หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ส่วนที่ 3 : ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ส่วนที่ 1	ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม
------------------	---------------------------------

1. เพศ	() ชาย	() หญิง		
2. อายุ	() 15 ปี	() 16 ปี	() 17 ปี	() 18 ปี

ส่วนที่ 2	แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
------------------	--

ตอนที่ 1 ความหมายของตัวเลขที่เป็นคำตอบ คือ

1. หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย	2. หมายถึง ปฏิบัติบ่อยๆแต่ไม่ทุกครั้ง
3. หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	4. หมายถึง ปฏิบัตินานๆครั้ง
5. หมายถึง แทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย	6. หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
1. ฉันพยายามที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น						
2. ฉันปล่อยให้ผู้อื่นตัดสินใจให้ว่าจะต้องทำอะไร						
3. ฉันเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมสังสรรค์						
4. ฉันพยายามเปิดเผยตนเองกับผู้อื่น						
5. ฉันมักจะเข้าร่วมสังสรรค์เมื่อมีโอกาส						
6. ฉันยอมให้ผู้อื่นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกระทำของฉัน						
7. ฉันพยายามให้ผู้อื่นชวนฉันเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม						
8. ฉันพยายามที่จะเปิดเผยความเป็นส่วนตัวกับผู้อื่น						
9. ฉันพยายามที่จะให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในแผนงานของฉัน						
10. ฉันยอมให้ผู้อื่นควบคุมการกระทำของฉัน						
11. ฉันพยายามให้ผู้อื่นมาอยู่กับฉัน						
12. ฉันพยายามที่จะเปิดเผยความเป็นส่วนตัวกับผู้อื่น						

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
13. เมื่อคนอื่นทำอะไรร่วมกัน ฉันมักจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย						
14. ฉันเป็นคนที่ถูกคนอื่นชักนำได้โดยง่าย						
15. ฉันพยายามหลีกเลี่ยงการอยู่ตามลำพัง						
16. ฉันพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม						

ตอนที่ 2 ความหมายของตัวเลขที่เป็นคำตอบ คือ

1. หมายถึง คนเกือบทุกคน	2. หมายถึง คนส่วนมาก
3. หมายถึง คนส่วนน้อย	4. หมายถึง คนบางคน
5. หมายถึง คนเพียง 1-2 คน	6. หมายถึง ไม่มีใครเลย

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
17. ฉันพยายามที่จะเป็นมิตรกับคนทั่วไป						
18. ฉันปล่อยให้คนอื่นตัดสินใจในสิ่งที่เขาจะทำ						
19. ความสัมพันธ์ส่วนตัวของฉันกับคนอื่นเป็นไปอย่างเย็นชาและห่างเหิน						
20. ฉันปล่อยให้คนอื่นจัดการในเรื่องต่างๆ						
21. ฉันพยายามมีความสัมพันธ์อย่างเปิดเผยกับผู้อื่น						
22. ฉันยอมให้ผู้อื่นมีอำนาจอย่างมากต่อการกระทำของฉัน						
23. ฉันพยายามจะทำตัวเปิดเผยกับผู้อื่น						
24. ฉันยอมให้ผู้อื่นควบคุมการกระทำของฉัน						
25. ฉันปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างห่างเหินและเย็นชา						
26. ฉันเป็นคนที่คนอื่นชักนำได้โดยง่าย						

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
27. ฉันพยายามที่จะมีสัมพันธภาพที่จริงใจกับคนอื่น						
28. ฉันชอบให้คนอื่นชวนฉันไปร่วมกิจกรรม						
29. ฉันชอบให้คนอื่นแสดงความจริงใจกับฉัน						
30. ฉันพยายามจะมีอำนาจอย่างมากในการกระทำของคนอื่น						
31. ฉันชอบให้คนอื่นชวนฉันไปร่วมกิจกรรมของพวกเขา						
32. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวเปิดเผยกับฉัน						
33. ฉันพยายามจัดการสิ่งต่างๆ เอง เมื่ออยู่กับคนอื่น						
34. ฉันชอบให้คนอื่นยอมรับฉันเข้าร่วมกิจกรรมของพวกเขา						
35. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวห่างเหินและเย็นชาต่อฉัน						
36. ฉันพยายามให้คนอื่นทำสิ่งต่างๆ ตามที่ฉันต้องการให้ทำ						
37. ฉันชอบให้คนอื่นชวนฉันเข้าร่วมพูดคุย						
38. ฉันชอบให้คนอื่นแสดงความเป็นมิตรกับฉัน						
39. ฉันพยายามให้คนอื่นชวนฉันเข้าร่วมในกิจกรรมของพวกเขา						
40. ฉันชอบให้คนอื่นมาปรึกษาและให้ความสำคัญกับฉัน						

ตอนที่ 3 ความหมายของตัวเลขที่เป็นคำตอบ คือ

1. หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย
2. หมายถึง ปฏิบัติบ่อยๆแต่ไม่ทุกครั้ง
3. หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
4. หมายถึง ปฏิบัตินานๆครั้ง
5. หมายถึง แทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย
6. หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
41. ฉันพยายามเป็นผู้มีอำนาจเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น						
42. ฉันชอบให้คนอื่นชวนฉันไปร่วมในกิจกรรม						
43. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวเปิดเผยกับฉัน						
44. ฉันพยายามให้คนอื่นทำสิ่งต่างๆ ตามที่ฉันต้องการให้ทำ						
45. ฉันชอบให้มีคนชวนไปร่วมในกิจกรรมของพวกเขา						
46. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวห่างเหินและเย็นชากับฉัน						
47. ฉันพยายามจะมีอำนาจอย่างมากเหนือการกระทำของคนอื่น						
48. ฉันชอบให้คนอื่นยอมรับฉันเข้าร่วมกิจกรรมของพวกเขา						
49. ฉันชอบให้คนอื่นแสดงความเป็นส่วนตัวกับฉัน						
50. ฉันพยายามจัดการสิ่งต่างๆ เมื่ออยู่กับคนอื่น						
51. ฉันพยายามให้คนอื่นชวนฉันเข้าร่วมกิจกรรม						
52. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวเหินห่างกับฉัน						
53. ฉันพยายามให้คนอื่นทำสิ่งต่างๆ ตามที่ฉันต้องการให้ทำ						
54. ฉันเป็นคนจัดการสิ่งต่างๆ เอง เมื่ออยู่กับผู้อื่น						

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

**แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน
ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถาม ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการงานวิจัยของ นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาจากระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้การควบคุมวิทยานิพนธ์ โดย รองศาสตราจารย์ ดร. อาชัญญา รัตนอุบล
1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษจากระบบโรงเรียนของครูผู้สอน ในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สำหรับเยาวชนพิการทางร่างกาย
2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 : แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 5 ด้าน คือ

- ความต้องการด้านการจัดกิจกรรม
- ความต้องการด้านเนื้อหาสาระ
- ความต้องการด้านสื่อการเรียนรู้
- ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม
- ความต้องการด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 : ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ () 20 - 30 ปี () 31 - 40 ปี () 40 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพการสมรส () โสด () สมรส () หย่า/หม้าย
4. การศึกษา () ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน และสามารถรักษาสัมพันธ์ภาพไว้ได้ยืนยาว สำหรับการวิจัยครั้งนี้ สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล หมายถึง คะแนนจากแบบวัดไฟโร-บี ซึ่งจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ 1. ความต้องการเป็นพวกพ้อง 2. ความต้องการมีอำนาจควบคุม 3. ความต้องการเปิดเผยตนเอง

ความต้องการ หมายถึง ความต้องการของผู้เรียนที่เป็นเยาวชนผู้พิการทางร่างกาย และผู้สอนที่เป็นครูในสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ) ในด้านการจัดกิจกรรมและเนื้อหา ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการประเมินผล

ในการเลือกตอบแบบสอบถามนี้ ผู้ตอบเลือกคำตอบโดยอาศัยเกณฑ์ตามความคิดเห็นของตนเองดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ระดับ 5 หมายถึง เป็นความต้องการ ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง เป็นความต้องการ ในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง เป็นความต้องการ ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง เป็นความต้องการ ในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง เป็นความต้องการ ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 1 ความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเภทละลายพฤติกรรม					
2. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเภทกลุ่มสัมพันธ์					
3. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเภทการทำงานเป็นทีม					
4. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเภทบทบาทสมมุติ					
5. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น					
6. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น					
7. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง					
8. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับตนเอง					
9. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณลักษณะของการสร้างอำนาจในการตัดสินใจ					
ข้อคิดเห็นอื่นๆ					
.....					
.					

ส่วนที่ 2 ความต้องการด้านคุณลักษณะของเนื้อหา

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพ					
2. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการปรับตัวเข้ากับคนในสังคม					

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
3. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเอง					
4. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม					
5. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความมั่นใจในตนเอง					
6. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา					
7. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความไว้วางใจ					
8. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการสร้างความรักใคร่ผูกพัน					
9. ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องการตระหนักและการเข้าใจตนเอง					
ข้อคิดเห็นอื่นๆ					
.....					

ส่วนที่ 3 ความต้องการด้านประเภทและคุณลักษณะของสื่อ

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ครูผู้สอนต้องการสื่อที่มีสีสันสวยงาม					
2. ครูผู้สอนต้องการสื่อที่มีตัวอักษรใหญ่					
3. ครูผู้สอนต้องการให้มีภาพการ์ตูนภายในสื่อ					
4. ครูผู้สอนต้องการสื่อประเภทใบงาน					
5. ครูผู้สอนต้องการสื่อประเภทใบกรณีศึกษา					
6. ครูผู้สอนต้องการสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง					
ข้อคิดเห็นอื่นๆ					
.....					

ส่วนที่ 4 ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการจัดกิจกรรมให้กับผู้จัด					
2. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลร่วมกับผู้จัด					
3. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
4. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดกิจกรรม					
5. ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลในการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
ข้อคิดเห็นอื่นๆ					
.....					

ส่วนที่ 5 ความต้องการด้านการประเมินผล

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้จัดประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม					
2. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้จัดแจกรางวัลสำหรับผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
3. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม					
4. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้จัดรับฟังปัญหาของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
5. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้จัดมีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับผู้เรียนที่ไม่ซับซ้อน					
ข้อคิดเห็นอื่นๆ					
.....					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ
นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์
(ผู้วิจัย)

แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนต่อปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

คำอธิบาย

สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน และกัน และสามารถรักษาสัมพันธภาพไว้ได้ยืนยาว สำหรับการวิจัยครั้งนี้ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลหมายถึง คะแนนจากแบบวัด ไพโร-บี ซึ่งจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ความต้องการเป็นพวกพ้อง (Inclusion) หมายถึง ความต้องการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและคนอื่น จะมีพฤติกรรมเริ่มตั้งแต่การไม่ต้องการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในระยะเริ่มต้น และไม่ต้องการเป็นพวกพ้องกับคนอื่น ความต้องการความเป็นพวกพ้องจะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งแสดงความต้องการเข้าไปมีสัมพันธภาพกับคนอื่นและต้องการการยอมรับการเป็นพวกพ้องในกลุ่มระดับสูง

2. ความต้องการมีอำนาจควบคุม (Control) หมายถึง ความต้องการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและคนอื่น จะมีพฤติกรรมตั้งแต่การไม่ต้องการแสดงการควบคุมคนอื่น และไม่แสดงอำนาจเหนือคนอื่นเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กัน ความต้องการการมีอำนาจควบคุมจะเพิ่มระดับขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งถึงการแสดงความต้องการการควบคุมคนอื่นทั้งหมด เมื่อมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และต้องการแสดงอำนาจเหนือคนอื่นในระดับสูง

3. ความต้องการเปิดเผยตนเอง (Openness) หมายถึง ความต้องการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและคนอื่นพอจะมีพฤติกรรมตั้งแต่การไม่ต้องการใกล้ชิดสนิทสนมกับคนอื่น ไม่ต้องการเปิดเผยตนเอง ความต้องการเปิดเผยตนเองจะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ไปจนกระทั่งถึงความต้องการใกล้ชิดสนิทสนมกับคนอื่น และต้องการเปิดเผยตัวเองในระดับสูงขึ้น เมื่อมีระดับสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมากขึ้น

ตารางแสดงองค์ประกอบด้านต่างๆ ของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

องค์ประกอบของทักษะสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	คำอธิบายองค์ประกอบ
1.ด้านความต้องการเป็นพวกพ้อง (Inclusion)	- การรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพ (Relationship) - การรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม (Flexible) - การรู้จักเห็นคุณค่าในตนเอง (Self esteem)
2. ด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม (Control)	- ความรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม (Responsibility) - ความมั่นใจในตนเอง (Choice) - การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา (Competence)
3. ด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง (Openness)	- ความไว้วางใจ (Truth) - ความรักใคร่ผูกพัน (Affection) - การตระหนักและเข้าใจตนเอง (Self awareness)

คำอธิบายองค์ประกอบ

การรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพ (Relationship) หมายถึง การเรียนรู้และเข้าใจผู้อื่น
เริ่มต้นด้วยการสื่อสารระหว่างกันและกัน

การรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม (Flexible) หมายถึง การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์
และการรู้จักคบหาสมาคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม

การรู้จักเห็นคุณค่าในตนเอง (Self esteem) หมายถึง การรู้จักศักยภาพของตนเองและมี
ความภาคภูมิใจในตนเอง

ความรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม (Responsibility) หมายถึง รู้จักการให้ รู้จักการรับ
รวมทั้งการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ความมั่นใจในตนเอง (Choice) หมายถึง ความกล้าที่จะทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้
ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้ แม้ว่าจะมีอุปสรรคก็ยังไม่ทำให้เกิดความย่อท้อ ยังคงสามารถทำสิ่งนั้น ๆ
ต่อไป โดยมีความมั่นใจว่าตนสามารถที่จะกระทำสิ่งนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความถูกต้อง

การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา (Competence)หมายถึง การรับรู้และเข้าใจปัญหา เมื่อมี
ปัญหาสามารถแก้ไขจัดการให้ผ่านพ้นไปได้อย่างเหมาะสมทั้งปัญหาของตนเอง หรือปัญหาที่เกิด
จากการขัดแย้งกับผู้อื่น

ความไว้วางใจ (Truth) หมายถึง ความรู้สึกเชื่อถือในตัวผู้อื่น กล้าที่จะแลกเปลี่ยน
แบ่งปัน และประสานงานกันได้

ความรักใคร่ผูกพัน (Affection)หมายถึง ความรู้สึกพอใจผูกพัน การดำรงไว้ซึ่ง
สัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่น ในการยอมรับความรักและความผูกพัน ความสามารถรักผู้อื่น และ
ต้องการให้ผู้อื่นรักตน

การตระหนักและเข้าใจตนเอง (Self awareness) หมายถึง การเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก
และความต้องการในชีวิตของตนเอง

ข้อคำถาม

1. ท่านคิดว่าผู้เรียนขาดองค์ประกอบย่อยใดบ้างของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้าน
ความเป็นพวกพ้อง (Inclusion)

1.1 การรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพ (ตัวอย่าง เช่น การรู้จักพูดคุยกัน)

.....
.....
.....

1.2 การรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม (ตัวอย่าง เช่น การรู้จักคบหาสมาคมกับเพื่อนๆ)

.....
.....
.....

1.3 การรู้จักคุณค่าในตนเอง (ตัวอย่าง เช่น มีความภาคภูมิใจในตนเอง)

.....
.....
.....

1.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความเป็นพวกพ้อง

.....
.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่าผู้เรียนขาดองค์ประกอบย่อยใดบ้างของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้าน
ความต้องการมีอำนาจควบคุม (Control)

2.1 ความรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม (ตัวอย่างเช่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม)

.....
.....
.....

2.2 ความมั่นใจในตนเอง (ตัวอย่างเช่น กล้าที่จะทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตน
ได้ตั้งใจไว้)

.....
.....
.....

2.3 การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา (ตัวอย่างเช่น รับรู้และเข้าใจปัญหา สามารถแก้ไข
ปัญหาได้อย่างเหมาะสม)

.....
.....
.....

2.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการมีอำนาจควบคุม

.....
.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่าผู้เรียนขาดองค์ประกอบย่อยใดบ้างของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง (Openness)

3.1 ความไว้วางใจ (ตัวอย่างเช่น เชื่อถือในตัวผู้อื่น ประสานงานกับผู้อื่นได้)

.....
.....
.....

3.2 ความรักใคร่ผูกพัน (ตัวอย่างเช่น รู้สึกพึงพอใจและมีความผูกพันกับผูกพันกับผู้อื่น)

.....
.....
.....

3.3 การตระหนักและเข้าใจตนเอง (ตัวอย่างเช่น เข้าใจว่าตนเองเป็นคนอย่างไร)

.....
.....
.....

3.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านความต้องการเปิดเผยตนเอง

.....
.....
.....
.....

4. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมต่อปัญหาด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

คำชี้แจง

1. แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลฉบับนี้ ผู้วิจัยได้แปลมาจาก Schutz (1966) โดยได้ปรับข้อคำถามให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยรวมถึงได้นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในงานวิจัยในครั้งนี้
2. แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลฉบับนี้ มีเพื่อวัดระดับพฤติกรรมที่แสดงออกมาทางด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยผู้ตอบเลือกระดับพฤติกรรมตามความคิดเห็นของตนเอง
3. แบบวัดระดับสัมพันธภาพฉบับนี้ 3 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลของผู้ตอบแบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ส่วนที่ 2 : แบบวัดระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอนรวม 54 ข้อ โดยผู้ตอบเลือกคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมของตนเองมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วใส่ตัวเลขที่หมายถึงคำตอบให้ตรงกับข้อคำถาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความหมายของตัวเลขที่เป็นคำตอบ คือ

1. หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย	2. หมายถึง ปฏิบัติบ่อยๆแต่ไม่ทุกครั้ง
3. หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	4. หมายถึง ปฏิบัตินานๆครั้ง
5. หมายถึง แทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย	6. หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ตอนที่ 2 ความหมายของตัวเลขที่เป็นคำตอบ คือ

1. หมายถึง คนเกือบทุกคน	2. หมายถึง คนส่วนมาก
3. หมายถึง คนส่วนน้อย	4. หมายถึง คนบางคน
5. หมายถึง คนเพียง 1-2 คน	6. หมายถึง ไม่มีใครเลย

ตอนที่ 3 ความหมายของตัวเลขที่เป็นคำตอบ คือ

1. หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย	2. หมายถึง ปฏิบัติบ่อยๆแต่ไม่ทุกครั้ง
3. หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	4. หมายถึง ปฏิบัตินานๆครั้ง
5. หมายถึง แทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย	6. หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ส่วนที่ 3 : ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
6. ฉันยอมให้ผู้อื่นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกระทำของฉัน						
7. ฉันพยายามให้ผู้อื่นชวนฉันเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม						
8. ฉันพยายามที่จะเปิดเผยความเป็นส่วนตัวกับผู้อื่น						
9. ฉันพยายามที่จะให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในแผนงานของฉัน						
10. ฉันยอมให้ผู้อื่นควบคุมการกระทำของฉัน						
11. ฉันพยายามให้ผู้อื่นมาอยู่กับฉัน						
12. ฉันพยายามที่จะเปิดเผยความเป็นส่วนตัวกับผู้อื่น						
13. เมื่อคนอื่นทำอะไรร่วมกัน ฉันมักจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย						
14. ฉันเป็นคนที่ถูกคนอื่นชักนำได้โดยง่าย						
15. ฉันพยายามหลีกเลี่ยงการอยู่ตามลำพัง						
16. ฉันพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม						

ตอนที่ 2 ความหมายของตัวเลขที่เป็นคำตอบ คือ

1. หมายถึง คนเกือบทุกคน	2. หมายถึง คนส่วนมาก
3. หมายถึง คนส่วนน้อย	4. หมายถึง คนบางคน
5. หมายถึง คนเพียง 1-2 คน	6. หมายถึง ไม่มีใครเลย

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
17. ฉันพยายามที่จะเป็นมิตรกับคนทั่วไป						
18. ฉันปล่อยให้คนอื่นตัดสินใจในสิ่งที่เขาจะทำ						
19. ความสัมพันธ์ส่วนตัวของฉันกับคนอื่นเป็นไปอย่างเย็นชาและห่างเหิน						
20. ฉันปล่อยให้คนอื่นจัดการในเรื่องต่างๆ						

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
21. ฉันพยายามมีความสัมพันธ์อย่างเปิดเผยกับผู้อื่น						
22. ฉันยอมให้ผู้อื่นมีอำนาจอย่างมากต่อการกระทำของฉัน						
23. ฉันพยายามจะทำตัวเปิดเผยกับผู้อื่น						
24. ฉันยอมให้ผู้อื่นควบคุมการกระทำของฉัน						
25. ฉันปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างห่างเหินและเย็นชา						
26. ฉันเป็นคนที่คนอื่นชักนำได้โดยง่าย						
27. ฉันพยายามที่จะมีสัมพันธภาพที่จริงใจกับคนอื่น						
28. ฉันขอให้นักคนอื่นชวนฉันไปร่วมกิจกรรม						
29. ฉันขอให้นักคนอื่นแสดงความจริงใจกับฉัน						
30. ฉันพยายามจะมีอำนาจอย่างมากในการกระทำของคนอื่น						
31. ฉันขอให้นักคนอื่นชวนฉันไปร่วมกิจกรรมของพวกเขา						
32. ฉันขอให้นักคนอื่นทำตัวเปิดเผยกับฉัน						
33. ฉันพยายามจัดการสิ่งต่างๆ เอง เมื่ออยู่กับคนอื่น						
34. ฉันขอให้นักคนอื่นยอมรับฉันเข้าร่วมกิจกรรมของพวกเขา						
35. ฉันขอให้นักคนอื่นทำตัวห่างเหินและเย็นชาต่อฉัน						
36. ฉันพยายามให้นักคนอื่นทำสิ่งต่างๆ ตามที่ฉันต้องการให้ทำ						
37. ฉันขอให้นักคนอื่นชวนฉันเข้าร่วมพูดคุย						
38. ฉันขอให้นักคนอื่นแสดงความเป็นมิตรกับฉัน						
39. ฉันพยายามให้นักคนอื่นชวนฉันเข้าร่วมในกิจกรรมของพวกเขา						
40. ฉันขอให้นักคนอื่นมาปรึกษาและให้ความสำคัญกับฉัน						

ตอนที่ 3 ความหมายของตัวเลขที่เป็นคำตอบ คือ

1. หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย
2. หมายถึง ปฏิบัติบ่อยๆแต่ไม่ทุกครั้ง
3. หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
4. หมายถึง ปฏิบัตินานๆครั้ง
5. หมายถึง แทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย
6. หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อคำถาม	ระดับสัมพันธภาพ					
	6	5	4	3	2	1
41. ฉันพยายามเป็นผู้มีอำนาจเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น						
42. ฉันชอบให้คนอื่นชวนฉันไปร่วมในกิจกรรม						
43. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวเปิดเผยกับฉัน						
44. ฉันพยายามให้คนอื่นทำสิ่งต่างๆ ตามที่ฉันต้องการให้ทำ						
45. ฉันชอบให้มีคนชวนไปร่วมในกิจกรรมของพวกเขา						
46. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวห่างเหินและเย็นชากับฉัน						
47. ฉันพยายามจะมีอำนาจอย่างมากเหนือการกระทำของคนอื่น						
48. ฉันชอบให้คนอื่นยอมรับฉันเข้าร่วมกิจกรรมของพวกเขา						
49. ฉันชอบให้คนอื่นแสดงความเป็นส่วนตัวกับฉัน						
50. ฉันพยายามจัดการสิ่งต่างๆ เมื่ออยู่กับคนอื่น						
51. ฉันพยายามให้คนอื่นชวนฉันเข้าร่วมกิจกรรม						
52. ฉันชอบให้คนอื่นทำตัวเหินห่างกับฉัน						
53. ฉันพยายามให้คนอื่นทำสิ่งต่างๆ ตามที่ฉันต้องการให้ทำ						
54. ฉันเป็นคนจัดการสิ่งต่างๆ เอง เมื่ออยู่กับผู้อื่น						

**แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพ
ระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย**

คำชี้แจง

1. เครื่องมือชุดนี้ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองและได้เข้าร่วมการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
2. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 13 ข้อ ในการเลือกตอบแบบสอบถามนี้ ผู้ตอบเลือกตอบโดยอาศัยเกณฑ์ตามความคิดเห็นของตนเองดังรายละเอียดต่อไปนี้
 - ระดับ 5 ถ้าข้อความดังกล่าวตรงกับความพึงพอใจของผู้ตอบ **มากที่สุด**
 - ระดับ 4 ถ้าข้อความดังกล่าวตรงกับความพึงพอใจของผู้ตอบ **มาก**
 - ระดับ 3 ถ้าข้อความดังกล่าวตรงกับความพึงพอใจของผู้ตอบ **ปานกลาง**
 - ระดับ 2 ถ้าข้อความดังกล่าวตรงกับความพึงพอใจของผู้ตอบ **น้อย**
 - ระดับ 1 ถ้าข้อความดังกล่าวตรงกับความพึงพอใจของผู้ตอบ **น้อยที่สุด**
3. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 :** แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ
 - ด้านที่ 1 ความพึงพอใจด้านกิจกรรมและวิทยากร
 - ด้านที่ 2 ความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรม
 - ด้านที่ 3 ความพึงพอใจด้านการจัดการ
 - ตอนที่ 2 :** ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

**ตอนที่ 1 : แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อสัมพันธภาพ
ระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย**

ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 ความพึงพอใจด้านกิจกรรมและวิทยากร					
1. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมคุณค่าในตน					
2. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมตัวฉันเอง					
3. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมทำอย่างไรดี					
4. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมของปริศนา					
5. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมเชื่อมโยง					
6. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมโลกแตก					
7. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมมือที่เอื้ออาทร					
8. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมนิทานของพวกเขา					
9. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมทานตะวัน					
10. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมหน้าต่างใจ					
11. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมเติมยิ้ม					
12. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมจดไว้ช่วยจำ					
อื่นๆ ระบุ.....					

ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านที่ 2 ความพึงพอใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรม					
13. ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือภายในกิจกรรมสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล					
14. เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
15. กิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลโดยภาพรวม					
16. ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง					
อื่นๆ ระบุ.....					

ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านที่ 3 ความพึงพอใจด้านการจัดการ					
17. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีความเหมาะสม					
18. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีความเหมาะสม					
19. การจัดแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีความเหมาะสม					
20. สถานที่ในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล					
อื่นๆ ระบุ.....					

ตอนที่ 2 : ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือน

นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์

(ผู้วิจัย)

ภาคผนวก ค
วิธีวิเคราะห์แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

คำชี้แจง

แบบวัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีคะแนนเต็ม 54 คะแนน โดยแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ส่วน ส่วนละ 18 คะแนน ตามองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ความต้องการเป็นพวกพ้อง 2) ความต้องการมีอำนาจควบคุม 3) ความต้องการเปิดเผยตนเอง สำหรับรายละเอียดของการแบ่งระดับคะแนนในแต่ละส่วนมีดังนี้

ความต้องการเป็นพวกพ้อง (Inclusion) มีคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 0-18 คะแนน โดยแบ่งระดับคะแนนดังนี้

คะแนนระดับต่ำ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-4 คะแนน

คะแนนระดับกลาง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 5-12 คะแนน

คะแนนระดับสูง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 13-18 คะแนน

ความต้องการมีอำนาจควบคุม (Control) มีคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 0-18 คะแนน โดยแบ่งระดับคะแนนดังนี้

คะแนนระดับต่ำ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-4 คะแนน

คะแนนระดับกลาง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 5-12 คะแนน

คะแนนระดับสูง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 13-18 คะแนน

ความต้องการเปิดเผยตนเอง (Openness) มีคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 0-18 คะแนน โดยแบ่งระดับคะแนนดังนี้

คะแนนระดับต่ำ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-4 คะแนน

คะแนนระดับกลาง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 5-12 คะแนน

คะแนนระดับสูง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 13-18 คะแนน

ความต้องการเป็นพวกพ้อง (Inclusion)		ความต้องการมีอำนาจ ควบคุม (Control)		ความต้องการเปิดเผย ตนเอง (Openness)	
ข้อคำถาม	คำตอบที่ได้ คะแนน	ข้อคำถาม	คำตอบที่ได้ คะแนน	ข้อคำถาม	คำตอบที่ได้ คะแนน
1.	1-2-3	2.	1-2-3-4	4.	1-2
3.	1-2-3-4	6.	1-2-3-4	8.	1-2
5.	1-2-3-4	10.	1-2-3	12.	1
7.	1-2-3	14.	1-2-3	17.	1-2
9.	1-2	18.	1-2-3	19.	4-5-6
11.	1-2	20.	1-2-3	21.	1-2
13.	1-2	22.	1-2-3-4	23.	1-2
15.	1	24.	1-2-3	25.	4-5-6
16.	1	26.	1-2-3	27.	1-2
28.	1-2	30.	1-2-3	29.	1-2
31.	1-2	33.	1-2-3	32.	1-2
34.	1-2	36.	1-2	35.	5-6
37.	1	41.	1-2-3-4	38.	1-2
39.	1	44.	1-2-3	40.	5-6
42.	1-2	47.	1-2-3	43.	1
45.	1-2	50.	1-2	46.	5-6
48.	1-2	53.	1-2	49.	1-2
51.	1-2	54.	1-2	52.	5-6

ภาคผนวก ง แผนการสอนและการจัดกิจกรรม

สำหรับการจัดกิจกรรมของกลุ่มทดลองจะแบ่งออกเป็น 3 สาระการเรียนรู้ คือ

- 1) ความต้องการเป็นพวกพ้อง 2) ความต้องการมีอำนาจควบคุม 3) ความต้องการเปิดเผยตนเอง

โดยกลุ่มทดลองทุกคนต้องเข้าปฐมนิเทศก่อน จากนั้นจึงสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้ โดยการปฐมนิเทศเป็นการบรรยายถึงความสำคัญของกิจกรรมที่ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนได้รับหลังจากสิ้นสุดการจัดกิจกรรมแล้ว สำหรับการจัดกิจกรรมในแต่ละสาระการเรียนรู้ ผู้วิจัยไม่ได้จัดกิจกรรมพร้อมกันทั้งหมดทุกสาระการเรียนรู้ แต่เรียงลำดับตามช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม

เนื้อหาสาระในแต่ละรายวิชามีดังนี้

เนื้อหาสาระทั้ง 3 รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การเรียนรู้ผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย 52 ชั่วโมง

ตารางที่ 53 แสดงแผนการจัดกิจกรรมก่อนเข้าสู่สาระการเรียนรู้

หัวข้อ	ขั้นตอน	กิจกรรม	สาระการเรียนรู้	ระยะเวลา
1. ปฐมนิเทศ 2.เตรียมความพร้อม	สร้างบรรยากาศ	- ละลายพฤติกรรม - กลุ่มสัมพันธ์	- ความต้องการเป็นพวกพ้อง - ความต้องการมีอำนาจ ควบคุม - ความต้องการเปิดเผย ตนเอง	1 ชั่วโมง : 1 วัน

ตารางที่ 54 แสดงความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพ
ระหว่างบุคคล

องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	กิจกรรมที่สอดคล้อง
1. ความต้องการเป็นพวกพ้อง <ul style="list-style-type: none"> - การเห็นคุณค่าในตนเอง - การรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพ - การปรับตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - คุณค่าในตนเอง - ตัวฉันเอง - ทำอย่างไรดี - หน้าต่างใจ - มือที่เอื้ออาทร - นิทานของพวกเรา - เดิมยิ้ม - จุดไว้ช่วยจำ
2. ความต้องการมีอำนาจควบคุม <ul style="list-style-type: none"> - ความมั่นใจในตนเอง - การตัดสินใจ - ความรับผิดชอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ชองปริศนา - เชียมซี - โลกแตก - นิทานของพวกเรา - ทานตะวัน - หน้าต่างใจ - เดิมยิ้ม - จุดไว้ช่วยจำ
3. ความต้องการเปิดเผยตนเอง <ul style="list-style-type: none"> - ความไว้วางใจผู้อื่น - ความรักใคร่ผูกพัน - การตระหนักในตนเอง เข้าใจตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ชองปริศนา - เชียมซี - มือที่เอื้ออาทร - นิทานของพวกเรา - หน้าต่างใจ - เดิมยิ้ม - จุดไว้ช่วยจำ

กำหนดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย 52 ชั่วโมง

กำหนดการวันที่ 1 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่ม
8.00 – 10.00 น.	ปฐมนิเทศ แนะนำตัว กิจกรรมละลายพฤติกรรม
10.00 – 12.00 น.	ประเมินสัมพันธภาพระหว่างบุคคลก่อนเรียน
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 15.30 น.	กิจกรรมคุณค่าในตน
15.30 - 17.00 น.	กิจกรรมตัวฉันเอง

กำหนดการวันที่ 2 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่ม
8.00 – 9.00 น.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม
9.00 – 12.00 น.	กิจกรรมทำอย่างไรดี
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมของปริศนา
16.00 - 17.00 น.	กิจกรรมจัดไว้ช่วยจำ

กำหนดการวันที่ 7 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
8.00 – 10.00 น.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม
10.00 – 12.00 น.	กิจกรรมเชียวซี
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมโลกแตก
16.00 - 17.00 น.	กิจกรรมจัดไว้ช่วยจำ

กำหนดการวันที่ 8 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
8.00 – 9.00 น.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม
9.00 – 12.00 น.	กิจกรรมมือที่เอื้ออาทร
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมนิทานของพวกเขา
16.00 - 17.00 น.	กิจกรรมจัดไว้ช่วยจำ

กำหนดการวันที่ 14 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
8.00 – 9.00 น.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม
10.00 – 12.00 น.	กิจกรรมทานตะวัน
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมหน้าต่างใจ
16.00 - 17.00 น.	กิจกรรมจดไว้ช่วยจำ

กำหนดการวันที่ 15 มกราคม 2555

เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้
7.30 – 8.00 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
8.00 – 9.00 น.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม
10.00 – 11.00 น.	กิจกรรมเติมยิ้ม
11.00 – 12.00 น.	กิจกรรมจดไว้ช่วยจำ
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 15.00 น.	ประเมินสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลังเรียน
15.00 - 16.00 น.	ประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
16.00 – 18.00 น.	สรุปกิจกรรมในภาพรวม
	ตอบข้อซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
	มอบของที่ระลึกให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

รายละเอียดแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด
การเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
ของเยาวชนพิการทางร่างกาย

กิจกรรมเรื่อง สัมพันธภาพระหว่างบุคคล

สาระการเรียนรู้ที่ 1

ความต้องการเป็นพวกพ้อง

สาระการเรียนรู้ที่ 2

ความต้องการมีอำนาจควบคุม

สาระการเรียนรู้ที่ 3

ความต้องการเปิดเผยตนเอง

กิจกรรมที่ 1**คุณค่าในตน****สาระการเรียนรู้ที่ 1****ความต้องการเป็นพวกพ้อง**

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักเห็นคุณค่าในตนเอง

เนื้อหาสาระ คนเรามีลักษณะนิสัยความชอบ และค่านิยมที่อาจเหมือนกัน หรือแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับว่า เราเลือกที่จะเป็นคนแบบไหน ยกตัวอย่างเช่น เราชอบนักร้องคนนี้มาก เป็นขวัญใจของเราทำให้เราอยากเป็นนักร้อง หรือ เราเห็นเพื่อนเรา เป็นคนนิสัยดี มีน้ำใจ มีคนรัก เราอยากเป็นอย่างนั้นบ้าง หรือในชีวิตของเราที่มีคติประจำใจว่า จะขยัน ซื่อสัตย์ และอดทน เพราะเห็นตัวอย่างจากคนที่ประสบความสำเร็จ เราก็ต้องการเป็นเช่นนั้นด้วย

การเรียนรู้จักตนว่ามีลักษณะอย่างไร และเรียนรู้จักผู้อื่นว่าเป็นอย่างไร จะสามารถทำให้เรารู้จักปรับตัวเองให้เข้าใจคนอื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอสี

เวลา 150 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม ผู้เรียนรวมกลุ่มกันเป็นวงกลม ผู้นำกิจกรรมแจกจิกซอร์รูปตัวการ์ตูนทั้ง 5 ชนิด และให้ผู้เรียนแต่ละคนรวมกลุ่มกันตามจิกซอร์รูปตัวการ์ตูนที่ผู้เรียนได้รับ

2. ขั้นสอน ผู้นำกิจกรรมให้ความรู้เบื้องต้น โดยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของคำว่าคุณค่าในตน โดยสนทนากับผู้เรียนว่า ในอนาคตผู้เรียนอยากเป็นคนอย่างไร หรือมีลักษณะนิสัยใจคอแบบใด เช่น เป็นคนที่มีความสามารถ มีบุคลิกภาพที่ดี มีรสนิยมในการแต่งกายเป็นอย่างไร และลองยกตัวอย่างบุคคลที่ผู้เรียนอยากเป็น หรืออยากเหมือน โดยสุ่มตัวอย่างจากผู้เรียน

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้นำกิจกรรมแจกกระดาษวาดภาพพร้อมดินสอสี ให้ผู้เรียนทุกคนจินตนาการวาดภาพตนเองอย่างที่อยากเป็น ต่อเติมเสริมแต่งให้ดูดีสง่างามตามที่ต้องการเป็น ในระหว่างทำกิจกรรมจะเปิดเพลงบรรเลงเบาๆ ให้ทุกคนวาดภาพจนเสร็จตามเวลาที่กำหนด จากนั้น ให้ผู้เรียนภายในกลุ่มแต่ละคนบรรยายภาพของตนให้เพื่อนๆ ฟัง และแลกเปลี่ยนกันดูภาพจินตนาการของแต่ละคน

4. ขั้นตรวจสอบผลงาน ให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนกลุ่มละ 1 คน ให้พูดแนะนำตัวเอง และเล่าถึง ลักษณะนิสัยของเพื่อนในกลุ่มของตน ให้เพื่อนๆ ฟัง จนครบทุกกลุ่ม
5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม พร้อมอภิปรายร่วมกัน เพื่อชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เรียน
2. จากกระดาษภาพจินตนาการ

กิจกรรมที่ 2	ตัวฉันเอง
สาระการเรียนรู้ที่ 1	ความต้องการเป็นพวกพ้อง
สาระการเรียนรู้ที่ 3	ความต้องการเปิดเผยตนเอง

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อการรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม
 2. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในตนเอง เข้าใจตนเอง

เนื้อหาสาระ การมองตนเองเป็นการสำรวจบุคลิกภาพ ทำให้รู้จักและเข้าใจพฤติกรรมทั้งในส่วนดีและส่วนที่ต้องการปรับปรุง เป็นการรู้จักตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นบันไดแรกที่จะทำให้คนเราสามารถตอบสนอง ความพอใจของตนเองและเป็นการเติมเต็มให้ชีวิต นำพาให้ชีวิตมีคุณค่าและสามารถปรับตัวเข้ากับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข

สื่อและอุปกรณ์ ใบงาน (ตัวฉันเอง)

เวลา 90 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม ผู้เรียนรวมกลุ่มกันเป็นวงกลม ผู้นำกิจกรรมแจกจิกซอร์วูผลไม้ทั้ง 5 ชนิด และให้ผู้เรียนแต่ละคนรวมกลุ่มกันตามจิกซอร์วูผลไม้ที่ผู้เรียนได้รับ
2. ขั้นสอน ผู้นำกิจกรรมเกริ่นนำเกี่ยวกับการสำรวจตนเอง พร้อมยกตัวอย่างให้ผู้เรียนฟัง
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้นำกิจกรรมแจกใบงานตัวฉันเองให้ผู้เรียนเติมข้อความเกี่ยวกับลักษณะของตนเอง (ให้เวลา 60 นาที)

- 3.1 นิสัยฉัน
- 3.2 ความภูมิใจ
- 3.3 สิ่งที่คุณชื่นชมฉัน
- 3.4 สิ่งที่คุณอยากปรับปรุงตนเอง
- 3.5 สรุปความคิดที่มองตนเอง

จากนั้นให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มพูดคุยสรุปความคิดที่มองตนเองให้เพื่อนฟังจนครบทุกคนภายในกลุ่ม

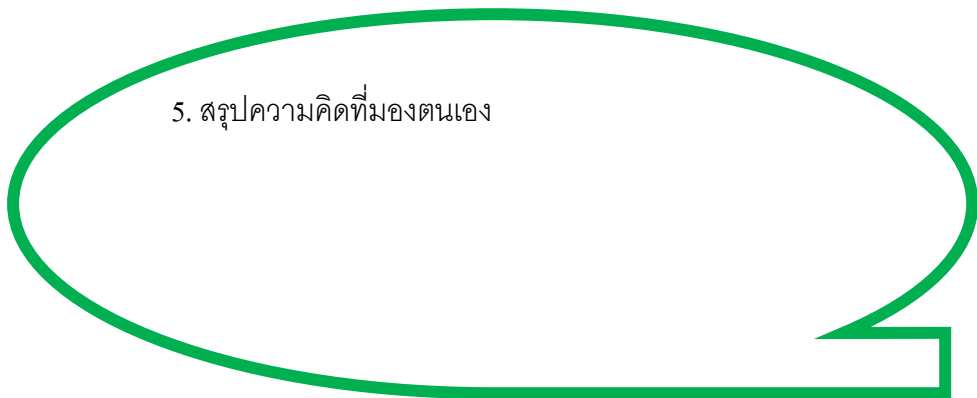
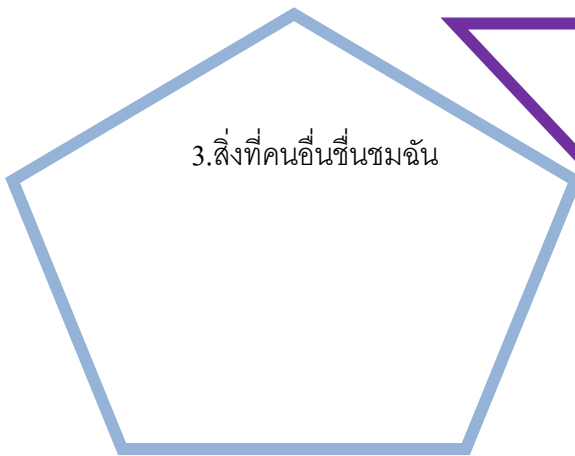
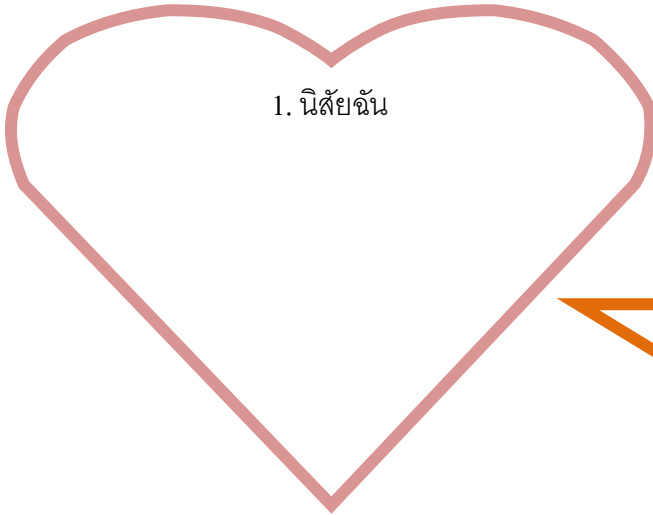
4. ขั้นตรวจสอบผลงาน ให้สมาชิกภายในกลุ่มเลือกคนที่แสดงความคิดเห็นได้ถูกใจ สมาชิกภายในกลุ่มมากที่สุดกลุ่มละ 1 คนออกมาเล่าความคิดเห็นของตนในแต่ละหัวข้อ

5. ชั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรมและผู้สอนช่วยสรุปเนื้อหาอีกครั้ง

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรมจากใบกิจกรรม
2. การแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

ตัวฉันเอง

กิจกรรมที่ 3

ทำอย่างไรดี

สาระการเรียนรู้ที่ 1

ความต้องการเป็นพวกพ้อง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม

เนื้อหาสาระ ความเข้าใจตนเองเป็นลักษณะของการยอมรับและการเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจว่าตนเองนั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไรเพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข

สื่อและอุปกรณ์ ใบกรณีปัญหา

เวลา 180 นาที

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นเตรียม** ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม โดยที่ผู้นำกิจกรรมนำหน้าหนังสือพิมพ์มาตัดเป็นชิ้นหน้าละ 6 ชิ้น และให้ผู้เรียนหยิบชิ้นส่วนกระดาษนิตยสารคนละ 1 แผ่น จากนั้นให้ผู้เรียนตามหาชิ้นส่วนที่จะนำมาประกอบกันเป็นนิตยสารในแต่ละหน้าให้สมบูรณ์แล้วนั่งลงเป็นวงกลม
2. **ขั้นสอน** ผู้นำกิจกรรมอธิบายกติกาของกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ
3. **ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม** ผู้นำกิจกรรมแจกกระดาษกรณีปัญหา “ทำอย่างไรดี” ให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม จากนั้นให้ผู้เรียนอ่านและทำความเข้าใจกับกรณีปัญหา จากนั้นให้ช่วยกันตอบคำถามที่กำหนดให้
4. **ขั้นตรวจสอบผลงาน** ผู้เรียนเลือกตัวแทนออกมานำเสนอเกี่ยวกับกรณีปัญหา “ทำอย่างไรดี”
5. **ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม** ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายสรุปข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. การแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

ใบกรณีปัญหา “ทำอย่างไรดี”

นาย ฅเด่น อายุ 15 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้น ม 3 โรงเรียนเบ็ญงนวมวิทยาคม นาย ฅเด่น เป็นคนเพื่อนน้อย ไม่ค่อยชอบอยู่กับเพื่อน ชอบอยู่คนเดียว เวลาพักรับประทานกลางวัน นาย ฅเด่น มักจะไปนั่งรับประทานอาหารคนเดียวอยู่เป็นประจำเพราะเขาไม่ชอบความขัดแย้ง จึงไม่ยอกที่จะคุยกับใคร ซึ่งต่างจาก นางสาว ฟ้ำใส ที่เป็นคนชอบอยู่กับเพื่อนๆ เวลาม้งานกลุ่มเพื่อนๆ ก็มักจะชักชวนนางสาวฟ้ำใสเข้าร่วมกลุ่ม ด้วยบุคลิกเป็นคนที่ยิ้มแย้มแจ่มใสจึงทำให้นางสาวฟ้ำใสเป็นที่รักของเพื่อนๆ และมีเพื่อนมากมาย อยู่มาวันหนึ่งมีนักเรียนแลกเปลี่ยนชื่อ นางสาวมียามาบิ เธอคนนี้เป็นผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น เมื่อเข้ามาเรียนที่โรงเรียนเบ็ญงนวมวิทยาคมได้ไม่นาน นางสาวมียามาบิก็เห็นว่าทำไม นายฅเด่นจึงไม่ชอบมาเล่นกับเพื่อนๆ บ้างนะ แล้วเขาจะเหงมัยน้ำ ต่อมานางสาว มียามาบิ จึงเดินเข้าไปพูดคุยกับนายฅเด่น แต่สุดท้ายนายฅเด่นก็ไม่ชอบเธอเพราะเธอชอบมาชวนคุย ถึงแม้ว่าจะไม่มีการคุยโต้ตอบก็ตาม เพราะเพียงว่าเธอเป็นคนใจเย็นจึงทำให้เธอไม่รู้สึกริโรธนายฅเด่นเลยสักครั้งทีเข้าไปคุยแล้วนายฅเด่นก็ไม่คุยตอบ

อ่านแล้วตอบคำถามด้านล่างนะคะ

1. ถ้าผู้เรียนเป็นนางสาวมียามาบิจะทำอย่างไรดี
2. ผู้เรียนชอบตัวละครตัวใดมากที่สุด
3. ถ้าผู้เรียนเป็นนายฅเด่นจะปฏิบัติตนอย่างไร
4. ผู้เรียนคิดว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อให้เป็นที่รักของเพื่อนๆ เหมือนกับนางสาวฟ้ำใส

กิจกรรมที่ 4	ซองปริศนา
สาระการเรียนรู้ที่ 2	ความต้องการมีอำนาจควบคุม
สาระการเรียนรู้ที่ 3	ความต้องการเปิดเผยตนเอง

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตัดสินใจและแก้ไขปัญหา
 2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความไว้วางใจต่อผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น

เนื้อหาสาระ การตัดสินใจเลือกที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ในทางปฏิบัติการตัดสินใจมักเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่งยาก สลับซับซ้อน และมีวิธีการแก้ปัญหาให้วินิจฉัย มากกว่าหนึ่งทางเสมอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้วินิจฉัยปัญหาว่าจะเลือกวิธีใด จึงจะบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุด

ความไว้วางใจที่เรามีต่อบุคคลอื่นว่า เขาจะปฏิบัติต่อเราด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต สามารถฟังฟังได้ รวมถึงการไม่เอาวัดเอาเปรียบเราและการตัดสินใจเลือก ทางปฏิบัติซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ การตัดสินใจนี้อาจเป็นการตัดสินใจ ที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

สื่อและอุปกรณ์ ของใส่รูปปริศนา ประกอบด้วย รูปหัวใจ รูปกระเป๋าสตางค์ รูปโทรศัพท์ รูปเครื่องแต่งกาย และ ของใส่ธนบัตร

เวลา 180 นาที

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม ผู้นำกิจกรรมแบ่งผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยอาศัยลำดับจากเลขที่นับในการเข้ากลุ่ม แจกซองใส่ของใส่รูปปริศนาและซองใส่ธนบัตรให้ผู้เรียนกลุ่มละ 2 ซอง
2. ขั้นสอน ผู้นำกิจกรรมอธิบายกติกาของกิจกรรมและสาริตการเล่นโดยขออาสาสมัครสมาชิกกลุ่มละ 1 คน รวมเป็น 5 คน และอีก 1 คนก็เป็นพี่เลี้ยงนำกิจกรรมกลุ่มเอง
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มหยิบซองใส่ธนบัตรปริศนาก่อนและให้ผู้เรียนทายว่าในซองนั้นน่าจะมีจำนวนเงินประมาณเท่าไรและมีธนบัตรใบใดบ้างใครทายใกล้เคียงจำนวนเงินในซองมากที่สุดเป็นผู้ชนะและต่อจากนั้นให้ผู้เรียนหยิบซองปริศนาสิ่งของขึ้นมา คนละ 1 ชิ้น และเมื่อหยิบสิ่งใดก็ให้บอกความในใจนั้นออกมาเกี่ยวกับสิ่งๆนั้น

ผู้เรียนปรึกษากันภายในกลุ่มเพื่อหาข้อสรุปของคำตอบที่ว่าในซองนั้นมีจำนวนอยู่เท่าไร และมีธนบัตรเท่าไรบ้าง

4. ขั้นตรวจสอบผลงาน ผู้นำกิจกรรมเปิดซองธนบัตรนั้นเพื่อดูว่าจำนวนเงินในซองมีเท่าไรมีธนบัตรได้บ้าง

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายสรุปข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือในการอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปของคำตอบ
2. การแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

กิจกรรมที่ 5	เชียมซี
สาระการเรียนรู้ที่ 2	ความต้องการมีอำนาจควบคุม
สาระการเรียนรู้ที่ 3	ความต้องการเปิดเผยตนเอง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเองมีความรับผิดชอบต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

เนื้อหาสาระ ความเชื่อในตนเองเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงความมั่นใจ หรือความกล้าของบุคคลที่จะทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้

ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ จดจ่อตั้งใจ มุ่งมั่น เป็นการตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหา การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง

สื่อและอุปกรณ์ กระดาษไม้ไผ่ ตะเกียบ กระดาษ A4 ปากกา

เวลา 120 นาที

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม ผู้เรียนนั่งเป็นวงกลมใหญ่ 1 วง
2. ขั้นสอน ผู้นำกิจกรรมอธิบายกติกาของกิจกรรมให้ผู้เรียนส่งต่อของขวัญไปเรื่อยๆ เพลงหยุดที่ใครคนนั้นเขย่าเชียมซีที่มีตัวเลข 1- 30 1 ครั้ง ได้หมายเลขใดให้ไปหยิบกระดาษตัวเลขนั้นมาดูว่ามีคำสั่งให้ทำอะไรผู้เรียนจะต้องทำตามที่กระดาษหมายเลขนั้นกำหนด
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้นำกิจกรรมกลุ่มเปิดเพลงและให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน โดยการส่งกระบอกเชียมซีไปเรื่อยๆ เพลงหยุดที่ผู้เรียนคนไหนจะต้องเขย่าเชียมซีหมายเลข 1 หมายเลข
4. ขั้นตรวจสอบผลงาน ผู้นำกิจกรรมตรวจสอบว่าผู้เรียนทำตามคำสั่งของการ์ดที่ผู้เรียนเขย่าออกมาได้ตรงตามหมายเลขนั้นหรือไม่
5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรมและผู้สอนช่วยสรุปเนื้อหาอีกครั้ง

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือในการอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปของคำตอบ
2. การแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

ใบกรณีปัญหา “โลกแตก”

ในยุคแห่งอนาคต มนุษย์สามารถเดินทางด้วยยานอวกาศเพื่อท่องเที่ยวในที่ต่างๆ ได้อย่างไม่มีขอบเขตในจักรวาล สมมติว่าเราสามารถผลิตก๊าซออกซิเจนสำหรับหายใจได้เอง สามารถที่จะกินอาหารแคปซูลเหมือนกินยา ดื่มน้ำจากเครื่องกรองน้ำปัสสาวะของเราเอง กลุ่มของเรามีสมาชิก 6 คน มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริหารยานอวกาศพิเศษ หน้าที่ของเราคือทำให้มนุษยชาติอยู่รอดปลอดภัย

วันที่โลกแตกเกิดขึ้นในขณะที่คณะของเรากำลังเดินทางไปดาวพุธซึ่งเป็นดาวที่อยู่ใกล้โลกมากที่สุดเพื่อแสวงหาดินแดนอันสวยงาม สงครามโลกได้เกิดขึ้นเนื่องจากอาวุธต่างชาติไม่ว่าจะเป็นสงครามเชื้อโรค สงครามสารเคมี สงครามกลืนตด สงครามครั้งนี้เป็นสงครามล้างเผ่าพันธุ์ของมนุษยชาติ อาวุธทุกรูปแบบได้ถูกนำมาใช้ในครั้งนี้

คณะกรรมการชุดของเราถูกเชิญประชุมอย่างเร่งด่วนเพื่อพิจารณาและตัดสินใจว่าจะเลือกใครจำนวน 5 คนจาก 10 คน ในรายการข้างล่างนี้ให้ลี้ภัยไปอยู่ดาวพุธก่อนเนื่องจากยานลำนี้สามารถรับผู้โดยสารได้เพียง 5 คนเท่านั้น(ไม่นับผู้บังคับยาน)

ผู้ที่เลือกจะเป็นบุคคลกลุ่มสุดท้ายที่เหลืออยู่เพื่อสืบเผ่าพันธุ์ มนุษยชาติบนดาวพุธ เพราะคนที่เหลืออยู่บนโลกคงจะไม่มีโอกาสได้รอดชีวิตอยู่ต่อไป ขณะนี้คนทั้ง 10 กำลังรออยู่ที่สถานีอวกาศ

เนื่องจากความรวดเร็วและกะทันหันของสงคราม ทำให้เราไม่สามารถได้รายละเอียดและข้อมูลของคนทั้ง 10 คน ไปมากกว่าที่จะกล่าวข้างล่างนี้

1. คุณแม่ลูกสามอาชีพแม่ครัวอายุ 60 ปี
2. นักศึกษาเพศชายอายุ 25 ปี
3. นางงามอันดับ 1
4. ฆาตกรเพศชาย
5. หลวงพ่อวรมหา 40 พรรษา
6. นักกีฬาทีมชาติเพศชาย
7. พนักงานชายเพศชายอายุ 30 ปี
8. ภรรยาของพนักงานชายกำลังมีครรภ์
9. ทนายความอายุ 35 ปี
10. นักโหราศาสตร์อายุ 30 ปี

กิจกรรมที่ 7	มือที่เอื้ออาทร
สาระการเรียนรู้ที่ 1	ความต้องการเป็นพวกพ้อง
สาระการเรียนรู้ที่ 2	ความต้องการมีอำนาจควบคุม
สาระการเรียนรู้ที่ 3	ความต้องการเปิดเผยตนเอง

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวอย่างเหมาะสมต่อปัญหาที่เกิดขึ้น
 2. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงการตัดสินใจแก้ไขปัญหา
 3. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะไว้ใจผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

เนื้อหาสาระ การปรับตัวเป็นสิ่งที่เมื่อเราพบเจอกับสถานการณ์หรือปัญหาต่างๆ เราก็จะสามารถนำคำปรึกษาหรือคำชี้แนะต่างๆจากคนรอบข้างมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

การตัดสินใจเลือกที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ในทางปฏิบัติการตัดสินใจมักเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่ยกยาก สลับซับซ้อน และมีวิธีการแก้ปัญหาให้วินิจฉัย มากกว่าหนึ่งทางเสมอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้วินิจฉัยปัญหาว่าจะเลือกวิธีใด จึงจะบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุด

ความไว้ใจที่เรามีต่อบุคคลอื่นว่า เขาจะปฏิบัติต่อเราด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต สามารถฟังฟังได้ รวมถึงการไม่เอาใจเอาเปรียบเราและการตัดสินใจเลือก ทางปฏิบัติซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ การตัดสินใจนี้อาจเป็นการตัดสินใจ ที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

เวลา 180 นาที

อุปกรณ์ ใบงานมือที่เอื้ออาทร

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม ผู้เรียนรวมกลุ่มกันเป็นวงกลม ผู้นำกิจกรรมแจกจิกซอร์วูปลัศจรรย์และให้ผู้เรียนแต่ละคนรวมกลุ่มกันตามจิกซอร์วูปลัศจรรย์ที่ได้รับ
2. ขั้นสอน ผู้นำกิจกรรมอธิบายกติกาโดยขออาสาสมัคร 1 คน ออกมาสาธิตวิธีการทำกิจกรรม
3. ขั้นทำกิจกรรม ผู้นำกิจกรรมแจกใบงาน ให้ผู้เรียนวาดรูปมือตนเองเท่าหรือใหญ่กว่าของจริงลงในใบงานมือที่เอื้ออาทร จากนั้นให้ทุกคนเขียนปัญหาของตนเองตรงกลางมือแล้วนำมือ

ของทุกคนนำมือของทุกคนมาวางไว้ตรงกลางวง ต่อจากนั้นให้ทุกคนมาหยิบมือที่ไม่ใช่ของตนเอง อ่านปัญหาและตอบวิธีแก้ไขปัญหาไว้ที่นิ้วใดนิ้วหนึ่งเมื่อเขียนเสร็จนำไปวางไว้ตรงกลางและทำหมุนเวียนจนครบทุกคน

4. ขั้นตรวจสอบผลงาน ให้ผู้เรียนหยิบใบงานที่เป็นรูปมือและปัญหาของตนมาอ่านเพื่อพิจารณาว่าจะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาใดมาใช้ได้จริง

5. ขั้นสรุปทบทวนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ผู้เรียนออกมาสรุปว่าตนเองจะแก้ไข ปัญหาของตนอย่างไรและบอกถึงความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม จากนั้นผู้สอนสรุปอีกครั้งหนึ่ง

การประเมินผล

1. สังเกตจากใบงานมือที่เอื้ออาหาร
2. สังเกตจากการอภิปรายสรุปความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมของผู้เรียน

ใบงานมือที่เอื้ออาหาร

มือที่เอื้ออาหาร

กิจกรรมที่ 8	นิทานของพวกเรา
สาระการเรียนรู้ที่ 1	ความต้องการเป็นพวกพ้อง
สาระการเรียนรู้ที่ 2	ความต้องการมีอำนาจควบคุม
สาระการเรียนรู้ที่ 3	ความต้องการเปิดเผยตนเอง

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
 2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบต่อตัวเองและกลุ่มได้
 3. เพื่อให้ผู้เรียนเปิดเผยความคิดเห็นของตน

เนื้อหาสาระ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นเรื่องการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันที่มีการติดต่อหลาย ๆ ครั้งที่เกี่ยวข้องกัน เนื่องจากสัมพันธภาพเป็นความต้องการพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ไม่มีใครมีชีวิตโดยปราศจากการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

การกล้าแสดงออกของบุคคลต่อสถานการณ์ต่าง ๆ นั้นจะต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยไม่ไปก้าวก่ายหรือล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น และที่สำคัญ เมื่อเจ้าตัวแสดงออกไปแล้วจะต้องไม่รู้สึกลังเล

สื่อและอุปกรณ์ สิ่งของคนละ 1 ชิ้น

เวลา 180 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม ผู้นำกิจกรรมแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5 คน
2. ขั้นสอน ผู้นำกิจกรรมบอกกติกา และแจกสิ่งของให้ผู้เรียนคนละ 1 ชิ้น
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนร่วมกันระดมความคิดว่าจะเล่านิทานจากสิ่งของที่ตนเองมีอยู่ให้เชื่อมโยงกับสิ่งของของเพื่อนๆภายในกลุ่มทุกคนได้อย่างไรโดยใช้เวลา 90 นาที
4. ขั้นตรวจสอบผลงาน ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเล่านิทานจากสิ่งของไปที่ละกลุ่มครบทุกกลุ่ม
5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ผู้เรียนและผู้นำกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือของผู้เรียนในการทำกิจกรรม
2. การแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมที่ 9

ทานตะวัน

สาระการเรียนรู้ที่ 2

ความต้องการมีอำนาจควบคุม

วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในปัญหาและอุปสรรคต่างๆอันอาจเกิดขึ้นได้ในการสื่อ
ความหมาย

2. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อการ
สื่อสารความหมายระหว่างกันและกันทั้งการพูดและการฟัง

เนื้อหาสาระ ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ จดจ่อตั้งใจ
มุ่งมั่น เป็นการตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจ
ปัญหา การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้า
ที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง

สื่อและอุปกรณ์

1. ภาพดอกทานตะวัน และชิ้นส่วนดอกทานตะวัน 1 ชุด สำหรับ 1 กลุ่ม ประกอบไป
ด้วย

1.1 ภาพดอกทานตะวันที่สมบูรณ์

1.2 ชิ้นส่วนดอกทานตะวัน ทำแยกใส่ซองไว้อีก 4 ซอง

ประกอบด้วย กลีบดอกที่ไม่แห้วง-ธรรมดา (สีเหลือง) 5 กลีบ

กลีบดอกแห้วงริมกลาง-พิเศษ (สีเหลือง) 1 กลีบ

แป้นเกสรสีดำ 1 อัน

ละอองเกสร (สีเหลือง) 16 เกล็ด

ผีเสื้อใหญ่ (สีม่วง) 1 ตัว

ผีเสื้อเล็ก (สีม่วง) 1 ตัว

ก้านดอก (สีเขียว) 1 ก้าน

ใบติดก้าน (สีเขียว) 1 ใบ

ข้อความ “รุ่งอรุณ” เขียนด้วยเมจิกสีแดง และข้อความ “สว่าง สดชื่น เข้มแข็ง”

เขียนด้วยเมจิกสีดำ

สีเมจิก สีแดง เพื่อเขียนคำว่า รุ่งอรุณ และแต้มจุดบนกลีบดอกที่แห้วง 1 กลีบ

สีดำ เพื่อเขียนคำว่า สว่าง สดชื่น เข้มแข็ง

ซอง 4 ซองใส่ชิ้นส่วนดังต่อไปนี้

ซองที่ 1 ใส่ 1 กลีบ 1 ก้าน สีเมจิกสีแดง 1 แท่ง

ซองที่ 2 เกษร 16 เกล็ด ใบ 1 ใบ สีเมจิกสีดำ 1 แท่ง

ซองที่ 3 กลีบดอกที่ไม่แห้ว (ธรรมดา) 3 กลีบ

ซองที่ 4 กลีบดอกที่แห้ว (พิเศษ) 1 กลีบ ฝีเสื้อ 2 ตัว

1.3 กระดาษแข็ง 1 แผ่น

2. บัตรกติกาสำหรับผู้เรียนแสดงบทบาทเป็นครูให้ครูประจำชั้นและนักเรียนจัดงาน

วันปีใหม่

เวลา 120 นาที

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม ผู้นำกิจกรรมให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 10 คนโดยให้ผู้เรียนจับฉลากหมายเลขใครได้เลขตรงกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน แบ่งผู้เรียนออกเป็น ครูประจำชั้น 4 คน นักเรียน 4 คน และ ผู้สังเกตการณ์ 2 คน

2. ขั้นสอน ผู้นำกิจกรรมนำภาพดอกทานตะวันออกมาให้ผู้แสดงบทบาทเป็นครูประจำชั้นดู และแจกซองซึ่งบรรจุชิ้นส่วนดอกทานตะวันให้คนละ 1 ซอง แล้วจึงให้คำสั่งว่า “ งานของครูประจำชั้นคือ ให้ร่วมมือกันทั้ง 4 คน ช่วยกันวางแผนว่าจะบอกนักเรียนทั้ง 4 คนอย่างไรจึงจะสามารถให้นักเรียนทั้ง 4 คน นั้นช่วยกันต่อชิ้นส่วนรูปดอกทานตะวันให้เหมือนภาพตัวอย่างได้โดยการบอกภาระงานของครูประจำชั้นจะต้องเป็นไปตามกติกาที่กำหนดไว้”

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้นำกิจกรรมแจกบัตรกติกาให้ครูประจำชั้นได้ศึกษา และผู้นำกิจกรรมให้คำอธิบายเพิ่มเติม จนเป็นที่เข้าใจ จากนั้นผู้นำกิจกรรมแจกบัตรกติกาให้ผู้สังเกตการณ์ได้ศึกษา พร้อมทั้งให้คำอธิบายเพิ่มเติม และให้ผู้รับบทเป็นครูประจำชั้นลงมือวางแผนภาระงานได้ เมื่อเสร็จแล้ว จึงเรียกผู้รับบทบาทเป็นนักเรียนเข้ามารับภาระงานได้ จากนั้นให้ผู้รับบทบาทเป็นนักเรียนลงมือทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เสร็จแล้วให้นำผลงานมาส่งผู้นำกิจกรรม

4. ขั้นตรวจสอบผลงาน ผู้นำกิจกรรมนำภาพดอกทานตะวันที่สมบูรณ์มาให้ผู้เรียนดูและนำภาพของทุกกลุ่มมารวมกันเพื่อเปรียบเทียบภาพที่เป็นผลงานของกลุ่มกับภาพเฉลย รวมทั้งหาสาเหตุและอุปสรรคต่างๆในการได้ภาพนั้น

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการอภิปรายร่วมกันถึงความรู้สึกที่แสดงบทบาท และแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรมของผู้เรียนในแต่ละบทบาท
2. การแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนตลอดการทำกิจกรรม

บัตรกติกา สำหรับผู้รับบทเป็นครูประจำชั้นในการวางแผนและบอกภาระงาน นักเรียน และผู้สังเกตการณ์

บัตรกติกาสำหรับครูประจำชั้นในการวางแผนและบอกภาระงาน

1. ใช้เวลาวางแผนร่วมกัน 15 นาที
2. ห้ามแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนในซองที่ได้รับ
3. ห้ามทำเครื่องหมายใดๆ ลงบนชิ้นส่วนที่ได้รับ
4. การบอกภาระงานให้บอกกับนักเรียนตัวต่อตัวใช้เวลาประมาณ 5 นาที
5. ให้บอกภาระงานด้วยวาจาเท่านั้น ห้าม วาดรูปหรือขีดเขียนด้วยวิธีใดให้ผู้ปฏิบัติงานดู
6. ขณะบอกภาระงาน ห้ามนำชิ้นส่วนออกมานอกซองให้นักเรียนเห็น
7. เมื่อนักเรียนเริ่มทำงานแล้วห้ามพูดหรือส่งสัญญาณใดๆ ให้กับผู้อื่นอีก

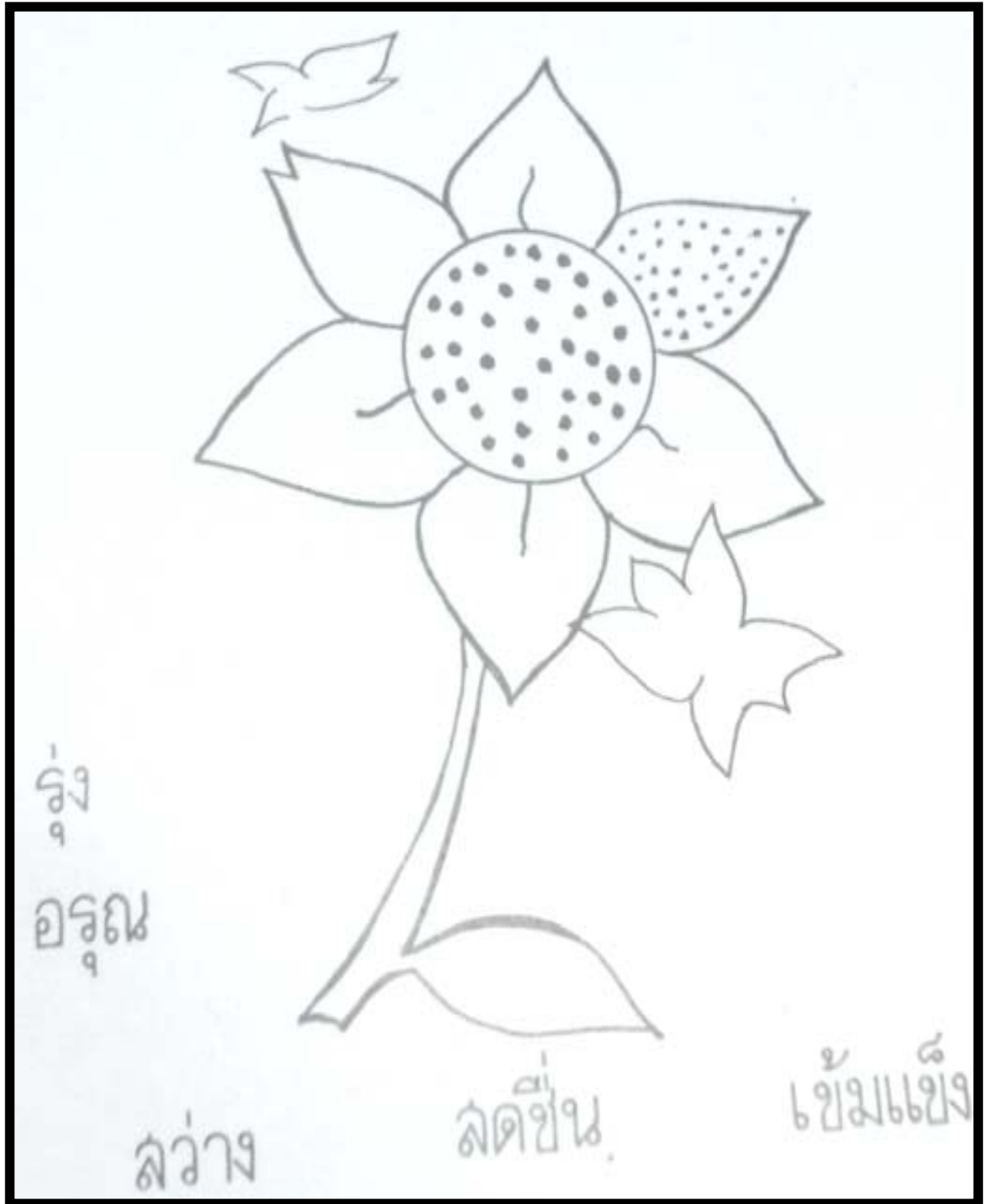
บัตรกติกาสำหรับนักเรียน

1. มีเวลาปฏิบัติงาน 10 นาที
2. ห้ามเปิดซองดูหรือพูดคุยกับผู้เรียนคนอื่น จนกว่าจะได้รับสัญญาณให้ลงมือทำได้
3. เมื่อเริ่มทำงานแล้ว ห้ามซักถามหรือพูดโต้ตอบกับครูประจำชั้นอีก

บัตรกติกาสำหรับผู้สังเกตการณ์

1. ทำหน้าที่สังเกตครูประจำชั้นผู้วางแผนและบอกภาระงานกับผู้เรียน
2. ห้ามยุ่งเกี่ยวกับครูประจำชั้นผู้วางแผนและบอกภาระงานกับผู้เรียน

ภาพดอกทานตะวันที่ติดสมบูรณ์

กิจกรรมที่ 10	หน้าต่างใจ
สาระการเรียนรู้ที่ 1	ความต้องการเป็นพวกพ้อง
สาระการเรียนรู้ที่ 2	ความต้องการมีอำนาจควบคุม
สาระการเรียนรู้ที่ 3	ความต้องการเปิดเผยตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและเปิดเผยตนเอง
2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจ
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจส่วนดีและข้อบกพร่องของตนเอง และหาวิธีการจัดการข้อบกพร่องเหล่านั้น

เนื้อหาสาระ ความเข้าใจตนเองเป็นลักษณะของการยอมรับและการเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจว่าตนเองนั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไร และ ความไว้วางใจที่เรามีต่อบุคคลอื่นว่า เขาจะปฏิบัติต่อเราด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต สามารถพึ่งพิงได้ รวมถึงการไม่เอาัดเอาเปรียบเรา และการตัดสินใจเลือก ทางปฏิบัติซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้เมื่อเกิดความไว้วางใจก็ทำให้นำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น

อุปกรณ์ ใบงานหน้าต่างใจ
เวลา 180 นาที

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม ผู้นำกิจกรรมให้ผู้เรียนนั่งเป็นวงกลม แล้วนับหนึ่งไปจนถึงห้าและนับหนึ่งใหม่ไปจนครบจำนวนผู้เรียนทั้งหมดแล้วผู้เรียนที่นับเลขตัวเดียวกันให้มานั่งกลุ่มเดียวกันและจับคู่กันภายในกลุ่ม
2. ขั้นสอน ให้ผู้เรียนใช้เวลาประมาณ 5 นาที สัมภาษณ์คู่ของตนเองตามหัวข้อต่อไปนี้
ชื่ออาหารที่ตนเองชอบ ชื่อดอกไม้ที่ตนเองชอบ ชื่อเพื่อนที่เราชอบในกลุ่ม ชื่อสัตว์ที่ตนเองชอบ และบอกเหตุผลที่ชอบทั้ง 5 ข้อ
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ให้ผู้เรียนลองทายดูว่าได้รับการบอกความจริงกี่ข้อ จากนั้นผู้นำกิจกรรมนำคำตอบของผู้เรียนบางคนขึ้นมาอ่านไม่เกิน 3 คน และบอกความรู้สึกว่า หนักใจไหมในการเปิดเผยความจริงเรื่องส่วนตัว

4. ขั้นตรวจสอบผลงาน ผู้นำกิจกรรมจัดให้สมาชิกรวมกลุ่มกัน กลุ่มละ 6 คน แต่ละกลุ่มรวมกลุ่มกันเป็นวงกลม และให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเขียนสิ่งที่ตนดีมา 5 ข้อ และส่วนที่ตนไม่ดีมา 5 ข้อ จากนั้นเล่าให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟังทีละคนจนครบทุกคน และให้สมาชิกทุกกลุ่มช่วยกันหาสาเหตุว่ามาจากอะไร
5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการอภิปราย

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรมจากการวาดภาพ
2. การแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

ใบงาน หน้าต่างใจ

กิจกรรมที่ 11	เติมยิ้ม
สาระการเรียนรู้ที่ 1	ความต้องการเป็นพวกพ้อง
สาระการเรียนรู้ที่ 2	ความต้องการมีอำนาจควบคุม
สาระการเรียนรู้ที่ 3	ความต้องการเปิดเผยตนเอง

- วัตถุประสงค์:**
1. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล
 2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
 3. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักใคร่ผูกพันกันมากยิ่งขึ้น

เนื้อหาสาระ การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเป็นเรื่องการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันที่มีการติดต่อหลาย ๆ ครั้งที่ต่อเนื่องกัน เนื่องจากสัมพันธ์ภาพเป็นความต้องการพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ไม่มีใครมีชีวิตโดยปราศจากการมีสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น เช่น การยิ้มทักทายกัน

ความเชื่อมั่นในตนเอง หรือความกล้าของบุคคลที่จะทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้

ความรักใคร่ผูกพันเป็นลักษณะของการแสดงออกซึ่งความรู้สึกหรือการทำทางเพื่อทำให้คนรอบข้างเกิดความรู้สึกที่ดีต่อเรา

เวลา	120 นาที
อุปกรณ์	ใบงานเติมยิ้ม

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม ผู้เรียนรวมกลุ่มกันเป็นวงกลม ผู้นำกิจกรรมแจกจิ๊กซอว์รูปผลไม้ทั้ง 5 ชนิด และให้ผู้เรียนแต่ละคนรวมกลุ่มกันตามจิ๊กซอว์รูปผลไม้ที่ผู้เรียนได้รับ
2. ขั้นสอน ผู้นำกิจกรรมอธิบายกติกาในการทำกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเติมยิ้มสลับกันภายในกลุ่ม จนครบทุกคน
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้นำกิจกรรมแจกใบงานเติมยิ้มให้กับทุกคนในกลุ่มและให้ทุกคนเขียนชื่อไว้ที่มุมขวามือของกระดาษจากนั้นให้ผู้เรียนเติมยิ้มพร้อมทั้งตัดเส้นและระบายสีให้สวยงาม และนำมาวางไว้ตรงกลางหีบใบงานเติมยิ้มของเพื่อนๆ มาเติมยิ้มต่อไปทำหมุนเวียนกันจนครบทุกใบงาน

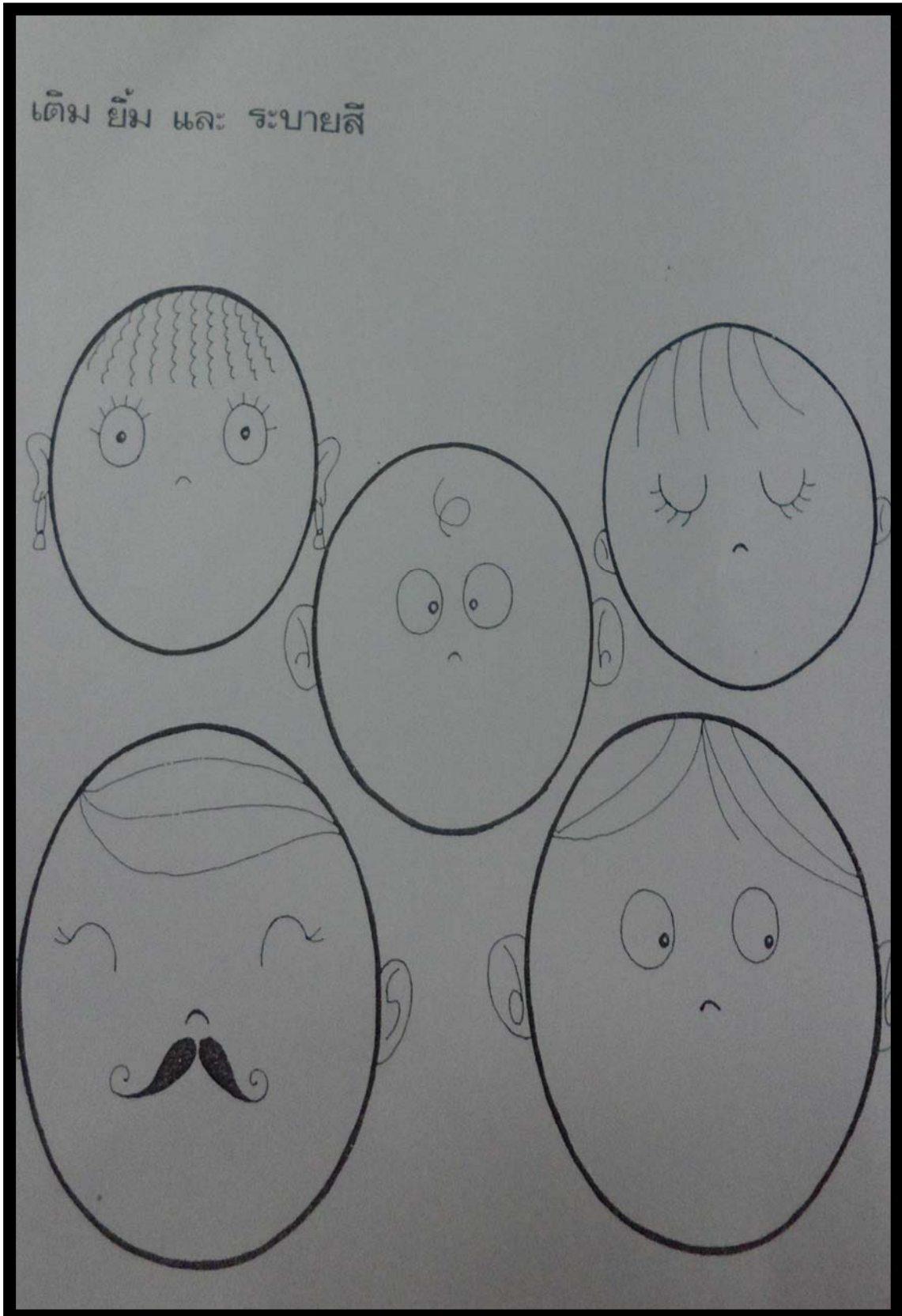
4. ขั้นตรวจสอบผลงาน ให้ผู้เรียนหยิบใบงานของตนมาอ่านและนำผลงานของกลุ่ม ออกมานำเสนอ

5. ขั้นสรุปทบทวนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ผู้เรียนภายในกลุ่มออกมาสรุปความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมเต็มยี่ม และผู้นำกิจกรรมสรุปประโยชน์ของการทำกิจกรรมอีกครั้งหนึ่ง

การประเมินผล

1. สังเกตจากใบงานเต็มยี่ม
2. สังเกตจากการอภิปรายสรุปความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมของผู้เรียน

ใบงานเติมยิ้ม

กิจกรรมที่ 12 จัดไว้ช่วยจำ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนจดบันทึกความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในแต่ละกิจกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

เนื้อหาสาระ การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนได้

เวลา 60 นาที : ครึ่ง

อุปกรณ์ สมุดบันทึก ดินสอ

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นเตรียม** ผู้นำกิจกรรมอธิบายข้อตกลงกับผู้เรียนว่าจะมีแนวทางในการจดบันทึกในแต่ละกิจกรรมอย่างไร
2. **ขั้นสอน** ผู้นำกิจกรรมให้ผู้เรียนจดบันทึกความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม รวมไปถึงเหตุการณ์ต่างๆที่แสดงถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในแต่ละวัน โดยจะให้ผู้เรียนจดบันทึกในช่วงเวลาว่างของผู้เรียน ประมาณวันละ 10 – 30 นาที เพื่อที่จะนำสิ่งที่จดบันทึกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในวันถัดมา
3. **ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม** ผู้เรียนนั่งเป็นวงกลม หันหน้าหากัน และให้ผู้เรียนแต่ละคนสรุปที่ตนเองจดบันทึกมา
4. **ขั้นตรวจสอบผลงาน** ผู้นำกิจกรรมจดบันทึกในแต่ละประเด็นในกระดาน flip chart
5. **ขั้นสรุปทบทวนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม** เมื่อผู้เรียนสรุปครบทุกคนแล้ว ผู้นำกิจกรรมและผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากสมุดจดบันทึกของผู้เรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายสรุปจากความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมของผู้เรียน

หมายเหตุ : กิจกรรมจัดไว้ช่วยจำนี้ ในวันแรกของการจัดกิจกรรมผู้นำกิจกรรมจะอธิบายวิธีการใช้สมุดให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเสียก่อน และจะเริ่มมีการอภิปรายการจดบันทึกในวันที่ 2- 6 ในการจดบันทึกนี้เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในวันถัดไป

ภาคผนวก จ
รายชื่อกลุ่มประชากรและกลุ่มทดลอง

รายชื่อเยาวชนผู้พิการทางร่างกาย

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	น.ส.แปด สุขสมบุญ
2	นายวิชิต อินคต
3	นายไพรัตน์ ศรีกมล
4	นายอาคม หอยทอง
5	นายชัยพร ทักซี่
6	น.ส.ติ่ม พัชรหยุดย
7	นายปัญญา เมฆจันทร์
8	น.ส.จันทร์ฉาย พัชรหยุดย
9	น.ส.กนกวรรณ จันทร์สิทธิ์
10	น.ส.สมร เขียนนอก
11	นายสนั่น ชัยรักเกียรติ
12	น.ส.ณัฐวรรณ แม่นปิ่น
13	นายบัญชา คชกริช
14	นายเจียบ แซ่จู่
15	นายธนาภรณ์ มะกล้าแดง
16	นายวุฒิชัย สร้างการนอก
17	นายสมพร สมัยทอง
18	นายชัยยงค์ พานิชชอบ
19	นายพิเชษฐ อรามคำ
20	นายอดิสรณ์ วงศ์นนทภูมิ
21	น.ส.จันทรา พัชรหยุดย
22	นายชิว มีฤทธิ์
23	น.ส.ชันทอง ใหม่คำมี
24	น.ส.วรรณรัตน์ ศรีประเสริฐ
25	นายหนึ่ง วงศ์นนทภูมิ
26	นายสมยศ บุญมั่ง

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
27	นายต๊อด วงศ์นนทภูมิ
28	น.ส.พัชรา จินดาพล
29	นายไพศาล มาลาวัลย์
30	นายสมชาย บิลอารี
31	นายต่อศักดิ์ การเกร็ดสกุล
32	นายสุนทร วงศ์นนทภูมิ
33	น.ส.อุบลวรรณ จันทร์โคม
34	นายภูวรินทร์ แซ่ซง
35	น.ส.ปรียานุช แป้นปิ่น
36	น.ส.อโนมา บุญดีจริง
37	นายจุก วงศ์นนทภูมิ
38	น.ส.งามตา แสงทอง
39	น.ส.เรณูกา พัชรหุทัย
40	น.ส.วนิดา หงษ์ทอง
41	น.ส.ราชมน อังปิ่นานนท์
42	น.ส.วาสนา รบแคล้ว
43	นายกัมปนาท กุญชร
44	นายวันเฉลิม วงศ์นนทภูมิ
45	นายภาคภูมิ เสนกัน
46	น.ส.พียดา ทิมดี
47	นายกิตติ หมื่นหาญ
48	นายบุญธรรม นิมนอก
49	นายวัชรพงศ์ แก้ววิหค
50	น.ส.วนิดา บุญมา
51	นายเอกชัย แดงอุ้ย
52	น.ส.จง แซ่ว่วน
53	นายอภิวัฒน์ พันธุ์กุ่มภา
54	น.ส.พีระยา ชูดี
55	น.ส.วัชรพร พิมสาร

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
56	น.ส.เพชรจินันท์ สำเนียงเสนาะ
57	น.ส.สรัญญา อ่อนรอด
58	นายศักดิ์พันธ์ คุ่มทรัพย์ทอง
59	น.ส.ไพลิน นุพงษ์ไท
60	นายอภิสิทธิ์ นำชม
61	นายพงษ์ศักดิ์ ดีประเสริฐ
62	นายสมภพ เปรมศักดิ์
63	นายธวัชชัย รอดพัน
64	นายทวีศักดิ์ พุกษาราร
65	นายลือชัย แก้วสด
66	นายจันทร์ณี วงศ์นนทภูมิ
67	นายสมเกียรติ แช่ตั้ง
68	น.ส.สายชล เหมฤดี
69	นายสัมฤทธิ์ โพธิ์ศรี
70	นายเทียน ถิ่นเฝ้า
71	นายวิทยา หมั่นสอน
72	นายจักรกฤษณ์ พระใหม่งาม
73	นายธันว์ วงศ์ทาศรี
74	นายสุชาติ วงศ์นนทภูมิ
75	นายเบิร์ต วงศ์แห่งมิตร
76	นายธวัชชัย ปรีชามาตย์
77	น.ส.มารตี แซ่ลี
78	นางสาวอชรา ฤทธิ์สื่อไกร
79	นายสมพร คล้ายเจริญ
80	นายศักดิ์ชัย เกษศรี
81	นายจรัญ พานทอง
82	น.ส.เบญจวรรณ หอมหวน

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
83	นายพิพัฒน์ ทองจะโป๊ะ
84	น.ส.ปริศนา ชันแก้ว
85	นายคมสันต์ อุ่นคำ
86	นายเจตริน วงศ์แห่งมิตร
87	น.ส.วัชรี สงวน
88	น.ส.มงคล แก้วหลักคำ
89	นายศักดิ์ดา จันทรวารี
90	นายอนุสรณ์ วัฒนอสสนเสนา
91	นายวรวิทย์ แซ่ย่าง
92	นางสาวศศิ กฤษณา
93	นายอดิสร วงศ์นนทภูมิ
94	นายณพวุฒิ เจริญสุข
95	นายณพวิทย์ เจริญสุข
96	น.ส.วัชรี รัตนนา
97	นายอนุชา ใฝ่จิตร
98	นางสาวหนึ่งฤทัย สีลาแดง
99	นายบุรินทร์ ยศยง
100	นายปาร์ค บรรเทิง
101	นายมนตรี ยุทธวิถี
102	นายไตรภพ ยศยง
103	น.ส.แป้ว ถนอมสังข์กุล
104	นายวัชรพงศ์ ครองยุทธ์
105	นายเลิศสิน มะลิลา
106	นายวีระศักดิ์ ไทรบุรี
107	นายมนตรี จันทโรยธา
108	นายศุภกิจ บุญไทย
109	น.ส.จุฑามาศ ไชยศรี
110	น.ส.เดือน นาคประสิทธิ์
111	นายศักดิ์นันท์ เสพมัน

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
112	นายโชคดี เมืองนก
113	นายกฤษฎา ไกรพุก
114	น.ส.บุญรัตน์ ศรีเจริญ
115	นายเอกพล จันทะเสน
116	น.ส.ภััสสร จุฬลาย
117	นายรัชชิต ผาบุญมา
118	นายพิจิต จิตต์กระจ่าง
119	น.ส.ปาไลตา ตระกูลทอง
120	น.ส.อรสุดา กลิ่นไธภณ
121	น.ส.หนึ่ง เทียมขุนทด
122	นายสมพงษ์ หมดบู
123	น.ส.ขวัญตา บุญชา
124	น.ส.ปิยะดา ถวิล
125	นายไผท บุญรอด
126	น.ส.มิตรรา พุ่มมาลา
127	นายพวงพิลา ห้าวหาญ
128	นายอิทธิพล ไวยลาภ
129	นายกรกต กระจงกลาง
130	นายอธิป วงศ์แห่งมิตร
131	นายกวิน วงศ์แห่งมิตร
132	น.ส.วิระดา คุณปัญญา
133	นายพิชัย คำทวี
134	นายภาคย์ ยศยง
135	น.ส.พิมพ์ร ป้องสุญญ
136	นายระพีพงศ์ ไอแสงใส
137	นายจรรุเดช ไปรยโตดสูง
138	นายวัชรพร พิมสาร
139	น.ส.เจนจิรา บุญตึง
140	น.ส.จิตรา แสงจันทร์

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
141	นายศิวกร ทีลา
142	นายเป็อบ ตั้งไพศาล
143	นายปรากการ รุ่งเรืองศิลป์
144	นายกาย สุวิมลพันธ์
145	นายเอกชัย ลิ่นทอง
146	นายสมยศ หมดบู
147	น.ส.ตรีทิพย์ ปีกสันเทียะ
148	นายกิตติธัช เอียดจ้อย
149	นายโชคชัย สุขศาลา
150	นายสมนึก บัวทอง
151	น.ส.น้ำผึ้ง เสียงเลิศ
152	น.ส.ธีรศรา ทฤษฎี
153	นายอาทิตย์ ฮวดชัย
154	นายปัญญากรญจน์ ดีสุขแสง
155	นายกัลยา เขียวไสว
156	นายชายชาญ เทพศรีหา
157	น.ส.ฟอย คุณามัย
158	น.ส.กชมน อังปนานนท์
159	น.ส.นัชพร แก้วกุล

รายชื่อเยาวชนผู้พิการทางร่างกายที่เป็นกลุ่มทดลอง

1. นางสาว อโนมา บุญดีจริง
2. นางสาว ณัฐวรรณ แม่นปิ่น
3. นางสาว นัชพร แก้วกุล
4. นางสาว วาสนา รบแคล้ว
5. นางสาว ไพลิน นุพงษ์ไท
6. นางสาว ราชมณ อังป๋านานนท์
7. นางสาว พียดา ทิมดี
8. นางสาว จง แซ่ว๋าน
9. นางสาว วัชรพร พิมสาร
10. นางสาว เพชรจินันท์ สำเนียงเสนาะ
11. นางสาว ขวัญตา บุษชา
12. นาย อติศรณ วงศ์นนทภูมิ
13. นาย วุฒิชัย สร้างการนอก
14. นาย สมยศ บุญมั่ง
15. นาย เทียน ถิ่นเฝ้า
16. นาย จรัญ พานทอง
17. นาย สมพร คล้ายเจริญ
18. นายสัมฤทธิ์ โพธิ์ศรี
19. นายอภินันท์ พันธุ์กุ่มภา
20. นายบุญธรรม นิมนอก
21. นาย ไผท บุญรอด
22. นายเจตริน วงศ์แห่งมิตร
23. นายระพีพงศ์ โอแสงใส
24. นายวัชรพงศ์ ครอบยุทธ์

รายชื่อครูผู้สอน

1. นายอาษา โอพิทักษ์ชีวิน	นักพัฒนาสังคมสถานสงเคราะห์เด็กพิการ
และทุพพลภาพปากเกร็ดบ้านนนทภูมิ
2. นายสุวรรณ ปะมะลี	หัวหน้างานครูส่งเสริมพัฒนาการ
3. นางกมลพร อ่อนฤทธิ	เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทุพพลภาพปากเกร็ดบ้านนนทภูมิ
4. นางนงลักษณ์ ศิริสัมพันธ์	เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทุพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
5. นางอำไพ ธีระทวีสุข	เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทุพพลภาพปากเกร็ดบ้านนนทภูมิ
6. นางประไพ ผาสุก	เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทุพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
7. นางสาวพรรณภา สิงห์สุภา	เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทุพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
8. นางสาวหทัยชนก บุรณสิงห์	เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทุพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
9. นางสาวอรชชา คงเจริญสุข	เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทุพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
10. นางสาวทองใบ ชัยสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทุพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
11. นางฐานิศ ลาภเจริญ	เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทุพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ

- 12.นางเตือนใจ สมนุทธสาร
เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการ
และ ทูพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
13. นายวิโรจน์ ป่าจันทร์
เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทูพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
14. นางบุณนาค นิลประเสริฐ
เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทูพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
15. นายอิทธิศักดิ์ คงวุฒิ
เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทูพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
16. นางสาวสมควร บุญภู
เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทูพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
17. นางประหยัด มะลิทอง
เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทูพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
18. นางณรงค์ศักดิ์ โชคสถิต
เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทูพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
19. นายอัศวชัย ศรีเกื้อกูล
เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทูพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
20. นายวิชัย นามบุตร
เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและ
ทูพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

1. นายอาษา โอปัทักษ์ชีวิน	นักพัฒนาสังคมสถานสงเคราะห์เด็กพิการ
และทูลพลภาพปากเกร็ดบ้านนนทภูมิ
2. นายสมบุญรณ์ แสงพันธ์	ครูพี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทูลพล
ภาพปากเกร็ดบ้านนนทภูมิ
3. นายณรงค์ศักดิ์ ไชคสถิต	ครูงานอาชีพบำบัด
4. นางสาวหทัยชนก บุรณสิงห์	เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสถานสงเคราะห์เด็กพิการ
และทูลพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
5. นายเลิศสิน มะลิลา	เยาวชนพิการทางร่างกายในสถานสงเคราะห์
เด็กพิการและทูลพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
6. นายโชคดี เมืองนก	เยาวชนพิการทางร่างกายในสถานสงเคราะห์
เด็กพิการและทูลพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
7. นายกรกต กระจงกลาง	เยาวชนพิการทางร่างกายในสถานสงเคราะห์
เด็กพิการและทูลพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ
8. นายไพศาล มาลาวัลย์	เยาวชนพิการทางร่างกายในสถานสงเคราะห์
เด็กพิการและทูลพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ

ภาคผนวก ฉ
จดหมายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

จดหมายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย มีดังนี้

1. จดหมายขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย
2. จดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82681-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/54-4074

วันที่ พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

ด้วย นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82681-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/54- **4075**

วันที่ พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา

ด้วย นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาดลอดชีวิต อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82681-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/54- **4076**

วันที่ พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ชนิศา อภิชาติบุตร

ด้วย นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ที่ ศธ 0512.6(2771)/ 54- 4077

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

พฤษภาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. รัตนา พุ่มไพศาล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ วิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และ ขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/ 54-4078

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ปาน กิมปี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/ 54 - 4079

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

พศจิกายน 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยาภรณ์ รุจิโมระ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/54- 4364

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

ธันวาคม 2554

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือ

เรียน ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด บ้านนนทภูมิ

ด้วย นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล และทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบศึกษาปัญหาและความต้องการ กับ ครูผู้สอนและนักเรียน ระหว่างวันที่ 24 ธ.ค.2554 – 25 ม.ค. 2555 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 612

ภาคผนวก ช ภาพกิจกรรมสัมพันธ์ภาพและตัวอย่างผลงาน

ภาพกิจกรรมที่ 1 คุณค่าในตน

ภาพกิจกรรมที่ 2 ตัวฉันเอง

ภาพกิจกรรมที่ 3 ทำอย่างไรดี

ภาพกิจกรรมที่ 4 ซองปริศนา

ภาพกิจกรรมที่ 5 เชียมชี่

ภาพกิจกรรมที่ 6 โลกแตก

ภาพกิจกรรมที่ 7 มือที่เอื้ออาหาร

ภาพกิจกรรมที่ 8 นิทานของพวกเขา

ภาพกิจกรรมที่ 9 ทานตะวัน

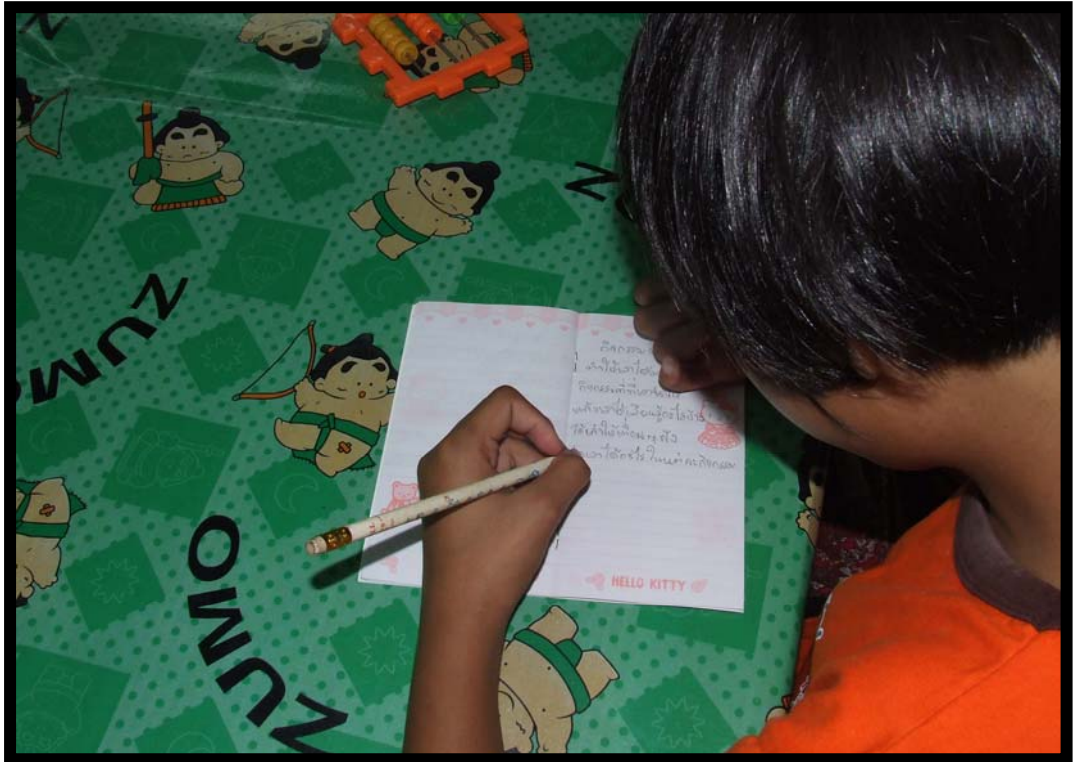
ภาพกิจกรรมที่ 10 หน้าต่างใจ

กิจกรรมที่ 11 เดิมยิ้ม

ภาพกิจกรรมที่ 12 จุดไว้ช่วยจำ

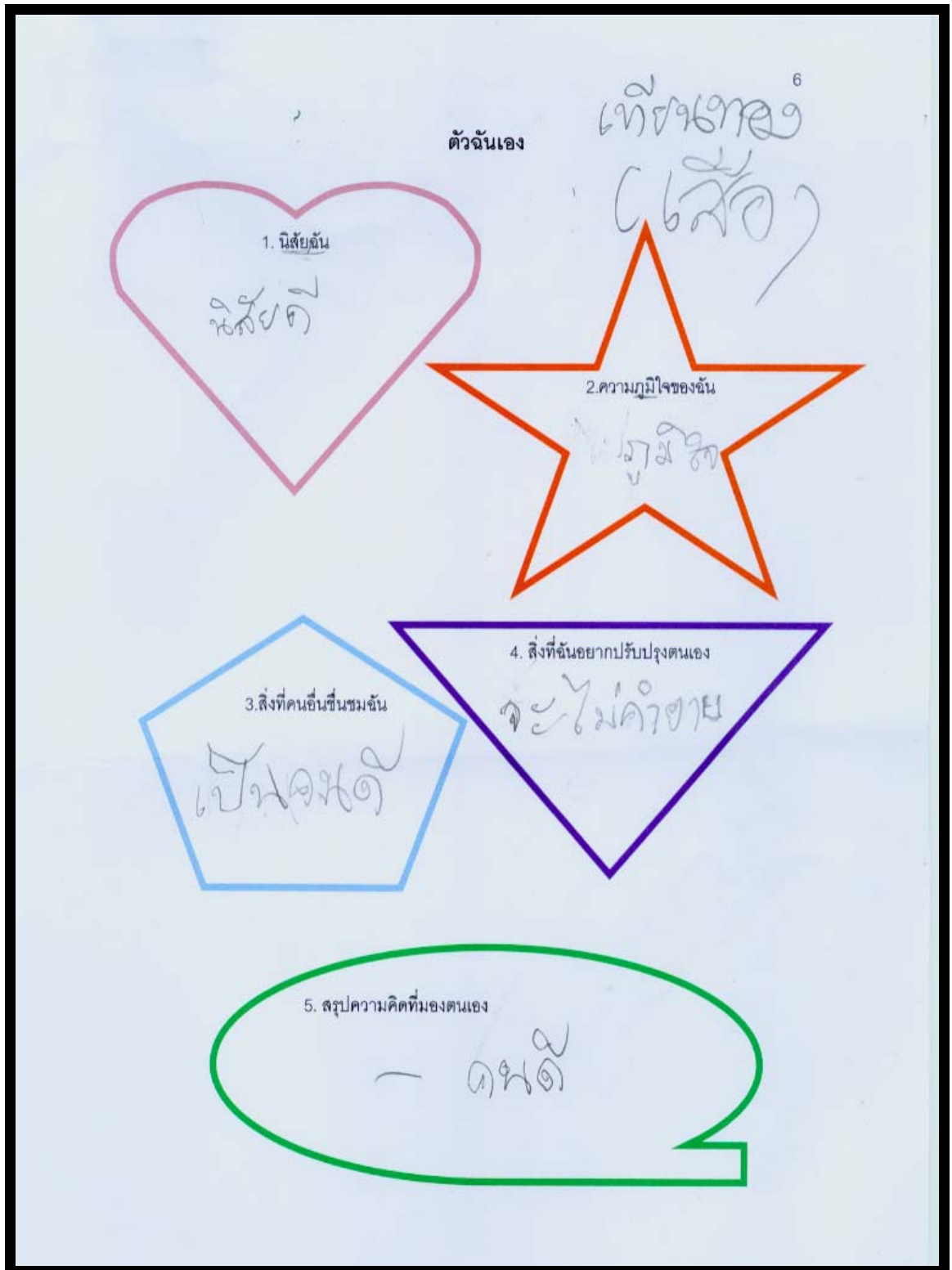

ตัวอย่างผลงานของเยาวชนพิการทางร่างกายที่เข้าร่วมกิจกรรม
การศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อ
สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย

ตัวอย่างผลงานจากกิจกรรม คุณค่าในตน

ตัวอย่างผลงานจากกิจกรรม ตัวฉันเอง

ตัวอย่างผลงานจากกิจกรรม ทำอย่างไรดี

1. ชักชวนคน. เก็บให้เสร็จมีเพื่อน ๐๖๒ ๐๖๓
เวลาที่มีคนมาช่วยได้ช่วยเหลือกัน
2. คน. ๖๖๓ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐
3. ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนให้มากที่สุด
4. ทำตัวเป็นคนที่ช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งน้ำใจที่มอบให้คนอื่นรอบข้าง

จากพี่นอก, แจ็ค, เกรท, เบลู

ทำอย่างไรดี

ตัวอย่างผลงานจากกิจกรรม โลกแตก

ใบกรณีปัญหา “โลกแตก”

ในยุคแห่งอนาคต มนุษย์สามารถเดินทางด้วยยานอวกาศเพื่อท่องเที่ยวในที่ต่างๆ ได้อย่างไม่มีขอบเขตในจักรวาล สมมุติว่าเราสามารถผลิตก๊าซออกซิเจนสำหรับหายใจได้เอง สามารถที่จะกินอาหารแคปซูลเหมือนกินยา ดื่มน้ำจากเครื่องกรองน้ำปัสสาวะของเราเอง กลุ่มของเรามีสมาชิก 6 คน มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริหารยานอวกาศพิเศษ หน้าที่ของเราคือทำให้มนุษยชาติอยู่รอดปลอดภัย

วันที่โลกแตกเกิดขึ้นในขณะที่คณะของเรากำลังเดินทางไปดาวพุธซึ่งเป็นดาวที่อยู่ใกล้โลกมากที่สุดเพื่อแสวงหาดินแดนอันสวยงาม สงครามโลกได้เกิดขึ้นเนื่องจากอาวุธต่างชาติไม่ว่าจะเป็นสงครามเชื้อโรค สงครามสารเคมี สงครามกลืนตด สงครามครั้งนี้เป็นสงครามล้างเผ่าพันธุ์ของมนุษยชาติ อาวุธทุกรูปแบบได้ถูกนำมาใช้ในครั้งนี้

คณะกรรมการชุดของเราถูกเชิญประชุมอย่างเร่งด่วนเพื่อพิจารณาและตัดสินใจว่าจะเลือกใครจำนวน 5 คนจาก 10 คน ในรายการข้างล่างนี้ให้ลี้ภัยไปอยู่ดาวพุธก่อนเนื่องจากยานลำนี้สามารถรับผู้โดยสารได้เพียง 5 คนเท่านั้น(ไม่นับผู้บังคับยาน)

ผู้ที่ลี้ภัยจะเป็นบุคคลกลุ่มสุดท้ายที่เหลืออยู่เพื่อสืบเผ่าพันธุ์ มนุษยชาติบนดาวพุธ เพราะคนที่เหลืออยู่บนโลกคงจะไม่มีโอกาสได้รอดชีวิตต่อไป ขณะนี้คนทั้ง 10 กำลังรออยู่ที่สถานีอวกาศ

เนื่องจากความรวดเร็วและกะทันหันของสงคราม ทำให้เราไม่สามารถได้รายละเอียดและข้อมูลของคนทั้ง 10 คน ไปมากกว่าที่จะกล่าวข้างล่างนี้

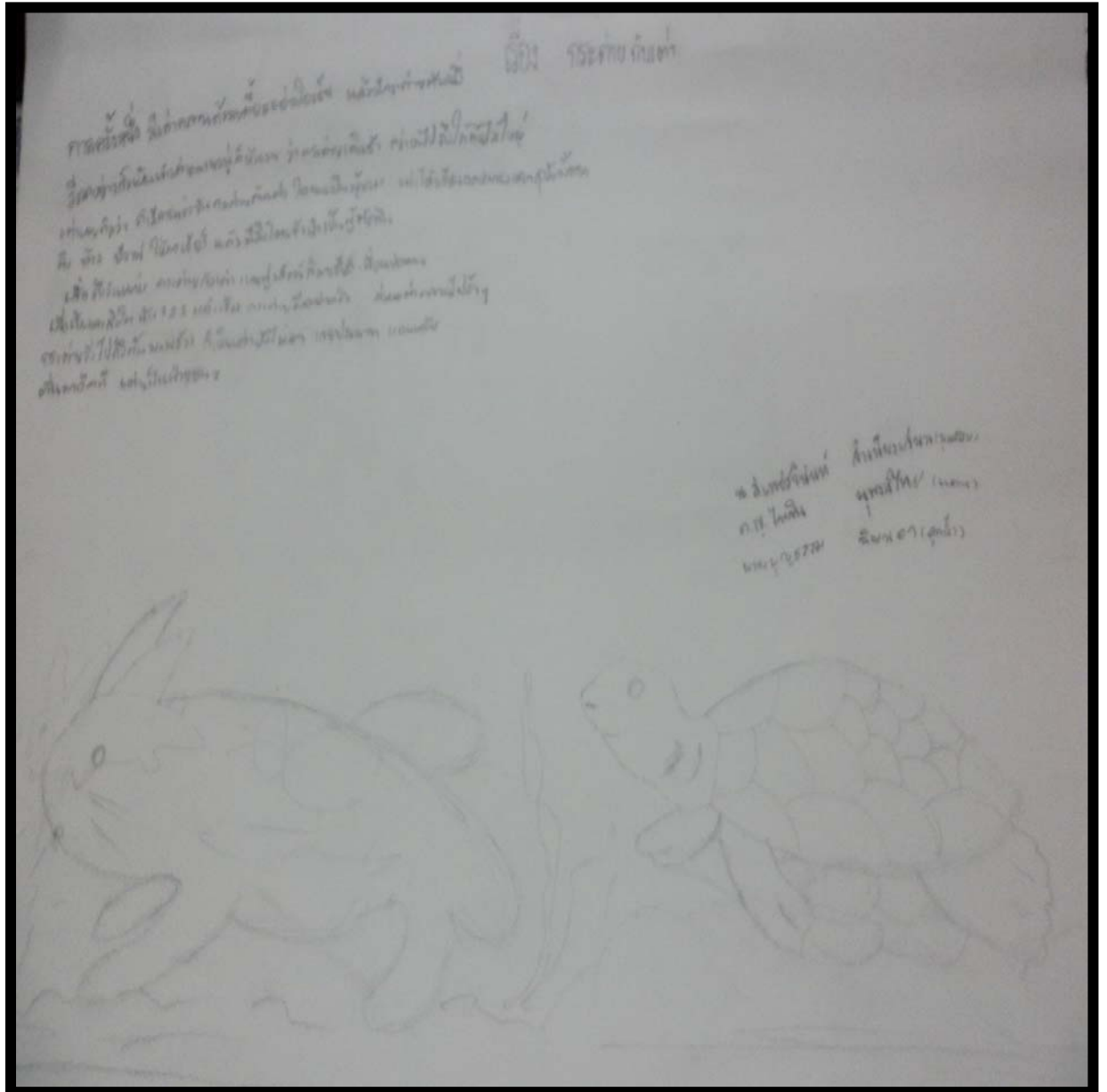
1. คุณแม่ลูกสามอาชีพแม่ครัวอายุ 60 ปี
2. นักศึกษาเพศชายอายุ 25 ปี
3. นางงามอันดับ 1
4. เกษกรเพศชาย
5. หลวงพ่อวรมหา 40 พรรษา
6. นักกีฬาทีมชาติเพศชาย
7. พนักงานชายเพศชายอายุ 30 ปี
8. ภรรยาของพนักงานชายกำลังมีครรภ์
9. นายควมอายุ 35 ปี
10. นักโหราศาสตร์อายุ 30 ปี

๖๐๑ ๖๗๗

ตัวอย่างผลงานจากกิจกรรม มือที่เอื้ออาทร

ตัวอย่างผลงานจากกิจกรรม นิทานของพวกเขา

ตัวอย่างผลงานจากกิจกรรมทานตะวัน

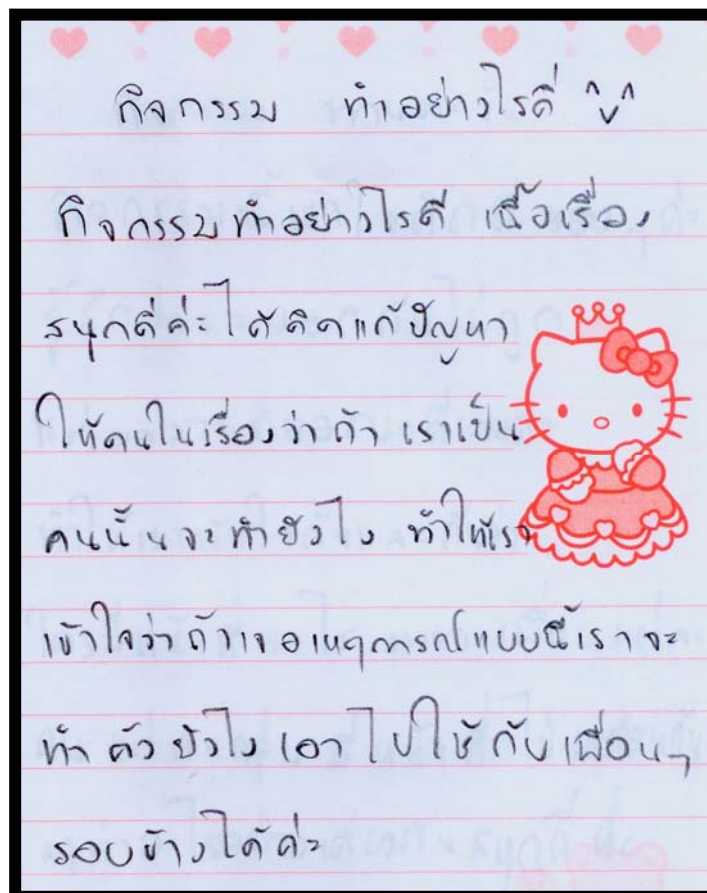
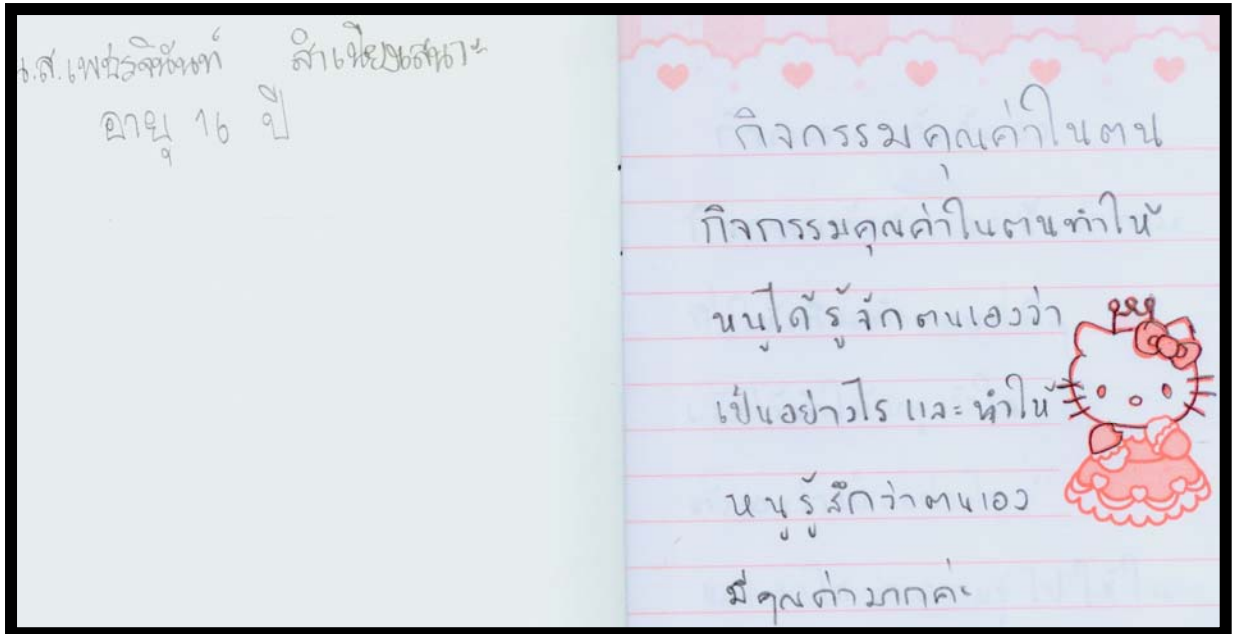
ตัวอย่างผลงานจากกิจกรรม หน้าต่างใจ

ตัวอย่างผลงานจากกิจกรรม เต็มยิ้ม

ตัวอย่างการจดบันทึกจากกิจกรรม จดไว้ช่วยจำ

ภาคผนวก ซ คู่มือสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

คู่มือ

สัมพันธภาพระหว่างบุคคล
(Interpersonal relationship)

บทนำ

คู่มือสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจัดทำขึ้น
เพื่อให้ผู้เรียนที่เป็นเยาวชนพิการทางร่างกายได้
ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆของการ
มีทักษะชีวิตในด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ผู้จัดทำหวังว่าคู่มือสัมพันธภาพเล่มนี้จะเป็
ประโยชน์ต่อการเสริมสร้างทักษะชีวิตในเรื่องของ
สัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่มากนักอย สำหรับ
นักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจต่อไป

นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์
ผู้จัดทำ

ชื่อ

นามสกุล

ชื่อเล่น

อายุ

ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่นวางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	1
องค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	2
สาระการเรียนรู้ที่ 1 ความต้องการเป็นพวกพ้อง	3
สาระการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการมีอำนาจควบคุม	5
สาระการเรียนรู้ที่ 3 ความต้องการเปิดเผยตนเอง	7

สาระการเรียนรู้ที่ 1
ความต้องการเป็นพวกพ้อง

เป็นความต้องการในการสร้างและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่นเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและคนอื่น โดยมาจากการเห็นคุณค่าของตนเองและจะมีพฤติกรรมในการปรับตัวเริ่มตั้งแต่การไม่ต้องการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในระยะเริ่มต้น และไม่ต้องการเป็นพวกพ้องกับคนอื่น ความต้องการเป็นพวกพ้องจะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งแสดงความต้องการเข้าไปมีสัมพันธ์ภาพกับคนอื่นและต้องการการยอมรับการเป็นพวกพ้องในกลุ่มระดับสูง

องค์ประกอบของของ
สัมพันธภาพระหว่างบุคคล

1. ความต้องการเป็นพวกพ้อง
การเห็นคุณค่าในตนเอง
การรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพ การปรับตัว
2. ความต้องการมีอำนาจควบคุม
ความมั่นใจในตนเอง การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ
3. ความต้องการเปิดเผยตนเอง
ความไว้วางใจผู้อื่น ความรักใคร่ผูกพัน
การตระหนักในตนเอง เข้าใจตนเอง

สาระการเรียนรู้ที่ 2
ความต้องการมีอำนาจควบคุม

เป็นความต้องการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น เกิดจากความมั่นใจในตนเองแสดงต่อผู้อื่นในการตัดสินใจ แสดงความมีอำนาจ และความเป็ผู้นำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม จะมีพฤติกรรมตั้งแต่ความไว้วางใจในการกระทำของผู้อื่น ไม่ต้องการแสดงการควบคุมผู้อื่น และไม่แสดงอำนาจเหนือผู้อื่นเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กัน เมื่อบุคคลเกิดความรับผิดชอบขึ้นความต้องการการมีอำนาจควบคุมจะเพิ่มระดับขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งถึงการแสดงความต้องการการควบคุมผู้อื่นทั้งหมด เมื่อมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และต้องการแสดงอำนาจเหนือผู้อื่นในระดับสูง

สาระการเรียนรู้ที่ 1
ความต้องการเป็นพวกพ้อง

การรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพ หมายถึง การเรียนรู้และเข้าใจผู้อื่น เริ่มต้นด้วยการสื่อสารระหว่างกัน และกัน

การรู้จักปรับตัวเข้ากับคนในสังคม หมายถึง การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และการรู้จักคบหาสมาคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม

การรู้จักเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การรู้จักสภาพของตนเองและมีความภาคภูมิใจในตนเอง

สาระการเรียนรู้ที่ 3
ความต้องการเปิดเผยตนเอง

เป็นความรักและความไว้วางใจที่จะเปิดเผยความคิด ความรู้สึกต่อสถานการณ์ในขณะนั้นที่เกิดมาจากความเข้าใจตนเองโดยการให้ข้อมูลที่ผ่านมาแล้วของตนให้ผู้อื่นได้รับรู้ความต้องการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและคนอื่น จะมีพฤติกรรมตั้งแต่การไม่ต้องการเปิดเผยตนเอง กับคนอื่น ไม่ต้องการเปิดเผยตนเอง ความต้องการเปิดเผยตนเองจะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ไปจนกระทั่งถึงความต้องการเปิดเผยตนเองกับคนอื่น และต้องการเปิดเผยตัวเองในระดับสูงขึ้น เมื่อมีระดับสัมพันธ์สภาพที่ดีต่อกันมากขึ้น

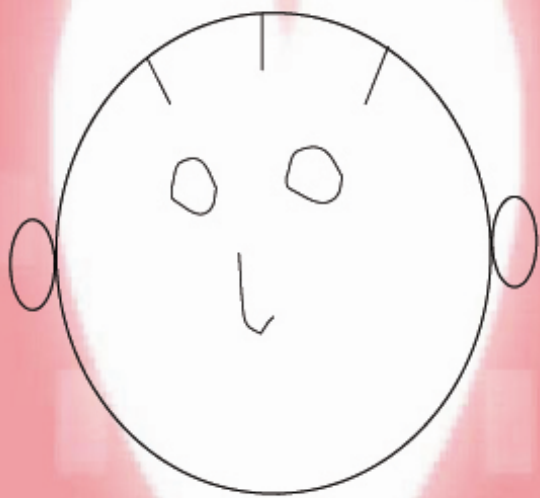

สาระการเรียนรู้ที่ 2
ความต้องการมีอำนาจควบคุม

ความรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม หมายถึง รู้จักการให้ รู้จักการรับ รวมทั้งการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ความมีแรงใจในตนเอง หมายถึง ความกล้าที่จะทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้ แม้ว่าจะมีอุปสรรคก็ยังไม่ทำให้เกิดความย่อท้อ การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา หมายถึง การรับรู้และเข้าใจปัญหา เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขจัดการให้ผ่านพ้นไปได้ อย่างเหมาะสมทั้งปัญหาของตนเอง หรือปัญหาที่เกิดจากการขัดแย้งกับผู้อื่น

เติมยิ้มกันเถอะ

8

สาระการเรียนรู้ที่ 3

ความต้องการเปิดเผยตนเอง

ความไว้วางใจ หมายถึง ความรู้สึกเชื่อมั่นในตัวผู้อื่น
กล้าที่จะแลกเปลี่ยน แบ่งปัน และประสานงานกันได้

ความรักใคร่ผูกพัน หมายถึง ความรู้สึกพอใจผูกพัน
การดำรงไว้ซึ่งสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ในการยอมรับ
ความรักและความผูกพัน ความสามารถรักผู้อื่น และต้องการ
ให้ผู้อื่นรักตน

การตระหนักและเข้าใจตนเอง หมายถึง การเข้าใจ
อารมณ์ ความรู้สึกและความต้องการในชีวิตของตนเอง

สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลนั้นเป็น
สิ่งที่ทุกคนสร้างได้ไม่ยาก

ภาคผนวก ฅ

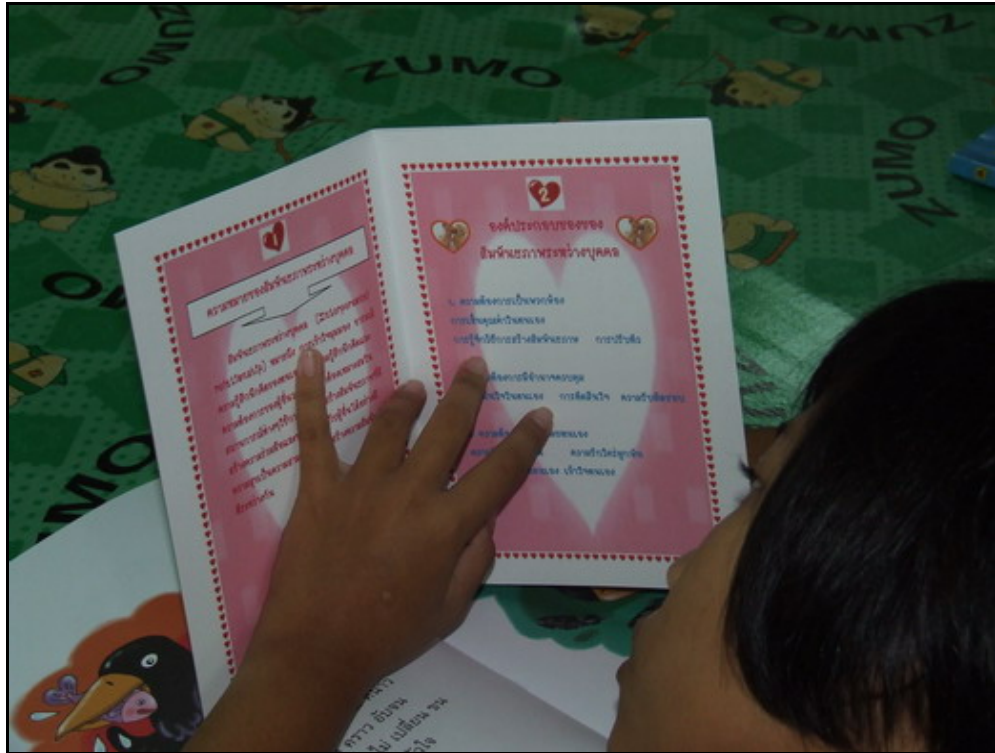
การติดตามผลหลังการจัดกิจกรรม

หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมและทำแบบทดสอบต่างๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลอีกครั้งในวันอาทิตย์ที่ 29 มกราคม 2555 ซึ่งการเข้าไปพบกลุ่มทดลองครั้งนี้ไม่ได้อยู่ในแผนการวิจัย โดยในเบื้องต้นผู้วิจัยต้องการเข้าไปพูดคุยกับครูพี่เลี้ยงที่เป็นผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการวิจัยและนำของฝากไปให้เยาวชนที่เป็นกลุ่มทดลองเท่านั้น แต่ครูพี่เลี้ยงที่เป็นผู้ประสานงานการวิจัยในครั้งนี้ ได้แนะนำให้ผู้วิจัยลองเก็บข้อมูลและสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มทดลองในเรื่องทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองมากน้อยแค่ไหน ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมาจึงเป็นที่มาของการเก็บข้อมูลหลังการจัดกิจกรรมของผู้วิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มทดลองทบทวนคู่มือสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอีกครั้ง ซึ่งคู่มือนี้ผู้วิจัยได้มอบให้กลุ่มทดลองไปเรียนรู้ด้วยตนเองระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมก่อนแล้ว และหลังจากจัดกิจกรรมเสร็จผู้วิจัยก็ได้มอบหนังสือคู่มือดังกล่าวไปไว้ที่ห้องสมุดของบ้านนนทภูมิ เพื่อให้เป็นประโยชน์กับเยาวชนคนอื่นๆ ที่สนใจต่อไป

ลำดับที่ 2 น้องๆ เยาวชนกลุ่มทดลองได้ทบทวนคู่มือ รวมถึงได้ซักถามข้อสงสัยต่างๆ กับผู้วิจัย

ลำดับที่ 3 ผู้วิจัยได้มีข้อสังเกต ซึ่งพบว่ากลุ่มทดลองมีปฏิสัมพันธ์กับผู้วิจัยมากขึ้น กล่าวตอบคำถามและซักถามมากขึ้น ผิดไปจากตอนแรกก่อนเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่ค่อยกล้าพูด หรือแสดงออกมากนัก

ลำดับที่ 4 นอกจากมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้นกับผู้วิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้สังเกตแล้วพบอีกว่า ภายในกลุ่มทดลองเองก็มีการพูดคุยกันมากขึ้น สนุกสนานเฮฮากันมากขึ้น จากที่ตอนแรกต่างคนก็ต่างมาจากกลุ่มที่แตกต่างกัน (บ้านนนทภูมิมีการแบ่งกลุ่มเยาวชนหลายกลุ่ม เพื่อความสะดวกในการดูแลอย่างทั่วถึงของครูพี่เลี้ยง ซึ่งแต่ละกลุ่มจะไม่ค่อยสนิทสนมกับกลุ่มอื่นๆ มากนัก)

ลำดับที่ 5 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้พูดคุยและสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงที่ได้ดูแลใกล้ชิดกับกลุ่มทดลองเหล่านี้ ซึ่งก็พบว่าเยาวชนกลุ่มนี้มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป โดยกล้าแสดงออกมากขึ้น ไม่เขินอายที่ได้คุยกับคนแปลกหน้า รวมถึงมีความสนิทสนมกับเพื่อนๆ ต่างกลุ่มกันมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยครูพี่เลี้ยงได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปด้วยว่า กิจกรรมที่จัดต้องเป็นกิจกรรมที่เล่นแล้วสนุก เล่นเป็นทีม หรือทำงานเป็นกลุ่มได้ รวมถึงน่าจะมีของรางวัลแจกระหว่างทำกิจกรรมด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อดึงดูดใจกลุ่มผู้เรียนไม่ให้เสียสมาธิ

สรุปข้อมูลที่ได้จากการพูดคุยและการสังเกต

กลุ่มทดลอง จากการสังเกตพบว่าพฤติกรรมเปลี่ยนไปทั้ง จากการพูดจา การกล้าแสดงออก รวมถึงมีความกล้าในการเริ่มความสัมพันธ์และความสนิทสนมกับเพื่อนๆ คนอื่นๆ ที่อยู่ต่างกลุ่มอีกด้วย นอกจากนี้กลุ่มทดลองแนะนำว่าสำหรับกิจกรรมที่จะจัดในครั้งต่อไป ต้องเป็นกิจกรรมที่พวกเขาสามารถเล่นได้โดยไม่มีอุปสรรคทางด้านร่างกาย มาเป็นตัวขัดขวาง รวมถึงกิจกรรมน่าจะเป็นเกมที่เล่นกันเป็นทีมได้

กลุ่มตัวแทนครูพี่เลี้ยง ได้สังเกตถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของเยาวชนกลุ่มทดลอง โดยมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น รวมถึงกล้าซักถามและตอบคำถามกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีความสนิทสนมกันในกลุ่มทดลองมากขึ้น และกล้าคุยกับเพื่อนๆ ต่างกลุ่มอีกด้วย และสำหรับการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป ต้องการให้หากิจกรรมที่เล่นแล้วสนุก เล่นหรือทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่มได้ด้วย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นางสาวรุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ เกิดเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2530 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาศึกษาศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาวิชาการศึกษา ตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปีการศึกษา 2552 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชา การศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2552